

Załącznik do uchwały Nr XVII/136/20

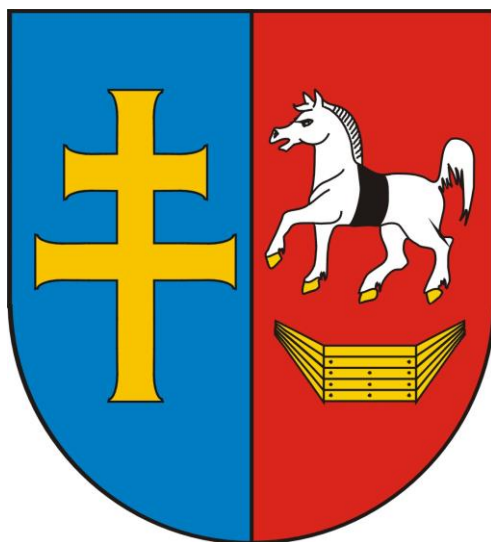
Rady Powiatu Włoszczowskiego

z dnia 30 marca 2020 r.

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA

---

dla powiatu włoszczowskiego na lata
2020- 2025 z perspektywą do 2030

Powiat Włoszczowski, 2019 r.

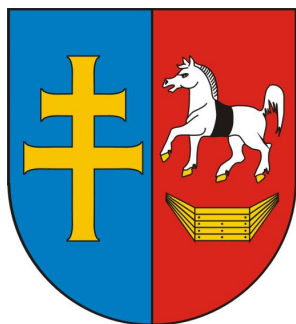
Zamawiający:

Starostwo Powiatowe we Włoszczowie

ul. Wiśniowa 10

29-100 Włoszczowa

Wykonawca:

Zespół EKO – GEO GLOB

Spis treści

WYKAZ SKRÓTÓW	5
1. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA	6
1.1. METODYKA OPRACOWANIA	6
1.2. UWARUNKOWANIA PRAWNE	7
1.3. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU	8
2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU	27
2.1. DEMOGRAFIA	28
2.2. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	30
2.3. INFRASTRUKTURA INŻYNIERYJNO – TECHNICZNA	34
2.3.1. SIEĆ GAZOWA	34
2.3.2. SIEĆ CIEPŁOWNICZA	34
2.4. SIEĆ DROGOWA	35
3. OCENA STANU ŚRODOWISKA W POSZCZEGÓLNYCH KOMPONENTACH	37
3.1. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	37
3.1.1. STAN WYJŚCIOWY	37
3.1.2. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII	47
3.1.3. ANALIZA SWOT	50
3.1.4. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	51
3.1.5. ZAGROŻENIA	52
3.2. ZAGROŻENIA HAŁASEM	54
3.2.1. STAN WYJŚCIOWY	54
3.2.2. ANALIZA SWOT	61
3.2.3. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	61
3.2.4. ZAGROŻENIA	62
3.3. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	62
3.3.1. STAN WYJŚCIOWY	62
3.3.2. ANALIZA SWOT	66
3.3.3. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	66
3.3.4. ZAGROŻENIA	67
3.4. GOSPODAROWANIE WODAMI	68
3.4.1. STAN WYJŚCIOWY	68
3.4.1.1. WODY POWIERZCHNIOWE	68
3.4.1.2. WODY PODZIEMNE	76
3.4.2. ZAGROŻENIE POWODZIOWE	82
3.4.3. ANALIZA SWOT	84
3.4.4. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	85
3.4.5. ZAGROŻENIA	85
3.5. GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	87
3.5.1. STAN WYJŚCIOWY	87
3.5.2. ANALIZA SWOT	93
3.5.3. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	94
3.5.4. ZAGROŻENIA	95
3.6. ZASOBY GEOLOGICZNE	96
3.6.1. SUROWCE MINERALNE	97
3.6.2. ANALIZA SWOT	100
3.6.3. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	100
3.6.4. ZAGROŻENIA	100
3.7. GLEBY	102
3.7.1. STAN WYJŚCIOWY	102
3.7.2. ANALIZA SWOT	106
3.7.3. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	107
3.7.4. ZAGROŻENIA	107
3.8. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	109

3.8.1.	STAN WYJŚCIOWY	109
3.8.2.	ANALIZA SWOT	116
3.8.3.	EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	117
3.8.4.	ZAGROŻENIA	117
3.9.	ZASOBY PRZYRODNICZE	118
3.9.1.	STAN WYJŚCIOWY	118
3.9.1.1.	OBSZARY CHRONIONE	119
3.9.1.2.	LASY	141
3.9.2.	ANALIZA SWOT	144
3.9.3.	EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	145
3.9.4.	ZAGROŻENIA	146
3.10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	148
3.10.1.	STAN WYJŚCIOWY	148
3.10.2.	ANALIZA SWOT	149
3.10.3.	EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	149
3.11.	DZIAŁANIA EDUKACYJNE	149
3.12.	ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	152
4.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE	158
4.1.	CELE KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA	158
4.2.	HARMONOGRAM RZECZOWO - FINANSOWY	172
5.	KOMPETENCJE POWIATU W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA	192
6.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA INWESTYCJI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA	196
7.	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	203
7.1.	MONITORING I KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	203
7.2.	ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	205
	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM	207
	SPIS TABEL	210
	SPIS RYSUNKÓW	211
	SPIS WYKRESÓW	212

WYKAZ SKRÓTÓW

Analiza SWOT - Narzędzie służące do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń.

GIOŚ - Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

GUS - Główny Urząd Statystyczny

JCWP - Jednolita część wód powierzchniowych

JCWPD - Jednolita część wód podziemnych

JST - Jednostka samorządu terytorialnego

KPGO - Krajowy Plan Gospodarki Odpadami

NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

OZE - Odnawialne Źródła Energii

PEM - Pola elektromagnetyczne

PGW WP - Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

PMŚ - Państwowy Monitoring Środowiska

POKzA - Program Oczyszczania Kraju z Azbestu

POP - Program Ochrony Powietrza

POŚ - Program Ochrony Środowiska

PROW - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

PSZOK - Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

RDLP - Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych

RDOŚ - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

RDW - Ramowa Dyrektywa Wodna

RZGW - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

RIPOK - Regionalna Instalacja Przetwarzania Odpadów Komunalnych

SOOŚ - Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

UE - Unia Europejska

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

ZDR - Zakłady Dużego Ryzyka

ZZR - Zakłady Zwiększonego Ryzyka

1. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Celem sporządzenia Programu Ochrony Środowiska (POŚ) jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zgodnie z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym. POŚ powinny stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem i być spójne ze wszystkimi dokumentami dotyczącymi zagadnień ochrony środowiska.

Niniejszy dokument zawiera analizę stanu środowiska naturalnego na terenie powiatu włoszczowskiego, na podstawie której określono cele, kierunki i zadania wynikające z zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji. Wskazano również źródła finansowania zaproponowanych działań oraz określono system realizacji Programu.

1.1. METODYKA OPRACOWANIA

Metodyka opracowania Programu polegała na:

- zebraniu materiałów źródłowych niezbędnych do opracowania Programu, na podstawie których dokonano oceny aktualnego stanu powiatu włoszczowskiego,
- określeniu celów i kierunków wynikających ze zdiagnozowanych problemów i zagrożeń,
- sformułowaniu zadań oraz wskazaniu jednostek odpowiedzialnych za ich realizację z podziałem na zadania własne oraz zadania monitorowane,
- określeniu wskaźników monitorowania realizacji Programu,
- wskazaniu możliwych źródeł finansowania,
- opracowaniu systemu realizacji Programu.

Źródłem informacji do Programu były dane pochodzące z dokumentów udostępnianych przez wyspecjalizowane jednostki zajmujące się ochroną środowiska, np. WIOŚ, RDOŚ, GDOŚ, dane statystyczne opracowywane przez GUS, dane pozyskane ze Starostwa Powiatowego we Włoszczowie oraz dane udostępnione w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Do opisu stanu środowiska wykorzystano najaktualniejsze dostępne dane, w głównej mierze określające stan na dzień 31.12.2018 r.

Niniejszy dokument został opracowany w oparciu o aktualne „Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” sporządzone przez Ministerstwo Środowiska.

Do opracowania dokumentu wykorzystano model D-P-S-I-R, czyli model „siły naprawczej – presja – stan – wpływ – reakcja”. Polega on na opisaniu poszczególnych elementów oraz przedstawieniu jakie

są przyczyny obecnego stanu środowiska, a także jak środowisko wpływa m.in. na życie społeczne i gospodarcze.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, projekt dokumentu poddany zostaje procedurom konsultacji społecznych, opiniowania oraz uzgadniania.

1.2. UWARUNKOWANIA PRAWNE

Opracowany dokument zgodny jest z obowiązującymi przepisami prawnymi w zakresie ochrony środowiska. Podstawę prawną sporządzenia niniejszego opracowania stanowią m.in. wymienione poniżej ustawy oraz akty wykonawcze tych ustaw:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (t.j. Dz.U. 2019 poz. 1396, ze zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2018 poz. 2081, ze zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2018 poz. 1614, ze zm.),
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz.U. 2018 poz. 2129, ze zm.),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. 2017 poz. 1161, ze zm.),
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (t.j. Dz.U. 2018 poz. 2268, ze zm.),
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz.U. 2019 poz. 1437, ze zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. 2019 poz. 868 ze zm.),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 701 ze zm.),
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. 2018 poz. 1454, ze zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. 2018 poz. 1945, ze zm.),
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 1862, ze zm.).

1.3.SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU

W poniższej tabeli wykazano spójność niniejszego dokumentu z opracowaniami na szczeblu krajowym, wojewódzkim i regionalnym.

Tabela 1. Analiza spójności działań zawartych w Programie Ochrony Środowiska z celami zawartymi w dokumentach strategicznych.

Cele wskazane w dokumentach strategicznych	Stopień powiązania	Działania wpisujące się w cele strategiczne
<i>Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko” – perspektywa do 2020 roku</i>		
<p>Cel główny Strategii BEiŚ realizowany będzie przez cele szczegółowe i kierunki interwencji:</p> <p>Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody. - Zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna. - Uporządkowanie zarządzania przestrzenią. <p>Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii. - Poprawa efektywności energetycznej. - Zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych. - Rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy. -Wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii. - Rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich. - Rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne. <p>Cel 3. Poprawa stanu środowiska:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki. - Racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne. - Promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy. 	+	<p>Cele wpisujące się m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Montaż instalacji OZE na budynkach publicznych na terenie powiatu - Montaż instalacji OZE na budynkach mieszkalnych na terenie powiatu - Promocja odnawialnych źródeł energii (m.in. farm wiatrowych, farm fotowoltaicznych, małych elektrowni wodnych, instalacji solarnych i innych)
<i>Strategia Rozwoju Kraju 2020</i>		

<p>1. Obszar strategiczny I Sprawne i efektywne państwo:</p> <p>a) Cel I.1. Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Priorytetowy kierunek interwencji I.1.5 – Zapewnienie ładu przestrzennego, <p>b) Cel I.3. Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Priorytetowy kierunek interwencji I.3.3. – Zwiększenie bezpieczeństwa obywatela, <p>2. Obszar strategiczny II Konkurencyjna gospodarka</p> <p>a) Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki</p> <ul style="list-style-type: none"> -Priorytetowy kierunek interwencji II.2.3. – Zwiększenie konkurencyjności i modernizacja sektora rolno-spożywczego, <p>b) Cel II.5. Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych</p> <ul style="list-style-type: none"> -Priorytetowy kierunek interwencji II.5.2. – Upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych, <p>c) Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko</p> <ul style="list-style-type: none"> -Priorytetowy kierunek interwencji II.6.1. – Racjonalne gospodarowanie zasobami, -Priorytetowy kierunek interwencji II.6.2. – Poprawa efektywności energetycznej, -Priorytetowy kierunek interwencji II.6.3. – Zwiększenie dywersyfikacji dostaw paliw i energii, -Priorytetowy kierunek interwencji II.6.4. – Poprawa stanu środowiska, -Priorytetowy kierunek interwencji II.6.5. – Adaptacja do zmian klimatu, <p>d) Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu</p> <ul style="list-style-type: none"> -Priorytetowy kierunek interwencji II.7.1. – Zwiększenie efektywności zarządzania w sektorze transportowym, -Priorytetowy kierunek interwencji II.7.2. – Modernizacja i rozbudowa połączeń transportowych, -Priorytetowy kierunek interwencji II.7.3. – Udrożnienie obszarów miejskich, <p>3. Obszar strategiczny III Spójność społeczna i terytorialna</p> <p>a) Cel III.2. Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Montaż instalacji OZE na budynkach publicznych na terenie powiatu - Montaż instalacji OZE na budynkach mieszkalnych na terenie powiatu - Promocja odnawialnych źródeł energii (m.in. farm wiatrowych, farm fotowoltaicznych, małych elektrowni wodnych, instalacji solarnych i innych) - Prowadzenie stałego monitoringu wód - Ograniczenie zużycia wody w przemyśle (np. recyrkulacja wody, zamykanie obiegu wody) i rolnictwie
---	--	--

<p>-Priorytetowy kierunek interwencji III.2.1. – Podnoszenie jakości i dostępności usług publicznych,</p> <p>b) Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych</p> <p>-Priorytetowy kierunek interwencji III.3.1. – Tworzenie warunków instytucjonalnych, prawnych i finansowych dla realizacji działań rozwojowych w regionach,</p> <p>-Priorytetowy kierunek interwencji III.3.2. – Wzmacnianie ośrodków wojewódzkich,</p> <p>-Priorytetowy kierunek interwencji III.3.3. – Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmacniania potencjału obszarów wiejskich,</p> <p>-Priorytetowy kierunek interwencji III.3.4. – Zwiększenie spójności terytorialnej.</p>		
<p><i>Strategia „Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko”</i></p>		
<p>1. Cel 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska; kierunki interwencji:</p> <p>-racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalni,</p> <p>-gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody,</p> <p>-zachowanie bogactwa różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjna gospodarka leśna,</p> <p>-uporządkowanie zarządzania przestrzenią.</p> <p>2. Cel 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię; kierunki interwencji:</p> <p>-lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii,</p> <p>-poprawa efektywności energetycznej,</p> <p>-wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii,</p> <p>-rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich,</p> <p>-rozwój systemu zaopatrywania nowej generacji pojazdów wykorzystujących paliwa alternatywne,</p> <p>3. Cel 3. Poprawa stanu środowiska; kierunki interwencji:</p> <p>-zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,</p> <p>-racjonalne gospodarowanie odpadami, w tym wykorzystanie ich na cele energetyczne,</p> <p>-ochrona powietrza, w tym ograniczenie oddziaływania energetyki,</p> <p>-wspieranie nowych i promocja polskich technologii energetycznych i środowiskowych,</p> <p>-promowanie zachowań ekologicznych oraz tworzenie warunków do powstawania zielonych miejsc pracy.</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalni - Edukacja mieszkańców powiatu w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami geologicznymi - Montaż instalacji OZE na budynkach publicznych na terenie powiatu - Montaż instalacji OZE na budynkach mieszkalnych na terenie powiatu - Promocja odnawialnych źródeł energii (m.in. farm wiatrowych, farm

		fotowoltaicznych, małych elektrowni wodnych, instalacji solarnych i innych)
<i>Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030</i>		
<p>Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu.</p> <p>Cel główny będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska; - Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich; - Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu; - Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu 		<ul style="list-style-type: none"> - Montaż instalacji OZE na budynkach publicznych na terenie powiatu - Montaż instalacji OZE na budynkach mieszkalnych na terenie powiatu - Promocja odnawialnych źródeł energii (m.in. farm wiatrowych, farm fotowoltaicznych, małych elektrowni wodnych, instalacji solarnych i innych)
<i>Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”</i>		
<p>Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki</p> <p>a) Kierunek działań 1.2. – Koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych</p> <p>-Działanie 1.2.3. – Identyfikacja i wspieranie rozwoju obszarów i technologii o największym potencjale</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Montaż instalacji OZE na budynkach publicznych na terenie powiatu - Montaż instalacji OZE na budynkach

<p>wzrostu, -Działanie 1.2.4. – Wspieranie różnych form innowacji, -Działanie 1.2.5. – Wspieranie transferu wiedzy i wdrażania nowych/nowoczesnych technologii w gospodarce (w tym technologii środowiskowych), Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców a) Kierunek działań 3.1. – Transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki, -Działanie 3.1.1. – Tworzenie warunków dla rozwoju zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej, -Działanie 3.1.2. – Podnoszenie społecznej świadomości i poziomu wiedzy na temat wyzwań zrównoważonego rozwoju i zmian klimatu, -Działanie 3.1.3. – Wspieranie potencjału badawczego oraz eksportowego w zakresie technologii środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem niskoemisyjnych technologii węglowych (CTW), -Działanie 3.1.4. – Promowanie przedsiębiorczości typu „business & biodiversity”, w szczególności na obszarach zagrożonych peryferyjnością, b) Kierunek działań 3.2. – Wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia -Działanie 3.2.1. – Poprawa efektywności energetycznej i materiałowej przedsięwzięć architektoniczno-budowlanych oraz istniejących zasobów, -Działanie 3.2.2. – Stosowanie zasad zrównoważonej architektury</p>		<p>mieszkalnych na terenie powiatu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Promocja odnawialnych źródeł energii (m.in. farm wiatrowych, farm fotowoltaicznych, małych elektrowni wodnych, instalacji solarnych i innych) - Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania pozwoleń zintegrowanych
<p><i>Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności</i></p>		
<p>1. Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska; kierunki interwencji: -modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne, -modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych, -realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce, -wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii, -stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Montaż instalacji OZE na budynkach mieszkalnych na terenie powiatu - Promocja odnawialnych źródeł energii (m.in. farm wiatrowych, farm fotowoltaicznych, małych elektrowni

<p>-zwiększenie poziomu ochrony środowiska.</p> <p>2. Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; kierunki interwencji:</p> <p>-rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,</p> <p>-stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,</p> <p>-zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,</p> <p>-wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.</p> <p>3. Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski; kierunek interwencji:</p> <p>-udrożnienie obszarów miejskich i metropolitarnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.</p>		<p>wodnych, instalacji solarnych i innych)</p> <p>- Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania pozwoleń zintegrowanych</p>
<p><i>Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)</i></p>		
<p>Cel strategiczny 1. - Stworzenie zintegrowanego systemu transportowego</p> <p>a) Cel szczegółowy 1. – Stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,</p> <p>b) Cel szczegółowy 4. – Ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.</p>		<p>- Budowa ścieżek rowerowych na terenie powiatu</p> <p>- Modernizacja dróg powiatowych</p> <p>- Ograniczenie wjazdu pojazdów o masie powyżej 3,5 Mg do centrów miast</p>
<p><i>Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa na lata 2012–2020</i></p>		

<p>Cel szczegółowy 2: Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej</p> <p>a) Priorytet 2.1. – Rozwój infrastruktury gwarantującej bezpieczeństwo energetyczne, sanitarne i wodne na obszarach wiejskich</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kierunek interwencji 2.1.1. – Modernizacja sieci przesyłowych i dystrybucyjnych energii elektrycznej, -Kierunek interwencji 2.1.2. – Dywersyfikacja źródeł wytwarzania energii elektrycznej, -Kierunek interwencji 2.1.3. – Rozbudowa i modernizacja ujęć wody i sieci wodociągowej, -Kierunek interwencji 2.1.4. – Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków, -Kierunek interwencji 2.1.5. – Rozwój systemów zbiórki, odzysku i unieszkodliwiania odpadów, -Kierunek interwencji 2.1.6. – Rozbudowa sieci przesyłowej i dystrybucyjnej gazu ziemnego, <p>b) Priorytet 2.2. – Rozwój infrastruktury transportowej gwarantującej dostępność transportową obszarów wiejskich</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kierunek interwencji 2.2.1. – Rozbudowa i modernizacja lokalnej infrastruktury drogowej i kolejowej, -Kierunek interwencji 2.2.2. – Tworzenie powiązań lokalnej sieci drogowej z siecią dróg regionalnych, krajowych, ekspresowych i autostrad, -Kierunek interwencji 2.2.3. – Tworzenie infrastruktury węzłów przesiadkowych, transportu kołowego i kolejowego, <p>c) Priorytet 2.5. Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa na obszarach wiejskich</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kierunek interwencji 2.5.1. – Rozwój infrastruktury wodno-melioracyjnej i innej łagodzącej zagrożenia naturalne, <p>Cel szczegółowy 3: Bezpieczeństwo żywnościowe</p> <p>a) Priorytet 3.2. – Wytwarzanie wysokiej jakości, bezpiecznych dla konsumentów produktów rolno-spożywczych</p> <ul style="list-style-type: none"> -Kierunek interwencji 3.2.2. – Wsparcie wytwarzania wysokiej jakości produktów rolno-spożywczych, w tym produktów wytwarzanych metodami integrowanymi, ekologicznymi oraz tradycyjnymi metodami produkcji z lokalnych surowców i zasobów oraz produktów rybnych 	<ul style="list-style-type: none"> - Rozbudowa infrastruktury związanej z gospodarką wodno - ściekową - Bieżąca modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej - Remont, modernizacja, przebudowa, rozbudowa ujęć wody i stacji uzdatniania wody - Modernizacja dróg powiatowych - Bieżąca pielęgnacja zasobów przyrodniczych wraz z ochroną obszarów i obiektów prawnie chronionych - Prowadzenie monitoringu jakości gleb - Wprowadzenie agrotechniki przeciwozyjnej na obszarach zagrożonych erozją
---	---

<p>b)Priorytet 3.4. – Podnoszenie świadomości i wiedzy producentów oraz konsumentów w zakresie produkcji rolno-spożywczej i zasad żywienia</p> <p>-Kierunek interwencji 3.4.3. – Wsparcie działalności innowacyjnej ukierunkowanej na zmiany wzorców produkcji i konsumpcji</p> <p>Cel szczegółowy 5: Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich</p> <p>a)Priorytet 5.1. – Ochrona środowiska naturalnego w sektorze rolniczym i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich</p> <p>-Kierunek interwencji 5.1.1. – Ochrona różnorodności biologicznej, w tym unikalnych ekosystemów oraz flory i fauny związanych z gospodarką rolną i rybacką,</p> <p>-Kierunek interwencji 5.1.2. – Ochrona jakości wód, w tym racjonalna gospodarka nawozami i środkami ochrony roślin</p> <p>-Kierunek interwencji 5.1.3. – Racjonalne wykorzystanie zasobów wodnych na potrzeby rolnictwa i rybactwa oraz zwiększanie retencji wodnej</p> <p>-Kierunek interwencji 5.1.4. – Ochrona gleb przed erozją, zakwaszeniem, spadkiem zawartości materii organicznej i zanieczyszczeniem metalami ciężkimi</p> <p>-Kierunek interwencji 5.1.5. – Rozwój wiedzy w zakresie ochrony środowiska rolniczego i różnorodności biologicznej na obszarach wiejskich i jej upowszechnianie</p> <p>b)Priorytet 5.2.- Kształtowanie przestrzeni wiejskiej z uwzględnieniem ochrony krajobrazu i ładu przestrzennego</p> <p>-Kierunek interwencji 5.2.1. – Zachowanie unikalnych form krajobrazu rolniczego,</p> <p>-Kierunek interwencji 5.2.2. – Właściwe planowanie przestrzenne</p> <p>-Kierunek interwencji 5.2.3. – Racjonalna gospodarka gruntami</p> <p>c)Priorytet 5.3. – Adaptacja rolnictwa i rybactwa do zmian klimatu oraz ich udział w przeciwdziałaniu tym zmianom (mitygacji)</p> <p>-Kierunek interwencji 5.3.1. – Adaptacja produkcji rolnej i rybackiej do zmian klimatu</p> <p>-Kierunek interwencji 5.3.2. – Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych w rolnictwie i całym łańcuchu rolno-żywnościowym</p> <p>-Kierunek interwencji 5.3.3. – Zwiększenie sekwestracji węgla w glebie i biomase wytwarzanej w rolnictwie</p>		
---	--	--

<p>-Kierunek interwencji 5.3.4. – Badania w zakresie wzajemnego oddziaływania rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa na zmiany klimatu</p> <p>-Kierunek interwencji 5.3.5. – Upowszechnianie wiedzy w zakresie praktyk przyjaznych klimatowi wśród konsumentów i producentów rolno-spożywczych</p> <p>d)Priorytet 5.4. Zrównoważona gospodarka leśna i łowiecka na obszarach wiejskich</p> <p>-Kierunek interwencji 5.4.1. – Racjonalne zwiększenie zasobów leśnych</p> <p>-Kierunek interwencji 5.4.2. – Odbudowa drzewostanów po zniszczeniach spowodowanych katastrofami naturalnymi</p> <p>-Kierunek interwencji 5.4.3 – Zrównoważona gospodarka łowiecka służąca ochronie środowiska oraz rozwojowi rolnictwa i rybactwa</p> <p>-Kierunek interwencji 5.4.4. – Wzmacnianie publicznych funkcji lasów</p> <p>e)Priorytet 5.5. - Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na obszarach wiejskich</p> <p>-Kierunek interwencji 5.5.1. – Racjonalne wykorzystanie rolniczej i rybackiej przestrzeni produkcyjnej do produkcji energii ze źródeł odnawialnych</p> <p>-Kierunek interwencji 5.5.2. – Zwiększenie dostępności cenowej i upowszechnienie rozwiązań w zakresie odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców obszarów wiejskich</p>		
<p><i>Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010–2020: regiony, miasta, obszary wiejskie</i></p>		
<p>Cel 1: Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów.</p> <p>a) Kierunek działań 1.1. – Wzmacnianie funkcji metropolitalnych ośrodków wojewódzkich i integracja ich obszarów funkcjonalnych:</p> <p>-Działanie 1.1.1. – Warszawa – stolica państwa,</p> <p>-Działanie 1.1.2. – Pozostałe ośrodki wojewódzkie.</p> <p>b) Kierunek działań 1.2. – Tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania procesów rozwojowych i zwiększania ich absorpcji na obszary poza ośrodkami wojewódzkimi:</p> <p>-Działanie 1.2.1. – Zwiększanie dostępności komunikacyjnej wewnątrz regionów</p> <p>-Działanie 1.2.2. – Wspieranie rozwoju i znaczenia miast subregionalnych</p>		<p>- Montaż instalacji OZE na budynkach mieszkalnych na terenie powiatu</p> <p>- Promocja odnawialnych źródeł energii (m.in. farm wiatrowych, farm fotowoltaicznych, małych elektrowni wodnych, instalacji solarnych i innych)</p> <p>- Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania pozwoleń zintegrowanych</p>

<p>-Działanie 1.2.3. – Rozwijanie potencjału rozwojowego i absorbcyjnego obszarów wiejskich</p> <p>c) Kierunek działań 1.3. – Budowa podstaw konkurencyjności województw – działania tematyczne</p> <p>-Działanie 1.3.5. – Dywersyfikacja źródeł i efektywne wykorzystanie energii oraz reagowanie na zagrożenia naturalne</p> <p>-Działanie 1.3.6. – Wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego oraz potencjału dziedzictwa kulturowego</p> <p>Cel 2: Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych.</p> <p>a) Kierunek działań 2.2. – Wspieranie obszarów wiejskich o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług warunkujących możliwości rozwojowe:</p> <p>-Działanie 2.2.3. – Usługi komunikacyjne</p> <p>-Działanie 2.2.4. – Usługi komunalne i związane z ochroną środowiska</p> <p>b) Kierunek działań 2.3. – Restrukturyzacja i rewitalizacja miast i innych obszarów tracących dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze</p> <p>c) Kierunek działań 2.4. – Działanie dla obszarów przygranicznych</p> <p>d) Kierunek działań 2.5. – Zwiększanie dostępności transportowej do ośrodków wojewódzkich na obszarach o najniższej dostępności</p>		
<p><i>Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020</i></p>		
<p>Cel szczegółowy 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej</p> <p>a) Kierunek interwencji – kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną oraz prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności</p>		<p>Wszystkie działania w ramach Programu Ochrony Środowiska wpłyną pozytywnie na poprawę zdrowia mieszkańców powiatu.</p>
<p><i>Polityka energetyczna Polski do 2030 roku</i></p>		

<p>1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej</p> <p>a) Cel główny – dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną</p> <p>b) Cel główny – konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15</p> <p>2. Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii</p> <p>a) Cel główny – racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej</p> <p>b) Cel główny – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego</p> <p>3. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła</p> <p>a) Cel główny – zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii</p> <p>4. Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej</p> <p>a) Cel główny – przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych</p> <p>5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw</p> <p>a) Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych</p> <p>b) Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji</p> <p>c) Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Montaż instalacji OZE na budynkach mieszkalnych na terenie powiatu - Promocja odnawialnych źródeł energii (m.in. farm wiatrowych, farm fotowoltaicznych, małych elektrowni wodnych, instalacji solarnych i innych) - Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania pozwoleń zintegrowanych
---	--	---

<p>doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną</p> <p>d) Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa</p> <p>e) Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach</p> <p>6. Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii</p> <p>a) Cel główny – zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen</p> <p>7. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko</p> <p>a) Cel główny – ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego</p> <p>b) Cel główny – ograniczenie emisji SO₂ i NOx oraz pyłów (w tym PM10 i PM2,5) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych</p> <p>c) Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych</p> <p>d) Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce</p> <p>e) Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych</p>		
<p><i>Program Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025</i></p>		
<p>ZASOBY PRZYRODNICZE (ZP) Cel strategiczny (długoterminowy do 2025 r.): Ochrona różnorodności biologicznej, krajobrazowej i georóżnorodności województwa</p> <p>ZASOBY WODNE I GOSPODARKA WODNA (ZW) Cel strategiczny (długoterminowy do 2025 r.): Prowadzenie zrównoważonego gospodarowania wodami umożliwiającego osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód</p> <p>POWIETRZE ATMOSFERYCZNE (PA)</p>	<p>+</p>	<p>Wszystkie cele zawarte w Programie Ochrony Środowiska dla powiatu włoszczowskiego wpisują się w cele Programu Ochrony Środowiska dla województwa świętokrzyskiego.</p>

<p>Cel strategiczny (długoterminowy do 2025 r.): Poprawa jakości powietrza w województwie świętokrzyskim</p> <p>ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII (OZE) Cel strategiczny (długoterminowy do 2025 r.): Wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł energii</p> <p>KLIMAT AKUSTYCZNY (KA) Cel strategiczny (długoterminowy do 2025 r.): Poprawa klimatu akustycznego w województwie świętokrzyskim</p> <p>POLA ELEKTROMAGNETYCZNE (PEM) Cel strategiczny (długoterminowy do 2025 r.): Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym</p> <p>GOSPODARKA ODPADAMI (GO) Cel strategiczny (długoterminowy do 2025 r.): Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, uwzględniając zrównoważony rozwój województwa.</p> <p>ZASOBY GEOLOGICZNE (ZG) Cel strategiczny (długoterminowy do 2025 r.): Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi</p> <p>POWAŻNE AWARIE PRZEMYSŁOWE (PAP) Cel strategiczny (długoterminowy do 2025 r.): Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii</p> <p>ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU I NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA (AZK) Cel strategiczny (długoterminowy do 2025 r.): Ochrona przed zagrożeniami środowiskowymi oraz zapewnienie zrównoważonego rozwoju w warunkach zmian klimatu</p> <p>LASY (L) Cel strategiczny (długoterminowy do 2025 r.): Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych</p> <p>GLEBY (GL) Cel strategiczny (długoterminowy do 2025 r.): Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu</p>		
--	--	--

<i>Strategia Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego do roku 2020</i>		
<p>Cel strategiczny 2 - Koncentracja na kluczowych gałęziach i branżach dla rozwoju gospodarczego Regionu</p> <p>2.3 Ekologiczna żywność, czyli zaspokajanie rosnącego popytu na tradycję</p> <p>Cel strategiczny 5 - Koncentracja na rozwoju obszarów wiejskich</p> <p>5.2 Rozwój nowoczesnego rolnictwa</p> <p>5.3 Rozwój funkcji pozarolniczych</p> <p>Cel strategiczny 6 - Koncentracja na ekologicznych aspektach rozwoju Regionu</p> <p>6.1 Energia versus emisja, czyli próba rozwiązania dylematu, jak nie szkodzić jednocześnie środowisku i gospodarce</p> <p>6.2 Inżynieria środowiska, czyli dokończenie infrastruktury komunalnej oraz efektywne wykorzystanie zlewni Wisły</p> <p>6.3 Adaptacja do zmian klimatycznych – przeciwdziałanie zagrożeniom powodziowym i suszy, a także innym klęskom żywiołowym</p> <p>6.4 Ochrona cennych zasobów przyrodniczych.</p>	+	<ul style="list-style-type: none"> - Edukacja w zakresie zrównoważonego wykorzystania i eksploatacji surowców naturalnych. - Promowanie dobrych nawyków w zakresie gospodarki ściekowej w gospodarstwach domowych i rolnych. - Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez racjonalne nawożenie, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego
<p><i>Uchwała Nr XXXV/615/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. w sprawie przyjęcia apelu o podjęcie przez władze samorządowe oraz wyższe uczelnie województwa świętokrzyskiego współpracy przy wdrażaniu najlepszych standardów środowiskowych w celu zachowania wysokich walorów przyrodniczych, zmierzających do wykreowania naszego województwa zielonym regionem „Zielone Świętokrzyskie”</i></p>		
<p>Kierunki działań priorytetowych w obszarach:</p> <p>1. Racjonalne gospodarowanie zasobami</p> <p>-Tworzenie warunków ochrony korytarzy ekologicznych, w tym tworzenie tzw. zielonej infrastruktury na terenach poza systemem Natura 2000 i przeciwdziałanie fragmentacji przestrzeni przyrodniczej poprzez wprowadzenie systemu ochrony i zarządzania zasobami przyrodniczymi na podstawie kompleksowej inwentaryzacji oraz integracji z planami zagospodarowania przestrzennego</p>	+	<ul style="list-style-type: none"> - Prace konserwacyjne na rowach melioracyjnych - Regulacja rzek i cieków wodnych na terenie powiatu

<ul style="list-style-type: none"> -Wdrażanie technologii służących oszczędzaniu wody i odnowy wody -Podnoszenie standardu energetycznego budownictwa usługowego i mieszkaniowego -Propagowanie racjonalnego gospodarowania zasobami w produkcji rolnej i rybackiej -Propagowanie wykorzystania potencjału upraw roślin energetycznych -Promowanie naturalnych źródeł energii pochodzenia rolniczego -Wdrażanie racjonalnej gospodarki zasobami złóż kopalin oraz minimalizacja niekorzystnych skutków ich eksploatacji <p>2. Poprawa stanu środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> -Zapewnienie skutecznego i efektywnego oczyszczania ścieków komunalnych -Wdrażanie alternatywnych sposobów zagospodarowania osadów ściekowych z oczyszczalni komunalnych -Upowszechnienie stosowania dobrych praktyk rolniczych w tym biologizacja upraw -Umożliwianie rozwoju rolnictwa ekologicznego i integrowanego -Propagowanie energii prosumenckiej z odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym -Realizacja inwestycji w zakresie miejskiego transportu inteligentnego -Wdrażanie nowoczesnego systemu gospodarowania odpadami komunalnymi <p>3. Adaptacja do zmian klimatu</p> <ul style="list-style-type: none"> -Realizacja działań przeciwpowodziowych -Realizacja infrastruktury ostrzegawczo – monitorującej -Realizacja programu małej retencji -Renaturyzacja cieków wodnych -Zwiększanie lesistości i tworzenie infrastruktury zielonej, szczególnie w miastach -Wprowadzenie standardów budowlanych umożliwiających zmniejszenie strat towarzyszących klęskom żywiołowym -Propagowanie nowoczesnych technik uprawy roślin -Tworzenie w przestrzeni miejskiej korytarzy wentylacyjnych, -Dywersyfikacja źródeł energii -Rewitalizacja przyrodnicza terenów zdegradowanych <p>4. Promowanie turystyki kwalifikowanej</p>		<ul style="list-style-type: none"> - Modernizacja obiektów i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej
--	--	---

<p>5. Propagowanie turystyki kwalifikowanej</p> <p>6. Propagowanie budownictwa energooszczędnego i pasywnego</p> <p>7. Wspieranie badań naukowych i innowacyjnych technologii w celu poprawy stanu środowiska i efektywnego gospodarowania zasobami naturalnymi</p> <p>8. Prowadzenie kampanii edukacyjno – informacyjnych</p>		
<p><i>Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych</i></p>		
<p>Zadania jednostek samorządu lokalnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> -wymiana niskosprawnych źródeł spalania paliw w budynkach użyteczności publicznej, - likwidacja niskosprawnych źródeł spalania paliw i zastąpienie siecią ciepłowniczą lub ogrzewaniem elektrycznym w obiektach użyteczności publicznej - realizacja Programów ograniczania niskiej emisji lub Planów Gospodarki Niskoemisyjnej na obszarach występowania przekroczeń wartości dopuszczalnych pyłu PM10 i pyłu PM2,5 (samorządy lokalne gmin), - ograniczenie wjazdu pojazdów o masie powyżej 3,5 Mg do centrum miast, - wprowadzenie ruchu tranzytowego z obszarów zwartej zabudowy, - przebudowa i modernizacja dróg, - czyszczenie ulic i dróg na mokro, -budowa dróg rowerowych, -termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz budownictwo energooszczędne i pasywne, -produkcja energii prosumenckiej z odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym i mieszkaniowym, -realizacja działań krótkoterminowych wynikających z ogłoszonych alarmów przez WCZK, -opracowanie planów zagospodarowania przestrzennego dla obszarów występowania przekroczeń wartości normatywnych stężeń substancji z uwzględnieniem zapisów o działaniach niwelujących negatywny wpływ inwestycji na jakość powietrza, -uwzględnienie korytarzy przewietrzania miasta w pracach planistycznych, -uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego ograniczeń budowy w centrach miast obiektów mogących powodować wzmożone natężenie ruchu jak np. centra logistyczne, czy zakłady 	<p>+</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Montaż instalacji OZE na budynkach publicznych na terenie powiatu - Promocja odnawialnych źródeł energii (m.in. farm wiatrowych, farm fotowoltaicznych, małych elektrowni wodnych, instalacji solarnych i innych) - Budowa ścieżek rowerowych na terenie powiatu - Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania pozwoleń zintegrowanych - Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydania pozwoleń

<p>przemysłowe, -rozbudowa infrastruktury zielonej, -zapewnienie ogólnodostępnej informacji o źródłach i wielkościach emisji zanieczyszczeń oraz obszarach zagrożenia złą jakością powietrza, z wykorzystaniem systemów GIS, -prowadzenie akcji edukacyjnych w zakresie ochrony powietrza, -przekazywanie Zarządowi Województwa informacji o wydawanych decyzjach mających wpływ na realizację programu zgodnie z art. 84 ust. 2 pkt 7 ustawy POŚ, -przedkładanie corocznego sprawozdania z realizacji POP do Zarządu województwa do 28 lutego za rok poprzedni.</p> <p>W ramach realizacji POP określono również zadania dla podmiotów korzystających ze środowiska:</p> <p>-rozwój budownictwa pasywnego i spełniającego standardy energooszczędności, -wymiana niskosprawnych źródeł spalania o małej mocy do 1 MW, -ograniczenie emisji z transportu materiałów sypkich, -czyszczenie pojazdów opuszczających place budowy, obszary przeróbki kopalin i obszary o znacznym zapyleniu, -modernizację instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych, -modernizację instalacji spalania paliw w ramach sektora energetyki i ciepłownictwa, -ograniczenie emisji niezorganizowanej w procesach przeróbki kopalin na obszarach zakładów przeróbczych i kopalni odkrywkowych, -nasadzenie zieleni wokół obszarów prowadzenia robót przeróbczych i składów magazynowych, -zraszanie pryzm materiałów sypkich, -przekazywanie sprawozdań z realizacji działań wskazanych w POP do Zarządu Województwa do 28 lutego za rok poprzedni.</p>		<p>na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza</p> <ul style="list-style-type: none"> - Prowadzenie edukacji ekologicznej młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu - Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń - Modernizacja oświetlenia ulicznego
<p><i>Strategia Rozwoju Powiatu Włoszczowskiego na lata 2014 – 2020</i></p>		
<p>CEL STRATEGICZNY 2. Rozwój lokalnej gospodarki oraz zwiększenie jej konkurencyjności</p> <p>Cel Operacyjny nr 2.3. Wzrost efektywności oraz specjalizacji sektora rolnego</p> <ul style="list-style-type: none"> -Rozwój rolnictwa ekologicznego (m.in. zmiana metody upraw, certyfikacja produkcji, promocja oraz sprzedaż produktów) -Współpraca i wsparcie instytucji otoczenia rolnictwa (np. zrzeszanie się rolników, grupy producenckie, 	<p>+</p>	<p>Wszystkie zadania określone w Programie Ochrony Środowiska dla powiatu włoszczowskiego mają na celu poprawę jakości życia</p>

<p>infrastruktura skupu i przetwórstwa produktów rolnych)</p> <p>-Podwyższenie wiedzy i kwalifikacji rolników (w tym rolników młodych) w zakresie prowadzenia gospodarstwa i jego modernizacji (m.in. usługi doradcze oraz poradnictwo)</p> <p>CEL STRATEGICZNY 3. Kształtowanie przestrzeni funkcjonalnej i atrakcyjnej oraz zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów powiatu</p> <p>Cel Operacyjny nr 3.1. Usprawnienie funkcjonowania układu komunikacyjnego</p> <p>-Budowa, modernizacja, przebudowa wybranych elementów infrastruktury dróg powiatowych, w tym infrastruktury około drogowej</p> <p>-Realizacja ponadlokalnych zadań transportowych przy współpracy z innymi zarządcami dróg (np. działania na rzecz poprawy stanu dróg wojewódzkich i drogi krajowej)</p> <p>-Działania na rzecz zintegrowania systemu komunikacji publicznej (autobusowej) w obrębie powiatu (m.in. zwiększenie ilości oraz częstotliwości połączeń o charakterze międzygminnym)</p> <p>-Budowa ścieżek rowerowych</p> <p>Cel Operacyjny nr 3.2. Poprawa stanu oraz rozwój pozostałej infrastruktury kluczowej</p> <p>-Budowa i rozwój sieci gazowej (m.in. budowa gazociągu, przyłączenie do sieci jak największej liczby mieszkańców, budowa stacji redukcyjno – pomiarowych)</p>		<p>mieszkańców.</p> <p>Wykorzystanie nowoczesnych technologii w sektorze rolniczym dodatkowo spowoduje wzrost efektywności w sektorze rolniczym.</p>
--	--	--

Źródło: Opracowanie własne.

2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU

Powiat włoszczowski położony jest w zachodniej, silnie zalesionej części województwa świętokrzyskiego. Zajmuje powierzchnię 908 km². W skład powiatu wchodzi 6 gmin. Są to: miasto i gmina Włoszczowa oraz gminy Kluczewsko, Krasocin, Moskorzew, Radków i Secemin. Ośrodkiem powiatowym jest położone centralnie miasto Włoszczowa skupiające funkcje usługowo-przemysłowe oraz administracyjne.

Mapa powiatu włoszczowskiego została przedstawiona na poniższym rysunku.

Rysunek 1. Granice administracyjne powiatu włoszczowskiego.

Źródło: https://www.osp.org.pl/hosting/katalog.php?id_w=14&id_p=285&id_g=2144, dostęp: październik 2019 r.

Powiat włoszczowski graniczy z 6 innymi powiatami; są to:

- od północy — powiat konecki,
- od północnego-wschodu — powiat kielecki,
- od południa i południowego wschodu — powiat jędrzejowski,

- od zachodu — powiat zawierciański i częstochowski (województwo śląskie),
- od północnego-zachodu — powiat radomszczański (województwo łódzkie).

W poniższej tabeli przedstawiono ogólne dane dotyczące jednostek administracyjnych z terenu powiatu włoszczowskiego. Największą powierzchnię powiatu zajmuje gmina Włoszczowa.

Tabela 2. Jednostki administracyjne powiatu włoszczowskiego (stan na 31.12.2018 r.).

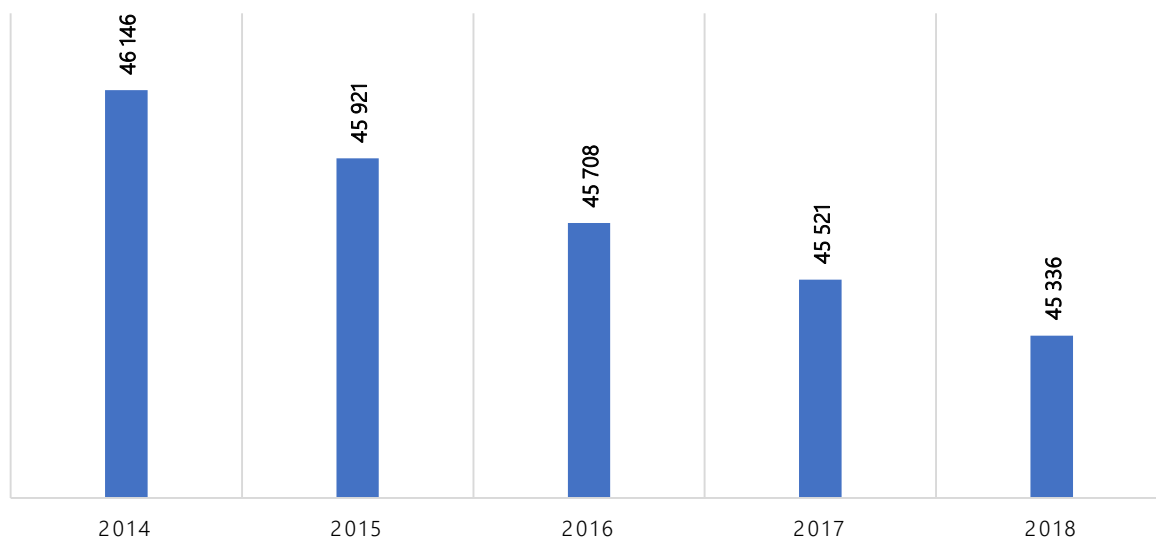
Jednostka terytorialna		Powierzchnia [ha]	Liczba sołectw	Liczba miejscowości
Gmina Miejsko - Wiejska	Włoszczowa	25 461	25	35
Gminy wiejskie	Kluczewsko	13 687	26	32
	Krasocin	19 279	26	38
	Moskorzew	7 289	13	14
	Radków	8 810	13	13
	Secemin	16 260	21	29
Razem		90 786	124	161

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

2.1.DEMOGRAFIA

Liczba mieszkańców powiatu włoszczowskiego w ostatnich latach wykazuje tendencję spadkową. W roku 2018 liczba mieszkańców powiatu wynosiła 45 336 osób, dla porównania w roku 2014 liczba mieszkańców powiatu stanowiła wartość 46 146.

LICZBA MIESZKAŃCÓW

Wykres 1. Liczba ludności powiatu włoszczowskiego w latach 2014 – 2018.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

Poniższa tabela przedstawia dane demograficzne poszczególnych jednostek terytorialnych, wchodzących w skład powiatu włoszczowskiego.

Tabela 3. Dane demograficzne gmin powiatu włoszczowskiego (stan na 31.12.2018 r.).

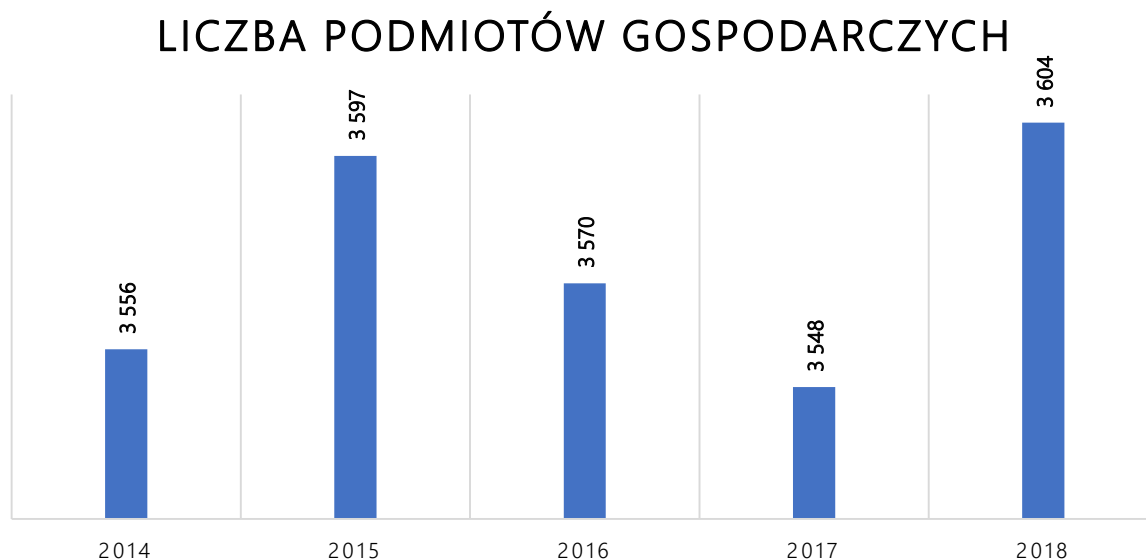
Jednostka terytorialna		Liczba ludności (ogółem)	Gęstość zaludnienia [l. osób /km ²]
Gmina Miejsko - Wiejska	Włoszczowa	19 480	77
Gminy Wiejskie	Kluczewsko	5 181	38
	Krasocin	10 652	55
	Moskorzew	2 692	37
	Radków	2 504	28
	Secemin	4 827	30
	Razem	45 336	50

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

Największą liczbę mieszkańców ma gmina Włoszczowa. Średnia gęstość zaludnienia dla powiatu włoszczowskiego wynosi 50 osób/km² i jest najniższa w województwie.

2.2. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Liczba podmiotów gospodarczych na terenie powiatu włoszczowskiego wykazuje wahania wartości. Powiat włoszczowski jest terenem rolniczo - przemysłowym, na którym w gminach wiejskich skoncentrowane jest głównie rolnictwo, zaś we Włoszczowie przemysł. Mieszkańcy powiatu prowadzą 6 607 gospodarstw rolnych, które wykazują znaczne rozdrobnienie. Największą ilość stanowią gospodarstwa o powierzchni 1 - 15 ha (5281), gospodarstw o powierzchni 5 ha i więcej jest 316.

Wykres 2. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie powiatu włoszczowskiego w latach 2014 – 2018.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

W roku 2018 na terenie powiatu włoszczowskiego zarejestrowanych było 3 604 podmiotów gospodarczych. Szczegółowy podział wg PKD 2007 został przedstawiony w poniższej tabeli. Największy udział na terenie powiatu stanowią podmioty z sekcji G – 22,6 % wszystkich podmiotów.

Tabela 4. Podmioty wg PKD 2007 i rodzajów działalności na terenie powiatu włoszczowskiego.

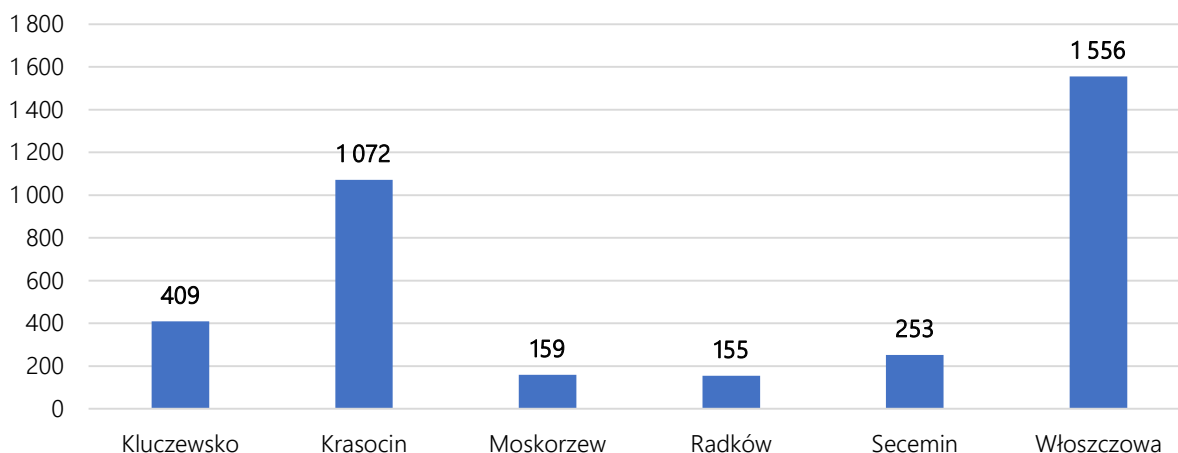
Podmioty wg PKD 2007 i rodzajów działalności	2018
OGÓŁEM	3 604
A. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	119
B. Górnictwo i wydobywanie	8
C. Przetwórstwo przemysłowe	608
D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	2
E. Dostawa wody; gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	12

F. Budownictwo	664
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	815
H. Transport i gospodarka magazynowa	253
I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	77
J. Informacja i komunikacja	55
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	78
L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	69
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	166
N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	70
O. Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	80
P. Edukacja	106
Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	113
R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	49
S. Pozostała działalność usługowa w tym sekcja T. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	253

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

Największa liczba podmiotów gospodarczych zlokalizowana jest na terenie gminy Włoszczowa.

Podmioty gospodarcze w gminach powiatu

Wykres 3. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych gminach powiatu włoszczowskiego.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

Największe w powiecie zakłady przemysłu spożywczego, które wykorzystują potencjał rolniczy regionu to m.in.:

- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska we Włoszczowie - zakład skupuje i wykorzystuje do produkcji mleko nie tylko z powiatu włoszczowskiego, ale także z całego województwa świętokrzyskiego,
- Marek Suliga - Przetwórstwo Mięsa „MARBOJ”, Konieczno 12, 29-100 Włoszczowa – przetwarzanie i konserwowanie mięsa, z wyłączeniem mięsa z drobiu.

Na terenie powiatu znajdują się udokumentowane złoża surowców naturalnych, które w części są eksploatowane. Do najważniejszych przedsiębiorstw wykorzystujących lokalne surowce naturalne należą:

- LHOIST Bukowa sp. z o.o., gm. Krasocin - zakład wykorzystuje eksploatowane skały węglanowe do produkcji wapna stosowanego w ochronie środowiska, budownictwie, hutnictwie, rolnictwie oraz w innych dziedzinach przemysłu,
- H+H Silikaty Sp. z o. o, który jest częścią Grupy H+H - wiodącego światowego producenta i dostawcy bloczków z betonu komórkowego i silikatów oraz zbrojonych wielkoformatowych elementów dla branży budowlanej.

W powiecie znajdują się zakłady przetwórstwa drzewnego oraz inne małe i średnie przedsiębiorstwa prywatne. Przedsiębiorstwa te skoncentrowane są głównie w gminie Włoszczowa. Działalność produkcyjna, często łączona jest z działalnością usługową i handlem. Najważniejsze z nich to:

- STOLBUD Włoszczowa S.A./Grupa KORONEA – działalność związana z eksploatacją instalacji do produkcji i dystrybucji ciepła,

- ZPUE S.A. Włoszczowa - działalność związana z produkcją urządzeń dla elektroenergetyki, takich jak: kontenerowe stacje transformatorowe, rozdzielnice średniego napięcia, rozdzielnice niskiego napięcia do stosowania w sieciach przemysłowych zakładów energetycznych oraz w przemyśle i budownictwie, złącza kablowe i kablowo – pomiarowe, słupowe stacje transformatorowe, słupy do budowy napowietrznych linii niskiego i średniego napięcia, konstrukcje energetyczne do budowy napowietrznych linii elektroenergetycznych, żerdzie energetyczne, słupy kratowe do budowy linii napowietrznych wysokiego napięcia oraz montaż zespołów elektrycznych,
- Tartak „Olczyk”, Sp. z o. o. Świdno – prowadzi działalność związaną z produkcją wyrobów tartacznych, zajmuje się produkcją tarcicy, więźby dachowej oraz innych wyrobów takich jak płyta klejona, deska elewacyjna, deska tarasowa, deska podłogowa, kantówka, pale winogronowe, palisada toczona i granulaty drzewny – pelet,
- STRUNOBET MIGACZ Sp. z o.o., Kuzki 14a, 29-100 Włoszczowa - największy producent w kraju strunobetonowych żerdzi energetycznych typu E, słupów oświetleniowych typu EOP, konstrukcji wsporczych ETG oraz masztów. Firma w szerokim zakresie produkuje nasłupowe i kontenerowe stacje transformatorowe oraz asortyment osprzętu dla energetyki,
- EFFECTOR S.A. – producent w zakresie przetwórstwa aluminium. Producent listew wykończeniowych, obróbka profili aluminiowych, produkty dla wytwórców stolarki okiennej i drzwiowej,
- P.E.B. ELBET Konieczno – działalność związana z produkcją betonowych elementów prefabrykowanych dla potrzeb budownictwa mieszkaniowego, przemysłowego oraz użyteczności publicznej,
- ZPD Arbor Sp. z o.o.– działalność związana ze sprzedażą hurtową i detaliczną materiałów budowlanych, produkcją wyrobów tartacznych i stolarskich dla budownictwa,
- Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy "ROAD" Sp. z o.o. we Włoszczowie – zakład specjalizujący się w produkcji węzłów betoniarskich oraz maszyn i urządzeń do produkcji prefabrykatów betonowych,
- KAMAR Sp. z o. o. we Włoszczowie - produkcja prefabrykatów betonowych oraz masy betonowej, transport drogowy towarów,
- DACHPOLL Sp. z o. o. we Włoszczowie – producent maszyn profilujących, profilowanie blach,
- "Drewstol" Sp. z o.o. w gminie Secemin – wytwarzanie drzwi drewnianych i płycinowych,
- "ADBA" Export-Import Zakład Stolarsko-Ciesielski Adam Kowalczyk w gminie Krasocin,
- Jacek Robak – Rob-Trans Michałek Włoszczowa,
- Stanisław Wydrych Zakład Ślusarsko-Spawalniczy, gm. Secemin,
- Przedsiębiorstwo Usługowo-Handlowe i Produkcyjne Trans Bud, Sp. z o.o. we Włoszczowie.

2.3. INFRASTRUKTURA INŻYNIERYJNO – TECHNICZNA

2.3.1. SIEĆ GAZOWA

Systemem dystrybucyjnym gazu na terenie powiatu włoszczowskiego zajmuje się Polska Spółka Gazownictwa Sp. z o.o., Oddział w Kielcach.

Analizę sieci gazowej na terenie powiatu włoszczowskiego przedstawiono w poniższej tabeli. Sieć gazowa na terenie powiatu rozwija się dosyć powoli. W roku 2018 na terenie powiatu korzystających z sieci gazowej było 91 odbiorców.

Tabela 5. Charakterystyka sieci gazowej na terenie powiatu włoszczowskiego (stan na 31.12.2018 r.).

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Wartość
1	Długość czynnej sieci rozdzielczej	m	36 567
2	Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	szt.	116
3	Odbiorcy gazu	gosp. dom.	91
4	Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp. dom.	89
5	Zużycie gazu	tys.m ³	881,4
6	Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań	tys.m ³	871,2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

2.3.2. SIEĆ CIEPŁOWNICZA

Na terenie Miasta Włoszczowa funkcjonuje sieć ciepłownicza opisana poniżej.

Stolbud Włoszczowa S.A. od 1998r. na podstawie udzielonej przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki Koncesji WCC/339/726/U/OT-3/98/WS (z późniejszymi zmianami), prowadzi jako przedsiębiorstwo energetyczne działalność gospodarczą w zakresie wytwarzania ciepła pod nazwą Ciepłownia Stolbud. Ciepłownia zlokalizowana jest na terenie firmy Stolbud Włoszczowa S.A. przy ul. Jędrzejowskiej 74 we Włoszczowie.

Ciepłownia Stolbud dostarcza ciepło nie tylko dla potrzeb własnych zakładu, ale jest też głównym elementem funkcjonującego systemu ciepłowniczego we Włoszczowie i stanowi źródło zaopatrzenia w ciepło dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody dla znacznej ilości obiektów w południowo-wschodniej części miasta Włoszczowa.

Ciepłownia dostarcza ciepło m.in. do: bloków mieszkalnych os. Broniewskiego, Brożka i Armii Krajowej, Szpitala im. Jana Pawła II, Domu Kultury, PZU, Liceum Ogólnokształcącego, Zespołu Szkół

Ponadgimnazjalnych Nr 3 z internatem, Starostwa Powiatowego, Hali Sportowej i Zespołu Placówek Oświatowych Nr 1, siedziby KRUS oraz kilku budynków jednorodzinnych.

Łączna długość eksploatowanej przez Spółkę sieci ciepłowniczej wysokich i niskich parametrów wynosi ponad 7 200 m (w zakresie średnic 2 x Dn 32-350mm), w tym sieć wysokich parametrów od ciepłowni Stolbud do wymiennikowych węzłów cieplnych o długości ponad 4 900 m.

Moc zainstalowanych jednostek ciepła w ciepłowni wynosi łącznie 18,15 MW , w tym:

- kocioł WR – 10 o maksymalnej trwałej wydajności 10 MW, opalany miałem węglowym,
- kocioł WLM – 2,5 o maksymalnej trwałej wydajności 2,5 MW, opalany miałem węglowym,
- kocioł WEISS TU 3150-VER-HV o dopuszczalnej wydajności 3,15 MW, opalany biomasą,
- kocioł WEISS TU 2500-Z-HV o dopuszczalnej wydajności 2,5 MW, opalany biomasą.

2.4. SIEĆ DROGOWA

Dostępność komunikacyjna stanowi jeden z podstawowych warunków skutecznego rozwoju społeczno – gospodarczego powiatu.

Sieć dróg na terenie powiatu włoszczowskiego obejmuje ogółem 726 974 mb, w tym:

- drogi krajowe - 9 859 mb
  - Nr 78 Siewierz-Jędrzejów - dł. 9 859 mb
- drogi wojewódzkie - 89 300 mb
  - Nr 742 Przyglów-Włoszczowa-Nagłowice - dł. 33 000 mb
  - Nr 795 Secemin-Szczekociny - dł. 6 700 mb
  - Nr 785 Ciężkowice-Żytno-Włoszczowa - dł. 12 700 mb
  - Nr 786 Częstochowa-Św.Anna-Koniecpol-Włoszczowa - dł. 36 900 mb
- drogi i ulice powiatowe - 372 228 mb
- drogi gminne - 255 587 mb

Wykaz dróg powiatowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 6. Drogi powiatowe na terenie powiatu włoszczowskiego.

Lp.	Nr drogi	Nazwa i przebieg drogi	Długość mb
DROGI POWIATOWE			
1.	0214 T	Rogienice - Ogarka - Folwark - Lipno - Węgleszyn - Mniszek	5 880
2.	0220 T	Włoszczowa - Czerwonka - Ludynia - Kozłów - Małogoszcz	8 475
3.	0221 T	Nieznanowice - Rząbiec - Wymysłów - Ludynia	7 600
4.	0222 T	Rząbiec - Henryków - Kozłów	4 600
5.	0223 T	Konieczno - Modrzewie - Doławatka	2 950
6.	0225 T	Boczkowice Kolonia - Sachalin - Rzeszówek	3 000

7.	0226 T	Dąbie - Podłazie - Kossów	4 615
8.	0227 T	Włoszczowa - Konieczno - Rogienice - Boczkowice - Dąbie - Oksa	13 970
9.	0228 T	Rogienice - Bebelno- Krasów - Radków	10 595
10.	0229 T	dr.woj.Nr 742 - Wola Wiśniowa - Ludwinów - Bebelno - Krzepin - Wałkonowy - Ropocice - dr.woj. Nr 786	20 333
11.	0230 T	(Kuźnica Grodziska) - gr.woj. świętokrzyskiego - Żeliszawice - Bugaj	3 892
12.	0231 T	Secemin - Marchocice - Żeliszawiczki - Miny - dr. woj. Nr 786	7 830
13.	0232 T	Kuczków - Wolica - gr.woj. świętokrzyskiego - (Brzostek)	1 380
14.	0233 T	Secemin - Bichniów - Czaryż - Bałków - Dzierzgów	12 555
15.	0234 T	Bichniów - Psary - Kluczyce - Kuczków - gr.woj. świętokrzyskiego - (Koniecpol)	12 340
16.	0235 T	Wałkonowy Górne - Bałków - dr. powiatowa Nr 0233 T	4 070
17.	0236 T	Damiany - Chlewska Wola - Stawki - Mękarzów - Dąbrówki - gr.woj. świętokrzyskiego - (Rędziny)	10 935
18.	0237 T	Moskorzew - Perzyny - Dzierzgów - Radków - Kossów - Chlewice	18 490
19.	0238 T	Kossów - Chycza - dr. woj. Nr 742	5 855
20.	0239 T	(dr.woj. Nr 795) - gr.woj. świętokrzyskiego - Tarnawa Góra - Moskorzew	5 286
21.	0240 T	Moskorzew - Hebdzie - gr. powiatu włoszczowskiego	2 960
22.	0241 T	Chlewice - Jadwigów - Sieńsko - Trzciniac	3 100
23.	0242 T	Czaryż - Wola Czaryska - Ojstawice - gr.woj. świętokrzyskiego - (Rędziny)	4 635
24.	0243 T	Dzierzgów - Bieganów	5 030
25.	0244 T	Wymysłów - Czarnca - Kąty - Wyrąb	7 072
26.	0245 T	Kluczewsko - Komparzów - Kurzelów	6 190
27.	0246 T	Kurzelów - Jeżowice - Piła Łachowska	7 800
28.	0247 T	(Rudnik) - gr.woj. świętokrzyskiego - Łachów - Włoszczowa	5 132
29.	0248 T	Gościęcín - Siłpia Mała - gr.woj. świętokrzyskiego - (Kuźnica Grodziska)	6 300
30.	0249 T	Międzylesie - Motyczno - Biadaszek	5 470
31.	0250 T	Dobromierz - Kowale - gr.woj. świętokrzyskiego - (Góry Mokre)	3 584
32.	0251 T	Kluczewsko - Rudka - gr. gminy Kluczewsko	5 516
33.	0252 T	dr. pow. Nr 0255 T - Bobrowniki - Ciemiętniki - Pilczyca - Januszewice - Komorniki - dr. powiatowa Nr 0251 T	15 885
34.	0253 T	Łączyna Wola - Stanowiska	1 470
35.	0254 T	Piaski - Łączyna Wola - Młynek	4 105
36.	0255 T	(Krzętów) - gr.woj. świętokrzyskiego - Piaski - Mrowina - Dobromierz	5 360
37.	0256 T	gr. gminy Krasocin - Koźia Wieś	3 379
38.	0257 T	(Żeleźnica) - gr.woj. świętokrzyskiego - Oleszno	3 490
39.	0258 T	Oleszno - Świdno - Krasocin	8 125
40.	0259 T	Chotów - Krasocin	7 325
41.	0260 T	Nowy Dwór - Ostrów - Czerwonka	5 355
42.	0261 T	Belina - Ostrów - Niwiska Gruszczyńskie	8 400

43.	0262 T	Krasocin - Czostków - Ludynia	9 160
44.	0263 T	Lipie Drugie - Gruszczyn - Cieśle - Leśnica - Małogoszcz	10 800
45.	0264 T	Niwiska - Gruszczyn - Występy - Skorków - Leśnica	8 585
46.	0265 T	Mieczyn - Stara Huta - Występy	4 405
47.	0266 T	Rogalów - Karolinów - Mieczyn	7 305
48.	0267 T	Brygidów - Stojewsko	2 870
49.	0268 T	Biadaszek - Sułków	5 650
50.	0401 T	Stąporków - Przyłogi - Smyków - Radoszyce - Pijanów - Wólka - Budziszław - Oleszno - Włoszczowa	16 920
51.	0402 T	Wólka - Lasocin - Fryszka - Wojciechów - Jakubów	3 150
52.	0484 T	Mieczyn - Gnieździska - Zajączków - Rykoszyn - Piekoszków	2 770
<i>Razem drogi powiatowe:</i>			361 949

Źródło: <http://www.powiat-wloszczowa.pl/index.php?c=page&id=83>, dostęp: październik 2019 r.

Na terenie powiatu funkcjonują następujące szlaki rowerowe:

- Szlak rowerowy „Lasami dookoła Włoszczowy” o długości szlaku: 70 km,
- Szlak rowerowy "Dookoła Radkowa" o długości szlaku: 46 km,
- Przyrodnicza Ścieżka Dydaktyczna Klubu 4 H w Krasocinie o długości 16 km,
- Rowerowy Szlak Pielgrzymkowy „Miejsca Mocy” o długości 79 km (na terenie powiatu).

3. OCENA STANU ŚRODOWISKA W POSZCZEGÓLNYCH KOMPONENTACH

3.1. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

3.1.1. STAN WYJŚCIOWY

Państwowy Monitoring Środowiska stanowi systemem pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku. Podstawowym celem monitoringu jakości powietrza jest uzyskanie informacji o poziomach stężeń substancji w otaczającym powietrzu oraz wyników ocen jakości powietrza.

W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa świętokrzyskiego wyznaczono 2 strefy:

- miasto Kielce,
- Strefa świętokrzyska, do której należy powiat włoszczowski.

Wyniki klasyfikacji jakości powietrza wynikające z *Rocznej oceny jakości powietrza w Województwie Świętokrzyskim. Raport wojewódzki za rok 2018* z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu

ochrony zdrowia ludzkiego oraz ochrony roślin, dla strefy świętokrzyskiej przedstawiono w poniższych tabelach.

Tabela 7. Wynikowe klasy dla strefy świętokrzyskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2018 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2.5
Strefa świętokrzyska	A	A	C	A	A	A	A	A	A	A	C	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w Województwie Świętokrzyskim. Raport wojewódzki za rok 2018, Autor: GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach, Rok wydania: 2019.

Wynik oceny strefy świętokrzyskiej za rok 2018, w której położony jest powiat włoszczowski wskazuje, że dotrzymane są poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla następujących zanieczyszczeń:

- dwutlenku siarki,
- dwutlenku azotu,
- ołowiu,
- benzenu,
- tlenku węgla,
- arsenu,
- kadmu,
- niklu,
- pyłu PM2.5,
- ozonu.

Roczna ocena jakości powietrza dla strefy świętokrzyskiej wskazała, iż przekroczone zostały dopuszczalne poziomy dla:

- pyłu PM10,
- benzo(a)pirenu.

Stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy świętokrzyskiej ze względu na ochronę roślin, nie zostały przekroczone.

Tabela 8. Klasy stref dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony roślin.

L.p.	Nazwa strefy	Kod strefy	SO ₂	NO _x	O ₃
1	miasto Kielce	PL2601	nie klasyfikowano		
2	strefa świętokrzyska	PL2602	A	A	A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w Województwie Świętokrzyskim. Raport wojewódzki za rok 2018, Autor: GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach, Rok wydania: 2019.

Stan powietrza na terenie powiatu

Głównym problemem w zakresie zanieczyszczenia powietrza w województwie świętokrzyskim, także w powiecie włoszczowskim, jest emisja niska związana ze stosowaniem paliw o niskiej jakości oraz emisja związana z działalnością małych zakładów, które nie podlegają obowiązkowi posiadania pozwolenia na emisję do powietrza gazów i pyłów. W miastach istotnym problemem są także zanieczyszczenia związane z komunikacją samochodową.

Dodatkowym problemem wpływającym na jakość powietrza jest spalanie wszelkiego rodzaju odpadów domowych, powodujące emisje silnie toksycznych zanieczyszczeń, jak np. benzo(a)piren.

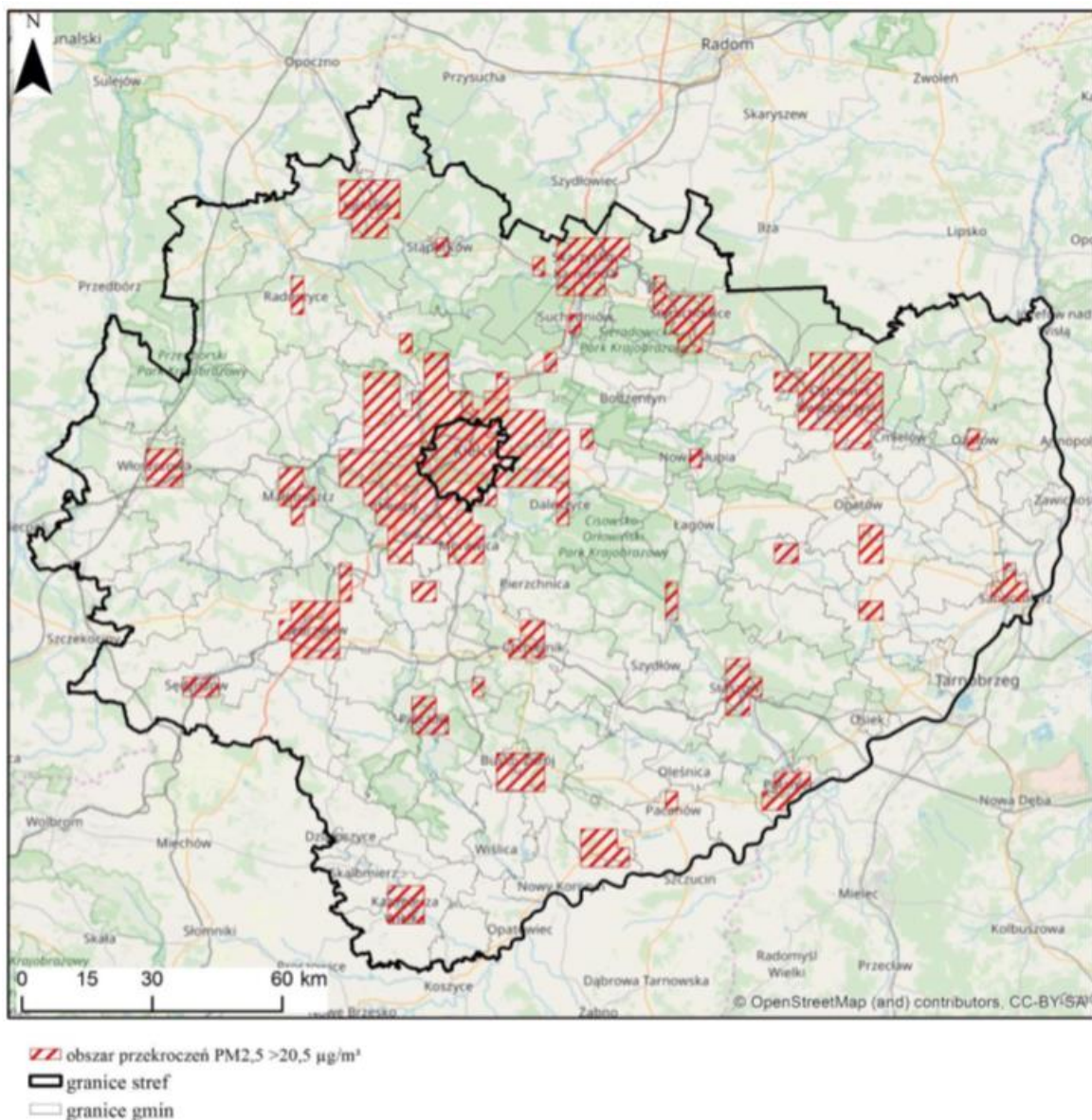
Duży wpływ na jakość powietrza, szczególnie w miastach, ma emisja niska, ze źródeł takich jak: paleniska domowe, małe kotłownie, warsztaty rzemieślnicze. Wielkość tej emisji jest trudna do oszacowania: wynosi od kilku do kilkunastu procent ogółu emisji na terenach o rozwiniętej sieci ciepłowniczej oraz do kilkudziesięciu procent - na obszarach, których nie obejmują centralne systemy ciepłownicze, zwłaszcza na obszarach wiejskich. Jej oddziaływanie znajduje odzwierciedlenie we wzroście stężeń zanieczyszczeń gazowych i pyłu zawieszonego w sezonie grzewczym.

W miastach i w rejonach tras o dużym natężeniu ruchu coraz większy problem, ze względu na emisję zanieczyszczeń do powietrza oraz emisję hałasu, stanowi komunikacja samochodowa. W wyniku spalania paliw w silnikach samochodowych do atmosfery przedostają się zanieczyszczenia gazowe: tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla i węglowodory aromatyczne (szczególnie benzen) oraz pyły zawierające m.in. związki: ołowiu, kadmu, niklu i miedzi.

Stan techniczny urządzeń i instalacji w budynkach mieszkalnych na terenie powiatu włoszczowskiego oceniono w zdecydowanej większości jako zły.¹ Część gospodarstw wykorzystuje kotły o bardzo niskiej sprawności, co przenosi się na zwiększone zapotrzebowanie na ciepło, a tym samym wpływa na wzrost emisji powierzchniowej na terenie powiatu.

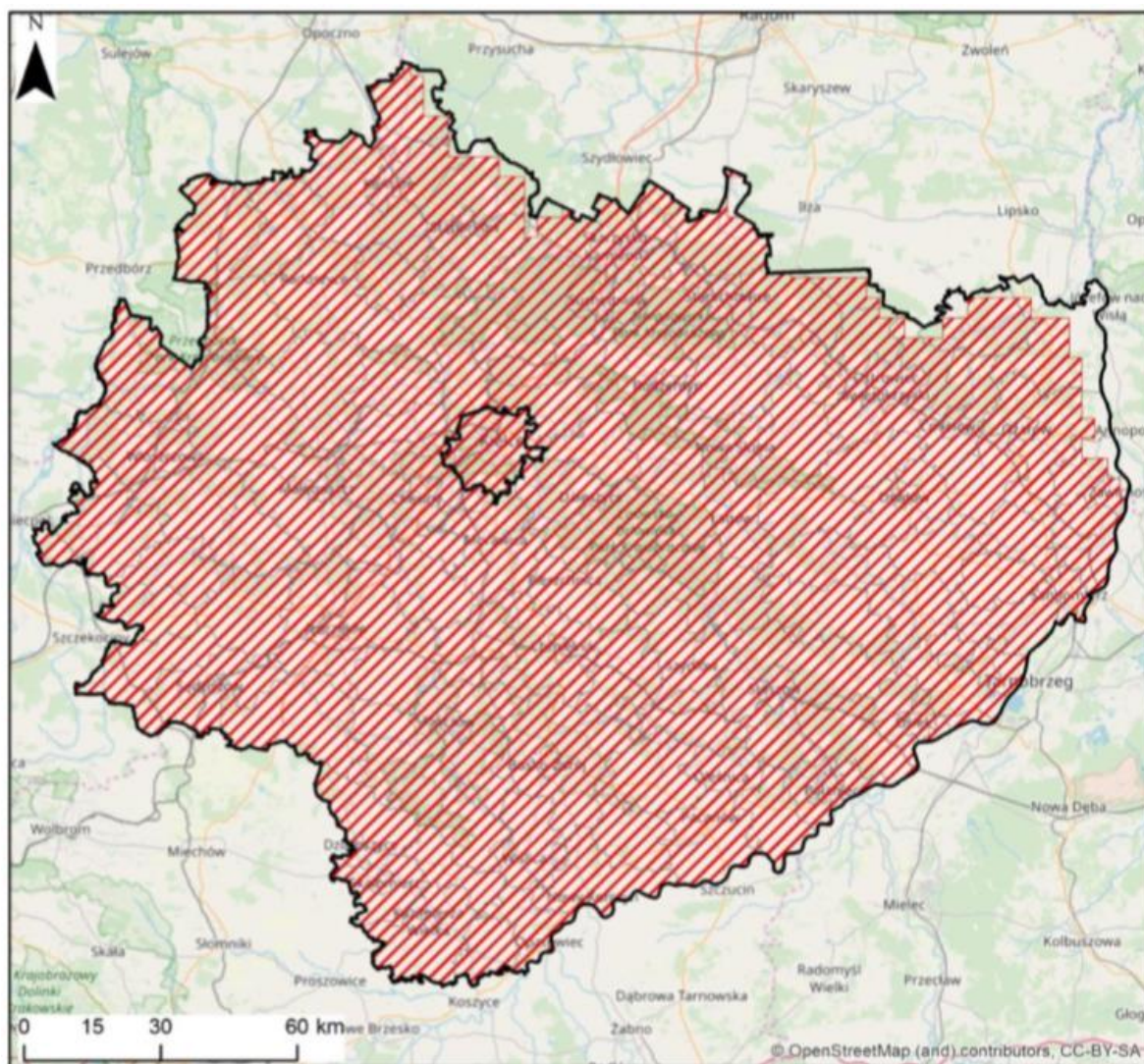
Na terenie powiatu w 2018 roku odnotowano przekroczenia zgodnie z poniższymi rysunkami.

¹ Informacje na podstawie Planów Gospodarki Niskoemisyjnej dla gmin powiatu włoszczowskiego.

Rysunek 2. Obszar przekroczeń stężeń pyłu PM_{2,5} (faza II) w strefie świętokrzyskiej w 2018 roku.
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w Województwie Świętokrzyskim. Raport wojewódzki za rok 2018, Autor: GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach, Rok wydania: 2019.

/// obszar przekroczeń BaP >1,5 ng/m³
▬ granice stref
▭ granice gmin

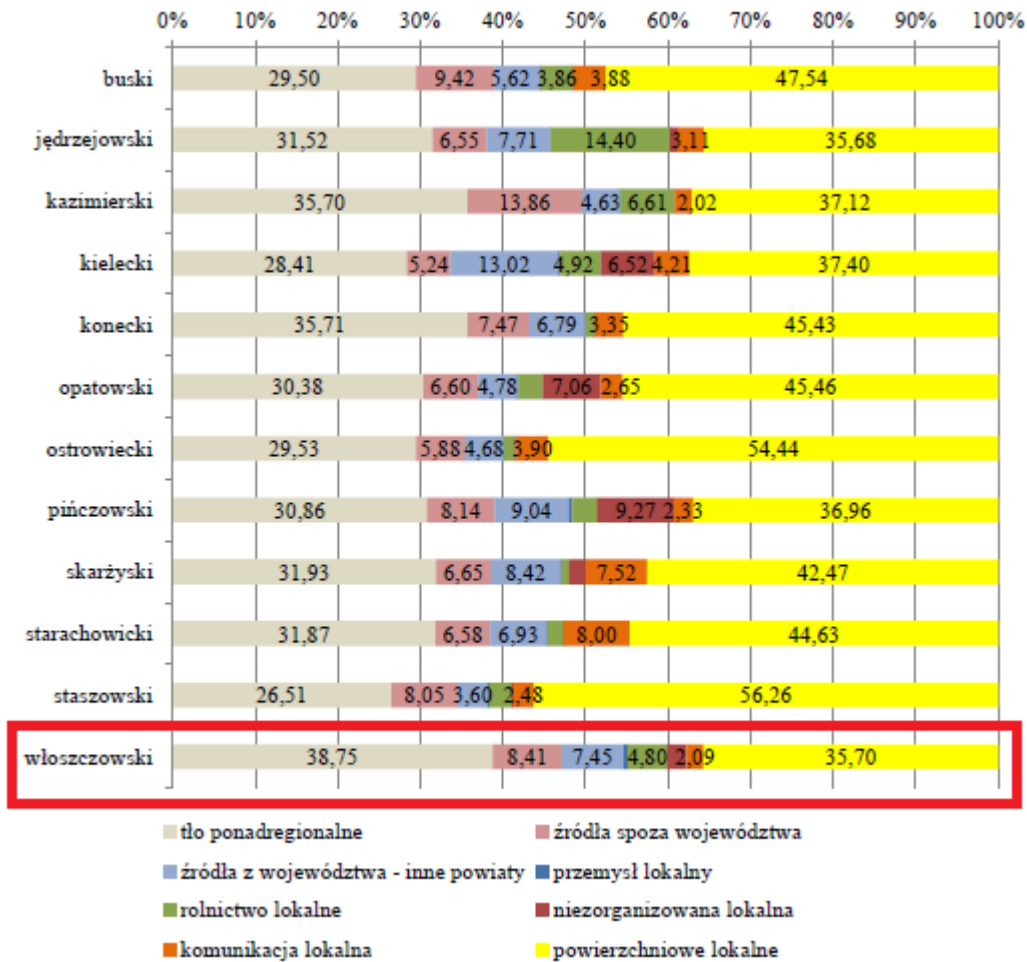
Rysunek 3. Obszar przekroczeń stężeń BaP w pyłe PM₁₀ w strefie świętokrzyskiej w 2018 roku.
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w Województwie Świętokrzyskim. Raport wojewódzki za rok 2018, Autor: GŁÓWNY INSPEKTORAT OCHRONY ŚRODOWISKA Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Kielcach, Rok wydania: 2019.

Ocena jakości powietrza na terenie powiatu na podstawie Programu Ochrony Powietrza

Uchwałą NR XVII/248/15 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO z dnia 27 listopada 2015 r. przyjęto Aktualizację Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych.

Analizy udziału źródeł emisji w stężeniach pyłu PM₁₀, PM_{2,5} i B(a)P wykazały bardzo znaczący wpływ źródeł powierzchniowych na jakość powietrza. Ze względu na to działania naprawcze powinny się skupiać na ograniczeniu emisji ze źródeł z sektora komunalno-bytowego.

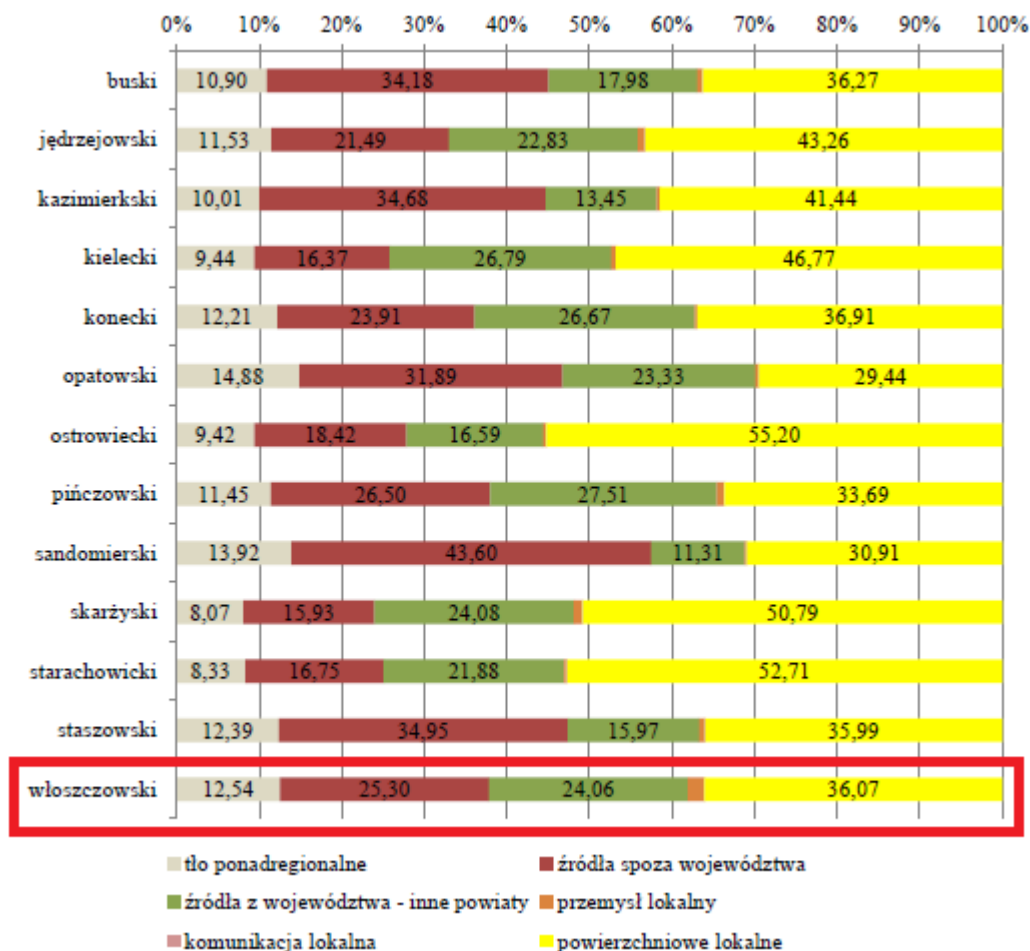
Na terenie powiatu włoszczowskiego największy udział procentowy w emisji średniorocznej pyłu PM_{2,5} ma tło ponadregionalne stanowiące 38,75 %.

Wykres 4. Średni udział procentowy grup źródeł emisji w stężeniach średniorocznych pyłu PM_{2,5} na obszarze przekroczeń stężeń pyłu PM_{2,5} w strefie świętokrzyskiej z uwzględnieniem powiatu włoszczowskiego.

Źródło: „Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych”, Autor: ATMOTERM S.A., Rok wydania: 2015 r.

Na terenie powiatu włoszczowskiego największy udział procentowy w emisji średniorocznej B(a)P ma emisja powierzchniowa lokalna stanowiąca 36,07 %.

Wykres 5. Średni udział procentowy grup źródeł emisji w stężeniach średniorocznych B(a)P na obszarze przekroczeń stężeń średniorocznych w strefie świętokrzyskiej z uwzględnieniem powiatu włoszczowskiego.

Źródło: „Aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa świętokrzyskiego wraz z planem działań krótkoterminowych”, Autor: ATMOTERM S.A., Rok wydania: 2015 r.

Emisja punktowa

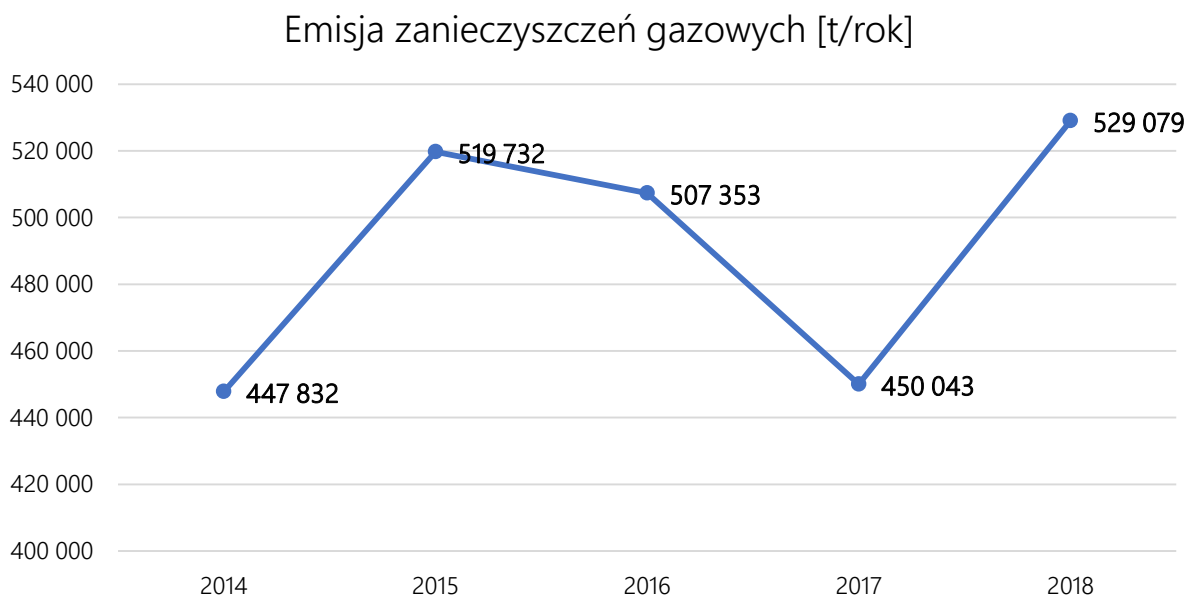
Emisja punktowa na terenie powiatu jest generowana głównie przez zakłady przemysłowe zlokalizowane na jego terenie.

Wykaz podmiotów posiadających pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza :

- ZPUE S.A., ul. Jędrzejowska 79c, 29-100 Włoszczowa, decyzja z dnia 21.12.2015 r. znak: ROL.6224.2.2015.II, zmieniona decyzją z dnia 11.02.2019 r. znak: ROL.6224.1.2019.II,
- „MARBOJ” Ubój Trzody i Bydła, Przetwórstwo Mięsa, Konieczno 12, Nieznanowice 142, 29-100 Włoszczowa, decyzja z dnia 30.11.2011 r. znak: ROL.6224.5.2011.II,

- Tartak „Olczyk” Sp. z o.o., Świdno 1, 29-105 Krasocin, decyzja z dnia 13.04.2018 r. znak: ROL.6224.1.2018.II, zmieniona decyzją z dnia 12.07.2018 r. znak: ROL.6224.3.2018.II,
- Zakład Budowlano-Drogowy „DUKT” Sp. z o.o. Spółka Komandytowa z siedzibą w Woli Murowanej, Wola Murowana, ul. Zakładowa 17, 26-052 Nowiny Włoszczowa, decyzja z dnia 19.05.2017 r. znak: ROL.6224.3.2017.II,
- STOLBUD WŁOSZCZOWA S.A., ul. Jędrzejowska 74, 29-100 Włoszczowa, decyzja z dnia 30.11.2009 r. znak: ROL.II.7644-12/09, zmieniona decyzją z dnia 6.08.2019 r. znak: ROL.6224.6.2019.II oraz decyzja z dnia 30.03.2018 r. znak: ROL.6224.4.2017.II,
- Veolia Industry Polska Sp. z o.o., Al. Solidarności 46, 61-696 Poznań, decyzja z dnia 20.03.2017 r. znak: ROL.6224.1.2017.II,
- H+H POLSKA Sp. z o.o., ul. Kupiecka 6, 03-046 Warszawa, decyzja z dnia 13.01.2017 r. znak: ROL.6224.3.2016.II,
- Zakład Produkcyjno-Usługowo-Handlowy „ROAD” Sp. z o. o., ul. Jędrzejowska 13, 29-100 Włoszczowa, decyzja z dnia 2.05.2019 r. znak: ROL.6224.3.2019.II,
- Firma Handlowo – Produkcyjna PAK-GUM 2 Michał Pakaszewski, Nieznanowice 44c, 29-100 Włoszczowa, decyzja z dnia 25.01.2010 r. znak: ROL.II.7644-14/09,
- Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska we Włoszczowie, ul. J. Kochanowskiego 1, 29-100 Włoszczowa, pozwolenie zintegrowane dla instalacji IPCC udzielone decyzją z dnia 16.11.2006 r. znak: ROL.II. 7644/7/06 (zmienionej decyzjami: z dnia 25.11.2010 r. znak: ROL.II.7644-10/10, z dnia 12.01.2012 r. znak: ROL.6220.2.2011.II, z dnia 1.12.2014 r. znak: ROL.6222.1.2014.II oraz z dnia 21.04.2015 r. znak: ROL.6222.1.2015.II),

W ostatnich latach na terenie powiatu występują wahania wartości związane z emisją zanieczyszczeń gazowych.

Wykres 6. Emisja zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych [t/rok] w latach 2014 – 2018.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

Emisję poszczególnych substancji w ramach emisji zanieczyszczeń gazowych w latach 2014 – 2018 przedstawiono w poniższej tabeli.

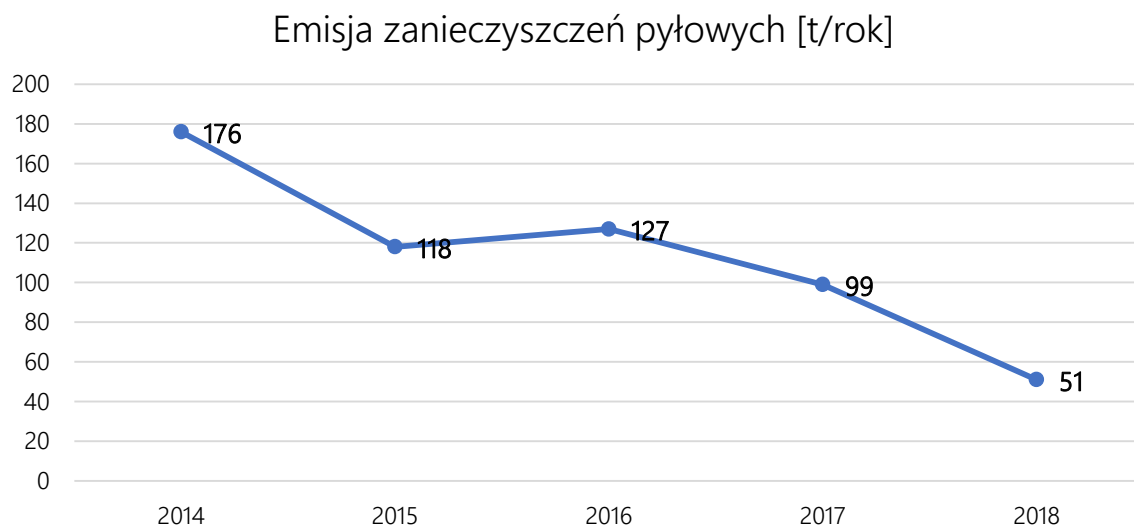
Tabela 9. Emisja zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych [t/rok] na terenie powiatu włoszczowskiego.

Emisja zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych [t/rok]					
	2014	2015	2016	2017	2018
Dwutlenek siarki	365	295	232	246	148
Tlenki azotu	219	230	222	194	234
Tlenek węgla	11 180	13 791	12 650	11 794	10 438
Dwutlenek węgla	436 056	505 407	494 236	437 802	518 255

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

W latach 2014 - 2018 zauważono na terenie powiatu spadek emisji dwutlenku siarki, przy jednoczesnym wzroście dwutlenku węgla.

W ostatnich latach na terenie powiatu występuje spadek wartości związanych z emisją zanieczyszczeń pyłowych na terenie powiatu.

Wykres 7. Emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych [t/rok] w latach 2014 – 2018.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: grudzień 2019 r.

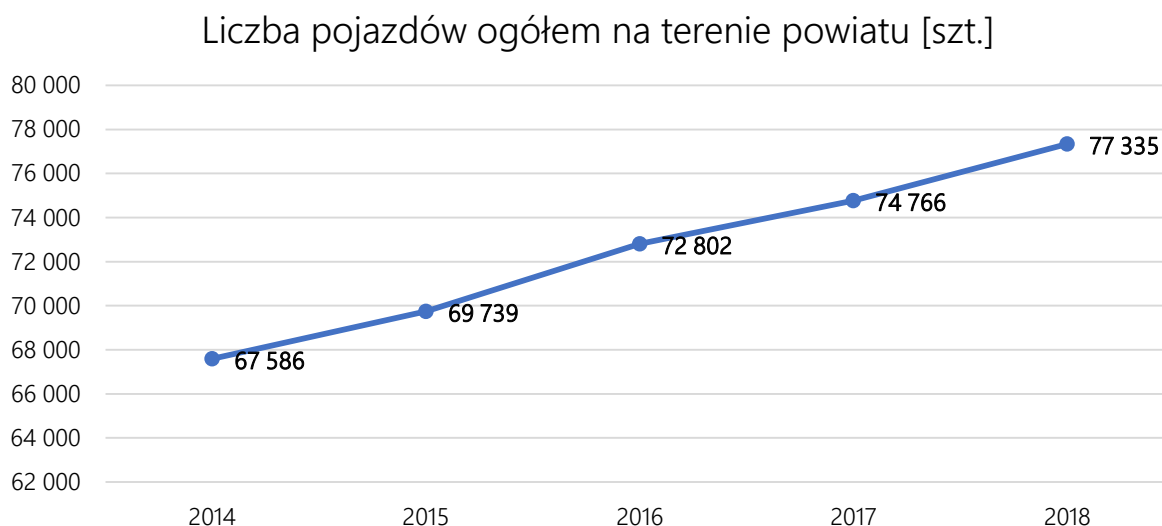
Tabela 10. Rodzaj zanieczyszczeń pyłowych na terenie powiatu włoszczowskiego.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych [t/rok]					
Rodzaj	2014	2015	2016	2017	2018
Ze spalania paliw	91	54	68	32	21
Niezorganizowana	0	0	0	0	1
Cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych	68	50	44	50	25
Krzemowe	0	0	0	0	0
Nawozów sztucznych	0	0	0	0	0
Środków powierzchniowo czynnych	0	0	0	0	0
Węglowo-grafitowe, sadza	3	0	1	2	2

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: grudzień 2019 r.

Wśród zanieczyszczeń pyłowych zauważyć można spadek zanieczyszczeń ze spalania paliw w ostatnich latach (za wyjątkiem roku 2016). W roku 2018 nastąpił spadek zanieczyszczeń cementowo - wapienniczych i materiałów ogniotrwałych.

W ostatnich latach na terenie powiatu włoszczowskiego można zauważyć wyraźny wzrost emisji komunikacyjnej związanej głównie ze zwiększaniem się liczby samochodów.

Wykres 8. Liczba pojazdów ogółem na terenie powiatu włoszczowskiego [szt.].

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: grudzień 2019 r.

Pomimo braku badań hałasu komunikacyjnego w ostatnich latach na terenie powiatu włoszczowskiego wzrastająca liczba pojazdów wpływa na wzrost emisji komunikacyjnej. Pojazdy samochodowe poruszające się po drogach, emitują do atmosfery duże ilości różnorodnych substancji toksycznych, powstających w wyniku spalania paliwa napędowego, a także na skutek wzajemnego oddziaływania opon i nawierzchni dróg oraz zużywania się niektórych elementów pojazdu (powstają wtedy zanieczyszczenia w postaci pyłów gumowych, azbestowych, kamiennych oraz rdzy, sadzy itp.).

3.1.2. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Energia geotermalna

Na terenie powiatu włoszczowskiego brak jest udokumentowanych złóż wód termalnych.

Energia wiatru

Dla uzyskania realnych wielkości energii użytecznej z wiatru wymagane jest występowanie odpowiednio silnych wiatrów (o prędkości powyżej 4 m/s) o stałym natężeniu.

Kluczowym parametrem określającym energię wiatru jest prędkość. Minimalna średnioroczna prędkość wiatru zapewniająca opłacalność inwestycji wynosi 4-5 m/s. Średnia prędkość wiatru mierzona na wysokości 20 m nad poziomem gruntu, dla powiatu włoszczowskiego wynosi od 4 do 4,5 m/s.

Ze względu na dużą lesistość (43,0%) oraz formy ochrony przyrody istnieją ograniczenia co do energetyki wiatrowej.

Ustawa z dnia 20 maja 2016 o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz.U. 2019 poz. 654) określa warunki i tryb lokalizacji oraz budowy takich instalacji, jak również warunki ich lokalizacji w sąsiedztwie zabudowy mieszkaniowej. Przyjęcie ustawy podyktowane było faktem, że instalacje te były lokalizowane zbyt blisko budynków mieszkalnych. Nowe przepisy m.in. wprowadzają definicję elektrowni wiatrowej. Zgodnie z ustawą, instalacje tego typu będą mogły być lokalizowane wyłącznie na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Wiatrak można postawić w odległości nie mniejszej niż 10-krotność jego wysokości (wraz z wirnikiem i łopatami) od zabudowań mieszkalnych i mieszanych oraz obszarów szczególnie cennych z przyrodniczego punktu widzenia (np. parków narodowych czy krajobrazowych, rezerwatów). Ustawa pozwala na przebudowę, nadbudowę, rozbudowę, remont, montaż i odbudowę budynku mieszkalnego stojącego w odległości mniejszej niż wyżej opisana. Nowe przepisy dotyczą elektrowni wiatrowych o mocy większej niż 40 kW, czyli nie obejmują mikroinstalacji. W myśl ustawy, nie będzie można rozbudowywać istniejących wiatraków, które nie spełniają kryterium odległości – dozwolony będzie tylko ich remont i prace niezbędne do prawidłowego użytkowania. Możliwa będzie budowa domów mieszkalnych w mniejszej odległości od elektrowni wiatrowej niż wymagana, jeżeli takie inwestycje są uwzględnione w obowiązujących planach zagospodarowania przestrzennego. W sytuacji, gdy takich dokumentów nie ma, gminy będą miały 36 miesięcy na uchwalenie - na dotychczasowych zasadach - planów miejscowych przewidujących lokalizację budynków mieszkalnych.

Energia słoneczna

Według danych literaturowych gęstość promieniowania słonecznego docierającego do Ziemi wynosi od 800 do 2 300 kWh/m² rocznie. Dla Europy średnia wartość to 1 200 kWh/m²/rok, a dla Polski – ok. 1 000 kWh/m²/rok.

Najbardziej uprzywilejowanymi rejonami Polski pod względem napromieniowania słonecznego jest południowa część województwa lubelskiego.

Teren powiatu charakteryzuje się typową wartością promieniowania słonecznego w skali kraju (1100 kWh/m²). Fakt ten sprzyja instalacji kolektorów słonecznych czy instalacji fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych.

Na terenie powiatu wykorzystanie energii słonecznej poprzez panele fotowoltaiczne i kolektory słoneczne staje się coraz bardziej popularne.

Na terenie powiatu funkcjonują farmy fotowoltaiczne przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 11. Farmy fotowoltaiczne na terenie powiatu włoszczowskiego.

Lp.	Lokalizacja (nazwa miejscowości)	Maksymalna moc (MW)
1	Obręb Oleszno, gmina Krasocin	do 1,0 MW
2	Obręb Kluczewsko, gmina Kluczewsko	0,999 MW
3	Obręb Oleszno, gmina Krasocin	do 1,0 MW
4	Obręb Oleszno, gmina Krasocin	do 1,0 MW
5	Obręb Oleszno, gmina Krasocin	do 1,0 MW

Źródło: Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego we Włoszczowie, stan na październik 2019 r.

Energia słoneczna wykorzystywana jest także na obiektach użyteczności publicznej administrowanych przez powiat, zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 12. Instalacje OZE na obiektach użyteczności publicznej administrowanych przez powiat.

Obiekt	Instalacja OZE
Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej we Włoszczowie	Kolektory słoneczne o mocy 0,005 MW (zaopatrzenie w c.w.u.)
Dom Pomocy Społecznej	Kolektory słoneczne o mocy 0,12 MW (zaopatrzenie w c.w.u.) oraz instalacja fotowoltaiczna o mocy 0,034 MW
Zespół Szkół Nr 2 im. Hetmana Stefana Czarnieckiego	Kolektory słoneczne (zaopatrzenie w c.w.u.) – bateria 44 kolektorów słonecznych KS2100 HEWALEX (przeciętny roczny zysk kolektora 358 kWh/m ²)
Zespół Szkół Nr 3 im. Stanisława Staszica	Kolektory słoneczne (zaopatrzenie w c.w.u.) - bateria 22 kolektorów słonecznych KS2100 HEWALEX (przeciętny roczny zysk kolektora 358 kWh/m ²)

Źródło: Informacje przekazane przez Starostwo Powiatowe we Włoszczowie, stan na 31.12.2018 r.

Energia z biomasy

Biomasa to najstarsze i najszerzej współcześnie wykorzystywane odnawialne źródło energii. Należą do niej zarówno odpady biodegradowalne z gospodarstw domowych, jak i pozostałości po przycinaniu zieleni miejskiej. Biomasa to cała istniejąca na Ziemi materia organiczna, wszystkie substancje pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego ulegające biodegradacji. Biomasa są resztki z produkcji rolnej, pozostałości z leśnictwa, odpady przemysłowe i komunalne.

Należy przyjąć, że potencjał biomasy na obszarze powiatu może pochodzić z produkcji leśnej. Biomasa może być wykorzystywana w małych lokalnych kotłowniach oraz przez osoby fizyczne.

Biogaz

Biogaz jest produktem anaerobowej fermentacji związków pochodzenia organicznego. Do jego produkcji można wykorzystać m.in.:

- Odpady pochodzenia zwierzęcego, których głównym producentem jest przemysł mięsny, a w szczególności ubojnie. Na terenie powiatu włoszczowskiego nie występuje instalacja do wytwarzania energii z biogazu rolniczego.
- Odpady przemysłu rolno – spożywczego m.in. wyłoki jabłkowe, wyłoki owocowe i wiele innych. Na terenie powiatu włoszczowskiego nie występuje żadna biogazownia wykorzystująca tego typu odpady.
- Odpady powstałe w oczyszczalni ścieków. Na terenie powiatu żadna oczyszczalnia ścieków nie wykorzystuje osadów ściekowych do produkcji biogazu.

Energia spadku wód

Na terenie województwa świętokrzyskiego ze względu na dużą różnorodność środowiska naturalnego występują korzystne warunki do pozyskania hydroenergii. Aktualnie na terenie powiatu nie wykorzystuje się energii spadku wód.

Energia spadku wód na terenie powiatu włoszczowskiego może być wykorzystywana w przyszłości na terenie rzek Czarna oraz Pilica, jednakże konieczne jest przeprowadzenie szczegółowych analiz w tym zakresie (na dzień sporządzania dokumentu brak jest szczegółowych analiz oraz opracowań w tym zakresie, w związku z tym wskazanie konkretnych możliwości wykorzystania energii spadku wód nie jest możliwe).

3.1.3. ANALIZA SWOT

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- aktywna postawa powiatu w zakresie gospodarki niskoemisyjnej	- stosowanie niskosprawnych źródeł ciepła - emisja punktowa na terenie powiatu - niski stopień wykorzystania OZE - brak kontroli w zakresie niskiej emisji
SZANSE	ZAGROŻENIA
- możliwość wykorzystania zewnętrznych źródeł finansowania - wzrost zainteresowania mieszkańców zagadnieniami związanymi ze zmianami klimatycznymi, niską emisją i OZE - krajowe zobowiązania, które mają przyczynić się do redukcji emisji CO ₂	- wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii (wzrastające ceny gazu oraz energii elektrycznej) - wzrost emisji gazów związany ze wzrostem natężenia ruchu komunikacyjnego - niska świadomość ekologiczna społeczeństwa w zakresie zmian klimatu i skutków niskiej emisji - wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

3.1.4. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

Cel: Poprawa jakości powietrza w powiecie włoszczowskim	
Kierunki interwencji	Podjęte zadania
Redukcja emisji ze źródeł spalania paliw o małej mocy do 1 MW.	<p>Termomodernizacja budynku komunalnego w Gruszczyne, gm. Krasocin</p> <p>Głęboka termomodernizacja 4 obiektów użyteczności publicznej w gminie Krasocin</p> <p>Głęboka Termomodernizacja budynków Zespołów Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 i Nr 3 we Włoszczowie służąca poprawie ich efektywności energetycznej z zastosowaniem OZE - 2018 r.</p> <p>Przyłącze do sieci gazowniczej - Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 2 we Włoszczowie - 2017 r.</p>
Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych	<p>Przebudowa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - drogi powiatowej nr 0245T odcinek Kurzelów - Komparzów, drogi powiatowej nr 0227T w miejscowości Konieczno, drogi powiatowej nr 0244T odc. Kąty - dr. pow. 0229T, drogi powiatowej nr 0239T w miejscowości Tarnawa Góra, drogi powiatowej nr 0227T Włoszczowa - Konieczno - Oksa, drogi powiatowej nr 0236T na odc. Chlewska Wola - Damiany, drogi powiatowej nr 0256T Kozia Wieś - granica gm. Krasocin, drogi powiatowej nr 0236T w miejscowości Mękarzów, drogi powiatowej nr 0402T na odc. Karolinów - Wojciechów, drogi powiatowej nr 0229T na odcinku Ropocice - Wałkonowy
Podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie wpływu zanieczyszczeń na zdrowie	Konferencja środowiskowa dotycząca niskiej emisji - przyczyny, zagrożenia i metody jej

oraz konieczności ochrony powietrza.	ograniczania oraz konkurs plastyczny zorganizowane przez Powiat Włoszczowski
--------------------------------------	--

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska powiatu włoszczowskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023 za lata 2016-2017 oraz danych ze Startowa Powiatowego we Włoszczowie.

3.1.5.ZAGROŻENIA

Problemy ekologiczne w zakresie powietrza atmosferycznego:

- Negatywny wpływ przemysłu.
- Niska emisja związana przede wszystkim z funkcjonowaniem lokalnych kotłowni i pieców domowych.
- Powiat włoszczowski należy do powiatów o znacznej emisji na terenie województwa świętokrzyskiego pod względem tlenku węgla - około 30%.
- Przekroczenia w strefie świętokrzyskiej norm zanieczyszczeń takich jak pył PM10 i B(a)P, mających wpływ na zdrowie ludzi.
- Napływ zanieczyszczeń powietrza z sąsiednich regionów.

Kierunki działań:

Priorytetem jest wprowadzenie mechanizmów stymulujących zarówno oszczędność energii, jak i promujących rozwój odnawialnych źródeł energii. Te dwie metody bowiem w najbardziej radykalny sposób zmniejszają emisję wszelkich zanieczyszczeń do środowiska, jak też są efektywne kosztowo i akceptowane społecznie.

Jednym z podstawowych celów polityki ekologicznej jest zmniejszanie energochłonności gospodarki, zarówno procesów wytwórczych jak i świadczenia usług oraz konsumpcji. Realizacja tego celu będzie wymagać znacznego zwiększenia zaangażowania się instytucji publicznych, przedsiębiorstw i obywateli w działania w zakresie wprowadzania i upowszechniania wysoce energooszczędnych technologii i wyrobów, które w porównaniu z usprawnieniami organizacyjnymi i ogólną poprawą racjonalności gospodarowania mogą wymagać znacznie większych nakładów, ale bez których zmniejszenie energochłonności nie nastąpi w pożądanej skali i nie będzie wystarczająco trwałe. Zmniejszanie energochłonności, obok efektów ekologicznych, przynosi również znaczące korzyści ekonomiczne, zwłaszcza w dłuższej perspektywie.

Działaniom w zakresie zmniejszania energochłonności musi towarzyszyć kontynuowanie przedsięwzięć zmieniających sposób zaspokajania istniejących potrzeb energetycznych, przede wszystkim strukturę wykorzystania nośników energii, w kierunku zwiększania udziału w produkcji energii gazu i ropy naftowej (w miejsce węgla), poprawy jakości węgla i innych paliw, a także wzrostu udziału w produkcji

energii elektrycznej i ciepłej energetycznych nośników odnawialnych (energia wody i wiatru, energia geotermalna, energia słoneczna, energia z biomasy) oraz pochodzących z odpadów.

W powiecie włoszczowskim działania zmierzające do poprawy jakości powietrza będą ukierunkowane na zmniejszenie emisji z tzw. niskich źródeł, tzn. emisji pyłów i szkodliwych gazów pochodzącej z lokalnych kotłowni węglowych i domowych pieców grzewczych, emisji komunikacyjnej, ale także ze źródeł przemysłowych. Głównie kierunki aktywności to:

- Redukcja emisji ze źródeł spalania paliw o małej mocy do 1 MW.
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł komunikacyjnych.
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych.
- Podniesienie świadomości społeczeństwa w zakresie wpływu zanieczyszczeń na zdrowie oraz konieczności ochrony powietrza.
- Osiągnięcie poziomu celu długoterminowego dla ozonu.
- Zwiększenie roli planowania przestrzennego w ochronie powietrza.
- Zwiększenie zastosowania instalacji do produkcji energii z OZE.

Adaptacja do zmian klimatu

Obserwacje i badania naukowe pokazują, że postępujące od połowy XX wieku zmiany klimatu są faktem. Związane z nimi ekstremalne zjawiska atmosferyczne występują coraz częściej, a ich gwałtowność rośnie. Podtopienia i zniszczenia spowodowane przez nawalne deszcze to oprócz fali upałów i susz jeden z najważniejszych problemów wynikających ze zmian klimatu, z jakimi muszą borykać się mieszkańcy w naszej strefie klimatu umiarkowanego.

Zmiany klimatu i notowane ich skutki mają swoje odzwierciedlenie w jakości powietrza, a także wpływają na działalność przemysłową i sektor komunalny, energetykę i system zaopatrzenia w ciepło i wodę. W niedalekiej przyszłości konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania na energię elektryczną i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. W przyszłości będzie zachodzić konieczność intensyfikacji działań w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł produkcji energii, szczególnie na potrzeby ogrzewania i klimatyzacji (ze względu na coraz częstsze okresy upalne).

3.2. ZAGROŻENIA HAŁASEM

3.2.1. STAN WYJŚCIOWY

Dopuszczane poziomy hałasu w środowisku określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112).

Zgodnie z definicją określoną w ustawie Prawo ochrony środowiska (tj. Dz.U. 2019 poz. 1396 ze zm.) hałas to dźwięki o częstotliwości od 16 do 16 000 Hz. Hałas jest jednym z poważniejszych zagrożeń wpływających na stan zdrowia człowieka i jego otoczenia. Nadmierny hałas może wywoływać niekorzystne zmiany w organizmie człowieka, m.in. zaburzenia snu i wypoczynku, wpływa niekorzystnie na układ nerwowy, utrudnia pracę i naukę, zwiększa podatność na choroby psychiczne. W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LAeq i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość LAeq < 52 dB,
- średnia uciążliwość 52 dB < LAeq < 62 dB,
- duża uciążliwość 63 dB < LAeq < 70 dB,
- bardzo duża uciążliwość LAeq > 70 dB.

Źródła hałasu możemy podzielić w następujący sposób:

- komunikacyjne,
- przemysłowe i rolnicze,
- pozostałe.

Tabela 13. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku – poziom dobowy.

Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
	Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68	60	55	45

¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

Źródło: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20140000112/O/D20140112.pdf>,

dostęp: październik 2019 r.

Tabela 14. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku – poziom długookresowy.

Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A w dB			
	Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	L _{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	L _{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	64	59	50	40
a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	68	59	55	45
Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	70	65	55	45

¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

²⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

³⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców pow. 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych

Źródło: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20140000112/O/D20140112.pdf>,

dostęp: październik 2019 r.

Hałas drogowy

Hałas komunikacyjny ma dominujący wpływ na klimat akustyczny środowiska. Czynniki wpływające na poziom hałasu komunikacyjnego to: natężenie i płynność ruchu, udział pojazdów ciężarowych w strumieniu pojazdów, prędkość strumienia pojazdów, położenie dróg oraz rodzaj nawierzchni, ukształtowanie terenu, przez który przebiega trasa komunikacyjna, charakter obudowy trasy i rodzaj sąsiadującej z nią zabudowy. Hałas ten koncentruje się wzdłuż szlaków komunikacyjnych, ma więc charakter liniowy.

Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45 do 56 dB.

Eskalacja hałasu drogowego w środowisku spowodowana jest wzrastającą liczbą pojazdów samochodowych. W tabeli poniżej zestawiono dane GUS dotyczące ilości pojazdów zarejestrowanych na terenie powiatu włoszczowskiego w latach 2015-2018.

Tabela 15. Pojazdy zarejestrowane na terenie powiatu włoszczowskiego w latach 2015-2018.

TRANSPORT (STAN W DNIU 31 XII) Pojazdy samochodowe i ciągniki ogółem	Jednostka a miary	2015	2016	2017	2018
pojazdy samochodowe i ciągniki	szt.	33 214	34 241	35 723	36 763
motocykle ogółem	szt.	1 608	1 741	1 893	2 033
samochody osobowe	szt.	22 768	23 438	24 472	25 230
autobusy ogółem	szt.	164	165	164	168
samochody ciężarowe	szt.	3 123	3 243	3 287	3 422
ciągniki samochodowe	szt.	408	438	443	467
ciągniki rolnicze	szt.	5 026	5 153	5 280	5 363

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

Ostatni raz badania hałasu komunikacyjnego przeprowadzane były w 2015 w punkcie pomiarowym zlokalizowanym na terenie gminy Krasocin (Pkt. 1 Droga wojewódzka 786), gdzie nie odnotowano przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu komunikacyjnych oraz na terenie gminy Secemin (Pkt. 1 Ul. Koniecpolska (DW 786)), gdzie stwierdzono przekroczenia zarówno dla pory dziennej (o 1 dB), jak również w porze nocnej (o 6,3 dB). Po roku 2015 r. na terenie powiatu włoszczowskiego nie prowadzono pomiarów hałasu komunikacyjnego.

Hałas kolejowy

Hałas kolejowy jest wynikiem sumowania się hałasu emitowanego przez wiele pociągów przejeżdżających przez poddany obserwacji odcinek pomiarowy. O jego poziomie na obszarach znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie linii kolejowych decydują takie czynniki jak: natężenie ruchu, ilość pociągów towarowych w ogólnej liczbie składów pociągów, prędkość pociągów, położenie torów i płynność ruchu pociągów, ukształtowanie terenu przez który przebiega linia kolejowa, charakter obudowy linii kolejowej oraz odległość pierwszej linii zabudowy od skrajnego toru.

Przez obszar powiatu włoszczowskiego przebiegają dwie ważne linie kolejowe znaczenia państwowego krzyżujące się w rejonie wsi Czarncza i wsi Psary. Centralna Magistrala Kolejowa Warszawa - Katowice prowadzi znaczny ruch szybkich pociągów osobowo-ekspresowych, a linia Kielce - Częstochowa ruch

mieszany towarowo-osobowy. Linie te przebiegają na ogół z dala od terenów gęsto zabudowanych, dlatego ich uciążliwość jest niewielka.

W roku 2018 na terenie powiatu prowadzono pomiary hałasu kolejowego w punkcie pomiarowym w Żeliszawicach (gmina Secemin). Odnotowano przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu kolejowego w porze nocnej. Wyniki pomiarów przedstawiono a poniższej tabeli.

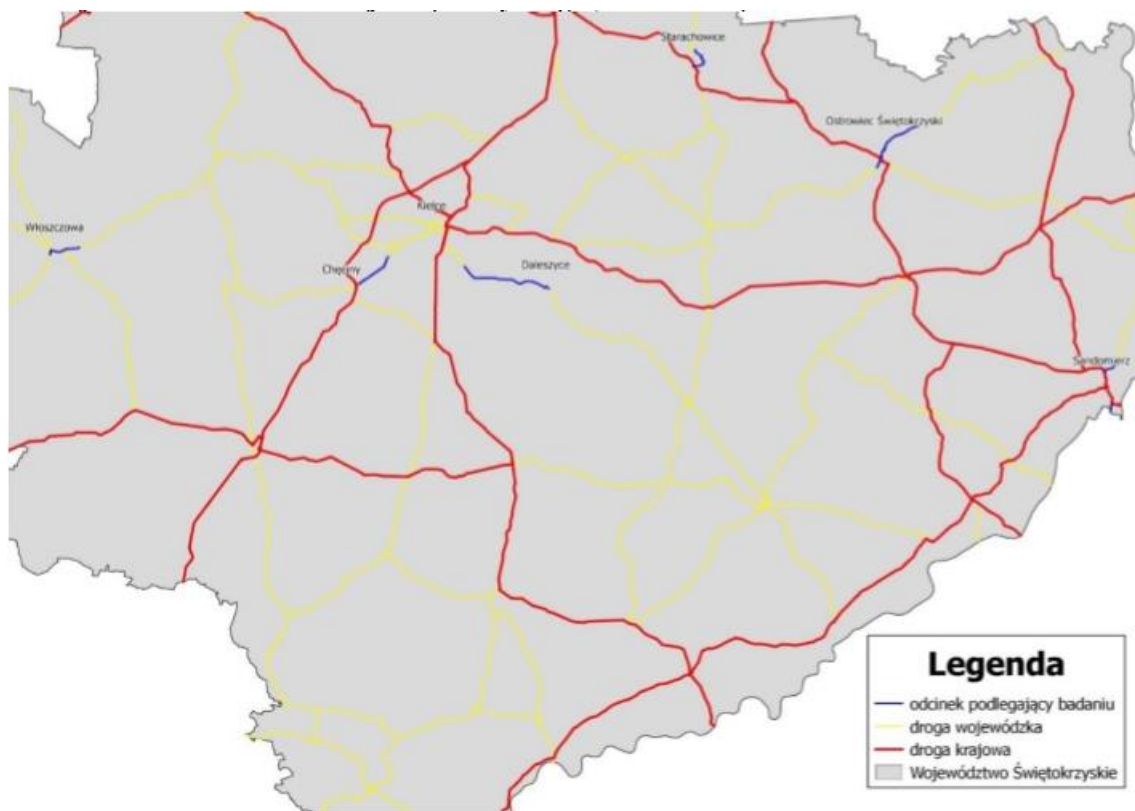
Tabela 16. Wyniki pomiarów hałasu kolejowego w punkcie pomiarowym na terenie powiatu włoszczowskiego w 2018 r.

Rejon badań	Współrzędne punktu	Data pomiaru	Odległość od krawędzi jezdni [m]	Wysokość punktu pom. [m]	Wskaźnik poziomu dźwięku	wynik [dB]	norma [dB]	przekroczenie [dB]	Rodzaj terenu
Żeliszawice									
Pkt. 1 Żeliszawice	N 50°48'34,71" E 19°52'37,98"	06.06.2018- 07.06.2018	45	4	L _{AeqD}	57,3	65	-	Tereny zabudowy zagrodowej
					L _{AeqN}	57,4	56	1,4	

Źródło: http://kielce.pios.gov.pl/content/monitoring/halas/monit_halas_drog_2018.pdf dostęp: listopad 2019 r.

Mapy akustyczne

Jednostką odpowiedzialną za stworzenie map akustycznych dla dróg wojewódzkich w woj. świętokrzyskim jest ich zarządca tj. Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach, który w roku 2017 sporządził mapy akustyczne wraz z opracowaniem pod tytułem „Wykonanie map akustycznych obszarów położonych w otoczeniu dróg wojewódzkich na terenie województwa świętokrzyskiego”.

Rysunek 4. Szkic lokalizacji odcinków dróg wojewódzkich objętych opracowaniem map akustycznych dla dróg wojewódzkich na terenie woj. świętokrzyskiego.

Źródło: <http://kielce.pios.gov.pl/content/raporty/halas/2018/stan%20klimatu%20akustycznego.pdf>,

dostęp: październik 2019 r.

Uchwałą Nr XLII/603/18 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 19 marca 2018 roku przyjęto „Aktualizację Programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, położonych w pobliżu dróg wojewódzkich z terenu województwa świętokrzyskiego, których eksploatacja spowodowała negatywne oddziaływanie akustyczne”.

W opracowaniu wskazano następujące odcinki dróg na terenie powiatu włoszczowskiego:

- Droga wojewódzka 786 WŁOSZCZOWA /PRZEJŚCIE/ Długość odcinka [km]: 4,2.

Opracowane mapy akustyczne obejmują odcinek na terenie powiatu włoszczowskiego zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 17. Zestawienie odcinków dróg wojewódzkich, dla których wykonuje się mapy akustyczne, w podziale na powiaty.

Nazwa odcinka	Numer drogi wojewódzkiej	Długość odcinka [km]	Pikietaż drogi		Powiat objęty zasięgiem mapowanego odcinka	Powierzchnia powiatu [km ²]
			początkowy	końcowy		
SANDOMIERZ – DK 77 (GR. WOJ.) – pow.	723	0,9	0,0	0,9	sandomierski	676
KIELCE - DALESZYCE	764	10,8	3,8	14,6	kielecki	2246
SANDOMIERZ /PRZEJŚCIE/	777	1,7	0,0	1,7	sandomierski	676
OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI /PRZEJŚCIE/	754	6,1	0,0	6,1	ostrowiecki	911
STARACHOWICE /PRZEJŚCIE/	744	3,5	38,7	42,1	starachowicki	523
KIELCE – WĘZŁ DROGOWY W CHECINACH	762	4,1	9,8	13,9	kielecki	2246
WŁOSZCZOWA /PRZEJŚCIE/	786	4,2	65,0	69,2	włoszczowski	908
OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI UL. TRAUGUTTA	751	0,9	54,0	54,9	ostrowiecki	911

Źródło: <http://kielce.pios.gov.pl/content/raporty/halas/2018/stan%20klimatu%20akustycznego.pdf>,

dostęp: październik 2019 r.

Tabela 18. Zestawienie liczby osób i lokali mieszkalnych, budynków oświaty oraz szpitali ekspozowanych na hałas w poszczególnych przedziałach stref imisji dla wskaźników LDWN i LN dla odcinka drogi 786.

ODCINEK 7 - DW 786 WŁOSZCZOWA (PRZEJŚCIE)														
Przedziały hałasu [dB]	Powierzchnia przedziałów hałasu [km ²]		liczba ludności narażona na hałas		liczba lokali narażona na hałas		ludność narażona na hałas (cicha fasada)		liczba lokali narażona na hałas (cicha fasada)		Liczba obiektów oświaty narażona na hałas		Liczba szpitali narażona na hałas	
	LDWN	LN	LDWN	LN	LDWN	LN	LDWN	LN	LDWN	LN	LDWN	LN	LDWN	LN
50-55	0,51	0,14	1190	724	369	224	20	55	6	17	2	1	1	0
55-60	0,21	0,11	747	1586	232	492	0	625	0	194	1	0	0	0
60-65	0,12	0,08	1084	369	336	114	223	221	69	69	1	0	0	0
65-70	0,10	0,00	1157	0	359	0	640	0	198	0	0	0	0	0
70-75	0,05	0,00	126	0	39	0	87	0	27	0	0	0	0	0
>75	0,00	0,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Źródło: <http://kielce.pios.gov.pl/content/raporty/halas/2018/stan%20klimatu%20akustycznego.pdf>,

dostęp: październik 2019 r.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy na terenie powiatu stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym. Zagrożenie hałasem przemysłowym związane jest głównie z niekorzystną lokalizacją zabudowy mieszkaniowej, w pobliżu zakładów przemysłowych. Emisja hałasu przemysłowego jest uzależniona w dużym stopniu od procesu technologicznego i wykorzystywanych w nim maszyn i urządzeń, których ilość, stan techniczny, poziom nowoczesności, a także izolacyjność akustyczna i lokalizacja źródła są czynnikami decydującymi o stopniu uciążliwości dla otoczenia.

Decyzję administracyjną określającą dopuszczalny poziom hałasu przenikającego do środowiska z terenu zakładu posiada na terenie powiatu następujący przedsiębiorca:

- Zakład Produkcyjny, ul. Spółdzielcza 1, 29-105 Krasocin, eksploatowany przez Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Uslugowe „Wódkowski”, decyzja z dnia 3.08.2018 r. znak: ROL.6241.1.2018.II.

3.2.2.ANALIZA SWOT

ZAGROŻENIA HAŁASEM	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- bieżące remonty dróg	- wzrost ogólnej liczby pojazdów i natężenia ruchu - niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców powiatu w zakresie ochrony zdrowia i życia mieszkańców przed hałasem
SZANSE	ZAGROŻENIA
- prowadzenie ocen oddziaływania inwestycji na środowisko i monitoringu środowiska w zakresie zagrożenia hałasem - dostępność zabezpieczeń akustycznych dla budynków (np. dźwiękoszczelne okna)	- rosnąca liczba pojazdów na drogach - pogarszający się stan techniczny dróg - zagrożenie hałasem przemysłowym - brak pomiarów hałasu komunikacyjnego w najbliższych latach

3.2.3.EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

Cel: Poprawa klimatu akustycznego w powiecie włoszczowskim	
Kierunki interwencji	Podjęte zadania
Poprawa klimatu akustycznego w powiecie włoszczowskim	Budowa ścieżki rowerowej przy drodze powiatowej nr 0247T Łachów - Włoszczowa

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska powiatu włoszczowskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023 za lata 2016-2017.

3.2.4.ZAGROŻENIA

Problemy ekologiczne w zakresie hałasu:

- Rozwój gospodarczy powiatu związany jest z generowaniem hałasu przemysłowego czy komunikacyjnego, poprzez powstawanie nowych zakładów przemysłowych i rozwój transportu.
- Wzrost ogólnej liczby pojazdów i natężenia ruchu.
- Stały wzrost ogólnej liczby pojazdów i natężenia ruchu.

Kierunki działań

Na terenie powiatu w kolejnych latach obowiązywania POŚ realizowane będą inwestycje związane z modernizacją dróg, kładzeniem cichej nawierzchni oraz działań edukacyjnych.

W przypadku realizacji ww. inwestycji należy uwzględnić właściwe planowanie przestrzenne w kontekście oddziaływania hałasu.

Adaptacja do zmian klimatu

Adaptacja przestrzeni do warunków dużego wzrostu temperatury i jej wpływu na hałas to jedno z wyzwań współczesnej gospodarki przestrzennej. Wysoka temperatura generuje rozwój i zwiększenie liczby urządzeń klimatyzacyjnych i chłodniczych, co w zwartej zabudowie śródmiejskiej, nowych budynków mieszkaniowych, wielorodzinnych może powodować nadmierną emisję hałasu.

3.3. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

3.3.1. STAN WYJŚCIOWY

Pola elektromagnetyczne występujące w środowisku mogą negatywnie oddziaływać na poszczególne jego elementy, w tym na organizmy żywe. Właściwości pola, a więc i jego oddziaływanie na otoczenie zmieniają się w zależności od częstotliwości pola, w związku z tym wyróżnia się promieniowanie jonizujące (promienie X, gamma, ultrafiolet) lub niejonizujące (promieniowanie widzialne, podczerwień, radiofale, promieniowanie do urządzeń elektrycznych linii przesyłowych). Promieniowanie jonizujące nie stanowi zagrożenia na terenie powiatu, poza niewielkim promieniowaniem naturalnym.

Do źródeł promieniowania niejonizującego zaliczyć można:

- elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia,
- stacje elektroenergetyczne,
- stacje radiowe i telewizyjne,

- łączność radiowa, radiotelefony, telefonia komórkowa i inne urządzenia powszechnego użytku, np. kuchenki mikrofalowe,
- stacje radiolokacji i radionawigacji.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych może mieć negatywny wpływ na życie człowieka i przebieg różnych procesów życiowych. Wystąpić mogą m.in. zaburzenia funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układu rozrodczego, hormonalnego i krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecność pól elektromagnetycznych może mieć również niekorzystny wpływ na rośliny i zwierzęta: u roślin – opóźniony wzrost i zmiany w budowie zewnętrznej, u zwierząt – zaburzenia neurologiczne, zakłócenia wzrostu, żywotności i płodności.

Ograniczenia lub sposoby korzystania z obszarów położonych bezpośrednio pod liniami elektromagnetycznymi oraz w ich sąsiedztwie powinny być zapisane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych lub na tych poziomach oraz poprzez zmniejszenie poziomów tych pól do wartości dopuszczalnych jeśli zostały przekroczone.

Szczegółowe zasady ochrony przed polami elektromagnetycznymi występującymi w otoczeniu linii elektroenergetycznych zostały zapisane w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. z 2003 r., nr 192, poz. 1883).

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 19. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności.

Lp.	Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego	Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna	Gęstość mocy
1	2	3	4	5
1	0 Hz	10 kV/m	2 500 A/m	-
2	od 0 Hz do 0,5 Hz	-	2 500 A/m	-
3	od 0,5 Hz do 50 Hz	10 kV/m	60 A/m	-
4	od 0,05 kHz do 1 kHz	-	3/f A/m	-
5	od 0,001 MHz do 3 MHz	20 V/m	3 A/m	-
6	od 3 MHz do 300 MHz	7 V/m	-	-
7	od 300 MHz do 300 GHz	7 V/m	-	0,1 W/m ²

Objaśnienia:

Podane w kolumnach 3 i 4 wartości graniczne parametrów fizycznych charakteryzujących oddziaływanie pól elektromagnetycznych odpowiadają:

- wartościom skutecznym natężeń pól elektrycznych i magnetycznych o częstotliwości do 3 MHz, podanym z dokładnością do jednego miejsca znaczącego,
- wartościom skutecznym natężeń pól elektrycznych o częstotliwości od 3 MHz do 300 MHz, podanym z dokładnością do jednego miejsca znaczącego,
- wartości średniej gęstości mocy dla pól elektromagnetycznych o częstotliwości od 300 MHz do 300 GHz lub wartościom skutecznym dla pól elektrycznych o częstotliwościach z tego zakresu częstotliwości, podanej z dokładnością do jednego miejsca znaczącego po przecinku,
- *f* – częstotliwość w jednostkach podanych w kolumnie 2,
- 50 Hz – częstotliwość sieci elektroenergetycznej.

Źródło: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20031921883/O/D20031883.pdf>

dostęp: październik 2019 r.

Na terenie powiatu włoszczowskiego głównym źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego jest sieć i urządzenia elektroenergetyczne. Mieszkańcy powiatu zaopatrywani są w energię elektryczną systemem linii napowietrznych, napowietrzno - kablowych i kablowych wysokiego, średniego i niskiego napięcia.

Źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu są również stacje bazowe telefonii komórkowej. Zasięgi występowania pól elektromagnetycznych o wartościach granicznych w otoczeniu stacji bazowych telefonii komórkowych są zależne od mocy doprowadzanej do anten i charakterystyki promieniowania tych anten.

Do urządzeń najbardziej szkodliwych na obszarze powiatu włoszczowskiego należą:

- linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 220 kV łączące Stację Systemową „Kielce 400” z Joachimowem i Łośnicą, których szkodliwy wpływ rozciąga się 25 m od osi linii w obie strony,
- linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 110 kV, stacja systemowa „Kielce 400” - Oleszno - Opoczno i Szczekociny - Secemin - Włoszczowa - Joachimów, których szkodliwy wpływ rozciąga się 12 m od osi linii w obie strony,
- stacje elektroenergetyczne 110/15 kV we Włoszczowie, Seceminie i Koziej Wsi, których uciążliwość zamyka się w granicach obiektu,
- bazowe stacje telefonii komórkowej różnych operatorów.

Monitoring promieniowania elektromagnetycznego prowadzony jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Wyniki przeprowadzonych w ostatnich latach na terenie powiatu pomiarów promieniowania elektromagnetycznego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 20. Wyniki przeprowadzonych pomiarów promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu włoszczowskiego.

Rok pomiaru	Miejscowość	Rodzaj obszaru	Lokalizacja punktu pomiarowego	Średnia arytmetyczna zmierzonych wartości skutecznych natężeń PEM [V/m]	Porównanie do pomiarów wcześniejszych w ramach cyklu 3 letniego
2017	Włoszczowa	miasta o liczbie mieszkańców poniżej 50 tys.	ul. Partyzantów/UG	0,05	0,16
2017	Secemin	Tereny wiejskie	Pl. Wolności 14 (skwer przy trasie 786).	0,05	0,15
2017	Dobromierz	Tereny wiejskie	ul. Jeżowiec 2 (przy kapliczce, obok szkoły)	0,05	0,15
2018	Włoszczowa	miasta o liczbie mieszkańców poniżej 50 tys.	ul. Wiśniowa 19 (obok domu kultury)	0,36	0,53

Źródło: <http://kielce.pios.gov.pl/monitoring,promwyn.htm>, dostęp: październik 2019 r.

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów WIOŚ w Kielcach nie stwierdził na terenie województwa świętokrzyskiego istnienia obszarów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Dopuszczalna wartość poziomu pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności wynosi 7 V/m (w zakresie częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz). Dla punktu pomiarowego na terenie gminy Włoszczowa największą wartość odnotowano na poziomie 0,36 V/m w 2018 r. Porównując uzyskane wartości do pomiarów wcześniejszych w ramach cyklu 3 letniego nastąpił spadek promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu włoszczowskiego. W związku z powyższym na terenie powiatu włoszczowskiego brak jest realnego zagrożenia nadmiernym poziomem pól elektromagnetycznych.

Dla ochrony mieszkańców powiatu przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym ogranicza się lokalizowanie inwestycji w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć. Wymaga się okresowego wykonywania stosownych pomiarów - według przepisów prawa powszechnego - dla wyznaczania rzeczywistych

zasięgów stref oddziaływania linii i urządzeń oraz ewentualnego ustalenia stref ograniczonego użytkowania. Należy dążyć do stopniowego zastępowania ograniczeń w zagospodarowywaniu terenów wzdłuż linii zmniejszaniem zasięgu ich oddziaływania osiąganym środkami technicznymi. Przy zbliżeniach linii do budynków mieszkalnych po stwierdzeniu przekroczenia dopuszczalnego rzeczywistego natężenia pola elektromagnetycznego wymaga się ekranowania linii.

3.3.2.ANALIZA SWOT

ZAGROŻENIA POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - brak przekroczeń natężeń pól elektromagnetycznych na terenie powiatu - prowadzone pomiary na terenie powiatu włoszczowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - istniejące źródła promieniowania elektromagnetycznego
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie wartości natężenia pola elektromagnetycznego na terenie powiatu na stałym poziomie - prowadzenie pomiarów promieniowania elektromagnetycznego 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost natężeń pól elektromagnetycznych - montaż bazowych stacji komórkowych w pobliżu zabudowy mieszkaniowej

3.3.3.EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

Cel: Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	
Kierunki interwencji	Podjęte zadania
Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym	Wprowadzenie do planów zagospodarowania przestrzennego zapisów dot. ochrony przed polami elektromagnetycznymi w gminach należących do powiatu włoszczowskiego.

Źródło: Opracowanie własne.

3.3.4.ZAGROŻENIA

Problemy ekologiczne w zakresie pól elektromagnetycznych:

- Na terenie powiatu włoszczowskiego znajdują się linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 220 kV i 110 kV, których szkodliwy wpływ rozciąga się odpowiednio 25 m i 12 m od linii w obie strony.
- We Włoszczowie, Seceminie i Koziej Wsi znajdują się stacje elektroenergetyczne 110/15kV.
- Na terenie powiatu znajdują się bazowe stacje telefonii komórkowej różnych operatorów.
- Sukcesywne zwiększanie liczby obiektów będących źródłem pól elektromagnetycznych.

Kierunki działań:

Realizacja ochrony przed promieniowaniem w powiecie włoszczowskim będzie polegała na kontynuowaniu dotychczasowej polityki przestrzennej, uwzględniającej potrzebę ochrony przed hałasem i promieniowaniem niejonizującym z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania wokół terenów przemysłowych, urządzeń elektroenergetycznych i radiokomunikacyjnych oraz wszędzie tam, gdzie jest możliwe przekraczanie dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego. Dodatkowo nowe inwestycje będą tak kształtowane, aby w możliwie jak największym stopniu zapewnić ochronę mieszkańców przed promieniowaniem.

Problem ekologiczny przed jakim stawia nas postęp cywilizacyjny jest ściśle powiązany z zagrożeniem ze strony oddziaływania energii elektromagnetycznej. Z tego względu należy uwzględniać wyznaczanie stref ograniczonego użytkowania wokół terenów przemysłowych, urządzeń elektroenergetycznych i radiokomunikacyjnych oraz wszędzie tam, gdzie jest możliwe przekraczanie dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego.

Adaptacja do zmian klimatu

W polskim systemie elektroenergetycznym dominują sieci napowietrzne, które w przeciwieństwie do sieci kablowych są silnie narażone na awarie spowodowane silnymi wiatrami i nadmiernym oblodzeniem. Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych typu huragany, intensywne burze itp. może doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia linii przesyłowych i dystrybucyjnych, a zatem ograniczenia w dostarczaniu energii elektrycznej do odbiorców. Najważniejsze zjawiska wpływające na ryzyko zniszczeń sieci przesyłowych i dystrybucyjnych to występowanie burz, w tym burz śnieżnych, szadź katastrofalna i silny wiatr. Dla produkcji energii kluczowe znaczenie ma dostępność wody dla potrzeb chłodzenia. Pobór wody dla tych celów stanowi 70 % całkowitych poborów wody w Polsce. W warunkach dużej zmienności opadów skrajne sytuacje (powódzie i susze) i wzrost niestacjonarności przepływów mogą zakłócić dostępność niezbędnych ilości wody, która wykorzystywana jest na cele chłodzenia. Może to spowodować obniżenie sprawności tradycyjnych

elektrowni z chłodzeniem w obiegu otwartym oraz obniżenie ilości energii produkowanych przez te instalacje.

3.4. GOSPODAROWANIE WODAMI

3.4.1. STAN WYJŚCIOWY

3.4.1.1. WODY POWIERZCHNIOWE

Powiat włoszczowski położony jest w najbardziej wysuniętej na zachód części województwa świętokrzyskiego. Sieć rzeczną powiatu tworzą Biała Nida i Pilica z dopływami: Czarną Włoszczowską, Zwleczą, i Kurzelówką. Ponadto na terenie powiatu znajdują się liczne bagna oraz zbiorniki retencyjne i stawy rybne. Pod względem hydrograficznym powiat włoszczowski leży w lewostronnym dorzeczu rzeki Wisły. Charakteryzuje się średnimi sumami rocznych opadów na poziomie 650-700 mm. Przez obszar powiatu przebiega ważny wododział rozgraniczający zlewnie Nidy i Pilicy.

Rysunek 5. Zlewnie poziomu 3 w granicach powiatu włoszczowskiego.

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023,
Autor: BC Consulting Bożena Cebula, Rok wydania: maj 2016 r.

Obszar powiatu włoszczowskiego znajduje się w zlewniach 25 jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), wymienionych w poniższej tabeli.

Tabela 21. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych na terenie powiatu włoszczowskiego.

Lp.	Nazwa jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP)	Kod jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP)
1	Pilica od Kanału Koniecpol-Radoszewnica do Zwleczy	RW200010254179
2	Pilica od Zwleczy do Zbiornika Sulejów	RW20001025451
3	Czarna z Olszówki	RW200023254229
4	Dopływ spod Skorkowa	RW200052162949
5	Nida do Strugi Dąbie	RW20006216116
6	Struga Rzeszówek	RW20006216118
7	Kwilinka	RW2000621612
8	Lipnica	RW20006216189
9	Mierzawa do Ciekua od Gniewięcina	RW20006216616
10	Dopływ spod Goleniów	RW20006254152
11	Dopływ spod Drużykowy	RW20006254156
12	Struga z Michałowa	RW200062541712
13	Zwleczka	RW20006254189
14	Kurzelówka	RW20006254192
15	Czarna Włoszczowska od źródeł do Czarnej z Olszówki bez Czarnej z Olszówki	RW20006254219
16	Dopływ z Bożej Woli	RW2000625424
17	Czarna Struga	RW20006254269
18	Struga	RW2000625428
19	Baryczka	RW20006254329
20	Dopływ ze Stanowisk	RW20006254332
21	Dopływ spod Rożnicy	RW20007216618
22	Dopływ spod Wywły	RW20007254138
23	Nida od Strugi Dąbie do Hutki	RW2000921631
24	Pilica od Dopływu spod Nakła do Kanału Koniecpol-Radoszewnica	RW200092541711
25	Czarna Włoszczowska od Czarnej z Olszówki do ujścia	RW2000925429

Źródło: http://kielce.pios.gov.pl/content/raporty/wod_pow/2018/wodpow2017zw.pdf, dostęp: październik 2019 r.

Zasoby wód powierzchniowych powiatu uzupełniają: zbiorniki wodne, stawy rybne, cieki, kanały i rowy. W ramach dużej retencji (powyżej 5 mln m³) powiat nie posiada żadnego zbiornika. Pozostałe zbiorniki wodne tworzą tzw. małą retencję wód. Zbiorniki te nie podlegają jednak ocenie jakości wody i w związku z tym nie jest możliwe określenie stopnia ich zanieczyszczenia. Oprócz zbiorników retencyjnych na obszarze powiatu znajdują się także stawy rybne.

Szacunkowe zasoby retencjonowanej wody w zbiornikach i stawach rybnych na obszarze powiatu są duże (w porównaniu do innych powiatów) i wynoszą 9 347 690 m³ (województwo ok. 67 mln m³). Stanowi to ok. 14,0% zasobów regionu.

Istniejące zbiorniki wodne na obszarze powiatu mają głównie przeznaczenie retencyjne i rolnicze. Są niezbędne do utrzymania stałego poziomu wód gruntowych, stanowią również źródło zasilania wód podziemnych. Łagodzą skutki ekstremalnych zjawisk takich jak susza, czy powódź. Lokalnie są również wykorzystywane do celów rekreacyjnych.

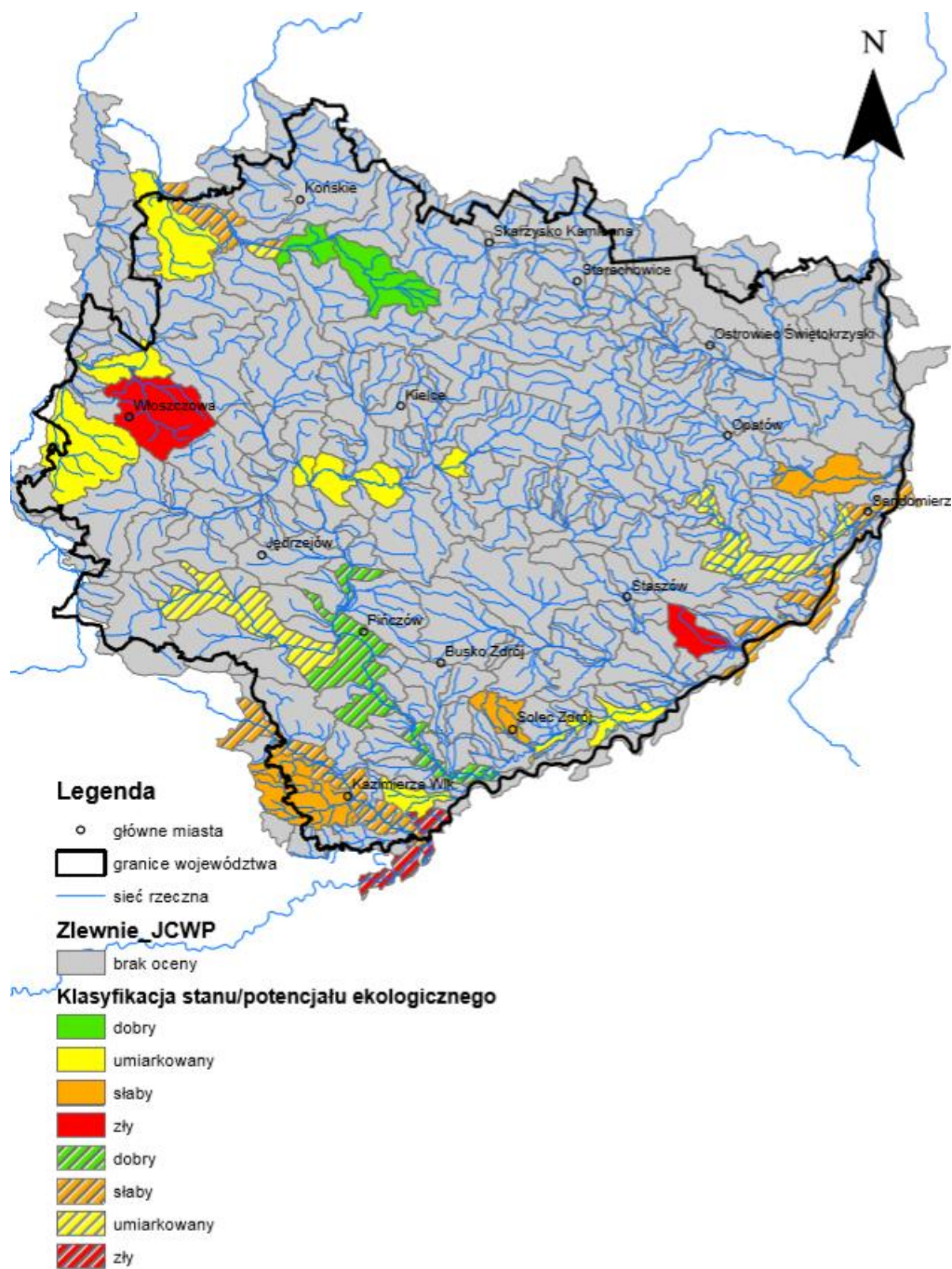
Gospodarka wodami powierzchniowymi wiąże się ściśle z przeciwdziałaniem niebezpieczeństwu powodzi. Obszar powiatu położony jest na terenach zagrożenia powodziowego zarówno na skutek wystąpień rzek ze swoich koryt (Pilica i Biała Nida), jak również na terenach lokalnych podtopień w czasie roztopów i deszczów nawalnych.

Ponadto wg informacji zawartych w *Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020*, istnieje ryzyko, że w przyszłości zjawiska powodziowe będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Wyniki przeanalizowanych scenariuszy wskazują na zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych, wywołanych silnymi opadami, mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna.

Z drugiej strony powiat włoszczowski leży w województwie świętokrzyskim, gdzie w przypadku okresów z niedoborem opadów może wystąpić duże zagrożenie deficytem wody. Jak wiadomo sektorem najbardziej wrażliwym na niedobory wody jest rolnictwo. Tymczasem wg prognoz dla okresu 2021-2050, województwo świętokrzyskie, jest na drugim miejscu wśród wszystkich województw w kraju (po województwie mazowieckim) pod względem najmniejszej średniej różnicy pomiędzy średnimi zasobami i poborami wody. Różnica ta wynosi zaledwie 628 hm³ wody.

Pomiary rzek (JCWP)

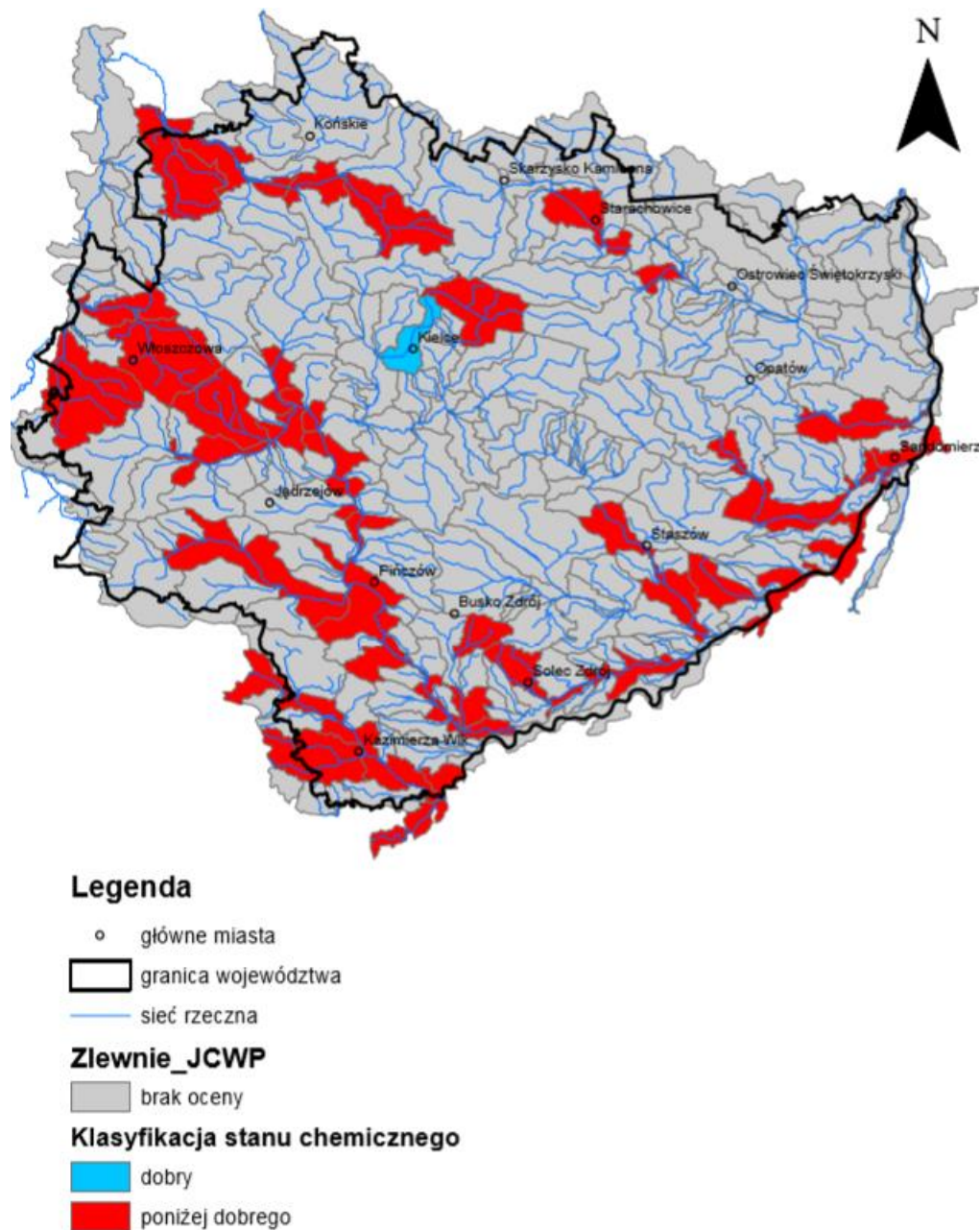
Ocena stanu i potencjału ekologicznego JCWP rzecznych w powiecie włoszczowskim badanych w roku 2017 została przedstawiona na poniższym rysunku. Przeważa umiarkowany stan ekologiczny JCWP rzecznych.

Rysunek 6. Ocena stanu i potencjału ekologicznego JCWP rzecznych w województwie świętokrzyskim badanych w roku 2017.

Źródło: http://kielce.pios.gov.pl/content/raporty/wod_pow/2018/wodpow2017zw.pdf, dostęp: październik 2019 r.

Stan chemiczny większości badanych JCWP na terenie powiatu określono jako poniżej dobrego, zgodnie z poniższym rysunkiem.

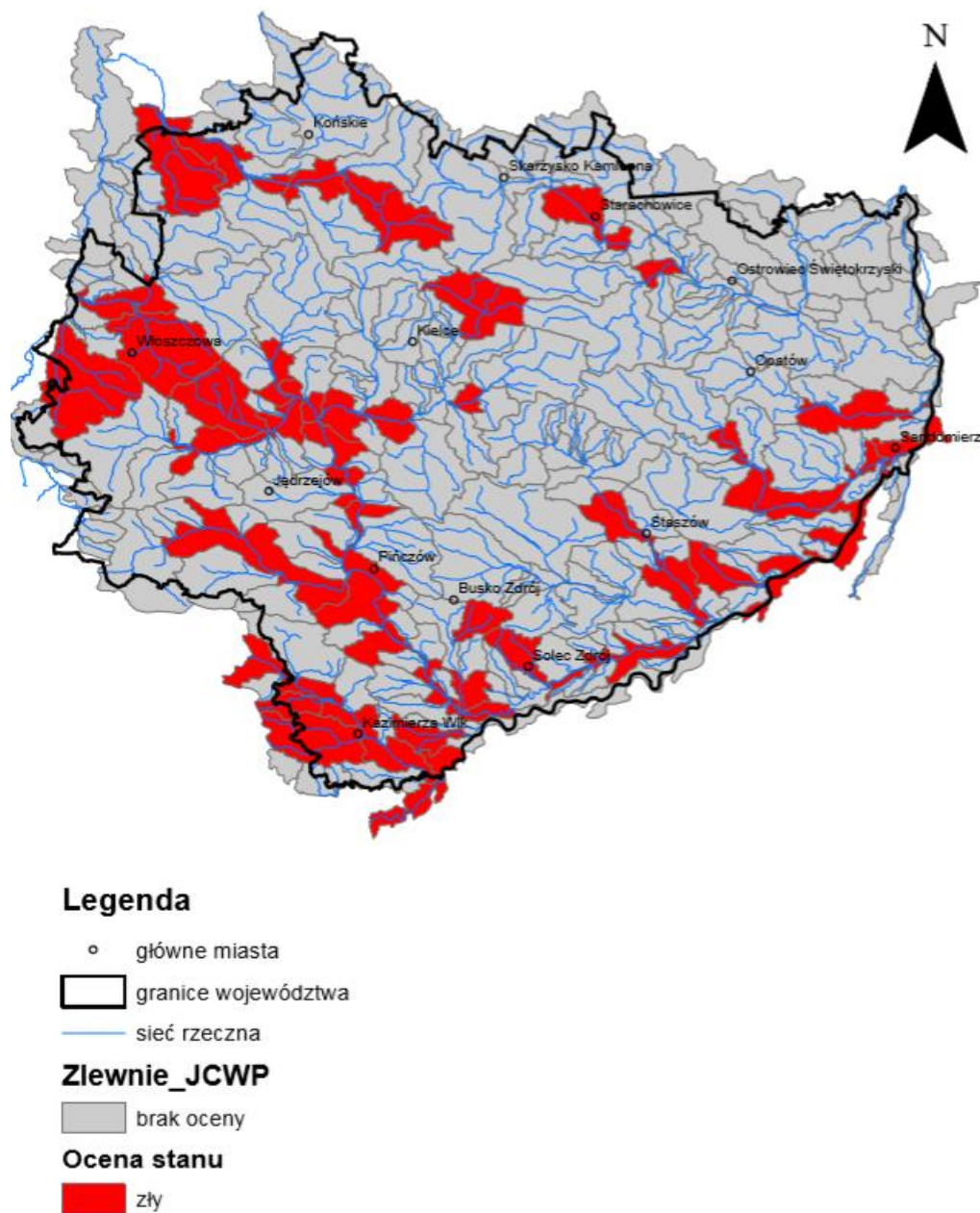

Rysunek 7. Ocena stanu chemicznego JCWP rzecznych w województwie świętokrzyskim badanych w roku 2017.

Źródło: http://kielce.pios.gov.pl/content/raporty/wod_pow/2018/wodpow2017zw.pdf, dostęp: październik 2019 r.

Stan większości badanych JCWP rzecznych w 2017 roku określono jako zły.

Rysunek 8. Ocena stanu JCWP rzecznych w województwie świętokrzyskim badanych w roku 2017.

Źródło: http://kielce.pios.gov.pl/content/raporty/wod_pow/2018/wodpow2017zw.pdf, dostęp: październik 2019 r.

Szczegółową ocenę JCWP na terenie powiatu włoszczowskiego zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 22. Ocena JCWP na terenie powiatu włoszczowskiego.

	Elementy fizykochemiczne	Elementy biologiczne	Elementy hydromorfologiczne	Stan/potencjał ekonomiczny	Stan chemiczny	Stan JCWP
Pilica od Kanalu Koniecpol-Radoszewnica do Zwleczy	PSD	III	I	UMIARKOWANY	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY
Pilica od Zwleczy do Zbiornika Sulejów	II	III	I	UMIARKOWANY	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY

Czarna z Olszówki	PPD	-	-	PONIŻEJ DOBREGO	DOBRY	ZŁY
Dopływ spod Skorkowa	PSD	-	-	PONIŻEJ DOBREGO	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY
Nida do Strugi Dąbie	II	-	-	PONIŻEJ DOBREGO	DOBRY	ZŁY
Struga Rzeszówek	I	-	-	CO NAJMNIEJ DOBRY	DOBRY	DOBRY
Kwilinka	I	-	-	CO NAJMNIEJ DOBRY	DOBRY	DOBRY
Lipnica	I	-	-	CO NAJMNIEJ DOBRY	DOBRY	DOBRY
Mierzawa do Cieku od Gniewięcina	II	-	-	PONIŻEJ DOBREGO	DOBRY	ZŁY
Pilica do Dopł. spod Nakła	-	-	-	CO NAJMNIEJ DOBRY	DOBRY	DOBRY
Dopływ spod Drużykowy	-	-	-	CO NAJMNIEJ DOBRY	DOBRY	DOBRY
Struga z Michałowa	PSD	-	-	PONIŻEJ DOBREGO	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY
Zwleczka	II	II	I	UMIARKOWANY	DOBRY	DOBRY
Kurzelówka	I	-	-	CO NAJMNIEJ DOBRY	DOBRY	DOBRY
Czarna Włoszczowska od źródeł do Czarnej z Olszówki bez Czarnej z Olszówki	I	-	-	CO NAJMNIEJ DOBRY	DOBRY	DOBRY
Dopływ z Bożej Woli	II	-	-	PONIŻEJ DOBREGO	DOBRY	ZŁY
Czarna Struga	II	III	I	UMIARKOWANY	DOBRY	ZŁY
Struga	II	-	-	PONIŻEJ DOBREGO	DOBRY	ZŁY
Baryczka	I	-	-	CO NAJMNIEJ DOBRY	DOBRY	DOBRY
Dopływ ze Stanowisk	PPD	-	-	PONIŻEJ DOBREGO	DOBRY	ZŁY
Dopływ spod Rożnicy	PPD	-	-	PONIŻEJ DOBREGO	DOBRY	ZŁY
Dopływ spod Wywły	PSD	-	-	PONIŻEJ DOBREGO	DOBRY	ZŁY
Nida od Strugi Dąbie do Hutki	II	III	-	PONIŻEJ DOBREGO	DOBRY	ZŁY
Pilica od Dopływu spod Nakła do Kanału Koniecpol-Radoszewnica	I	-	-	PONIŻEJ DOBREGO	DOBRY	ZŁY
Czarna Włoszczowska od Czarnej z Olszówki do ujścia	I	III	I	UMIARKOWANY	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY

Źródło: http://kielce.pios.gov.pl/content/raporty/wod_pow/2018/wodpow2017zw.pdf, dostęp: październik 2019 r.

Większość wód powierzchniowych na terenie powiatu włoszczowskiego jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Tabela 23. Cele środowiskowe wyznaczone dla JCWP na terenie powiatu włoszczowskiego.

Lp.	Nazwa jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP)	Wyznaczone cele środowiskowe	Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych
1	Pilica od Kanału Koniecpol-Radoszewnica do Zwleczy RW200010254179	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Zagrożona
2	Pilica od Zwleczy do Zbiornika Sulejów RW20001025451	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Zagrożona
3	Czarna z Olszówki RW200023254229	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Zagrożona
4	Dopływ spod Skorkowa RW200052162949	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Zagrożona
5	Nida do Strugi Dąbie RW20006216116	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Zagrożona
6	Struga Rzeszówek RW20006216118	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Niezagrożona
7	Kwilinka RW2000621612	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Niezagrożona
8	Lipnica RW20006216189	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Niezagrożona
9	Mierzawa do Cieku od Gniewięcina RW20006216616	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Zagrożona
10	Dopływ spod Goleniów RW20006254152	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Niezagrożona
11	Dopływ spod Drużykowy RW20006254156	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Niezagrożona
12	Struga z Michałowa RW200062541712	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Zagrożona
13	Zwleczka RW20006254189	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Niezagrożona
14	Kurzelówka RW20006254192	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Niezagrożona
15	Czarna Włoszczowska od źródeł do Czarnej z Olszówki bez Czarnej z Olszówki RW20006254219	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Niezagrożona
16	Dopływ z Bożej Woli RW2000625424	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Zagrożona
17	Czarna Struga RW20006254269	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Zagrożona
18	Struga RW2000625428	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Zagrożona
19	Baryczka RW20006254329	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Niezagrożona
20	Dopływ ze Stanowisk RW20006254332	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Zagrożona
21	Dopływ spod Rożnicy RW20007216618	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Zagrożona
22	Dopływ spod Wywły RW20007254138	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Zagrożona
23	Nida od Strugi Dąbie do Hutki RW2000921631	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Zagrożona
24	Pilica od Dopływu spod Nakła do Kanału Koniecpol-Radoszewnica RW200092541711	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Zagrożona

25	Czarna Włoszczowska od Czarnej z Olszówki do ujścia RW2000925429	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	Zagrożona
----	---	--	-----------

Źródło: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20160001911>, dostęp: listopad 2019 r.

3.4.1.2. WODY PODZIEMNE

Poziomy wodonośne na obszarze powiatu włoszczowskiego są przeważnie poziomami użytkowymi. Głównym poziomem użytkowym jest poziom kredowy. Stanowią one źródło zaopatrzenia w wodę do picia i na potrzeby przemysłu. Powiat włoszczowski, zlokalizowany jest na obszarze występowania margli i opok kredy górnej. Warunki hydrogeologiczne są ustabilizowane i nie ma problemów z pozyskaniem wód podziemnych. Utwory węglanowe cechują się średnią wodonością, a wydajności studni sięgają to 100 m³/h.

Kredowy zbiornik wód podziemnych, nie posiada dostatecznej izolacji utworami nieprzepuszczalnymi i w związku z tym, zachodzi konieczność szczególnej ochrony przed degradacją wód np. ze strony składowisk odpadów komunalnych.

Powiat włoszczowski położony jest w zasięgu głównych zbiorników wód podziemnych:

- GZWP nr 408 i 409 — Niecka Miechowska (zbiornik górnokredowy, szczelinowy (margle, wapienie, opoki)).
- GZWP nr 416 — Małogoszcz (zbiornik górnourajski, szczelinowo-krasowy (wapienie, margle)).

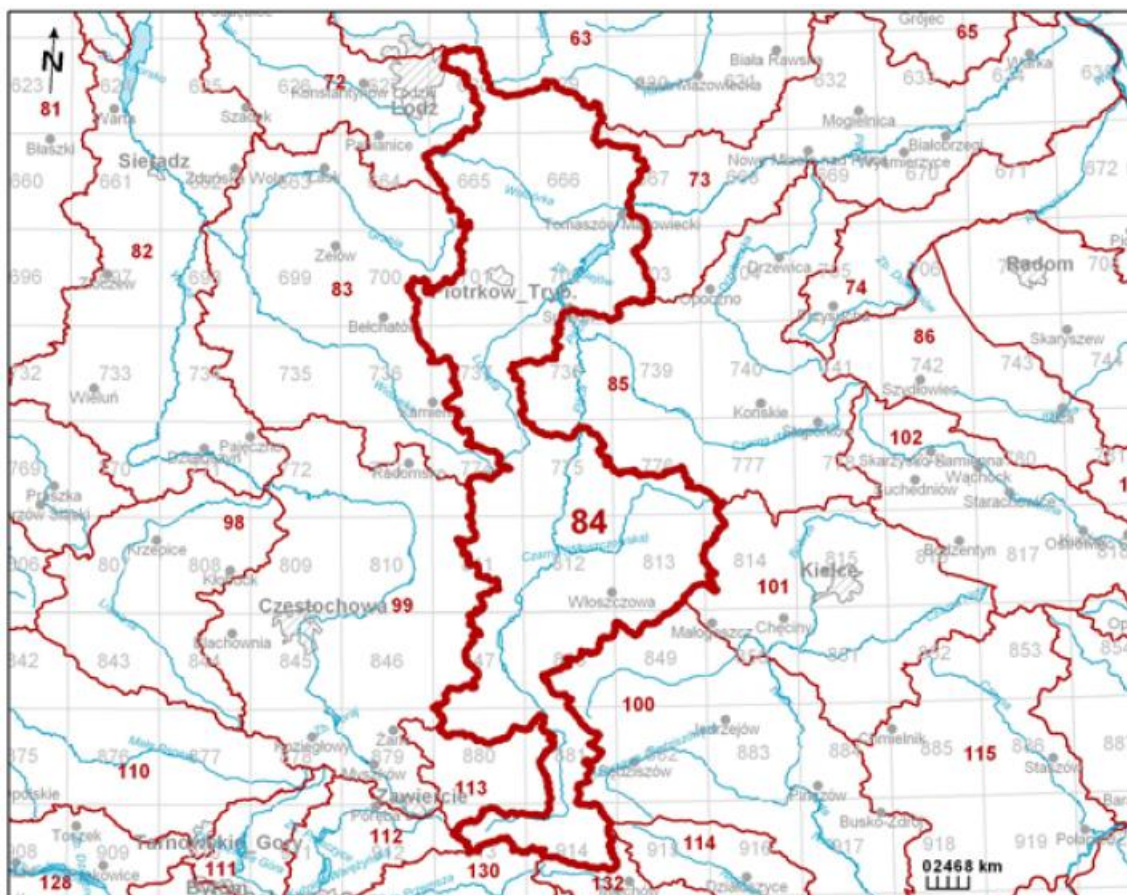
Zbiorniki wód podziemnych nr 408 i 409 są chronione poprzez wyznaczone w dokumentacjach hydrogeologicznych obszary ochronne, na których obowiązuje system zakazów, nakazów i ograniczeń. Natomiast zbiornik GZWP nr 416 — Małogoszcz zlokalizowany w północno-wschodniej części powiatu nie posiada takiego opracowania i nie ma wyznaczonych stref ochrony. Zbiornik ten, tak jak wszystkie wody podziemne, podlega ochronie zgodnie z art. 98 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Na terenie powiatu włoszczowskiego występują następujące Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd): nr 84, 100 i 101 (na podstawie podziału obszaru Polski na 172 części wód podziemnych).

Tabela 24. Charakterystyka JCWPd nr 84.

Powierzchnia całej JCWPd [km]	4233.3
Dorzecze	Wisły
Gminy powiatu włoszczowskiego na terenie JCWPd	Kluczewsko, Krasocin, Moskorzew, Secemin, Włoszczowa (miasto), Włoszczowa (obszar wiejski)
Liczba pięter wodonośnych	4

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-jcwpd.html#80-99>, dostęp: październik 2019 r.

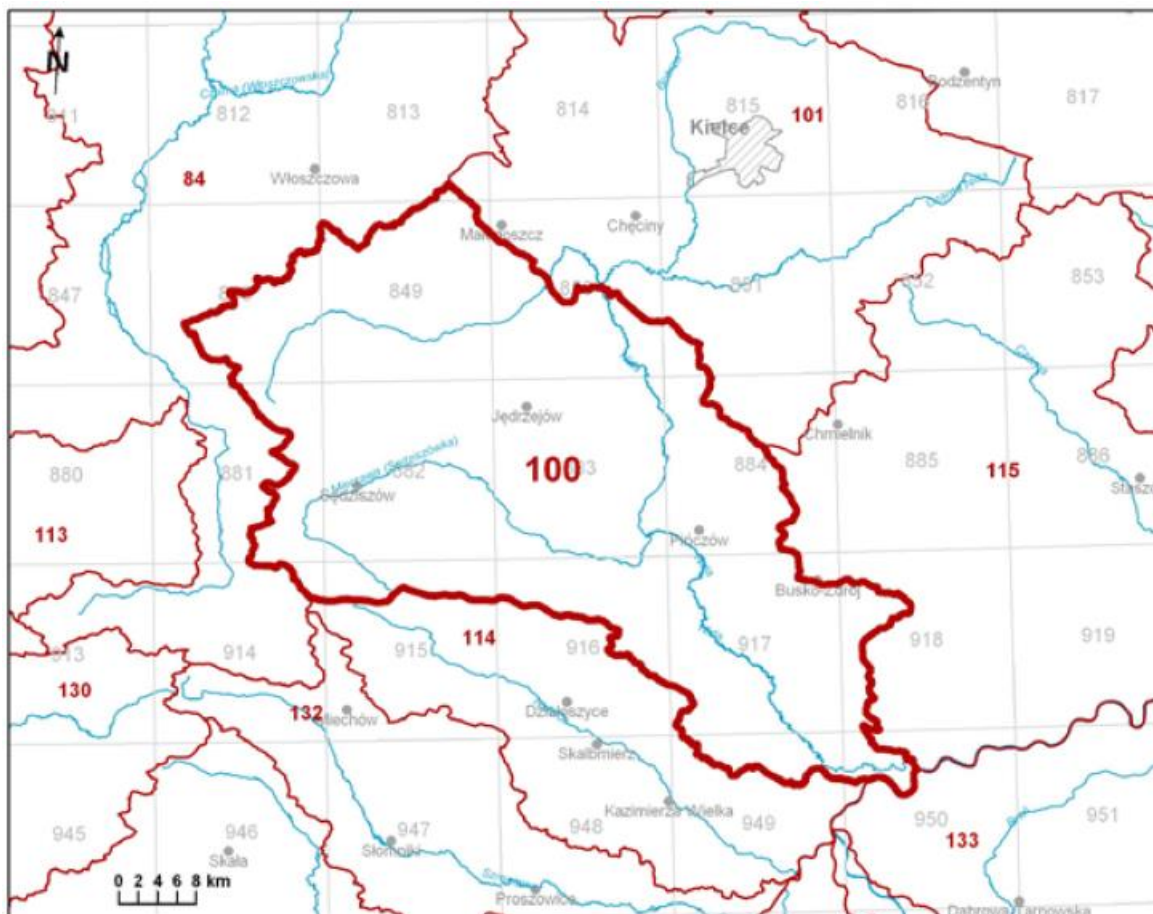
Rysunek 9. Lokalizacja JCWPd nr 84.

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-jcwpd.html#80-99>, dostęp: październik 2019 r.

Tabela 25. Charakterystyka JCWPd nr 100.

Powierzchnia całej JCWPd [km ²]	2221,5
Dorzecze	Wisły
Gminy powiatu włoszczowskiego na terenie JCWPd	Krasocin, Moskorzew, Radków, Secemin, Włoszczowa (obszar wiejski)
Liczba pięter wodonośnych	4

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-jcwpd.html#80-99>, dostęp: październik 2019 r.

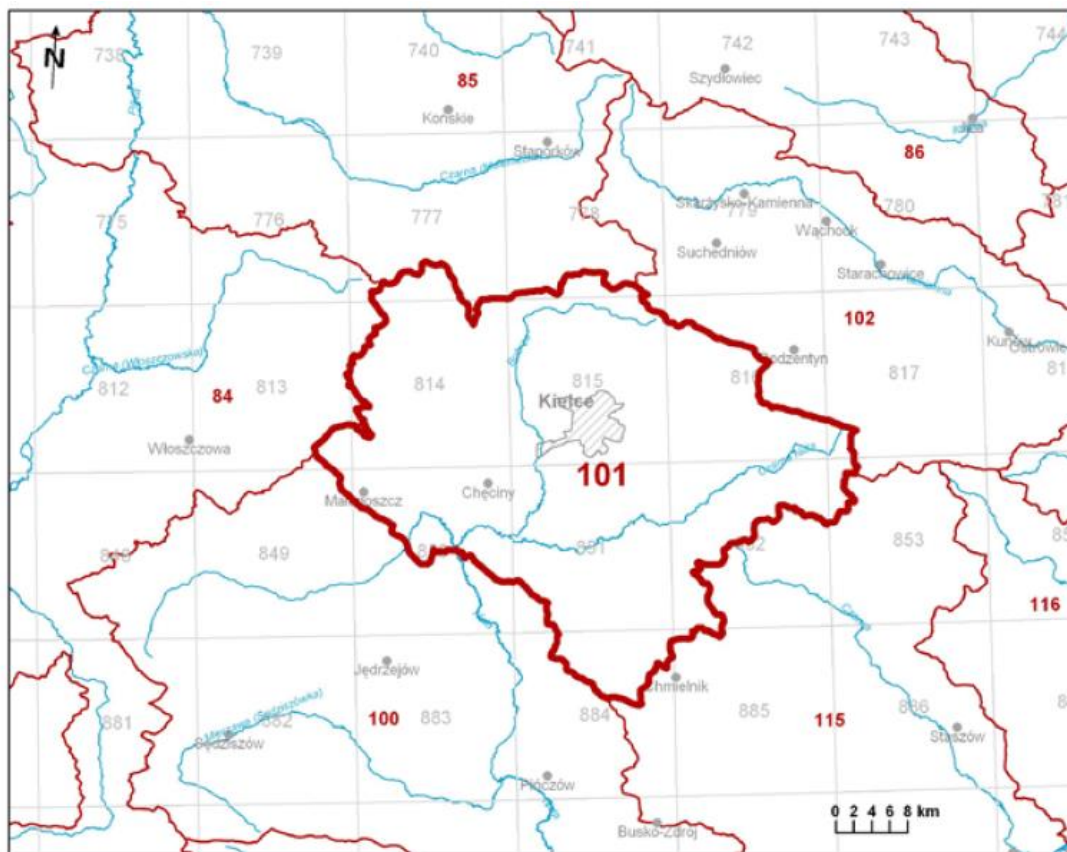
Rysunek 10. Lokalizacja JCWPd nr 100.

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-jcwpd.html#80-99>, dostęp: październik 2019 r.

Tabela 26. Charakterystyka JCWPd nr 101.

Powierzchnia całej JCWPd [km ²]	1625,4
Dorzecze	Wisły
Gminy powiatu włoszczowskiego na terenie JCWPd	Krasocin
Liczba pięter wodonośnych	7

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-jcwpd.html#80-99>, dostęp: październik 2019 r.

Rysunek 11. Lokalizacja JCWPd nr 101.

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/psh/zadania-psh/8913-zadania-psh-jcwpd.html#80-99>,

dostęp: październik 2019 r.

Na szczeblu krajowym monitoringiem wód podziemnych zajmuje się GIOŚ, natomiast na szczeblu regionalnym WIOŚ, uzupełniając pomiary prowadzone w skali kraju.

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć klas jakości wód podziemnych:

- Klasa I – wody bardzo dobrej jakości, w których:

a) wartości elementów fizykochemicznych są kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i mieszczą się w zakresie wartości stężeń charakterystycznych dla badanych wód podziemnych (tła hydrogeochemicznego),

b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka.

- Klasa II – wody dobrej jakości, w których:

a) wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych,

b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby.

- Klasa III – wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka.
- Klasa IV – wody niezadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego wpływu działalności człowieka.
- Klasa V – wody złej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka.

Powyższa klasyfikacja jest podstawą do oceny stanu chemicznego, gdzie woda klas I-III oznacza *dobry stan chemiczny*, a woda klas IV-V oznacza *zły stan chemiczny*.

Poniższy rysunek przedstawia lokalizację punktów pomiarowych wód podziemnych oraz ich ocenę na terenie województwa świętokrzyskiego.

Rysunek 12. Lokalizacja punktów pomiarowych wód podziemnych na terenie województwa świętokrzyskiego.

Źródło: http://kielce.pios.gov.pl/monitoring_wodpodwyn.html, dostęp: październik 2019 r.

Szczegółowa ocena JCWPd na terenie powiatu została przedstawiona w poniższej tabeli. Na przestrzeni czterech lat jakość wód podziemnych nie uległa zmianie. Dane pochodzą z monitoringu prowadzonego w 2016 r. W latach 2017-2018 nie prowadzono monitoringu jakości wód podziemnych na terenie powiatu włoszczowskiego.

Tabela 27. Ocena JCWPd na terenie powiatu włoszczowskiego.

Lp.	Numer otworu	Miejscowość Gmina	JCWPd	Stratygrafia	Głębokość do stropu warstwy wodonośnej [m]	Charakter zwierciadła	Użytkowanie terenu	Klasa jakości wody w punkcie w roku 2012	Klasa jakości wody w punkcie w roku 2013	Klasa jakości wody w punkcie w roku 2014	Klasa jakości wody w punkcie w roku 2015	Klasa jakości wody w punkcie w roku 2016	Wskaźniki w granicach stężeń IV klasy jakości w 2016 r.	Wskaźniki w granicach stężeń V klasy jakości w 2016 r.
POWIAT WŁOSZCZOWSKI														
27	947	Czarnca* Włoszczowa	84	K2	9,8	swobodne	Zabudowa wiejska	IV	-	-	-	IV	NO ₃	
28	2315	Januszewice Kluczewsko	84	Q	2,7	swobodne	Zabudowa wiejska	III	-	-	-	III		

Źródło: <http://kielce.pios.gov.pl/monitoring.wodpodwyn.html>, dostęp: październik 2019 r.

Cele środowiskowe wyznaczone dla JCWPd na terenie powiatu włoszczowskiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 28. Cele środowiskowe wyznaczone dla JCWPd na terenie powiatu włoszczowskiego.

Numer JCWPd	Wyznaczone cele środowiskowe	Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych
84	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Niezagrożona
100	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Niezagrożona
101	dobry stan chemiczny, mniej rygorystyczny cel: ochrona stanu ilościowego przed dalszym pogorszeniem	Zagrożona

Źródło: <http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20160001911>, dostęp: listopad 2019 r.

3.4.2. ZAGROŻENIE POWODZIOWE

Gospodarka wodami powierzchniowymi wiąże się ściśle z przeciwdziałaniem niebezpieczeństwu powodzi. Obszar powiatu położony jest na terenach zagrożenia powodziowego zarówno na skutek wystąpień rzek ze swoich koryt, jak również na terenach lokalnych podtopień w czasie roztopów i deszczów nawalnych.

Ponadto wg informacji zawartych w *Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020*, istnieje ryzyko, że w przyszłości zjawiska powodziowe będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Wyniki przeanalizowanych scenariuszy wskazują na zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych, wywołanych silnymi opadami, mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna.

Rysunek 13. Zagrożenie powodziowe na terenie powiatu włoszczowskiego.
Źródło: <http://mapy.isok.gov.pl/imap/>, dostęp: listopad 2019 r.

Legenda

Obszar zagrożenia powodziowego

■ Prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi Q 0,2% - raz na 500 lat

Drogi

— krajowe
— wojewódzkie

Pokrycie terenu

■ wody powierzchniowe
■ tereny zantropogenizowane
■ tereny rolne
■ lasy

Granice administracyjne

— państwa
- - województwa
- - powiatu

Rzeki występujące na obszarze powiatu włoszczowskiego nie posiadają obwałowania wałami przeciwpowodziowymi. Na terenie powiatu włoszczowskiego zagrożenie powodziowe występuje wzdłuż rzek: Pilica, Czarna Włoszczowska oraz Czarna. Potencjalnie zagrożone miejscowości przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 29. Występujące zagrożenie powodziowe dla miejscowości na terenie powiatu włoszczowskiego.

Lp.	Rzeka, zbiornik	Zagrożone miejscowości
1	Czarna Włoszczowska	Komorniki
2	Czarna Włoszczowska	Rzewuszyce
3	Czarna Włoszczowska	Januszewice
4	Czarna Włoszczowska	Jakubowice
5	Czarna Włoszczowska	Kluczewsko
6	Czarna Włoszczowska	Pilczyca
7	Czarna Włoszczowska	Ciemiętniki
8	Pilica	Bobrowniki
9	Pilica	Kolonia Mrowina
10	Pilica	Mrowina
11	Pilica	Dobromierz
12	Pilica	Rączki
13	Czarna	Mieczyn
14	Czarna	Wojciechów
15	Czarna	Karolinów
16	Czarna	Brygidów

Źródło: Informacje przekazane przez Komendę Powiatową Państwowej Straży Pożarnej we Włoszczowie.

Ochrona przed powodzią nie powinna skupiać się wyłącznie na metodach technicznych, ale również stosować metody nietechniczne tj. zalesianie wododziałów, odtwarzanie naturalnej retencji na terenach dolin rzecznych i w lasach, przywracanie retencji glebowo-gruntowej, spowolnianie

odpływu wód przez renaturyzację cieków, zapobieganie lokalizacji zabudowy na terenach zalewowych i sterowanie systemem melioracji szczegółowej itp.

Należy jednocześnie dokonać analizy możliwości przywrócenia środowisku przyrodniczemu „zabranej naturalnej retencji dolinowej” do czego zobowiązuje inwestorów i właściwe organy ustawa Prawo wodne. (Art. 128 ust. 2 pkt 5 cyt: „odtworzenia retencji przez budowę służących do tego celu urządzeń wodnych lub realizację innych przedsięwzięć, jeżeli w wyniku realizacji pozwolenia wodnoprawnego nastąpi zmniejszenie naturalnej lub sztucznej retencji wód śródlądowych”).

3.4.3. ANALIZA SWOT

GOSPODAROWANIE WODAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - bogate i łatwo dostępne zasoby wód podziemnych i powierzchniowych - poziomy wodonośne powiatu są głównie poziomami użytkowymi, dzięki czemu stanowią one źródło wody do picia i na potrzeby przemysłu - dobrze rozwinięta sieć rzeczna, liczne bagna, zbiorniki retencyjne i stawy rybne 	<ul style="list-style-type: none"> - zły stan wód powierzchniowych - spływy z gleb, na których stosowane są środki ochrony roślin obciążające wody powierzchniowe i podziemne - niska jakość wód powierzchniowych - powiat położony jest na terenach zagrożenia powodziowego zarówno powodowanego wystąpieniem rzek z koryt, jak również roztopami śniegu - złe zagospodarowanie przestrzenne niektórych obszarów na terenach zalewowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska - edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony jakości wód i racjonalnego korzystania z zasobów wodnych 	<ul style="list-style-type: none"> - niska świadomość ekologiczna społeczeństwa w zakresie gospodarowania wodami - dalsze zagrożenie zanieczyszczeniem wód powierzchniowych - ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych przez większość wód - rosnące zagrożenie wystąpienia zjawiska powodzi i suszy - w ostatnich latach obserwuje się nasilenie występowania zjawisk ekstremalnych, takich jak długotrwałe okresy suszy oraz krótkie, nawalne opady - zagrożenie powodziowe na terenie powiatu

3.4.4. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

Cel: Prowadzenie zrównoważonego gospodarowania wodami umożliwiającego osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód	
Kierunki interwencji	Podjęte zadania
Osiągnięcie dobrego stanu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych	Realizacja działania polegającego na uwzględnianiu w udzielanych pozwoleniach wodnoprawnych zapisów warunków korzystania z wód regionu wodnego i aktualnego stanu jednolitej części wód.
Ochrona przed zjawiskami ekstremalnymi	Udrożnienie wraz z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym rzek na terenie powiatu włoszczowskiego.

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska powiatu włoszczowskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023 za lata 2016-2017.

3.4.5. ZAGROŻENIA

Problemy ekologiczne w zakresie gospodarowania wodami:

- Niska jakość wód powierzchniowych.
- Zagrożenie powodziowe powodowane wylewem rzek z koryt oraz roztopami śniegu.
- Niewłaściwe zagospodarowanie przestrzenne w obrębie terenów zalewowych.
- Zmiany klimatu pociągające za sobą występowanie błyskawicznych powodzi wywołanych silnymi opadami.
- Zmiany klimatu, których konsekwencją mogą być długotrwałe susze.

Kierunki działań

Działania dla zracjonalizowania użytkowania wód powinny brać jako punkt wyjścia możliwości ekosystemów wodnych - ilościowe i jakościowe. Powinny one objąć wszystkie dziedziny gospodarki powiatu korzystające z zasobów wód w tym przede wszystkim rolnictwo i gospodarkę komunalną. Zastosowanie najlepszych dostępnych praktyk rolniczych powinno doprowadzić do zmniejszenia zapotrzebowania na wodę.

Zasoby wód podziemnych można uznać za strategiczne zapasy na okres chronicznego deficytu wody, jednak już obecnie stanowią one znaczne źródło zaopatrzenia ludności w wodę. W Polsce ponad 65% poboru wody na cele komunalne pochodzi z ujęć wód podziemnych. Ponieważ również w powiecie włoszczowskim, wody podziemne mogą stanowić ważne źródło zaopatrzenia ludności w wodę, powinno dążyć się do rezygnacji z wykorzystywania wód podziemnych na rzecz wód

powierzchniowych oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem z powierzchni terenu. Aby to było możliwe i racjonalne, należy poprawić stan wód powierzchniowych w jak najmniejszej odległości od końcowych użytkowników wód. W tym celu konieczne jest poprawienie stanu infrastruktury sanitarnej.

Modernizacja systemów melioracyjnych poprzez zaopatrzenie ich w urządzenia piętrzące wodę, umożliwiające sterowanie odpływem znacząco zwiększy retencję oraz umożliwi ograniczanie strat spowodowanych suszą.

Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna zmierzać przede wszystkim do ograniczenia jej marnotrawstwa, stosowania wodoszczędnej aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego oraz utrzymanie pomiaru zużycia wody, a także cen wody odzwierciedlających wszystkie koszty jej pozyskania.

Adaptacja do zmian klimatu

Na kształtowanie zasobów wodnych w dużej mierze wpływa pokrywa śnieżna. Prognozy przewidują, że długość jej zalegania będzie się stopniowo zmniejszać i w połowie XXI wieku może być średnio o 28 dni krótsza niż obecnie. Zmniejszenie się maksymalnej wartości zapasu wody w śniegu, może mieć zarówno wpływ pozytywny jak i negatywny. Pozytywnym skutkiem zmniejszenia się zawartości wody w pokrywie śnieżnej, będzie niższe prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi roztopowych, jednocześnie może się to przyczynić do pogorszenia struktury gleby oraz kondycji ekosystemów.

Ze względu na zmiany klimatyczne powodujące coraz częściej pojawiające się deszcze o charakterze nawałnym w połączeniu z silnym wiatrem, ważna jest ochrona przeciwpowodziowa, a co za tym idzie konserwacja urządzeń melioracyjnych na terenie całego dorzecza. Ze względu na opadający poziom wód gruntowych oraz dłuższe okresy susz niezbędne jest przetrzymanie wód opadowych. Tereny zieleni, które w naturalny sposób pochłaniają nadmiary wody opadowej, projektowane powinny być w obniżeniu, by w maksymalnym stopniu przytrzymać wody opadowe. W przypadku terenów utwardzonych na obiektach zieleni stosowane powinny być nawierzchnie przepuszczalne.

3.5. GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA

3.5.1. STAN WYJŚCIOWY

Sieć wodociągowa

Na terenie powiatu włoszczowskiego z sieci wodociągowej korzysta 83,26 % mieszkańców. Największy procent zwodociągowania występuje na terenie gminy Krasocin. Długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie powiatu wynosi 721,1 km, natomiast liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosi 11 255.

Poniższa tabela przedstawia charakterystykę sieci wodociągowych na terenie gmin powiatu włoszczowskiego.

Tabela 30. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie powiatu włoszczowskiego (stan na 31.12.2018 r.)

Lp.	Gmina	Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	% ludności korzystający z instalacji
1	Kluczewsko	122,6	1 415	5 224	84,13
2	Krasocin	159,0	2 866	10 650	92,04
3	Moskorzew	42,5	415	2 730	39,78
4	Radków	83,0	909	2 514	78,00
5	Secemin	109,9	1 643	4 856	86,02
6	Włoszczowa	204,1	4 007	19 547	84,30
		721,1	11 255	45 521	83,26

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

Zużycie wody z wodociągów na jednego mieszkańca powiatu włoszczowskiego w ostatnich latach przedstawiono w poniższej tabeli. Zużycie wody w ostatnich latach wzrasta.

Tabela 31. Zużycie wody z wodociągów na jednego mieszkańca powiatu włoszczowskiego.

Zużycie wody z wodociągów na jednego mieszkańca	J.m.	2014	2015	2016	2017	2018
Powiat włoszczowski	m ³	21,7	21,6	22,0	22,0	23,6

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

Sieć kanalizacyjna

Na terenie powiatu włoszczowskiego z sieci kanalizacyjnej korzysta sumarycznie 51,12 % osób, co stanowi 23 178 mieszkańców. Stopień skanalizowania poszczególnych gmin jest zróżnicowany. Największy stopień skanalizowania występuje na terenie gminy Włoszczowa. Na terenie gminy Moskorzew sieć kanalizacyjna nie występuje.

Nadal zauważalna jest znaczna dysproporcja między długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Takie różnice wynikają także z rozproszenia zabudowy na obszarach wiejskich, gdzie usuwanie ścieków wymaga odmiennego podejścia niż w miastach. W takich przypadkach do gromadzenia ścieków wykorzystywane są zbiorniki bezodpływowe, z których ścieki wywożone są za pomocą wozów asenizacyjnych i przekazywane do oczyszczalni ścieków.

Dane na temat sieci kanalizacyjnej gmin powiatu włoszczowskiego zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 32. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu włoszczowskiego (stan na 31.12.2018 r.).

Lp.	Gmina	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	% ludności korzystający z instalacji
1	Kluczewsko	70,3	911	2 646	51,07
2	Krasocin	84,5	1 673	6 065	56,90
3	Moskorzew	-	-	-	0,00
4	Radków	44,2	562	1 190	47,52
5	Secemin	29,2	465	1 684	34,88
6	Włoszczowa	87,3	2 463	11 593	59,51
Razem		315,5	6 074	23 178	51,12

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

łącznie na terenie powiatu funkcjonuje 8 oczyszczalni ścieków przedstawionych w poniższej tabeli.

Tabela 33. Oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu włoszczowskiego.

Gmina	Lokalizacja (miejscowość)	Przepustowość			
		Q śr. dobowe [m ³ /dobę]	Q max dobowe [m ³ /dobę]	Q max h [m ³ /h]	Q max roczne [m ³ /rok]
Kluczewsko	Kluczewsko	260	-	-	94 900
	Dobromierz	200	240	20	87 000
Krasocin	Krasocin	530	-	47,08	193 450
	Oleszno /Kozia Wieś	280	-	25,42	102 200
	Skorków	250	400	25	91 250
Radków	Radków	220	280	22,6	80 300
Secemin	Secemin	200	260	20	94 900
Włoszczowa	Włoszczowa	3 850	4 500	450	1 405 250

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.
oraz dane przekazane przez Starostwo Powiatowe we Włoszczowie

Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Systematyczne wdrażanie zobowiązań Polski w zakresie regulowanym przez Ramową Dyrektywę Wodną (RDW) i Prawo wodne, powinno wkrótce przynieść efekty. Dyrektywa ta zakłada osiągnięcie dobrego stanu wód powierzchniowych (stan ekologiczny i chemiczny).

Zgodnie z postanowieniami dyrektywy 91/271/EWG warunkami koniecznymi do spełnienia przez aglomerację są następujące wymogi dyrektywy:

I. Wydajność oczyszczalni ścieków w aglomeracjach odpowiada przynajmniej ładunkowi generowanemu na ich obszarze.

II. Standardy oczyszczania ścieków w oczyszczalniach uzależnione są od wielkości aglomeracji. Jakość ścieków oczyszczonych odprowadzanych z każdej oczyszczalni jest zgodna z wymaganiami ustawy - Prawo wodne i Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz.U. 2019 poz. 1311), W każdej oczyszczalni zlokalizowanej na terenie aglomeracji powyżej 10 000 RLM wymagane jest podwyższone usuwanie biogenów.

III. Wyposażenie aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące blisko 100% poziom obsługi, w tym:

- 95% dla aglomeracji o RLM < 100 000,
- 98% dla aglomeracji o RLM $\geq$ 100 000.
- pozostały % RLM musi być oczyszczany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska jak dla całej aglomeracji.

Zgodnie z wymogami prawa należy tak planować granice aglomeracji, aby w jak największym stopniu cały produkowany przez aglomerację ładunek ścieków był zbierany siecią kanalizacyjną i odprowadzany na oczyszczalnię ścieków. Dlatego w aglomeracjach ujętych w KPOŚK powinien zostać osiągnięty blisko 100% poziom obsługi zbiorczymi systemami kanalizacyjnymi (% RLM korzystających z systemu kanalizacyjnego). Pozostali mieszkańcy aglomeracji, nieobsługiwani przez zbiorcze systemy kanalizacyjne, będą natomiast korzystać z innych systemów oczyszczania ścieków.

Oznacza to, że cały ładunek zanieczyszczeń powstających w aglomeracji powinien być doprowadzany do oczyszczalni obsługującej aglomerację bądź usuwany w innych systemach oczyszczania ścieków (pojedyncze systemy lub inne właściwe systemy), zapewniających ten sam poziom ochrony środowiska. Każdy przypadek stosowania systemów indywidualnych do odprowadzania bądź odprowadzania i oczyszczania ścieków z terenu aglomeracji wymagać będzie szczegółowych wyjaśnień. W każdym przypadku jednak oczyszczalnie obsługujące aglomerację powinny być przystosowane do odbioru 100% ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji.

Zgodnie z ustaleniami i przyjętą metodyką opracowania AKPOŚK 2017, aglomeracje zostały podzielone na 3 priorytety wg poniższych kryteriów:

Priorytet I

Aglomeracje priorytetowe dla wypełnienia zobowiązań akcesyjnych. Są to aglomeracje powyżej 100 000 RLM, które spełniają co najmniej 2 warunki zgodności z dyrektywą, a po zrealizowaniu planowanych inwestycji, uzyskają lub utrzymają pełną zgodność z dyrektywą 91/271/EWG.

Priorytet II

Aglomeracje, które do dnia 31 września 2016 r. spełniły warunki dyrektywy 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantowały wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie:

- 95% - aglomeracje o RLM < 100 000,

- 98% - aglomeracje o RLM $\geq$ 100 000.

Plan Priorytet III

Aglomeracje, które przez realizację planowanych działań inwestycyjnych - do dnia 31 grudnia 2021 r., spełnią warunki dyrektywy 91/271/EWG dotyczące jakości i wydajności oczyszczalni oraz zagwarantują wyposażenie w sieć kanalizacyjną co najmniej na poziomie:

- 95% - aglomeracje o RLM $<$ 100 000,
- 98% - aglomeracje o RLM $\geq$ 100 000 jednak dalsze prace zmierzające do utrzymania oraz poprawy jakości i stanu środowiska.

Stan realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) w aglomeracji na terenie powiatu włoszczowskiego, przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 34. Aglomeracje na terenie powiatu włoszczowskiego.

Nazwa aglomeracji	Gmina wiodąca	Gminy w aglomeracji	RLM wg AKPOŚK 2017	Liczba mieszkańców w aglomeracji	Priorytet
Włoszczowa	Włoszczowa	Włoszczowa	12 274	11 605	III

Źródło: <https://www.kzgw.gov.pl/index.php/pl/materialy-informacyjne/programy/krajowy-program-oczyszczania-ściekow-komunalnych>, dostęp: październik 2019 r.

Stan realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych na terenie powiatu włoszczowskiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 35. Stan realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych na terenie powiatu włoszczowskiego (stan na 31.12.2017 r.).

liczba rzeczywistych mieszkańców w aglomeracji	w tym:			liczba mieszkańców niezewidencjonowanych	czy aglomeracja prowadzi ewidencję zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków?	% RLM korzystających z sieci	% RLM korzystających z taboru	% RLM korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków	sprawdzenie wyliczonych procentów zbierania/oczyszczania
	liczba mieszkańców korzystających z systemu kanalizacyjnego	liczba mieszkańców obsługiwanych przez tabor asenizacyjny	liczba mieszkańców obsługiwanych przez systemy indywidualne (przydomowe oczyszczalnie ścieków)						
11 605	11 483	88	14	20	Tak	96,80	2,92	0,12	ok

Źródło: <https://www.kzgw.gov.pl/index.php/pl/materialy-informacyjne/programy/krajowy-program-oczyszczania-ściekow-komunalnych>, Sprawozdanie z wykonania KPOŚK za 2017 r., dostęp: grudzień 2019 r.

Zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie

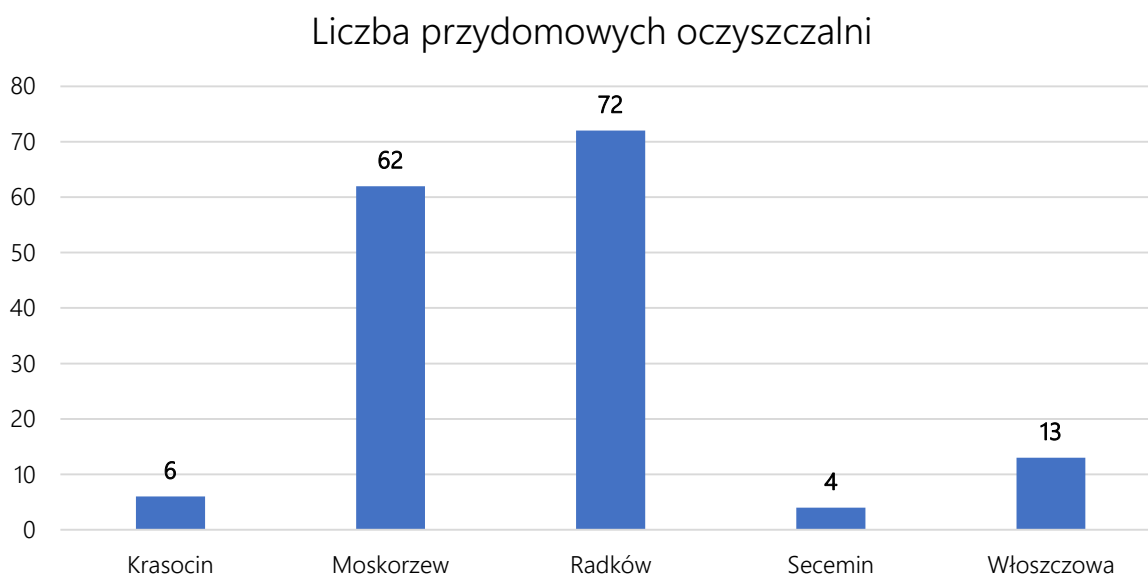
Łącznie w gminach na terenie powiatu w roku 2017 zinwentaryzowano 4 334 zbiorników bezodpływowych. Najliczniej lokalizowane są one na terenie gminy Włoszczowa.

Wykres 9. Liczba zbiorników bezodpływowych na terenie powiatu włoszczowskiego (dane na 31.12.2017 r.).

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

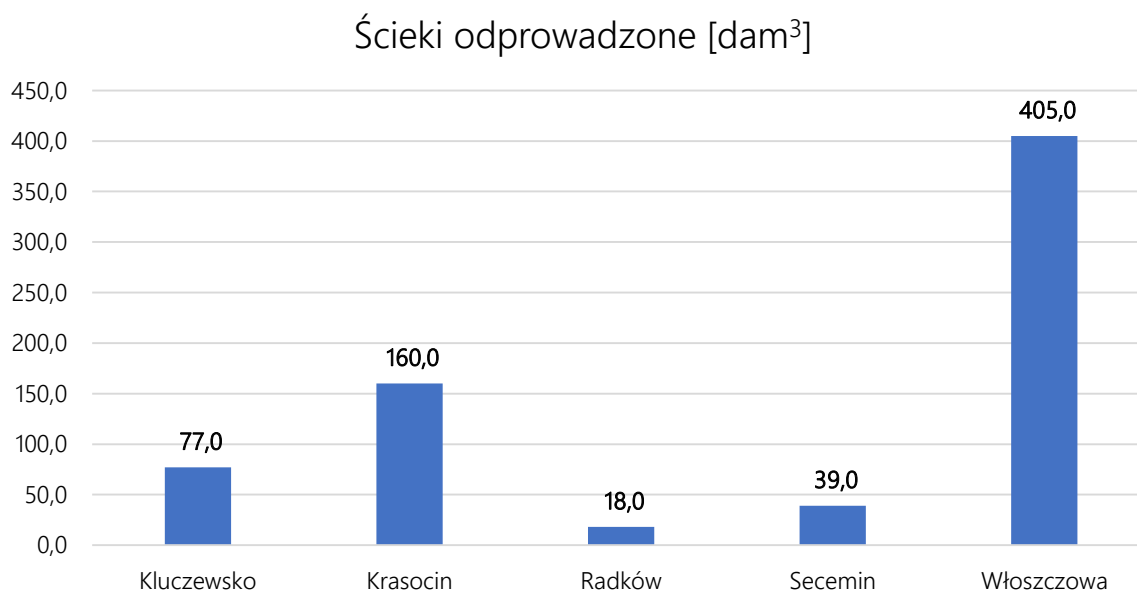
Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu wynosi 157. Najwięcej występuje na terenie gminy Radków.

Wykres 10. Przydomowe oczyszczalnie ścieków zlokalizowane na terenie powiatu włoszczowskiego (dane na 31.12.2017 r.).

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

Największa liczba ścieków została odprowadzona z terenu gminy Włoszczowa, co przedstawia poniższy wykres.

Wykres 11. Odprowadzone ścieki [dam³] na terenie powiatu włoszczowskiego (dane na 31.12.2017 r.).

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

3.5.2. ANALIZA SWOT

GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - oczyszczalnie ścieków na terenie gmin powiatu - stosunkowo wysoki poziom zwodociągowania powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> - niski stopień skanalizowania powiatu - niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców powiatu w zakresie gospodarki wodno - ściekowej
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa sieci wodociągowej - rozbudowa sieci kanalizacyjnej - edukacja mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> - potencjalne zagrożenie nieszczelnymi zbiornikami bezodpływowymi powodujące skażenie wód podziemnych - niepostępujący proces rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie powiatu - przenikanie zanieczyszczeń na teren powiatu włoszczowskiego z sąsiadujących powiatów

3.5.3.EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

Cel: Powszechnie korzystanie z infrastruktury wodno-kanalizacyjnej w powiecie włoszczowskim	
Kierunki interwencji	Podjęte zadania
Rozwój infrastruktury wodno-ściekowej	<p><u>Gmina Włoszczowa</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Budowa wodociągu i kanalizacji sanitarnej na os. Reja II we Włoszczowie wraz z robotami uzupełniającymi, - Budowa sieci wodociągowej w Kurzelowie w ul. Żeromskiego, gmina Włoszczowa, - Budowa sieci wodociągowej wraz z przyłączami do granic posesji w ul. Wigury we Włoszczowie, - Budowa przyłącza wodociągowego na os. Tartak we Włoszczowie, - Zakup urządzenia do wykrywania awarii wodociągowych, tzw. korelator, - Budowa infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej na terenie miasta Włoszczowa, - Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Gościencin i Jeżowice, - Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Silpia Duża i Silpia Mała, - Budowa kanalizacji sanitarnej z przepompownią ścieków P2 w miejscowości Konieczno-Gmina Włoszczowa - ETAP III wraz z robotami uzupełniającymi, - Remont kanalizacji sanitarnej w ul. 1 Maja we Włoszczowie, - Remont kanalizacji sanitarnej w ul. Sobieskiego we Włoszczowie, <p><u>Gmina Krasocin</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - Kontynuacja budowy kanalizacji sanitarnej w aglomeracji Bukowa, - Budowa kanalizacji sanitarnej w msc. Świdno

	<p>i Borowiec,</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rozbudowa sieci wodociągowej w msc. Krasocin, ul. Ariańska, - Rozbudowa sieci wodociągowej w msc. Chotów, - Rozbudowa sieci wodociągowej w msc. Oleszno, - Budowa wodociągu w msc. Krasocin, ul. 3 Maja, - Rozbudowa kanalizacji sanitarnej w msc. Oleszno, ul. Kościelna, - Budowa sieci kanalizacyjnej w msc. Sułków, - Budowa sieci kanalizacyjnej w msc. Oleszno, ul. Słoneczna, - Budowa wodociągu Oleszno ul. Przedborska, - Budowa wodociągu ul. Ariańska łącznik Krasocin, - Przebudowa wodociągu Bukowa ul. Sportowa, - Budowa wodociągu Krasocin ul. 1 Maja, - Budowa sieci kanalizacyjnej Cieśle-Występy, Aglomeracja Bukowa, - Budowa sieci kanalizacyjnej dla msc. Świdno, Borowiec, Krasocin, - Budowa sieci kanalizacyjnej Chotów, - Budowa sieci kanalizacyjnej Wola Świdzińska, - Budowa sieci kanalizacyjnej Krasocin ul. 3 Maja, - Modernizacja ujęcia wody w Skorkowie i Cieślach
--	--

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska powiatu włoszczowskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023 za lata 2016-2017.

3.5.4.ZAGROŻENIA

Problemy ekologiczne w zakresie gospodarki wodno-ściekowej:

- Niski odsetek mieszkańców korzystających z kanalizacji.
- Duże dysproporcje w długości sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej.
- Ścieki ze zbiorników bezodpływowych na terenach o rozproszonej zabudowie w dużej części nie są wywożone wozami asenizacyjnymi do oczyszczania w oczyszczalniach ścieków, tylko nielegalnie wprowadzane do wód i ziemi.
- Przenikanie zanieczyszczeń na teren powiatu włoszczowskiego z sąsiadujących powiatów.

Kierunki działań

W celu poprawy stanu środowiska wodnego działania powinny się koncentrować na dalszej kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz egzekucji obowiązku przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. Dodatkowo – kontynuowanie budowy kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w celu zwiększenia dostępności mieszkańców do kanalizacji sanitarnej. Priorytetowe są działania na rzecz pełnego skanalizowania powiatu, a w obszarach gdzie jest to ekonomicznie i technicznie nieuzasadnione, zapewnienie indywidualnych rozwiązań np. w postaci przydomowych oczyszczalni ścieków.

W celu zmniejszenia zapotrzebowania na wodę należy zachęcać mieszkańców do instalowania systemów gromadzenia i wykorzystania wody deszczowej do podlewania ogrodów. W dalszym ciągu niezbędna jest modernizacja i rozbudowa systemu zaopatrzenia ludności w wodę oraz zapewnienie najwyższej jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Spływ azotu z pól do wód podziemnych i powierzchniowych można ograniczyć poprzez racjonalne dozowanie i limitowanie środków plonotwórczych na użytkach rolnych. Przed niekontrolowanym przedostawaniem się niebezpiecznych substancji do wód zapobiega również odpowiednie przechowywanie nawozów naturalnych. Budowa szczelnych zbiorników na gnojówkę oraz uszczelnionych płyt obornikowych pozwala na ograniczenie tego zagrożenia.

W celu utrzymania prawidłowych stosunków wodnych niezbędne są regularne prace konserwacyjne na rowach melioracyjnych, ciekach naturalnych, utrzymanie w należytym stanie urządzeń przeciwpowodziowych oraz budowa, przebudowa i konserwacja zbiorników pełniących funkcje małej retencji.

3.6. ZASOBY GEOLOGICZNE

Przeważająca część powiatu włoszczowskiego położona jest w szerokim obniżeniu zwanym Niecką Miechowską (Nidziańską), która stanowi duży fragment jednostki geologicznej jaką jest Niecka Szczecińsko-Łódzko-Miechowska. Pozostały obszar powiatu, który obejmuje wschodnie fragmenty gmin takich jak: Kluczewsko i Krasocin znajduje się w obrębie mezozoicznego obrzeżenia Gór Świętokrzyskich. Obydwie jednostki geologiczne znajdujące się na terenie powiatu włoszczowskiego zbudowane są z osadów mezozoicznych, głównie kredowych. Starsze, paleozoiczne utwory znane są jedynie z profili głębokich otworów wiertniczych.

Najstarszymi utworami, niekiedy odsłaniającymi się na powierzchni, są: triasowe piaskowce, iłowce i mułowce. Utwory jurajskie reprezentowane są przez: zlepieńce, piaskowce, mułowce, żwiry, iły oraz bardzo zmienne litologicznie wapienie. Utworami, które dominują w budowie geologicznej powiatu są osady kredy o znacznej miąższości. Kreda wykształcona jest w postaci: piaskowców, łupków marglistych, wapieni, gez, margli i opok, czasem z krzemieniami i czertami. Z utworów jurajskich i kredowych zbudowane są pasma wzniesień, pagóry i garby wyraźnie zaznaczone w morfologii terenu, gdzie w wielu

miejscach można obserwować wychodnie osadów na powierzchni. Najmłodsza era, kenozoiczna, reprezentowana jest głównie przez osady czwartorzędowe. Starsze, trzeciorzędowe utwory występują jedynie w formie niewielkich, nieregularnych płatów w gminach: Krasocin, Włoszczowa i Secemin. Utwory trzeciorzędowe to: ropy, mułki, ziemia krzemionkowa i piaski żelaziste. Osady czwartorzędowe pokrywają znaczną powierzchnię powiatu. Reprezentowane są przez: piaski, żwiry, gliny zwałowe, ropy oraz najmłodsze utwory tarasów zalewowych rzek: piaski, mady i występujące na rozległych połaciach, namuły torfiaste i torfy.

3.6.1. SUROWCE MINERALNE

Surowce mineralne mające znaczenie gospodarcze koncentrują się w północnej i centralnej części powiatu. Kopaliny tu występujące to: surowce węglanowe (wapienie, margle, opoki), piaski (budowlane, formierskie, do produkcji cegły wapienno-piaskowej i betonów komórkowych), surowce ilaste (ropy, gliny) i ziemia krzemionkowa (opoka odwapniona). Ponadto na znacznej powierzchni powiatu występują torfy.

Udokumentowane złoża surowców węglanowych występują jedynie w gminie Krasocin. Tu eksploatowane jest na skalę przemysłową złożo wapieni jurajskich — Bukowa. Kopalina występująca w złożu wykazuje przydatność zarówno do produkcji cementu, jak i wapna. Przedsiębiorstwo „Lhoist Bukowa sp. z o.o.” wykorzystuje eksploatowany surowiec do produkcji szerokiego asortymentu produktów wapienniczych wypalanych i nie wypalanych (wapno hydratyzowane, wapno palone mielone, wapno palone w bryłach, nawozy tlenkowe oraz wyroby nie wypalane: sorbenty, mączkę wapienną, pył do hamowania wybuchów, kredę malarską, kredę pastewną i kamień wapienny). Ponadto na terenie gminy udokumentowano duże złożo wapieni — Krasocin, które ma stanowić rezerwę surowcową, gdy wyczerpią się zasoby złoża Bukowa.

Piaski na obszarze powiatu są kopaliną występującą dość powszechnie. Reprezentują one różnowiekowe serie bardzo zróżnicowane genetycznie i litologicznie, a w efekcie charakteryzują się zmiennymi właściwościami i cechami jakościowymi. Dlatego też surowiec ten może mieć różnorodne zastosowanie. Aktualnie wydobyte prowadzone jest w złożach: Rzewuszyce, Ludynia-Tory, Czarnca II i Czarnca 3, zaniechano eksploatacji w złożach Jakubowice, Jakubowice I i Czarnca I.

Złożo ziemi krzemionkowej (opoki odwapnionej) Dąbrówka pole I i II znajduje się w południowo-wschodniej części gminy Krasocin. Ziemia krzemionkowa może mieć zastosowanie w różnych gałęziach przemysłu: odlewniczym, chemicznym, materiałów budowlanych, ale głównie jako mączka izolacyjna.

Wykaz złóż na terenie powiatu włoszczowskiego wraz ze stanem zagospodarowania przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 36. Złóża kopalin na terenie powiatu włoszczowskiego – kruszywa naturalne, kamienie drogowe i budowlane oraz piaski formierskie.

Nazwa złoża	Gmina	Kopalina	Zasoby [tys. t]		Wydobycie [tys. t]	Stan zagospodarowania
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe		
Jakubowice	Kluczewsko	KRUSZYWA NATURALNE	75	-	-	eksploatacja złoża zaniechana
Jakubowice I	Kluczewsko	KRUSZYWA NATURALNE	14	-	-	eksploatacja złoża zaniechana
Oleszno	Kluczewsko	KRUSZYWA NATURALNE	16 912	-	-	złożo rozpoznane wstępnie
Rzewuszyce	Kluczewsko	KRUSZYWA NATURALNE	428	244	30	złożo zagospodarowane
Rzewuszyce 1	Kluczewsko	KRUSZYWA NATURALNE	145	-	-	złożo eksploatowane okresowo
Rzewuszyce północ	Kluczewsko	KRUSZYWA NATURALNE	21	-	-	złożo rozpoznane szczegółowo
Ludynia-Tory	Krasocin	KRUSZYWA NATURALNE	81	81	36	złożo zagospodarowane
Mieczyn	Krasocin	KAMIENIE DROGOWE I BUDOWLANE	-	-	-	eksploatacja złoża zaniechana
Niwiska Krasocińskie	Krasocin	KRUSZYWA NATURALNE	78	-	-	złożo rozpoznane szczegółowo
Oleszno	Krasocin	KRUSZYWA NATURALNE	16 912	-	-	złożo rozpoznane wstępnie
Stojewsko	Krasocin	KAMIENIE DROGOWE I BUDOWLANE	7 016	6 136	126	złożo zagospodarowane
Stojewsko I	Krasocin	KRUSZYWA NATURALNE	-	-	-	złożo rozpoznane szczegółowo
Wojciechów	Krasocin	KRUSZYWA NATURALNE	25 969	-	-	złożo rozpoznane wstępnie
Wojciechów 1	Krasocin	KRUSZYWA NATURALNE	224	-	-	złożo rozpoznane szczegółowo
Jeziorna Góra	Secemin	KRUSZYWA NATURALNE	-	-	-	złożo rozpoznane wstępnie
Nadolnik	Secemin	KRUSZYWA NATURALNE	1 551	-	-	złożo rozpoznane szczegółowo
Brzeście	Włoszczowa	PIASKI FORMIERSKIE	7 599	-	-	złożo rozpoznane wstępnie
Czarnca 3	Włoszczowa	KRUSZYWA NATURALNE	607	607	5	złożo zagospodarowane
Czarnca I	Włoszczowa	KRUSZYWA NATURALNE	832	-	-	eksploatacja złoża zaniechana
Czarnca II	Włoszczowa	KRUSZYWA NATURALNE	72	-	-	złożo eksploatowane okresowo
Dąbie	Włoszczowa	KRUSZYWA NATURALNE	331	-	-	złożo rozpoznane szczegółowo
Kaparzów	Włoszczowa	KRUSZYWA NATURALNE	-	-	-	złożo o zasobach prognostycznych
Kotowe	Włoszczowa	KRUSZYWA NATURALNE	2 472	-	-	złożo rozpoznane wstępnie
Kurzelów	Włoszczowa	KRUSZYWA NATURALNE	-	-	-	złożo o zasobach prognostycznych
Niedźwiadek	Włoszczowa	KRUSZYWA NATURALNE	-	-	-	złożo o zasobach prognostycznych

Wymysłów	Włoszczowa	KRUSZYWA NATURALNE	-	-	-	złóże o zasobach prognostycznych
----------	------------	--------------------	---	---	---	----------------------------------

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2018 r., Autor: Państwowy Instytut Geologiczny- Państwowy Instytut Badawczy, Rok wydania: 2019.

Tabela 37. Złóża kopalin na terenie powiatu włoszczowskiego – wapień i margle przem. cementowego, piaski kwarcowe d/p cegły wapienno-piaskowej, piaski kwarcowe d/p betonów komórkowych.

Nazwa złoża	Gmina	Kopalina	Zasoby [tys. t]		Wydobycie [tys. t]	Stan zagospodarowania
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe		
Krasocin						
Bukowa	Krasocin	WAPIENIE I MARGLE PRZEM. CEMENTOWEGO	49 027	39 596	338	złóże zagospodarowane
Czostków	Krasocin	PIASKI KWARCOWE D/P CEGŁY WAPIENNO-PIASKOWEJ	220.04	170.60	9.68	złóże zagospodarowane
Czostków-1	Krasocin	PIASKI KWARCOWE D/P CEGŁY WAPIENNO-PIASKOWEJ	35.16	-	20.00	złóże zagospodarowane
Ludynia	Krasocin	PIASKI KWARCOWE D/P CEGŁY WAPIENNO-PIASKOWEJ	378	-	-	eksploatacja złoża zaniechana
Niwiska	Krasocin	PIASKI KWARCOWE D/P CEGŁY WAPIENNO-PIASKOWEJ	740.00	-	-	złóże rozpoznane szczegółowo
Żeliszawice	Secemin	PIASKI KWARCOWE D/P BETONÓW KOMÓRKOWYCH	441.70	-	-	eksploatacja złoża zaniechana
Miny Czarnca	Włoszczowa	PIASKI KWARCOWE D/P BETONÓW KOMÓRKOWYCH	2 357.00	-	-	złóże rozpoznane wstępnie
Żeliszawice I	Włoszczowa	PIASKI KWARCOWE D/P BETONÓW KOMÓRKOWYCH	665.19	665.19	43.58	złóże zagospodarowane

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2018 r., Autor: Państwowy Instytut Geologiczny- Państwowy Instytut Badawczy, Rok wydania: 2019.

Tabela 38. Złóża kopalin na terenie powiatu włoszczowskiego – ziemie krzemionkowe.

Nazwa złoża	Gmina	Kopalina	Zasoby [tys. t]		Wydobycie [tys. t]	Stan zagospodarowania
			Geologiczne bilansowe	Przemysłowe		
Dąbrówka - pole I	Krasocin	ZIEMIE KRZEMIONKOWE	188	-	-	eksploatacja złoża zaniechana
Dąbrówka - pole II	Krasocin	ZIEMIE KRZEMIONKOWE	773	-	-	eksploatacja złoża zaniechana

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2018 r., Autor: Państwowy Instytut Geologiczny- Państwowy Instytut Badawczy, Rok wydania: 2019 r.

3.6.2. ANALIZA SWOT

ZASOBY GEOLOGICZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- dobry stan występujących na terenie powiatu zasobów geologicznych - występujące zasoby surowców mineralnych	- tereny poeksploatacyjne
SZANSE	ZAGROŻENIA
- przemyślane działanie i korzystanie z zasobów geologicznych	- natężenie procesów erozji na skutek niewłaściwego użytkowania zasobów - dzięki eksploatacji kopalni

3.6.3. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

Cel: Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi	
Kierunki interwencji	Podjęte zadania
Ochrona i zrównoważone wykorzystanie zasobów kopalni oraz ograniczanie presji na środowisko związanej z ich eksploatacją	Realizacja zadania polegającego na ochronie udokumentowanych złóż oraz eliminacja nielegalnego wydobycia poprzez system kontroli.

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska powiatu włoszczowskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023 za lata 2016-2017.

3.6.4. ZAGROŻENIA

Eksploatacja surowców narusza naturalne warunki przyrodnicze i wywołuje szereg zmian w środowisku naturalnym. Odkrywkowy system wydobycia jaki występuje na terenie powiatu włoszczowskiego powoduje powstanie: przekształceń powierzchni terenu, wyrobisk, hałd odpadów przeróbczych i złożowych, niekiedy osuszanie gruntów i zanieczyszczenie wód i powietrza atmosferycznego. Dominującym w skali powiatu, pod względem wielkości zajmowanego obszaru, głębokości i intensywności prowadzonego wydobycia oraz ilości przetwarzanego surowca, jest złoż wapieni — Bukowa. Na mniejszą skalę, choć wcale nie małą biorąc pod uwagę inne rejony województwa, odbywa się wydobycie piasków. Pozostałe kopalnie mają stosunkowo mniej intensywne oddziaływanie na środowisko. Są to mniejsze obszarowo złoża, urabianie kopaliny odbywa się bez udziału materiałów wybuchowych, a rekultywacja wykorzystanych górniczo terenów jest znacznie łatwiejsza i mniej kosztowna. Znaczące zmiany wywołują powstałe wyrobiska, ale także zakłady przeróbcze wykorzystujące surowce. Niekorzystne oddziaływanie dotyczy również zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego i hałasu. Te dwa czynniki są dodatkowo zwiększone wzmożonym transportem, który zawsze towarzyszy tego typu

działalności. Zagrożeniem dla środowiska są także miejsca nielegalnego pozyskiwania surowców, głównie piasku. Samo w sobie wydobywanie na tak znikomą skalę, ma niewielki negatywny wpływ na środowisko. Zaniechanie wydobywania powoduje też dość szybką samorekultywację. Problem gwałtownie narasta, gdy w niezabezpieczonych wyrobiskach gromadzone są nielegalnie odpady.

Problemy ekologiczne w zakresie surowców mineralnych:

- Eksploatacja surowców naruszająca naturalne warunki przyrodnicze i wywołująca szereg zmian w środowisku naturalnym.
- Konsekwencją wydobywania odkrywkowego są przekształcenia terenu, wyrobiska, hałdy odpadów przetwórczych i złożowych, jak również zanieczyszczenia wód i powietrza atmosferycznego.
- Istnieje zjawisko nielegalnego pozyskiwania surowców.
- Zwiększenie liczby nielegalnych wysypisk odpadów w starych wyrobiskach.
- Kosztowny proces rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Do głównych problemów i zadań wynikających z prowadzonej na terenie powiatu działalności górniczej należy zaliczyć:

- konieczność rekultywacji obszarów po wydobywaniu kopalni.
- likwidację nielegalnych wysypisk odpadów w starych wyrobiskach.

Kierunki działań

W województwie świętokrzyskim, gdzie położony jest powiat włoszczowski, wymagane jest wdrażanie racjonalnej gospodarki zasobami złóż kopalni oraz minimalizacja niekorzystnych skutków ich eksploatacji.

Właściwe gospodarowanie zasobami geologicznymi powinno prowadzić do ochrony zasobów kopalni i wykorzystania środowiska geologicznego dla celów produkcyjnych. Wydobywanie kopalni winno odbywać się pod warunkiem posiadania programów ograniczających skalę i zakres naruszeń środowiska w otoczeniu.

Działalność edukacyjna w zakresie zrównoważonego wykorzystania i eksploatacji surowców naturalnych jest szczególnie istotna z punktu widzenia oszczędności zasobów naturalnych ziemi.

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu nie wpływają na zasoby złóż (w perspektywie krótkoterminowej).

3.7. GLEBY

3.7.1. STAN WYJŚCIOWY

Powiat włoszczowski jest obszarem typowo rolniczym z ukierunkowaniem na działalność rolniczo-rekreacyjno-usługową. Około 53 % gruntów stanowią użytki rolne, a około 42% użytki leśne. Największą powierzchnię w powiecie zajmują gleby brunatne, bielicowe oraz pseudobielicowe. Gleby bielicowe są zaliczane do mało urodzajnych i spotykane są głównie w strefie występowania lasów, zaś gleby pseudobielicowe w okolicach silnie wilgotnych. Gleby urodzajne takie jak czarnoziemy i gleby brunatne zajmują mniejszą część powierzchni powiatu.

Klasa gleb, głównie V i VI, przesądza o przewadze upraw zbóż, co sprawia, że dominuje hodowla bydła, trzody chlewnej i drobiu.

Na terenie powiatu włoszczowskiego nie istnieją punkty pomiarowo-kontrolne włączone do krajowej sieci monitoringu chemizmu gleb ornych Polski. Przyczyną tego jest brak potencjalnych źródeł skażeń gleby.

Istotnym składnikiem oceny jakości gleb na terenie powiatu, jest poziom zakwaszenia. Zakwaszenie zależy od rodzaju skały macierzystej, natężenia procesów degradacyjnych (np. erozji wodnej, ługowania, zasolenia), a także ogólnego poziomu kultury rolnej. Gleby silniej zakwaszone posiadają niższą przydatność rolniczą, cechują się słabszą przyswajalnością składników pokarmowych oraz wymagają większych nakładów na rekultywację. Zakwaszenie gleb powiatu włoszczowskiego należy uznać za wysokie, co potwierdza fakt, że 53% gleb wymaga wapnowania.

Zanieczyszczenia gleb oraz zmiany w ukształtowaniu powierzchni terenu wynikają głównie z funkcjonowania przemysłu i ruchu komunikacyjnego na obszarze powiatu włoszczowskiego. Lokalnie są wynikiem działalności górniczej oraz składowania odpadów. Zjawisko degradacji chemicznej gleb jest także związane z nieprawidłowym stosowaniem nawozów sztucznych, wykorzystywaniem do nawożenia i wapnowania odpadów i osadów ściekowych, a także stosowaniem preparatów do ochrony roślin.

Stosunkowo niewielkie zagrożenie gleb w powiecie włoszczowskim stwarza erozja wodna, którą objętych jest ok. 0,3% gruntów rolnych. Są to grunty rędzinowe (rzadko lessowe) usytuowane na stokach o spadkach pow. 10°. Skupiają się one w gminach: Moskorzew, Radków i Włoszczowa.

Równie niewielki areał gleb wykorzystywanych rolniczo, zagrożony jest erozją wietrzną (szacunkowo 1,5%). Erozji tej sprzyja lokalny niedobór lasów, nadmierne uproszczenie agrocenoz, brak zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, spełniających rolę wiatrochronną oraz występujące przesuszenia (susze, źle działająca melioracja).

W ostatnich czterech latach na terenie powiatu włoszczowskiego nie prowadzono pomiarów jakości gleb.

Na terenie powiatu znajdują się z grunty zdegradowane i wymagające rekultywacji zgodnie z poniższą tabelą.

Tabela 39. Grunty zdegradowane i wymagające rekultywacji na terenie powiatu.

Lp.	Gmina	Lokalizacja (nazwa miejscowości)	Powierzchnia [ha]
1.	Kluczewsko	Rzewuszyce	14,64
2.	Krasocin	Ludynia	2,76
3.	Krasocin	Dąbrówka Czostkowa	4,80
4.	Krasocin	Czostków	14,13
5.	Krasocin	Stojewsko	13,90
6.	Krasocin	Skorków, Cieśle, Bukowa	163,39
7.	Moskorzew	Moskorzew	0,22
8.	Włoszczowa	Czarnca	17,06
Razem powiat		230,90	

Źródło: Starostwo Powiatowe we Włoszczowie, październik 2019 r.

Na terenie powiatu włoszczowskiego nie występują zidentyfikowane potencjalne historyczne zanieczyszczenia powierzchni ziemi, o których mowa w art. 3 pkt 5a w związku z art. 101 d ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (j.t. Dz.U. 2019 poz. 1396 z późn. zm.).

Osuwiska

Na terenie powiatu włoszczowskiego występują tereny zagrożone ruchami masowymi, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 40. Zagrożenia ruchami masowymi ziemi na terenie powiatu włoszczowskiego.

Lp.	Numer identyfikacyjny	Główne kryteria wyznaczenia terenu		
		Geomorfologiczne	Geologiczne	Antropogeniczne
1	26 13 022 000001	Wyznaczony teren zagrożony obejmuje część ścian kamieniołomu wapieni górnojurajskich. Naturalny stok/zbocze został przekształcony w wyniku działalności wydobywczej, stąd nachylenie ścian wyrobiska jest większe niż pierwotne nachylenie stoku/zbocza, ponadto ich wysokość też nie jest bez znaczenia. Kamieniołom ten nie jest użytkowany od około 25-30 lat.	Wapień i margle górnojurajskie występujące w górotworze przykrywa zwietrzelina i rumosz. Na sztucznie zestromionych powierzchniach łatwiej mogą one ulegać obrywaniu lub zsuwom.	Wyznaczony teren zagrożony obejmuje najwyższe wyniesione ściany wyrobiska górniczego. Wysokości ścian wynoszą 12-30 m, a ich nachylenie jest rzędu 36-42.

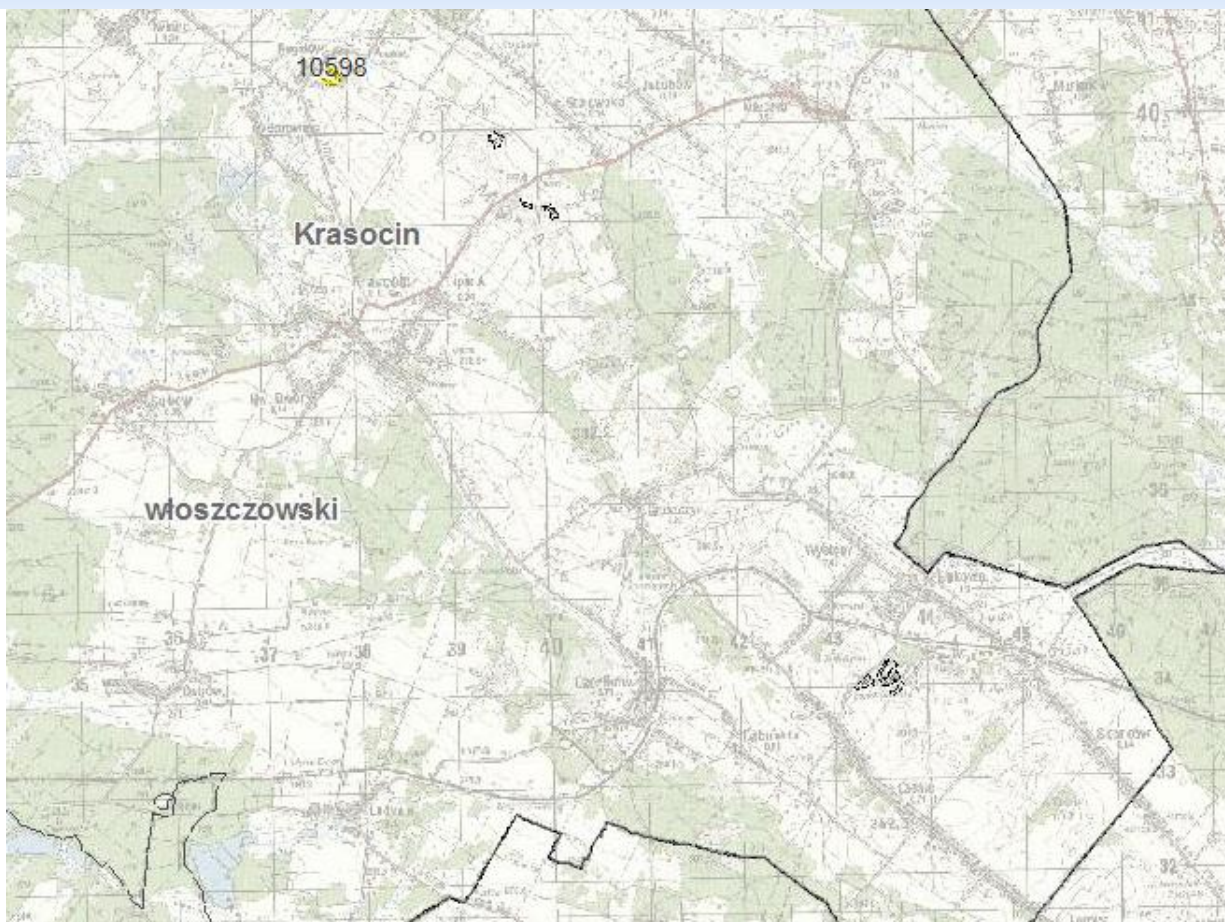
2	26 13 022 000002	<p>Wyznaczony teren zagrożony obejmuje część ścian kilku niewielkich kamieniołomów wapieni górnourajskich. Naturalny stok/zbocze został przekształcony w wyniku działalności wydobywczej, stąd nachylenie ścian wyrobisk jest większe niż pierwotne nachylenie stoku/zbocza.</p>	<p>Wapień i margle górnourajskie występujące w górotworze przykrywa zwietrzelina i rumosz. Pomiędzy wyrobiskami istnieją grzędy, miejscami nadbudowane zwietrzeliną i gruzem wapiennym.</p>	<p>Wyznaczony teren zagrożony obejmuje najwyższe wyniesione ściany wyrobisk górniczych. Wysokości ścian wynoszą 10-12 m, a ich nachylenie jest rzędu 43-45°.</p>
3	26 13 022 000003	<p>Wyznaczony teren zagrożony obejmuje część ścian kamieniołomu wapieni górnourajskich. Naturalny stok/zbocze został przekształcony w wyniku działalności wydobywczej, stąd nachylenie ścian wyrobiska jest większe niż pierwotne nachylenie stoku/zbocza. Kamieniołom ten nie jest użytkowany od około 20 lat.</p>	<p>Wapień i margle górnourajskie występujące w górotworze przykrywa zwietrzelina i rumosz. Na sztucznie zestromionych powierzchniach łatwiej mogą one ulegać obrywaniu lub zsuwom.</p>	<p>Wyznaczony teren zagrożony obejmuje najwyższe wyniesione ściany wyrobiska górniczego. Wysokości ścian wynoszą 7-17 m, a ich nachylenie jest rzędu 29-35°.</p>
4	26 13 022 000004	<p>Wyznaczony teren zagrożony obejmuje część ścian kilku niewielkich kamieniołomów wapieni górnourajskich. Naturalny stok/zbocze został przekształcony w wyniku działalności wydobywczej, stąd nachylenie ścian wyrobisk jest większe niż pierwotne nachylenie stoku/zbocza, ponadto ich wysokości też nie są bez znaczenia. Wyrobiska te mogły być użytkowane dorywczo jeszcze niedawno.</p>	<p>Wapień i margle górnourajskie występujące w górotworze przykrywa zwietrzelina i rumosz. Pomiędzy wyrobiskami istnieją grzędy, miejscami nadbudowane zwietrzeliną i gruzem wapiennym. Na sztucznie zestromionych powierzchniach łatwiej mogą one ulegać obrywaniu lub zsuwom.</p>	<p>Wyznaczony teren zagrożony obejmuje najwyższe wyniesione ściany wyrobisk górniczych. Wysokości ścian wynoszą do 12 m, a ich nachylenie jest rzędu 35-45°.</p>

5	26 13 022 000005	Wyznaczony teren zagrożony obejmuje fragment skarp hałdy usypanej na naturalnym stoku/zboczu	Na hałdzie zgromadzono zwietrzelinę i rumosz wapieni górnourajskich. Na sztucznych i zestromionych powierzchniach łatwiej mogą one ulegać obrywaniu lub zsuwom. Obecnie zaobserwowano ślady niewielkich ruchów w miejscach gdzie doszło do uszkodzenia okrywy roślinnej.	Wyznaczony teren zagrożony obejmuje fragment skarp hałdy. Łączna wysokość skarp wynosi ~35 m, a ich nachylenie wynosi 25-26°.
6	26 13 022 000006	Wyznaczony teren zagrożony obejmuje część ścian starego kamieniołomu wapieni górnourajskich oraz fragmenty skarp hałd do nich przylegających. Naturalny stok/zbocze został przekształcony w wyniku działalności wydobywczej, stąd nachylenie ścian wyrobisk jest większe niż pierwotne nachylenie stoku/zbocza, ponadto ich wysokości też nie są bez znaczenia.	Wapienie i margle górnourajskie występujące w górotworze przykrywa zwietrzelina i rumosz. Na sztucznie zestromionych powierzchniach łatwiej mogą one ulegać obrywaniu lub zsuwom.	Wyznaczony teren zagrożony obejmuje najwyżej wyniesione ściany wyrobisk górniczych oraz fragmenty skarp hałd do nich przylegających. Wysokości ścian wyrobiska i skarp hałd wynoszą do 10-45 m, a ich nachylenie jest rzędu 30-46°.

Źródło:

http://www.starostwo.wloszczowa.eobip.pl/_gAllery/28/68/28682/Karty_rejestracyjne_terenow_zagrozonych_ruchami_masowymi_Ziemi_-_Gmina_Krasocin.pdf, dostęp: listopad 2019 r.

Rysunek 14. Lokalizacja zagrożeń ruchami masowymi ziemi na terenie powiatu włoszczowskiego.
 Źródło: <http://geoportal.pgi.gov.pl/portal/page/portal/SOPO/Wyszukaj3>, dostęp: listopad 2019 r.

3.7.2. ANALIZA SWOT

GLEBY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - różnorodność gleb - brak zagrożenia erozją wodną 	<ul style="list-style-type: none"> - stosowanie środków ochrony roślin i nawozów w rolnictwie - duży udział gleb kwaśnych (około 53%) - grunty zdewastowane na terenie powiatu
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony powierzchni ziemi oraz promowanie rolnictwa ekologicznego - konieczność wykonywania ocen oddziaływania inwestycji na środowisko - rekultywacja terenów zdegradowanych 	<ul style="list-style-type: none"> - tworzenie się „dzikich” wysypisk śmieci - przekształcanie gleb dobrych (III – IV klasa bonitacyjna) na cele nierolnicze - zagrożenia ruchami masowymi

3.7.3. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

Cel: Ochrona gleb przed negatywnym oddziaływaniem antropogenicznym, erozją oraz niekorzystnymi zmianami klimatu	
Kierunki interwencji	Podjęte zadania
Zachowanie funkcji środowiskowych, gospodarczych, społecznych i kulturowych gleb	<p>Realizacja przez Gminy powiatu włoszczowskiego zadania związanego z zabezpieczeniem gruntów rolnych i leśnych przed zmianą zagospodarowania poprzez właściwe uwzględnianie ich przeznaczenia w dokumentach planistycznych.</p> <p>Udział rolników z terenu powiatu włoszczowskiego w wyjazdach edukacyjnych (targi Technologii Sadowniczych i Warzywniczych HORTI-TECH w Kielcach, gospodarstwa agroturystyczne) zorganizowanych wspólnie z Świętokrzyskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Modliszewicach - Powiatowym Zespołem Doradztwa Rolniczego we Włoszczowie.</p>

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska powiatu włoszczowskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023 za lata 2016-2017.

3.7.4. ZAGROŻENIA

Problemy ekologiczne związane z jakością gleb:

- Wysokie zakwaszenie gleb, około 53% gleb powiatu wymaga wapnowania.
- W powiecie znajduje się 230,90 ha gruntów zdewastowanych wymagających rekultywacji.

Stosowanie przez rolników nawozów mineralnych zakwaszających glebę.

- Znaczny areał gruntów odłogujących i źle rolniczo wykorzystanych, które utraciły pożądaną kulturę rolną.
- Niewłaściwie działające melioracje wodne, powodujące nadmierne przesuszanie gleb.
- Występowanie przewagi opadów nad parowaniem, co powoduje ciągłe przemieszczanie się w profilu glebowym zasadowych składników pokarmowych.
- Występowanie kwaśnych deszczy będących wynikiem emisji pochodzących z przemysłu i motoryzacji.

Kierunki działań:

W celu zachowania wysokich walorów przyrodniczych, zmierzających do wykreowania województwa świętokrzyskiego zielonym regionem "Zielone Świętokrzyskie" rekomendowane są następujące kierunki działań w obszarze ochrony gleb :

- upowszechnianie stosowania dobrych praktyk rolniczych w tym biologizacji upraw,
- umożliwienie rozwoju rolnictwa ekologicznego i integrowanego,
- propagowanie nowoczesnych technik upraw roślin,
- rewitalizacja przyrodnicza terenów zdegradowanych.

Ochrona gleb w powiecie włoszczowskim będzie się odbywać poprzez:

- Zapewnienie racjonalnego wykorzystania występujących w powiecie zasobów gleb, łączącego w sobie racjonalność ekonomiczną, zwłaszcza w ujęciu długookresowym oraz racjonalność ekologiczną.
- Minimalizowanie zakresu zagospodarowywania gleb w sposób, który nie odpowiada w pełni ich przyrodniczym walorom, poprzez przeciwdziałanie nieuzasadnionemu przejmowaniu gleb nadających się do wykorzystania rolniczego lub leśnego, a także stwarzających np. cenne możliwości w zakresie tworzenia służących zachowaniu różnorodności biologicznej użytków ekologicznych na inne cele, zwłaszcza dla potrzeb realizacji różnego typu inwestycji.
- Zmniejszenie skali ograniczeń, jakie dla optymalnego wykorzystania biologicznego potencjału gleb w ramach zagospodarowania rolniczego, leśnego lub czysto ekologicznego stwarzają procesy degradacji spowodowanej imisją zanieczyszczeń, a także erozją oraz niewłaściwą agrotechniką (w tym niewłaściwie wykonanymi melioracjami) na terenach podatnych na erozję, wokół cieków i zbiorników wodnych, itp.
- Optymalizowanie dostosowania do naturalnego, biologicznego potencjału gleb, formy ich zagospodarowania rolniczego lub leśnego (wybór: rolnicze czy leśne) oraz przyjętych kierunków i intensywności produkcji (rodzaju uprawianych lub hodowanych gatunków oraz stosowanych metod uprawy i hodowli) z ewentualnym uwzględnieniem możliwości korygowania naturalnych własności gleby (np. poprzez nawożenie, najlepiej organiczne, lub odkwaszające wapnowanie), a także z uwzględnieniem warunków ekonomicznej opłacalności.
- Zwiększenie stopnia zalesienia tzw. gruntów marginalnych, nieprzydatnych dla rolnictwa oraz gruntów na wododziałach.
- Ograniczenie skali oraz intensywności naturalnej i antropogenicznej erozji gleb, a także zakresu występowania jej negatywnych skutków.
- Zwiększenie skali przywracania wartości użytkowej glebom, które na skutek oddziaływania różnych czynników uległy degradacji (oczyszczanie, rekultywacja, odbudowa właściwych stosunków wodnych).

Adaptacja do zmian klimatu

Rolnictwo jest sektorem bardzo wrażliwym na niedobory wody, gdzie potrzeby wodne według prognoz wzrosną o 25-30% w perspektywie do 2050 roku. Przeprowadzone prognozy pokazują, że na skutek zwiększania się temperatury wydłuża się okres wegetacyjny, w związku z tym nastąpi przesunięcie zabiegów agrotechnicznych oraz zmiana produktywności upraw. Poprawią się warunki dla roślin ciepłolubnych, takich jak kukurydza, słonecznik, soja, winorośle czy pszenica, dzięki czemu jakość plonów będzie lepsza od obecnie otrzymywanych. Rozpoczynający się wcześniej okres wegetacji zwiększy jednak zagrożenie upraw ze względu na występowanie późnych wiosennych przymrozków.

Jednocześnie wraz ze wzrostem temperatury zwiększy się zagrożenie ze strony szkodników roślin uprawnych, które podobnie jak rośliny zareagują przyspieszeniem rozwoju i będą stanowić większe zagrożenie dla upraw. Przewidywane zmiany klimatyczne i związany z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w rolnictwie spowodują wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Obok suszy także intensywne opady stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej.

3.8. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

3.8.1. STAN WYJŚCIOWY

Powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, a jego funkcje mają charakter uzupełniający w stosunku do gminy. Gminy natomiast zobowiązane są do wypełniania zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi wynikającymi m.in. z ustawy o odpadach, ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i rozporządzeń wykonawczych.

Według Planu gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2016 – 2022 przyjętego Uchwałą Nr XXV/356/16 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 lipca 2016 r. z późniejszymi zmianami na terenie województwa wydzielono 6 regionów gospodarki odpadami.

Rysunek 15. Regiony gospodarki odpadami komunalnymi w województwie świętokrzyskim.

Źródło: Plan gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego 2016 – 2022, Autor: Zespół opracowujący: Wioletta Czarna, Ewa Chodorowska, Izabela Chrzęszczuk, Ewa Jachimkowska, Monika Żak, Małgorzata Bosak, Bernadeta Nur-Bzymek, Paweł Kiczor, Łukasz Hałka, Rok wydania: 2016 r.

Powiat włoszczowski wchodzi w skład regionu gospodarki odpadami komunalnymi: „Region 3”. Do tego regionu zakwalifikowano także powiat jędrzejowski (Jędrzejów, Małogoszcz, Sędziszów, Imielno, Nagłowice, Oksa, Słupia Jędrzejowska, Sobków, Wodzisław), powiat kazimierski (Skalbmierz) oraz powiat pińczowski (Działoszyce, Michałów).

Zebrane odpady komunalne ze wszystkich gmin z terenu powiatu włoszczowskiego dostarczane są do instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych „Kępny Ług” zlokalizowanej we Włoszczowie przy ul. Przedborskiej 89, prowadzonej przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Sp. z o.o. we Włoszczowie, ul. Sienkiewicza 31, 29-100 Włoszczowa. Składowisko odpadów komunalnych zostało oddane do użytku w 1992 r. i gruntownie zmodernizowane w 2009 r. Na terenie instalacji komunalnej „Kępny Ług” we Włoszczowie funkcjonuje od 2010 roku instalacja do segregacji odpadów. Instalacja działa na podstawie pozwolenia zintegrowanego wydanego przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego z dnia 27 maja 2014 roku znak: OWŚ.VII.7222.33.2013 z późn. zm.

Instalacje do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych

o pojemności pozwalającej na przyjmowanie przez okres nie krótszy niż 15 lat odpadów w ilości nie mniejszej niż powstające w instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, w obrębie „Regionu 3”, stanowią: Borszowice 28-340 Sędziszów (Zakład Usług Komunalnych w Sędziszowie, ul. Dworcowa 19, 28-340 Sędziszów); Sielec Biskupi 28-530 Skalbmierz ("EKOM" Maciejczyk Sp. J., ul. Paderewskiego 18, 25-004 Kielce); Potok Mały 28-300 Jędrzejów (Składowisko Odpadów Komunalnych w Potoku Małym, Potok Mały, 28-300 Jędrzejów). Instalacje zastępcze do składowania odpadów stanowią: Borszowice 28-340 Sędziszów (Zakład Usług Komunalnych w Sędziszowie, ul. Dworcowa 19, 28-340 Sędziszów); Sielec Biskupi 28-530 Skalbmierz ("EKOM" Maciejczyk Sp. J., ul. Paderewskiego 18, 25 004 Kielce); Potok Mały 28-300 Jędrzejów (Składowisko Odpadów Komunalnych w Potoku Małym, Potok Mały, 28-300 Jędrzejów).

Gospodarka odpadami na terenie gmin powiatu

Informacja na temat gospodarowania odpadami na terenie powiatu włoszczowskiego została przedstawiona w poniższej tabeli.

W roku 2018 na terenie gmin Kluczewsko i Włoszczowa można zauważyć spadek ilości odebranych segregowanych odpadów komunalnych, co spowodowane było koniecznością zastosowania odmiennego niż w latach poprzednich podejścia do liczby właścicieli nieruchomości. Wzrost ilości odebranych odpadów komunalnych w 2018 r. można zauważyć w przypadku gminy: Moskorzew, Krasocin, Radków i Secemin.

Na terenie gminy Włoszczowa, Kluczewsko, Moskorzew i Krasocin istnieją Punkty Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych, tzw. (PSZOK). 3 czerwca 2019 r. został otwarty Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w Krasocinie zlokalizowany przy ulicy Ludowców 9A, tj. przy oczyszczalni ścieków w Krasocinie. Punkt będzie świadczył usługi w pierwszy i trzeci poniedziałek miesiąca w godz. 14.00 – 18.00. Dokładne zasady przyjmowania odpadów szczegółowo określa regulamin korzystania z PSZOK-u. Do punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych właściciel nieruchomości może przekazywać bezpłatnie odpady komunalne zebrane wyłącznie w sposób selektywny, w tym: papier i tektura; tworzywa sztuczne; metale; szkło; zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny; wielkogabarytowe; zużyte baterie i akumulatory; zużyte opony; przeterminowane leki, odpady budowlane i rozbiórkowe pochodzące z prowadzenia drobnych prac niewymagających pozwolenia na budowę ani zgłoszenia zamiaru prowadzenia robót zgodnie z wymogami ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. prawo budowlane, inne odpady niebezpieczne wydzielone ze strumienia odpadów komunalnych (m.in.: świetlówki, gaśnice, puszki po farbach, lakierach i aerozolach, kleje). Nie może natomiast dowozić do nich odpadów zmieszanych.

Niemal wszystkie Gminy powiatu włoszczowskiego w ostatnich 3 latach osiągnęły wymagane prawem poziomy recyklingu. W roku 2018 Gmina Secemin nie osiągnęła wymaganego prawem poziomu recyklingu przygotowania do ponownego użycia, następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła.

	Włoszczowa			Kluczewsko			Krasocin			Moskorzew			Radków			Secemin		
Osiągnięty poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania (%)	0	1,14	0	0	1,12	0	0	1,57	0	-	2,803	0	0	1,17	0	0	1,64	0
Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia, następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	25,27	33,21	52,94	20,58	10,75	27,04	23,12	30,22	31,3	37,4	29,52	36,55	38,02	39,48	48,36	31,45	15,88	37,35

	Włoszczowa			Kluczewsko			Krasocin			Moskorzew			Radków			Secemin								
Osiągnięty poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami innych niż niebezpieczne odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	100	99,99	100	nie odbierano odpadów budowlanych i rozbiórkowych			100	100	100	odbierano odpadów			99,41	100	odbierano odpadów			100	nie odbierano odpadów			nie odbierano odpadów budowlanych i rozbiórkowych		
Ilość odebranych segregowanych odpadów komunalnych (Mg)	1365,19	1011,88	822,438	100	23,24	66,53	112,9	162,749	177,197	77,58	80,95	90,95	62,72	147,68	152,14	90,23	53,2	93,361						
Ilość odebranych niesegregowanych (zmieszanych) odpadów komunalnych (Mg)	1612,31	2062,43	2915,83	182,13	212,31	239,31	321,1	547,33	575,55	113,72	163,32	231,2	115,89	124,96	159,35	292,3	271,74	328,01						
Łączna masa selektywnie odebranych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji (Mg)	79,79	38,65	103,328	2,7	1,857	8,639	9,70	2	38,2	5,049	7,181	0	3,64	4,1	9,992	4,9	3,614	17,179						

Źródło: Informacje przekazane przez Starostwo Powiatowe we Włoszczowie, stan na czerwiec 2019 r.

Wyroby azbestowe

Odpady zawierające azbest należą do odpadów niebezpiecznych. Ze względu na budowę i strukturę tych wyrobów, stanowią one poważny problem dla zdrowia ludzi i stanu środowiska.

Włókna respirabilne azbestu są wystarczająco drobne by przeniknąć głęboko do płuc, gdzie stanowią ryzyko poważnych chorób układu oddechowego. Włókna te powstają na skutek działania mechanicznego (np. gdy płyty azbestowe są łamane lub poddane jakiegokolwiek obróbce mechanicznej lub ścieraniu).

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, w którym jako główny cel wskazano konieczność usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu kraju do 2032 r.

Na terenie gmin należących do powiatu włoszczowskiego występują wyroby azbestowe. Gminy należące do powiatu posiadają opracowane programy usuwania azbestu.

Tabela 42. Wyroby azbestowe na terenie gmin powiatu włoszczowskiego [kg].

Gmina	Zinventaryzowane			Unieszkodliwione		Pozostałe do unieszkodliwienia		
	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne
Kluczewsko	5 802 165	5 778 750	23 415	178 297	178 297	5 623 868	5 600 453	23 415
Krasocin	5 744 145	5 437 292	306 853	519 577	513 527	5 224 568	4 923 765	300 803
Moskorzew	3 144 785	3 083 090	61 695	363 380	363 380	2 781 405	2 719 710	61 695
Radków	3 705 905	3 667 953	37 952	954 095	930 918	2 751 810	2 737 035	14 775
Secemin	6 856 520	6 535 724	320 796	480 301	478 244	6 376 219	6 057 480	318 739
Włoszczowa	10 765 122	10 359 501	405 621	1 808 958	1 660 276	8 956 164	8 699 225	256 939

Źródło: <https://www.bazaazbestowa.gov.pl/pl/usuwanie-azbestu/zestawienie-statystyczne>,
dostęp: październik 2019 r.

Powiat Włoszczowski w 2016 roku przeznaczył w swoim budżecie na realizację ww. zadań kwotę 40 865,72 zł. Wykorzystana z tego została kwota 20 702,94 zł. Z terenu powiatu włoszczowskiego unieszkodliwiono łącznie 42 738,01m² tj. 470,129 Mg odpadów (wyrobów zawierających azbest).

W 2017 roku powiat przeznaczył w swoim budżecie na realizację ww. zadań kwotę 33 942 zł. Wykorzystana z tego została kwota 16 912,98 zł. Z terenu powiatu włoszczowskiego unieszkodliwiono łącznie 39 976 m², tj. 439,602 Mg odpadów (wyrobów zawierających azbest).

Powiat Włoszczowski w 2018 roku przeznaczył w swoim budżecie na realizację ww. zadań kwotę 47 454 zł. Wykorzystana z tego została kwota 34 501,05 zł. Z terenu powiatu włoszczowskiego

unieszkodliwiono łącznie ok. 61 530 m², tj. 677 Mg odpadów (wyrobów zawierających azbest). Odpady zostały zdeponowane na wyznaczonych składowiskach odpadów niebezpiecznych: „Środowisko i Innowacje” Sp. z o.o. w miejscowości Dobrów w gminie Tuczępy oraz FCC Eko Radomsko Sp. z o.o. w miejscowości Płoszów w gminie Radomsko, eliminując w ten sposób negatywne oddziaływanie na zdrowie ludzi i środowisko naturalne.

Wydatki poniesione przez poszczególne gminy powiatu włoszczowskiego na usuwanie azbestu przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 43. Poniesione koszty całkowite, ilość usuniętych i zutilizowanych odpadów w 2018 roku.

Lp.	Gmina	Ilość nieruchomości objętych programem	Ilość zutilizowanych odpadów [Mg]/[m ²]	Poniesione koszty przez Gminę [zł]	Poniesione koszty przez Powiat [zł]
1.	Kluczewsko	28	76,384 / 6943	29 993,76	4 499,06
2.	Krasocin	62	110,32 / 10 040	35 147,95	5 272,19
3.	Moskorzew	17	66,528 / 6047	30 041,50	4 500,00
4.	Radków	20	54,397 / 4947	16 652,56	2 484,38
5.	Secemin	65	176,7 / 16 063,64	54 787,29	8 218,09
6.	Włoszczowa	75	192,413 / 17 489	63 514,90	9 527,23
7.	Razem	267	676,742 / 61 529,64	230 137,96	34 501,05

Źródło: Informacje przekazane przez Starostwo Powiatowe we Włoszczowie.

3.8.2. ANALIZA SWOT

GOSPODARKA ODPADAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - opracowane programy usuwania azbestu przez gminy, wchodzące w skład powiatu - osiągnięte poziomy recyklingu na terenie większości gmin powiatu włoszczowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wyroby azbestowe znajdujące się na terenie powiatu - złe praktyki dotyczące gospodarowania odpadami przez mieszkańców (pozbywanie się odpadów niezgodnie z przepisami prawa)
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - prawidłowa realizacja programów usuwania azbestu przez gminy, wchodzące w skład powiatu włoszczowskiego - edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami 	<ul style="list-style-type: none"> - nieosiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu przez związek gospodarki odpadami - brak realizacji programów usuwania azbestu przez gminy należące do powiatu - wzrastająca liczba odpadów na terenie powiatu - negatywne oddziaływanie RIPOK na terenie powiatu

3.8.3.EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

Cel: Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami, uwzględniając rozwój zrównoważony	
Kierunki interwencji	Podjęte zadania
Wzrost selektywnego zbierania odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych	Budowa PSZOK na terenie gminy Krasocin.
Koordinacja gospodarki odpadowej w województwie i edukacja ekologiczna	Organizacja konkursów plastyczno-technicznych związanych z gospodarką odpadami. Edukacja ekologiczna mieszkańców na temat zanieczyszczeń z niskiej emisji i szkodliwości spalania odpadów w piecach domowych. Cykliczna organizacja konkursu ekologicznego z okazji Dnia Ziemi oraz coroczna akcja zbiórki surowców wtórnych.

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska powiatu włoszczowskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023 za lata 2016-2017.

3.8.4.ZAGROŻENIA

Obszary problemowe dotyczące gospodarki odpadami związane są z:

- nieprawidłowymi praktykami dotyczącymi gospodarowania odpadami przez mieszkańców (np. spalanie odpadów komunalnych, pozbywanie się odpadów w sposób niezgodny z przepisami prawa),
- niewystarczającym poziomem selektywnej zbiórki odpadów oraz małym poziomem ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania,
- występowaniem wyrobów zawierających azbest w gminach powiatu włoszczowskiego.

Kierunki działań

Ochrona przed odpadami jest specyficzną dziedziną ochrony środowiska, gdyż poszczególne przedsięwzięcia w tym zakresie w dalszej perspektywie, poza bezspornymi efektami ekologicznymi w postaci likwidacji zagrożeń, mogą przynieść również wymierne korzyści materialne wynikające z racjonalnego gospodarowania odpadami (odzysk surowców i materiałów, wykorzystanie energii). Żadna inna dziedzina ochrony środowiska nie daje takich możliwości tworzenia rynku surowcowo-materiałowego, lecz również żadna inna dziedzina nie wymaga poniesienia, szczególnie w początkowym okresie, tak wielkich nakładów inwestycyjnych i wprowadzenia znacznych zmian organizacyjnych. Celem

nadrzędnym polityki w zakresie gospodarowania odpadami jest zapobieganie powstawaniu odpadów, przy rozwiązywaniu problemu odpadów "u źródła", odzyskiwanie surowców i ponowne wykorzystanie odpadów oraz bezpieczne dla środowiska końcowe unieszkodliwianie odpadów niewykorzystanych.

Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji jest jednym z ważniejszych celów polityki ekologicznej, gdyż jest to jedna z dróg realizacji zasady likwidacji zanieczyszczeń, uciążliwości i zagrożeń „u źródła”, która ponadto pozwala na uzyskanie korzyści gospodarczych w postaci zmniejszenia nakładów na produkcję, a w konsekwencji zmniejszenia obciążeń obywateli z tytułu wykorzystywania zasobów naturalnych i ochrony środowiska.

Na poziomie lokalnym jest to możliwe poprzez stosowanie polityki zielonych zamówień publicznych, czyli polityki w ramach której Starostwo Powiatowe włącza kryteria i/lub wymagania ekologiczne do procesu zakupów (procedur udzielania zamówień publicznych) i poszukuje rozwiązań ograniczających negatywny wpływ produktów/usług na środowisko oraz uwzględniających cały cykl życia produktów, a poprzez to wpływa na rozwój i upowszechnienie technologii środowiskowych.

Adaptacja do zmian klimatu

W kontekście zagadnienia horyzontalnego dotyczącego zmian klimatu, należy zwrócić uwagę przy organizowaniu obiektów gospodarki odpadami, takich jak PSZOK, place magazynowania odpadów, aby nie lokalizować ich na terenach zagrożonych powodziami, podtopieniami będącymi następstwami kumulacji zmian, będących efektem zmian klimatycznych. Zmiany klimatyczne mogą spowodować konieczność reorganizacji gminnych systemów odbioru odpadów komunalnych, zwiększenia częstotliwości odbioru odpadów zmieszanych czy biodegradowalnych.

3.9. ZASOBY PRZYRODNICZE

3.9.1. STAN WYJŚCIOWY

Flora i Fauna

Pod względem geobotanicznym obszar powiatu włoszczowskiego położony jest w Krainie Świętokrzyskiej, w dwóch okręgach: Włoszczowsko-Jędrzejowskim oraz Chęcińskim. Teren powiatu stanowi obszar obfitujący w wiele gatunków fauny i flory. Wiele cennych gatunków znalazło ostoję w lasach i rezerwatach, tworzonych z myślą o zachowaniu dóbr przyrodniczych w swojej jak najmniej zmienionej postaci.

Świat zwierząt, szczególnie bezkręgowych wykazuje bardzo silne związki z szatą roślinną, warunkami mikroklimatycznymi i siedliskowymi. Fauna tego obszaru nie jest szczegółowo rozpoznana. Najlepiej rozpoznana jest awifauna, stwierdzono tutaj występowanie 136 gatunków ptaków (ok. 1/3 wszystkich krajowych gatunków) w tym szereg gatunków rzadkich i chronionych. Szczególnie godne uwagi jest

występowanie na tych terenach: cietrzewia (jedna z nielicznych w skali kraju stref jego regularnego przebywania i rozrodu), bociana czarnego, żurawia i orła bielika.

W powiecie włoszczowskim stwierdzono występowanie 743 gatunków roślin naczyniowych, z czego 64 taksony zostały objęte ochroną gatunkową. Stopień naturalności zbiorowisk i zespołów roślinnych występujących na tym terenie jest wysoki (od 50% do 75%). Na szczególną uwagę zasługują występujące w dolinach rzecznych zbiorowiska wodne, łąkowe i bagienne. Jednak należy zwrócić uwagę, że na całej powierzchni kraju obserwowane i przewidywane są zmiany w reżimie hydrologicznym, co jest związane z tym że należy się liczyć ze wzrastającą liczbą sytuacji ekstremalnych w korytach cieków. Problem zmian w reżimie hydrologicznym dotyczy również siedlisk wód słodkich, płynących lub stojących. Co więcej, w wyniku prognozowanych zmian klimatycznych będzie postępował zanik małych powierzchniowych zbiorników wodnych (bagien, stawów, oczek wodnych, małych płytkich jezior, potoków). Stanowi to zagrożenie dla licznych gatunków, które bezpośrednio lub pośrednio bytują na tych terenach, co może skutkować wyginięciem lub migracją gatunków.

3.9.1.1. OBSZARY CHRONIONE

Ze względu na duże walory przyrodniczo-krajobrazowe większa część powiatu włoszczowskiego została objęta prawną ochroną przyrody.

Na terenie powiatu włoszczowskiego występują następujące formy ochrony przyrody:

- Pomniki przyrody,
- Obszary Natura 2000,
- Rezerваты Przyrody,
- Obszary chronionego krajobrazu,
- Użytki ekologiczne.

Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głązy narzutowe oraz jaskinie (art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, (t. j. Dz.U. 2018 poz. 142, poz. 1614, ze zm.)).

Tabela 44. Pomniki przyrody na terenie powiatu włoszczowskiego.

Lp.	Gmina	Data ustanowienia	Typ pomnika	Opis pomnika	Położenie
1	Kluczewsko	1996-11-23	Grupa drzew (7)	2 sosny pospolite, 4 dęby szypułkowe, zrosnięta sosna	teren przy leśniczówce, Nadleśnictwo Przedbórz

				z dębem; 1-sosna; 2-sosna zrośnięta z dębem;3,4,5,6-dąb; 7-sosna	
2	Kluczewsko	1996-08-26	Grupa drzew (3)	3 sztuki Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)	obok młyna
3-	Kluczewsko	1996-08-26	Grupa drzew (34)	Aleja składająca się z 31 lip drobnolistnych, 1 kasztanowca i 1 klonu pospolitego	przy drodze wojewódzkiej nr 742 w miejscowości Dobromierz
4	Kluczewsko	1996-08-26	Grupa drzew (3)	2 lipy drobnolistne i wiąz szypułkowy	na cmentarzu przykościelnym
5	Kluczewsko	1996-08-26	Grupa drzew (7)	cztery kasztanowce białe, dwie lipy drobnolistne i klon pospolity	na terenie parku w Kluczewsku
6	Kluczewsko	1996-08-26	Drzewo	Sosna zwyczajna (<i>Pinus sylvestris</i>)	na terenie starej leśniczówki w Kluczewsku, przy głównej drodze naprzeciwko stadionu; Nadleśnictwo Przedbórz
7	Kluczewsko	1996-08-26	Grupa drzew (3)	2 lipy drobnolistne; 1 dąb szypułkowy; Uwaga: 1 lipa ścięta, 1 lipa - odnaleziono pień, klon jawor - nie istnieje	przy drodze polnej ze wsi Rączki do Osiedla Kępina
8	Kluczewsko	1996-08-26	Grupa drzew (2)	2 kasztanowce białe, 1 lipa drobnolistna - pień po wycięciu lipy	na terenie działki byłej szkoły
9	Kluczewsko	2013-04-06	Drzewo	lipa drobnolistna dwukonarowa od podstawy, rozpiętość korony 16 m	-
10	Kluczewsko	2013-04-06	Drzewo	Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>)	-
11	Kluczewsko	2013-04-06	Drzewo	Dąb bezszypułkowy (<i>Quercus petraea</i>)	w oddziale 327 i Nadleśnictwo Przedbórz, leśnictwo Kluczewsko
12	Kluczewsko	2013-04-06	Drzewo	Dąb bezszypułkowy (<i>Quercus petraea</i>)	w oddziale 327 i Nadleśnictwo Przedbórz, leśnictwo Kluczewsko

13	Kluczewsko	2013-04-06	Drzewo	Dąb bezszypułkowy (Quercus petraea)	w oddziale 327 i Nadleśnictwo Przedbórz, leśnictwo Kluczewsko
14	Kluczewsko	2013-04-06	Drzewo	Jarząb pospolity (Sorbus aucuparia)	-
15	Kluczewsko	2019-07-24	Drzewo Nazwa: Kazimierz	Sosna zwyczajna (Pinus sylvestris) o obwodzie pnia mierzonym na wysokości 130 cm, wynoszącym 270 cm, wysokość sosny ok. 15 m	Pomnik przyrody rośnie na terenie nieruchomości działka nr ew. 470 sołectwo Nowiny, obręb geodezyjny Komorniki, gmina Kluczewsko
16	Krasocin	1989-02-10	Drzewo Lipa drobnolistna (Tilia cordata)	Drzewo w wieku około 300 lat, jest jednym z ostatnich drzew po alei prowadzącej niegdyś od dworu do kościoła p.w. św. Doroty i Tekli	Rośnie pomiędzy drogą wojewódzką a ul. Emila Godlewskiego w Krasocinie
17	Krasocin	1992-01-15	Grupa drzew (3)	Grupa drzew - 2 dęby szypułkowe i wiąz pospolity	Nadleśnictwo: Włoszczowa, Leśnictwo: Zabrody, Oddział: 96I
18	Krasocin	2014-04-26	Nazwa: Włodarscy Grupa drzew (39)	Grupa drzew o nazwie: „Włodarscy” 38 szt. dębów szypułkowych (Quercus robur) i lipę drobnolistną (Tilia cordata)	Drzewa rosną przy drodze Oleszno – Słupia w otoczeniu byłej leśniczówki w Zabrodach, na działkach ewidencyjnych nr 1430/3, 1430/4 w miejscowości Zabrody
19	Krasocin	2014-04-26	Nazwa: Wiktor Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) o nazwie: „Wiktor” – o obwodzie pnia 260 cm	Drzewo rośnie przy drodze na skraju oddziału leśnego, na działce ewidencyjnej nr 4906 w miejscowości Wola Świdzińska, obręb geodezyjny Świdno, leśnictwo Wola Świdzińska.
20	Krasocin	2014-04-26	Nazwa: Zew Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) o nazwie: „Zew” – o obwodzie pnia 430 cm	Drzewo rośnie przy drodze na skraju oddziału leśnego, na działce ewidencyjnej nr 4906, w miejscowości Wola Świdzińska, obręb geodezyjny Świdno, leśnictwo Wola Świdzińska.

21	Krasocin	2014-04-26	Nazwa: Smok Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) o nazwie: „Smok” – o obwodzie pnia 390 cm	Rośnie przy drodze na skraju oddziału leśnego, na działce ewidencyjnej nr 4906, w miejscowości Wola Świdzińska, obręb geodezyjny Świdno, leśnictwo Wola Świdzińska
22	Krasocin	2014-04-26	Nazwa: Wiarus Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) o nazwie: „Wiarus” – o obwodzie pnia 375 cm	Rośnie przy drodze na skraju oddziału leśnego, na działce ewidencyjnej nr 4906, w miejscowości Wola Świdzińska, obręb geodezyjny Świdno, leśnictwo Wola Świdzińska
23	Radków	1994-12-30	Drzewo	Lipa drobnolistna (Tilia cordata) Wysokość [m]: 26 Pierśnica [cm]: 229	w parku podworskim w Bieganowie Skarb Państwa, użytkowanie wieczyste osoba fizyczna
24	Secemin	1994-12-30	Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) wiek ok. 250 lat	rośnie na gruncie prywatnym po parku podworskim w Bichniowie
25	Secemin	1994-12-30	Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) wiek ok. 300 lat	rośnie na gruncie prywatnym po parku podworskim w Bichniowie
26	Secemin	1994-12-30	Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) wiek ok. 300 lat	rośnie na gruncie prywatnym po parku podworskim w Bichniowie
27	Secemin	1994-12-30	Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) wiek ok. 300 lat	rośnie na gruncie prywatnym po parku podworskim w Bichniowie
28	Secemin	1994-12-30	Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) wiek ok. 250 lat	Nadleśnictwo Koniecpol, Leśnictwo Bałków, oddział 243g; gm. oddział 195/h
29	Secemin	1994-12-30	Drzewo	wiek ok. 160 lat	Nadleśnictwo Koniecpol, Leśnictwo Bałków, oddział 243g; gm. oddział 196/f

30	Secemin	1994-12-30	Drzewo	wiek ok. 160 lat	Nadleśnictwo Koniecpol, Leśnictwo Marchocice, oddział 195 i; gm. oddział 196/h
31	Secemin	2019-07-19	Nazwa: Bolek Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) Obwód: 450 cm	Rośnie na terenie nadleśnictwa Koniecpol
32	Secemin	2019-07-19	Nazwa: Lolek Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) Obwód; 370 cm	Drzewo jest położone na terenie nadleśnictwa Koniecpol
33	Secemin	2019-07-19	Nazwa: Olek Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur) obwód: 480 cm	drzewo leży na terenie nadleśnictwa Koniecpol
34	Włoszczowa	1992-01-15	Grupa drzew (4)	Grupa drzew - 4 lip drobnolistnych (Tilia cordata)	Drzewa rosną w Parku Arboretum na terenie działki nr ewid. 588/9 obręb 04 położonej w Czarnicy
35	Włoszczowa	1992-01-15	Grupa drzew (4)	Grupa drzew - 4 lip drobnolistnych (Tilia cordata)	W Czarnicy obok kościoła
36	Włoszczowa	1997-01-15	Drzewo	Sosna zwyczajna (Sosna pospolita)	Rośnie w oddz. 55b Leśnictwo Kurzelów; gm.: 50 m na południowy-zachód od drogi Kurzelów - Maluszyn
37	Włoszczowa	1997-01-15	Drzewo	Dąb szypułkowy (Quercus robur)	Rośnie we wsi Międzylesie na terenie prywatnej posesji Nr 18
38	Włoszczowa	1997-01-15	Grupa drzew (5)	grupa drzew - pięć dębów szypułkowych (Quercus robur)	W oddz. 142d Leśnictwo Pękowice, Nadleśnictwo Włoszczowa; gm.: rosną na skarpie doliny Zwleczy, ok. 0,4 km w kierunku południowo- wschodnim
39	Włoszczowa	2011-12-21	Grupa drzew (25)	Grupa 25 dębów szypułkowych (Quercus robur) w wieku 300 - 400 lat; Stan od złego do dobrego, 50 % drzew z ubytkami pnia	Nadleśnictwo Włoszczowa, Leśnictwo Kurzelów, oddział 94o

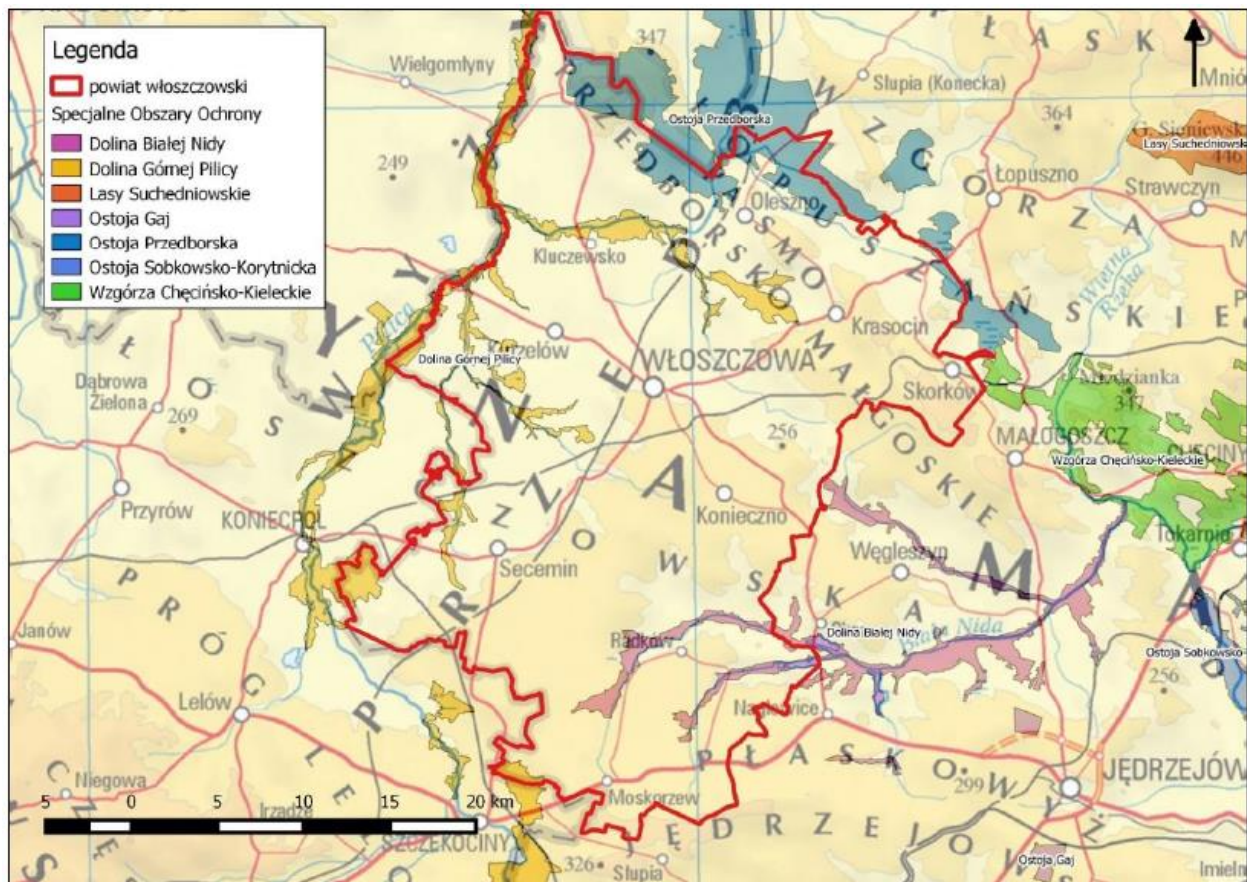
Źródło: <http://kielce.rdos.gov.pl/formy-ochrony-przyrody>, dostęp: październik 2019 r.

Na terenie powiatu włoszczowskiego znajdują się cztery specjalne obszary ochrony siedlisk, które aktualnie mają status Obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty (Decyzja Wykonawcza Komisji (UE) 2015/2369 z dnia 26.11.2015 r. w sprawie przyjęcia dziewiątego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty składających się na kontynentalny region biogeograficzny (notyfikowana jako dokument nr C (2015) 8191), (Dz. U. UE L 2015.338.34 z dn. 23.12.2015 r.)). Obszary te przedstawiono w poniższej tabeli wraz z odpowiadającymi im kodami.

Tabela 45. Obszary Natura 2000 na terenie powiatu włoszczowskiego.

Lp.	Nazwa Obszaru Natura 2000	Kod	Powierzchnia obszaru [ha]	Powierzchnia obszaru w powiecie włoszczowskim [ha]
1	Dolina Białej Nidy	PLH260013	5116,84	1418,00
2	Dolina Górnej Pilicy	PLH260018	5681,80	4652,02
3	Ostoja Przedborska	PLH260004	7969,57	3782,78
4	Wzgórza Chęcińsko - Kieleckie	PLH260041	8616,46	0,19

Źródło: <http://kielce.rdos.gov.pl/formy-ochrony-przyrody>, dostęp: październik 2019 r.

Rysunek 16. Zasięg obszarów Natura 2000 w granicach powiatu włoszczowskiego.

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023, Autor: BC Consulting Bożena Cebula, Rok wydania: maj 2016 r.

Ostoja Przedborska PLH260004 obejmuje fragment Przedborskiego Parku Krajobrazowego. Powierzchnia obszaru na terenie powiatu włoszczowskiego wynosi 3 782,82 ha. Zachodnią część obszaru stanowi zbocze Pasma Przedborsko-Małogoskiego zbudowanego z górnourajskich wapieni i kredowych piaskowców. Sieć rzeczna jest stosunkowo bogata, stanowią ją liczne dopływy Czarnej Włoszczowskiej. Znaczną część obszaru zajmuje rozległy kompleks wilgotnych i podmokłych łąk oraz największy w tej części Polski płat lasów jesionowo-olszowych (obręb Oleszno). Zachowały się tu duże fragmenty naturalnych drzewostanów. Dominują bory sosnowe, lecz pozostały też naturalne płaty grądów, buczyn i dąbrów. Na zboczach wzgórz rozwijają się murawy kserotermiczne, a w dolinach torfowiska. Najbardziej rozległym i najcenniejszym z nich jest Piskorzaniec. Również na torfowisku Jedle stwierdzono dobrze zachowane fragmenty torfowiska wysokiego i przejściowego (2 km na SW od wsi Jedle). Na jego trudno dostępnych fragmentach występują liczne oczka wodne z płem mszarnym.

Ostoja obejmuje największy na Wyżynie Małopolskiej obszar porośnięty lasami nadrzecznymi, z silnie zróżnicowanymi drzewostanami. Szczególną wartość mają dobrze wykształcone i zachowane kompleksy wilgotnych i podmokłych łąk oraz torfowisk. Jest to Obszar o wysokiej bioróżnorodności - stwierdzono tu występowanie 13 rodzajów siedlisk z Załącznika i Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Ochronie podlega tu duże bogactwo flory (900 gatunków roślin naczyniowych, z licznymi rzadkimi i zagrożonymi w Polsce lub regionie oraz prawnie chronionymi) i fauny, zwłaszcza charakterystycznej dla siedlisk wilgotnych. Wśród nich jest 10 gatunków roślin i zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG.

Obszar ma powierzchnię 7969,57 ha, z czego 3782,78 ha znajduje się w powiecie włoszczowskim. W dniu 15 maja 2014 r. wszedł w życie plan zadań ochronnych dla Obszaru, ustanowiony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach. Dnia 20.01.2015 r. weszło w życie zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach, zmieniające plan zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 – Ostoja Przedborska.

Dolina Górnej Pilicy PLH260018 - obszar położony w Krainie Świętokrzyskiej, w okręgu Włoszczowsko-Jędrzejowskim. Powierzchnia obszaru na terenie powiatu włoszczowskiego wynosi 4 652,02 ha. Występują tutaj duże, w większości naturalne kompleksy leśne (grądy, lasy mieszane świeże i wilgotne oraz w dolinach rzecznych - lasy łąkowe i olsy). Meandrująca rzeka Pilica, której towarzyszą liczne starorzecza, tworzy malowniczą dolinę. Wzdłuż koryta ciągną się gęste zarośla wierzbowe oraz lasy nadrzeczne o silnie zróżnicowanych drzewostanach, którym towarzyszą podmokłe łąki, charakteryzujące się dużą różnorodnością biologiczną - bogactwem fauny i flory, zwłaszcza gatunków związanych z siedliskami wilgotnymi. Powierzchnia licznych bagien i torfowisk systematycznie się kurczy w wyniku naturalnych zmian sukcesyjnych oraz zabiegów melioracyjnych.

Ponadto obszar charakteryzują bardzo dobrze zachowane lasy łąkowe, bory bagienne, rzadziej bory chrobotkowe. Obszar ma też znaczenie dla ochrony starorzeczy. W ostoi zlokalizowane są liczne populacje gatunków roślin chronionych i ginących (ponad 60). Dolina Górnej Pilicy należy do najistotniejszych ostoi

fauny w Polsce środkowej. Jedne z najliczniejszych i najlepiej zachowanych populacji w tej części kraju mają tu: bóbr europejski *Castor fiber*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, kumak nizinny *Bombina bombina*, minóg ukraiński *Eudontomyzon mariae*, koza *Colitis taenia*, głowacz białopłetwy *Cottus gobio*, trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*, czerwoczyk fioletek *Lycaena helle* i zatoczek łamliwy *Anisus vorticulus*. Przy czym populacje trzepli zielonej, czerwoczyka fioletka i zatoczka łamliwego należą do kluczowych w skali kraju. Wśród rozlewisk w dolinie Pilicy występują liczne mikrosiedliska dogodne dla występowania poczwarówki jajowatej *Vertigo moulinsiana*. Pilica i jej dopływy są dobrym siedliskiem dla występowania skójki gruboskorupowej *Unio crassus*. Istotne w skali regionu są populacje: pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*, piskorza *Misgurnus fossilis*, modraszka telejusa *Maculinea teleius*, modraszka nausitousa *Maculinea nausithous*. Potwierdzenia wymaga występowanie podawanych z terenu ostoi: kreślinka nizinnego *Graphoderus bilineatus* (Kubisz 2004) i kozy złotawej *Sabanajewia aurata* (Boroń 2004). Ostoja posiada bogaty zestaw gatunków owadów i innych organizmów wpisanych na czerwoną listę lub wymienianych w załącznikach do konwencji międzynarodowych. W "Dolinie Górnej Pilicy" licznie reprezentowane są przyrodniczo cenne gatunki ptaków. Obszar ma całkowitą powierzchnię 5681,8 ha, z czego 4652,02 ha znajduje się na terenie powiatu włoszczowskiego i nie posiada planu ochrony, jak również planu zadań ochronnych.

Dolina Białej Nidy PLH260013 - Obszar obejmuje dolinę rzeki Biała Nida z jej dopływami: lewym, rzeką Lipnicą i prawym, rzeką Kwilanką. Powierzchnia obszaru na terenie powiatu włoszczowskiego wynosi 1 418,00 ha. Sama dolina Białej Nidy tworzy granicę między Niecką Włoszczowską, którą budują głównie utwory czwartorzędowych (gliny zwałowe, piaski i torfy) na północy, a znajdującym się na południu Płaskowyżem Jędrzejowskim, zbudowanym z margli kredowych, na których w dolinach rzecznych zalegają czwartorzędowe piaski i gliny. Rzeka Lipnica natomiast na północnym wschodzie oddziela częściowo Pasma Przedborsko-Małogoskie, zbudowane głównie z wapieni jurajskich i piaskowców kredowych od Płaskowyżu Jędrzejowskiego. Prawy dopływ Białej Nidy płynie przez Płaskowyż Jędrzejowski. Wzdłuż doliny w biegu rzeki i jej dopływów zlokalizowane są liczne stawy hodowlane.

Obszar Dolina Białej Nidy posiada interesujący z przyrodniczego punktu widzenia zespół podmokłych siedlisk łąkowych i leśnych oraz liczne stawy rybne. Mimo wykonanych na przełomie lat 1960/70 prac melioracyjnych połączonych z prostowaniem koryta rzeki, teren ten jest nadal miejscem rozrodu wielu zagrożonych w swym istnieniu gatunków. W regionie świętokrzyskim Dolina Białej Nidy to jeden z obszarów najbogatszych w siedliska przyrodnicze z załącznika i Dyrektywy Siedliskowej (14 typów). Niemal wszystkie są dobrze i bardzo dobrze zachowane, stanowią miejsce bytowania dla wielu rzadkich gatunków roślin i zwierząt. Ostoja zabezpiecza ciąg dolin i wyniesień wzdłuż rzeki Białej Nidy i jej dopływów, cieku częściowo uregulowanego, ale z obecnością rzadkich zbiorowisk włosieniczników i tzw. "lili wodnych" ze związku *Potamion* i *Nympheion*, związanych z wodami czystymi i zasobnymi w substancje odżywcze. Biała Nida jest łącznikiem pomiędzy rzeką Nidą, a rzeką Pilicą, a zatem jest to ciąg łączący znaczące korytarze

ekologiczne. Ostoja Dolina Białej Nidy to obszar występowania bardzo dobrze zachowanych zbiorowisk lasów bagiennych, głównie łągów olszowo-jesionowych *Fraxino- Alnetum* (91E0). Są to jedne z najlepiej zachowanych lasów łągowych w województwie świętokrzyskim z obecnością gatunków chronionych i górskich. Na uwagę zasługują rozległe kompleksy łąk świeżych ekstensywnie użytkowanych (6510), a także zmiennowilgotnych łąk trzęślicowych *Molinion* (6410). Wg danych historycznych (Penczak 1971) w rzece występowały: minóg strumieniowy, kleń, świnka, brzana, głowacz białopłetwy, jelec, jaś, słonecznica, piskorz, koza, koza złotawa, miętus, węgorz oraz słonecznica. Dolinie Białej Nidy wykształciły się szczególne warunki hydrologiczne związane z rodzajem podłoża geologicznego, rzeka przepływa przez utwory węglanowe. Dolna terasa zalewowa rzeki to wykształcone cenne torfowiska niskie. Ogólnie obszar ma dobre i stabilne warunki wilgotnościowe, dlatego też stanowi gwarancję dla zachowania silnych populacji mięczaków. Na odcinku rzeki gdzie bardzo spokojny nurt i płaska powierzchnia wyraża się meandrowaniem rzeki i występowaniem licznych rozlewisk porośniętych turzycami i pałąką wodną, zawodnione o stabilnym poziomie lustra wody siedliska są zasiedlone przez poczwarówkę jajowatą *Vertigo moulinsiana*. Obszar ostoji z uwagi na tendencję sukcesyjną stanowi bardzo korzystne siedliska dla rozwoju populacji poczwarówki zwężonej *Vertigo angustior*. Czyste i naturalne środowisko rzeki stanowi bardzo dobre warunki dla gatunku skójki gruboskorupowej *Unio crassus*. Obszar ma powierzchnię 5 116,84 ha, z czego 1 418 ha znajduje się w powiecie włoszczowskim i nie posiada planu ochrony, jak również planu zadań ochronnych.

Wzgórza Chęcińsko-Kieleckie PLH260041 - obszar obejmuje fragment górotworu świętokrzyskiego. Powierzchnia obszaru na terenie powiatu włoszczowskiego wynosi 0,19 ha. W północnej i centralnej części obszaru przeważają pasma wzniesień, porozdzielane rozległymi obniżeniami dolin. Ostoja charakteryzuje się urozmaiconą morfologią i zróżnicowanym pokryciem roślinnym. Na szczególną uwagę zasługują obszary krasowe związane z występowaniem skał węglanowych. Procesy krasowe widoczne na powierzchni, doprowadziły do utworzenia jaskiń wewnątrz górotworu. Szata roślinna charakteryzuje się bogactwem i dużym zróżnicowaniem. Wśród siedlisk leśnych występują bory sosnowe i mieszane, dąbrowy, grądy, olsy i łągi. Na stromych zboczach wzniesień i w kamieniołomach utrzymują się murawy kserotermiczne, a w dolinach łąki i pola uprawne. Na terenie obszaru znajduje się krasowa jaskinia Raj, utworzona w wapieniach środkowego dewonu z naciekami i namuliskami zawierającymi kości zwierząt oraz narzędzia kamienne. Długość jej korytarzy wynosi ok. 240 m w tym udostępnione do zwiedzania około 180. Wokół jaskini znajdują się tereny porośnięte borem mieszanym. Ostoja zabezpiecza obszary o nieprzeciętnych walorach krajobrazowych - duże nagromadzenie różnych form geomorfologicznych. Formom tym towarzyszą interesujące typy siedlisk naturalnych i innych: murawy kserotermiczne z klasy *Festuco-Brometea*, napiaskowe, świeże i zmiennowilgotne łąki, świetliste dąbrowy (szczególnie dobrze tu zachowane), buczyny storczykowe, grądy i łągi, bory jodłowe, rzeki włosiennicznikowe (głównie Biała Nida).

Jest to obszar o wysokiej różnorodności biologicznej: zidentyfikowano 25 rodzajów siedlisk z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 2 gatunki z załącznika II tej Dyrektywy. Flora roślin naczyniowych

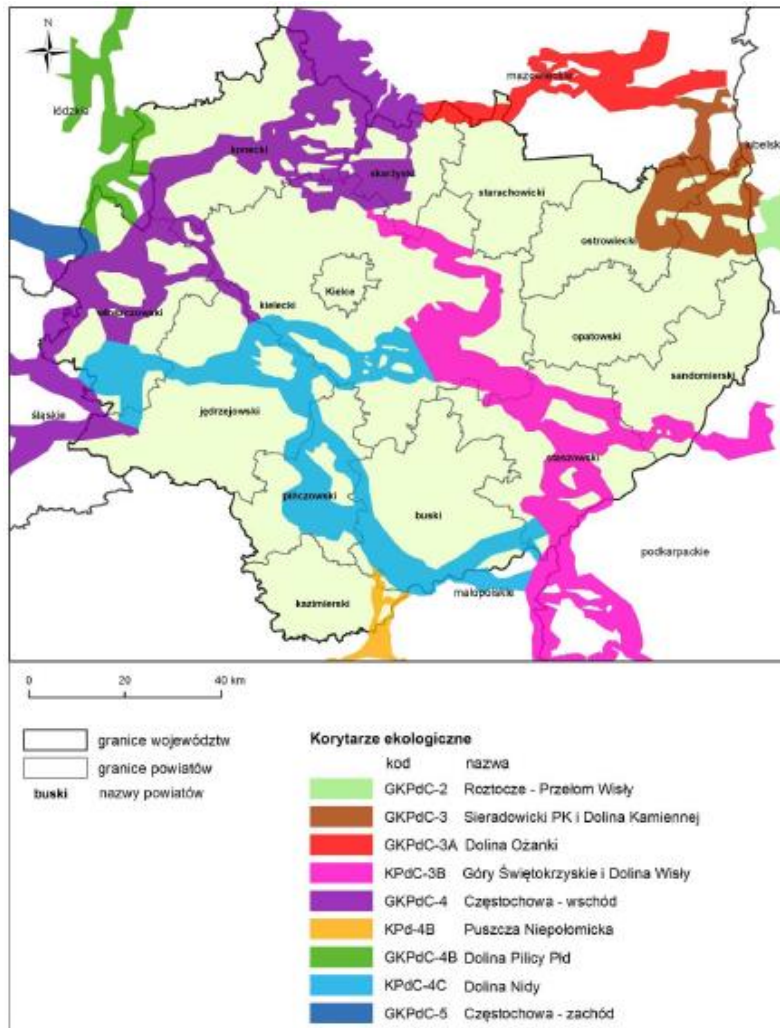
obejmuje prawie 1200 gatunków, w tym 112 podlegających ochronie (96 -ochrona całkowita, 16 - ochrona częściowa). Na tym terenie występuje aż 212 gatunków uznawanych za ginące i zagrożone w regionie i kraju. Obszar ten wchodzi w ciąg ekologiczny siedlisk nawapiennych i krasowych od Staszowa do Przedborza. Znajdują się też tam liczne stanowiska rzadkich bezkręgowców (motyle) oraz zimowiska nietoperzy. Unikatem są występujące płaty bardzo dobrze wykształconych świetlistych dąbrów (zwłaszcza okolice Małogoszczy), a także cenne florystycznie łąki trzęślicowe. Regionalnym unikatem są płaty nawapiennych buczyn ze storczykami nawiązujących do siedliska 9150. Obszar wyróżnia charakter hydrogeologiczny związany z położeniem w widłach dwóch rzek. Ma on charakter niecki w której zachodzą procesy torfotwórcze. Zaznacza się korzystny skład roślinności. Teren położony jest na utworach węglanowych. Silne uwodnienie obszaru wyraża się obecnością drobnych oczek wodnych o charakterze torfianek, a także głębszych zbiorników wodnych o naturalnych sprzyjających warunkach ekologicznych dla występowania zarówno gatunków mięczaków z załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (*Vertigo moulinsiana*, *Anisus vorticulus*) jak i innych rzadkich im towarzyszących gatunków mięczaków (np. *Anodonta cygnea*).

Na terenie obszaru stanowiska ma także *Unio crassus*. Obszar ma też wyjątkowe walory geologiczne i geomorfologiczne oraz historyczno-kulturowe. W tamtejszym regionie odnaleziono pierwsze ślady pobytu człowieka paleolitycznego, był to też jeden z najstarszych ośrodków osadniczych Małopolski.

Obszar ma powierzchnię 8 616,46 ha, przy czym zaledwie 0,19 ha znajduje się w powiecie włoszczowskim. W maju 2014 r. wszedł w życie plan zadań ochronnych dla Obszaru, ustanowiony przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach. Natomiast 3 grudnia 2014 r. weszło w życie Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach, zmieniające plan zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 – Wzgórza Chęcińsko – Kieleckie.

Przez teren powiatu włoszczowskiego przebiegają korytarze ekologiczne zgodnie z poniższym rysunkiem.

Rysunek 17. Korytarze ekologiczne w województwie świętokrzyskim.

Źródło: Program ochrony środowiska dla województwa świętokrzyskiego na lata 2015-2020 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2025, Autor: ATMOTERM S.A., Rok wydania: 2015 r.

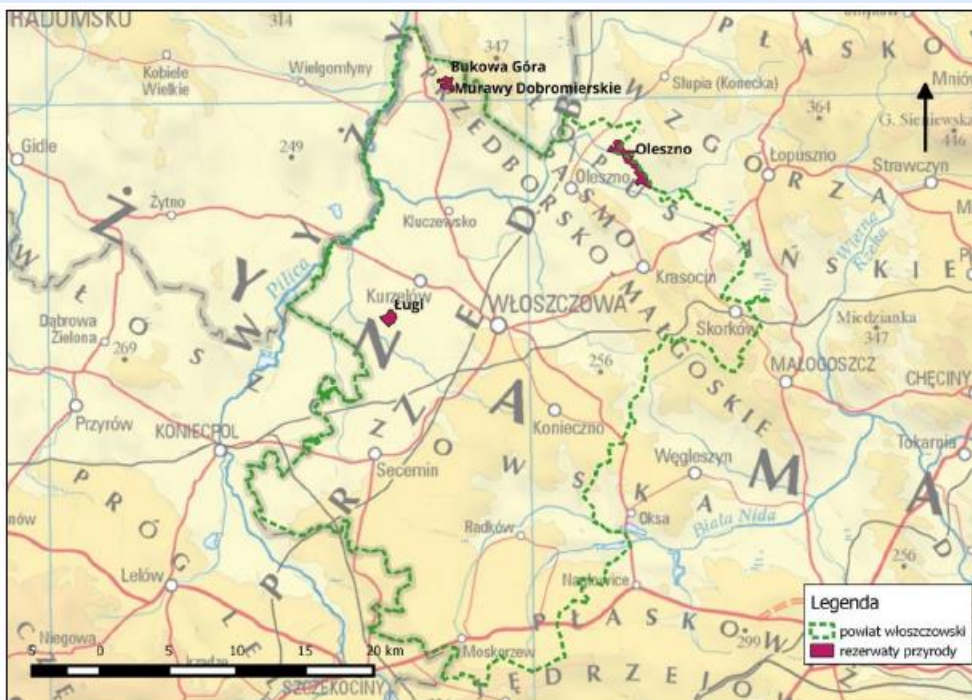
Zgodnie z treścią ustawy o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2018 poz. 1614 ze zm.) rezerwat przyrody obejmuje obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi. Na obszarze powiatu włoszczowskiego znajdują się 4 rezerваты przyrody. Podstawowe informacje na temat rezerwatów przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 46. Rezerваты przyrody na terenie powiatu włoszczowskiego.

Nazwa	Gmina	Data utworzenia	Powierzchnia [ha]	Rodzaj rezerwatu	Opis celów przyrody	Plan ochrony
Bukowa Góra	Kluczewsko	1959-06-09	33,77	leśny	Rezerwat tworzy się w celu zachowania ze względów naukowych i dydaktycznych fragmentu lasu bukowego o charakterze pierwotnym w Paśmie Przedborsko-Małoskim Gór Świętokrzyskich, z licznymi gatunkami roślin objętych ochroną gatunkową.	Rozporządzenie Nr 57/2002 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 18 listopada 2002 r. w sprawie ustanowienia planów ochrony dla rezerwatów przyrody
Oleszno	Łopuszno, Krasocin	1971-02-06	262,67	leśny	Celem ochrony jest zachowanie fragmentu rozległego kompleksu bagiennych lasów olszowych o naturalnym, miejscami pierwotnym charakterze.	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska W Kielcach z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody Oleszno
Ługi	Włoszczowa	1981-10-15	88,39	faunistyczny	Celem ochrony jest zachowanie miejsc lęgowych wielu gatunków ptaków związanych ze środowiskiem wodno-bagiennym i leśnym.	Rozporządzenie Nr 57/2002 Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 18 listopada 2002 r. w sprawie ustanowienia planów ochrony dla rezerwatów przyrody: Dalejów, Kamień Michniowski, Barania Góra, Świnia Góra, Bukowa Góra, Góra Sieradowska, Małe Gołoborze, Szczytniak, Oleszno, Gaj, Lisiny Bodzechowskie, Modrzewie, Ulów, Ługi, Skały w Krynkach, Rosochacz, Ciechostowice, Cisów, Radomice, Zielonka, Grabowiec, Góra Jeleniowska, Zamczysko, Polana Polichno, Lubcza, Wroni Dół, Kamienne Kręgi, Perzowa Góra, Skałki Piekło pod Nieklaniem, Góra Żakowa

Murawy Dobromierskie	Kluczewsko	1990-01-15	35,84	stepowy	Celem ochrony jest zachowanie nawapiennych muraw i zarośli kserotermicznych z bogatą i unikalną florą i fauną.	Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony środowiska w Kielcach z dnia 7 maja 2018 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody Murawy Dobromierskie.
----------------------	------------	------------	-------	---------	--	--

Źródło: <http://kielce.rdos.gov.pl/formy-ochrony-przyrody>, dostęp: październik 2019 r.

Rysunek 18. Rezerwy przyrody w powiecie włoszczowskim.

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023,
Autor: BC Consulting Bożena Cebula, Rok wydania: maj 2016 r.

Park krajobrazowy

W północnej części powiatu włoszczowskiego znajduje się Przedborski Park Krajobrazowy, który wchodzi w skład Zespołu Nadpilicznych Parków Krajobrazowych (park położony jest na pograniczu dwóch województw łódzkiego i świętokrzyskiego). Przedborski Park Krajobrazowy jest jednym z dwóch PK w województwie świętokrzyskim, oprócz Chęcińsko- Kieleckiego Parku Krajobrazowego, dla którego opracowano plan ochrony, na skutek ukazania się rozporządzenia nr 10/2004 Wojewody Świętokrzyskiego z 20.04.2004 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla Przedborskiego Parku Krajobrazowego (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 58, poz. 947).

Przedborski Park Krajobrazowy zajmuje powierzchnię 9165,1 ha obejmując na terenie powiatu włoszczowskiego część obszarów gmin: Kluczewsko (3658,0 ha), Krasocin (2947,0 ha). Wyznaczona wokół Parku otulina zajmuje powierzchnię 13.048,6 ha, obejmując na terenie powiatu włoszczowskiego części obszarów gmin: Kluczewsko (7293,0 ha), Krasocin (1.721,2 ha).²

Park odznacza się dużą zmiennością budowy geologicznej i rzeźby terenu, co wpływa na zwiększone zróżnicowanie innych elementów środowiska przyrodniczego: gleb, wód podziemnych i powierzchniowych, mikroklimatu, szaty roślinnej i świata zwierzęcego. W wyniku tych zróżnicowań powstał malowniczy krajobraz, odznaczający się dużą różnorodnością i pięknymi punktami widokowymi [9].

² ROZPORZĄDZENIE Nr 87/2005 WOJEWODY ŚWIĘTOKRZYSKIEGO z dnia 14 lipca 2005 r. w sprawie Przedborskiego Parku Krajobrazowego.

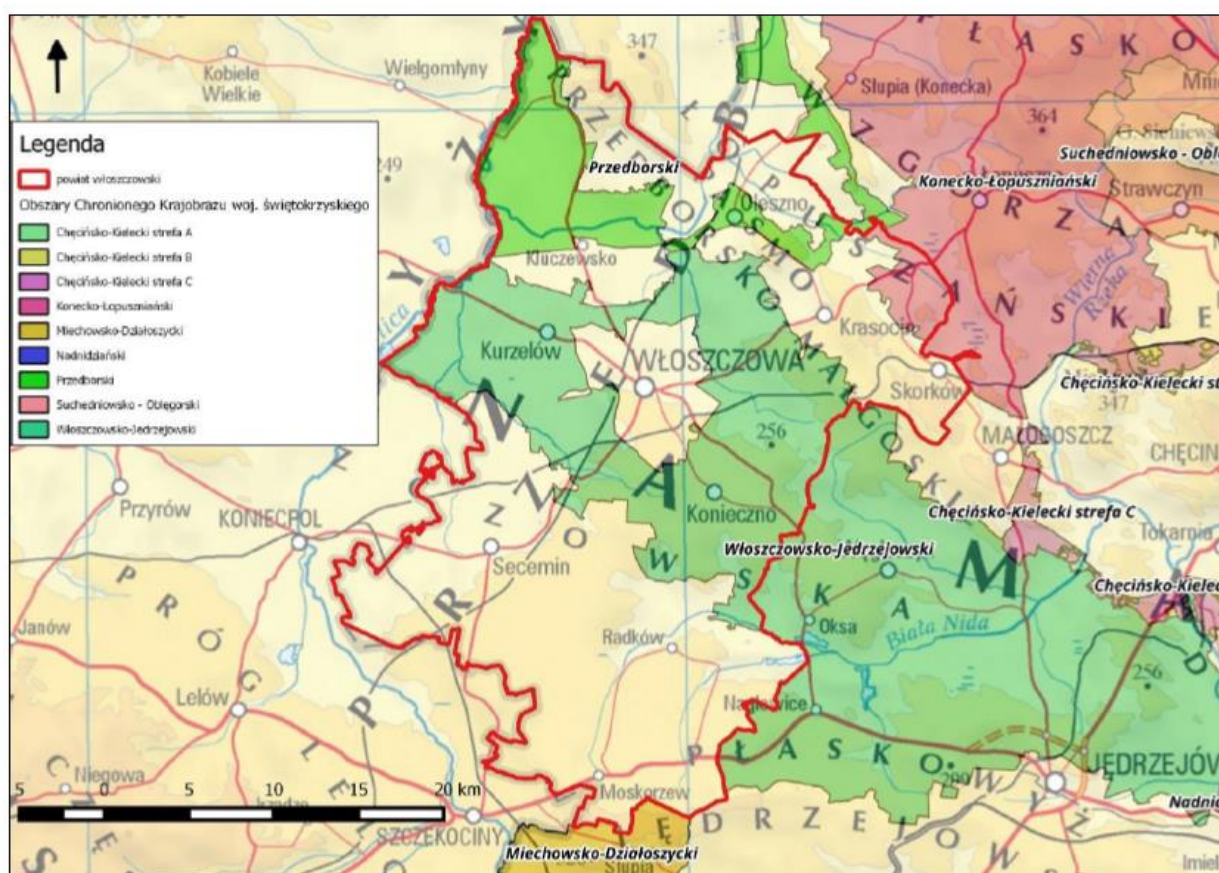
Ochrony wymagają walory przyrodniczo-krajobrazowe, głównie najbardziej naturalnych terenów w dolinie Pilicy i jej dopływów, rozległe kompleksy leśne i borowe (pozostałości Puszczy Pilickiej) oraz pasmo wypiętrzeń jurajskich i kredowych. Na terenie Parku i Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu znajdują się bogate i dobrze wykształcone zbiorowiska szaty roślinnej: torfowiskowe, szuwarowe, wodne, murawy kserotermiczne itp. Występują tutaj liczne stanowiska gatunków chronionych, a także zagrożonych wyginięciem, znajdujących się na czerwonej liście roślin zagrożonych w Polsce.

Na terenie Parku występuje około 900 gatunków roślin naczyniowych, ok. 10 tys. gatunków owadów, 22 gatunki ryb, 10 gatunków płazów, 5 gatunków gadów, ponad 100 gatunków ptaków lęgowych oraz 39 gatunków ssaków.

Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie powiatu włoszczowskiego znajdują się trzy Obszary Chronionego Krajobrazu:

- Włoszczowsko-Jędrzejowski, utworzony w 1995 r.,
- Konecko-Łopuszniański, utworzony w 1995 r.,
- Przedborski, utworzony w 2002 r. na obszarze części otuliny Przedborskiego Parku Krajobrazowego.

Rysunek 19. Obszary Chronionego Krajobrazu w granicach powiatu włoszczowskiego.

Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Włoszczowskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023, Autor: BC Consulting Bożena Cebula, Rok wydania: maj 2016 r.

Aktualnie obowiązujące akty prawne dotyczące wyszczególnionych Obszarów Chronionego Krajobrazu na terenie powiatu włoszczowskiego, to:

- Uchwała Nr XLIX/885/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 3159 z dn. 25.11.2014 r.),
- Uchwała Nr XXXV/616/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Konecko-Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. Poz. 3308)
- Uchwała Nr XXXV/619/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Włoszczowsko-Jędrzejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 3311).

Powierzchnia Włoszczowsko-Jędrzejowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu wynosi na terenie województwa świętokrzyskiego 70 389 ha, w tym na terenie powiatu włoszczowskiego 26 100 ha. Obszar ten położony jest w granicach Niecki Włoszczowskiej i Płaskowyżu Jędrzejowskiego, rozciągających się na obszarze kredowej Niecki Nidziańskiej. Margle i opoki kredowe odstawiają się spod cienkiej na ogół pokrywy czwartorzędowej w formie szerokich, zaokrąglonych garbów denudacyjnych o układzie przeważnie równoleżnikowym. W zachodniej części na wychodniach margli kredowych występują gliny i piaski, na których rozwijają się urodzajne rędziny, zajęte przeważnie pod uprawy rolne. Włoszczowsko-Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu (W-JOChK) ma ważne znaczenie wodochronne, gdyż położony jest na dziale wodnym pomiędzy Pilicą i Nidą. Szata roślinna W-JOChK jest mocno zróżnicowana. W płn.-zach. części w okolicach Włoszczowy i Kurzelowa, na terenach zabagnionych, w bezdopływowych dolinkach między wydmami wykształcił się kompleks torfowisk wysokich i przejściowych. Na ich obrzeżach rozwinęły się bory bagienne i olsy.

Na wydmach i na ich szczytach, w zależności od stosunków wodnych rosną wilgotne, świeże i chrobotkowe bory sosnowe z udziałem rzadkich i chronionych gatunków roślin, m.in.: pomocnika baldaszkowatego, kokoryczki wodnej, zawilca wielokwiatowego, sasanki łąkowej i widłaka goździstego. Osobliwością florystyczną jest tutaj stanowisko bardzo rzadkiej i chronionej paproci - długosza królewskiego, w okolicach Kurzelowa. W-JOChK ma bardzo dawną metrykę osadniczą, o czym świadczą grodzisko i kurhany w Mokrsku oraz średniowieczne osady w Jędrzejowie i Kurzelowie. Liczne są również fundacje kościołów świadczące o dawnych tradycjach kultu katolickiego w Kurzelowie, Mokrsku Dolnym, Oksie, Kozłowie, Węgleszynie, Czarnicy i Korytnicy, a nade wszystko zabytkowy XVII-to wieczny zespół opactwa cysterskiego w Jędrzejowie - dzisiaj ważne ogniwo międzynarodowego szlaku cysterskiego. Bardzo interesujące są także zabytkowe kościoły drewniane zachowane w Mnichowie i Bebelnie. Zachowały się także dość liczne rezydencje, dwory i założenia dworsko-pałacowe

w Ludyni, Janowicach, Rzeszówku, Czarncy - siedziba rodu Czarnieckich i w Nagłowicach, gdzie funkcjonuje Regionalne Muzeum Mikołaja Reja. Europejską rangę ma Państwowe Muzeum im. Przypkowskich w Jędrzejowie ze wspaniałymi zbiorami gnomicznymi i astrologicznymi. Bardzo liczne miejsca pamięci narodowej przypominają pomniki ofiar II wojny światowej, bitew partyzanckich i mogiły żołnierskie m.in. w Kurzelowie, Chotowie, Czarncy, Koniecznie, Oksie, Nagłowicach, Mnichowie.

Konecko - Łopuszniański Obszar Chronionego Krajobrazu (K-ŁOChK) powierzchnia obszaru na terenie województwa wynosi 98 287 ha, w tym na terenie powiatu włoszczowskiego zajmuje powierzchnię 1 801 ha i obejmuje teren Gminy Krasocin. Chroni źródłkowe obszary dopływów Pilicy (w tym Czarnej Koneckiej) oraz kompleksy lasów. Najważniejszą ekologiczną funkcją tego obszaru jest ochrona wód powierzchniowych i podziemnych, a także funkcja klimatotwórcza i aerosanitarna oraz rekreacyjno-turystyczna. Obszar ten powstał w 1995 roku na mocy rozporządzenia Nr 12/95 Wojewody Kieleckiego (Dz. Urz. Woj. Kieleckiego Nr 21 poz. 145). Obecnie obowiązującą podstawą prawną istnienia obszaru jest uchwała nr XXXV/616/13 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 23 września 2013 r. dotycząca wyznaczenia Konecko-Łopuszniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Święt. poz. 3308).

Świętokrzyska część Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu powstała na mocy rozporządzenia Nr 55/2002 Wojewody Świętokrzyskiego (Dz. Urz. Woj. Święt. Nr 165 poz. 2056). Obecnie, obowiązującą podstawą prawną istnienia jest uchwała Nr XLIX/885/14 Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego z dnia 13 listopada 2014 r. w sprawie Przedborskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Świętokrz. poz. 3159 z dnia 25.11.2014 r.). Powierzchnia obszaru w województwie świętokrzyskim wynosi 13 044 ha, na terenie powiatu włoszczowskiego powierzchnia parku krajobrazowego wynosi 6 605 ha. Przedborski Obszar Chronionego Krajobrazu położony jest na terenie otuliny Przedborskiego Parku Krajobrazowego.

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Tabela 47. Użytki ekologiczne na terenie powiatu włoszczowskiego.

Lp.	Nr rejestrowy RDOŚ w Kielcach	Gmina	Nazwa użytku ekologicznego	Rodzaj użytku	Data utworzenia	Powierzchnia [ha]	Podstawa prawna	Położenie
1	44	Moskorzew	"Płynik"	bagno	1996-12-23	0,37	Uchwała Nr XXX/138/17 Rady Gminy Moskorzew z dnia 10 listopada 2017 r. w sprawie użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 21 listopada 2017 r. poz. 3480)	Nadleśnictwo Koniecpol, obręb Szczekociny, oddział 113 g
2	45	Moskorzew	Bagno	bagno	1996-12-23	0,20	Uchwała Nr XXX/138/17 Rady Gminy Moskorzew z dnia 10 listopada 2017 r. w sprawie użytków ekologicznych (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 21 listopada 2017 r. poz. 3480)	Nadleśnictwo Koniecpol, obręb Szczekociny, oddział 115 n
3	46	Radków	Stara Nida	starorzecze	1996-12-23	0,22	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291);	Nadleśnictwo Koniecpol, obręb Szczekociny, oddział 24a (część)
4	47	Radków	"Na Stoku"	wydma piaskowa	1996-12-23	0,10	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291);	Nadleśnictwo Koniecpol, obręb Koniecpol, oddział 257 d
5	48	Secemin	"Łosiowy Dół"	bagno	1996-12-23	0,37	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291);	Nadleśnictwo Koniecpol, obręb Koniecpol, oddział 12 l
6	49	Secemin	"Koński Dół"	bagno	1996-12-23	0,36	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r.	Nadleśnictwo Koniecpol, obręb

							w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291);	Konieczpol, oddział 34 a
7	90	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	0,26	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział 331 h
8	91	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	0,47	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział 329 k
9	92	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	0,30	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział 330 d
10	93	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	0,68	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział 348 f
11	94	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	068	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział 357 f
12	95	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	0,25	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział

							(Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	357 j
13	96	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	0,22	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział 375 l
14	97	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	0,55	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział 377 i
15	98	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	0,58	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział 347A d
16	99	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	0,79	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział 384 b
17	100	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	0,41	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział 384 f
18	101	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	12,58	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r.	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb

							w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Przedbórz, oddział 386 d, 385 h
19	102	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	0,26	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział 392 i
20	103	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	0,51	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział 346 g
21	104	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	0,36	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział 359 h
22	105	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	0,60	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział 394 f
23	106	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	0,30	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział 397 k

24	107	Kluczewsko	Bagno	bagno	1996-11-23	0,30	Rozporządzenie Wojewody Świętokrzyskiego Nr 19/2002 z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie uznania za użytki ekologiczne (Dz. Urz. Woj. Świętokrzyskiego z dnia 25 lutego 2002 r. Nr 23, poz. 291)	Nadleśnictwo Przedbórz, obręb Przedbórz, oddział 398 j
----	-----	------------	-------	-------	------------	------	--	--

Źródło: <http://kielce.rdos.gov.pl/formy-ochrony-przyrody>, dostęp: październik 2019 r.

3.9.1.2. LASY

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia lasów na terenie powiatu włoszczowskiego wynosi 38 659,30 ha, co daje lesistość na poziomie 42,58 %. Wskaźnik lesistości dla omawianego obszaru jest wyższy od średniej krajowej, która wynosi 30%. Do najbardziej zalesionych gmin powiatu należy gmina Krasocin.

Naturalna, pierwotna pokrywa leśna złożona była głównie z ciepłolubnych postaci grądu, świetlistej dąbrowy, lasów mieszanych i borów sosnowych na glebach piaszczystych. W podmokłych dolinach rzecznych występowały lasy łąkowe i olsy. Dzisiaj pozostały jedynie fragmenty takich naturalnych i półnaturalnych lasów. Dominują natomiast monokultury sosnowe ze sztucznych odnowień. Wobec zaprzestania produkcji rolniczej na znacznych terenach o glebach słabych i bardzo słabych, możliwe jest ich zalesienie. Powinno ono być realizowane w odniesieniu do gleb najniższych klas, nieprzydatnych do efektywnej produkcji rolnej w sposób nie kolidujący z zapisami miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Strukturę gruntów leśnych na terenie powiatu przedstawiono w poniższej tabeli.

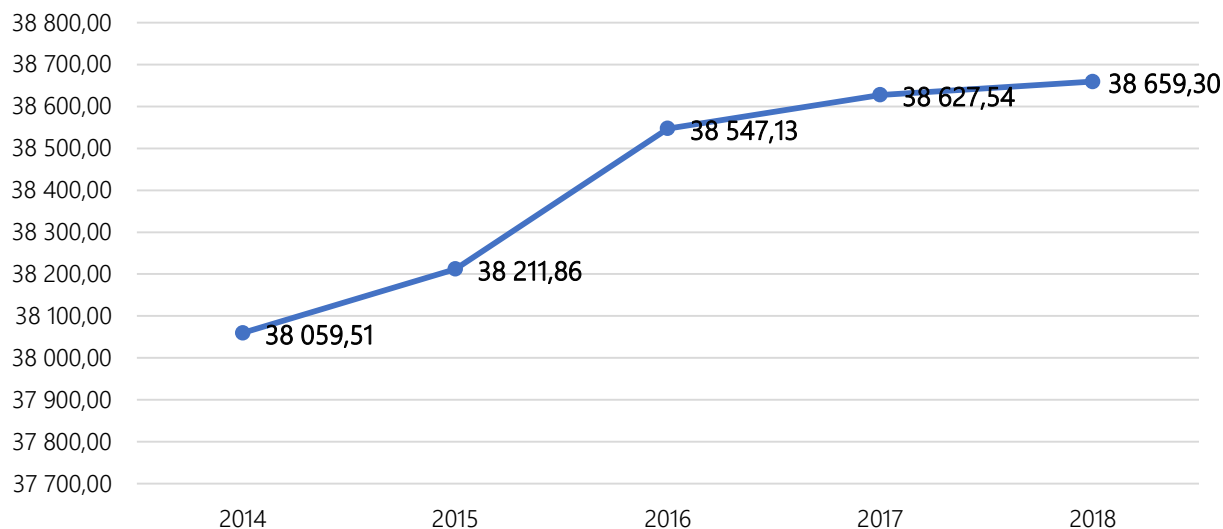
Tabela 48. Wskaźniki lesistości na terenie powiatu włoszczowskiego.

Jednostka terytorialna	Powierzchnia gruntów leśnych [ha]			Lesistość [%]
	Ogółem	Lasy publiczne ogółem	Lasy prywatne ogółem	
Kluczewsko	6 111,16	2 890,89	3 220,27	44,65
Krasocin	8 717,48	5 381,13	3 336,35	45,22
Moskorzew	2 091,76	1 324,33	767,43	28,70
Radków	3 513,63	2 322,55	1 191,08	39,88
Secemin	7 338,28	4 141,03	3 197,25	45,13
Włoszczowa	10 886,99	7 585,41	3 301,58	42,76
Powiat	38 659,30	23 613,58	15 013,96	42,58

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

Powierzchnia lasów na terenie powiatu włoszczowskiego z roku na rok wzrasta co jest pozytywnym trendem.

Powierzchnia lasów [ha]

Wykres 12. Powierzchnia lasów na terenie powiatu włoszczowskiego w ostatnich latach.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, dostęp: październik 2019 r.

Nadzór nad gospodarką leśną w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa sprawuje Starosta Włoszczowski.

Trwale zrównoważona gospodarka leśna prowadzona jest w oparciu o uproszczone plany urządzenia lasu, opracowane dla wszystkich lasów stanowiących własność osób fizycznych i wspólnot gruntowych z terenu powiatu włoszczowskiego, w układzie odnoszącym się do ewidencyjnych obrębów geodezyjnych.

Na terenie powiatu lasami stanowiącymi własność Skarbu Państwa zarządza Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe – trzech Nadleśnictw: Włoszczowa, Koniecpol i Przedbórz.

Nadleśnictwo Włoszczowa

Pod względem powierzchniowym głównymi gatunkami panującymi w drzewostanach Nadleśnictwa Włoszczowa są sosna – 83,23 % i olsza – 10,85 %. Pozostałe gatunki tj. Brz, Db, Jś, Św, Jd, Md, Bk, Os, Gb, Ak stanowią niecałe 6 %. Decydują one o bioróżnorodności ekosystemów leśnych, lecz nie mają znaczenia gospodarczego.

W Nadleśnictwie Włoszczowa przeważają drzewostany jednogatunkowe, czego przyczyną jest intensywna gospodarka leśna prowadzona w przeszłości, a także struktura siedlisk.

Bogactwo gatunkowe drzewostanów nadleśnictwa:

- drzewostany jednogatunkowe – 57,84 %
- drzewostany dwugatunkowe – 25,39 %
- drzewostany trzygatunkowe – 10,29 %
- drzewostany cztero- i więcej gatunkowe – 6,49 %

Wiekі rębności:

- Jd, Db, Js – 140 lat
- Bk – 120 lat
- So, Md, Kl, Jw – 100 lat
- Św, Gb, Brz, Ol, Lp, Ak – 80 lat
- Ol – odroślowa – 60 lat
- Os – 50 lat

Nadleśnictwo Koniecpol

W Nadleśnictwie stwierdzono występowanie 17 typów siedliskowych lasu, należących do siedlisk nizinnych i wyżynnych. Łącznie bory zajmują 82 % powierzchni leśnej w tym: bory mieszane 41,9 %. Kolejno, lasy mieszane 9 %, lasy 3 %, a olsy 6 %. Powierzchnia łągu w skali Nadleśnictwa jest znikoma i nie przekracza 0,1%. Bór i lasy wyżynne zajmują łącznie niecały 1 % pow. Siedliska wyżynne położone są w zasięgu obrębu Szczekociny w jego południowo zachodniej części.

Ogółem, drzewostany sosnowe pokrywają 86 % powierzchni leśnej Nadleśnictwa, a zapas ich stanowi 87 % całkowitego zapasu. Drzewostany olchowe zajmują 8 % powierzchni leśnej i stanowią 7 % ogólnego zapasu, a brzożowe analogicznie 2 % powierzchni leśnej i 2 % ogólnego zapasu. Drzewostany dębowe zajmują 2 % powierzchni leśnej i stanowią 3 % ogólnego zapasu. Pozostałe gatunki drzew m.in: modrzew, świerk, jodła, buk, jesion, grab, akacja, topola, osika i lipa zajmują łącznie 1 % powierzchni leśnej Nadleśnictwa, a zapas ich wynosi niecały 1 % ogólnego zapasu.

Średni wiek lasów na terenie nadleśnictwa to 58 lat, a przeciętna zasobność przekracza 227 m³/ha.

Nadleśnictwo Przedbórz

W lasach Nadleśnictwa Przedbórz, dominują siedliska borowe, na których głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna. Przeciętna zasobność drzewostanów wynosi 188 m³/ha, a przeciętny wiek drzewostanów to 50 lat.

Udział siedlisk leśnych

- siedliska borowe - 74,2%
- siedliska lasowe - 24,0%
- siedliska łąkowe - 1,8%

Udział gatunków lasotwórczych

- sosna - 90,4%
- olsza - 4,2%
- brzoza - 2,2%
- dąb - 1,1%

- jodła - 0,8%
- buk - 0,5%
- pozostałe - 0,8%

Udział drzewostanów w klasach wieku

Rozpiętość klasy wieku wynosi 20 lat (np. I klasa wieku – drzewostany w wieku do 20 lat, II klasa – 21 - 40 lat, III klasa – 41 - 60 lat itd.).

- I klasa - 13,8%
- II klasa - 19,9%
- III klasa - 23,5%
- IV klasa - 19,9%
- V klasa - 10,1%
- VI klasa i starsze - 12,1%

3.9.2.ANALIZA SWOT

ZASOBY PRZYRODNICZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - zróżnicowane środowisko przyrodnicze - bogate walory krajobrazowe - rozbudowany system ochrony przyrody, - udział powiatu w programie NATURA 2000 - lesistość wyższa od średniej krajowej 	<ul style="list-style-type: none"> - emisja zanieczyszczeń, które wpływają na zasoby przyrodnicze powiatu - ograniczona lokalnie odporność lasów na czynniki chorobotwórcze - zagrożenie ekosystemów leśnych ze strony szkodników owadzych
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość uzyskania zewnętrznych środków finansowanych na realizację zadań związanych z ochroną zasobów przyrodniczych - promowanie cennych zasobów przyrodniczych w kraju, Europie - działania RDOŚ, których celem jest realizacja zapisów planów ochronnych i planów zadań ochronnych. 	<ul style="list-style-type: none"> - niska świadomość ekologiczna społeczeństwa - wzrastające zagrożenie pożarowe lasów na skutek następujących zmian klimatu - fragmentacja siedlisk związana z rozwojem zabudowy i przebiegiem ważnych szlaków komunikacyjnych - zmiany klimatyczne prowadzące do zanikania małych powierzchniowych zbiorników wodnych, co może skutkować wyginięciem lub migracją cennych gatunków bytujących na tych terenach

3.9.3.EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

Cel: Ochrona różnorodności biologicznej, krajobrazowej i geologicznej województwa.	
Kierunki interwencji	Podjęte zadania
Prowadzenie trwale zrównoważonej gospodarki leśnej	<p>Wykonanie uproszczonych planów urządzenia lasów wraz z ewentualną prognozą oddziaływania na środowisko – gm. Krasocin i Kluczewsko – 2016 r.</p> <p>Wykonanie uproszczonych planów urządzenia lasów wraz z ewentualną prognozą oddziaływania na środowisko - gm. Kluczewsko - 2017 r.</p> <p>Wykonanie uproszczonych planów urządzenia lasów - gm. Włoszczowa – 2018 r.</p> <p>Zakup sadzonek:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zakup sadzonek na zalesienie 0,78 ha gruntów rolnych – 2016 r. - Zakup sadzonek na zalesienie 1,0 ha gruntów rolnych - 2017 r. - Zakup sadzonek na zalesienie 0,75 ha gruntów rolnych - 2017 r.
Działania z zakresu pogłębiania i udostępniania wiedzy o zasobach przyrodniczych i walorach krajobrazowych powiatu	<p>Działania coroczne:</p> <p>Organizacja konkursów wiedzy o środowisku przyrodniczym powiatu włoszczowskiego oraz konkursów fotograficznych dotyczących przyrody powiatu włoszczowskiego.</p> <p>Realizacja pracowni edukacji ekologiczno-przyrodniczej w szkole podstawowej w gminie Krasocin.</p>

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska powiatu włoszczowskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023 za lata 2016-2017.

3.9.4.ZAGROŻENIA

Problemy ekologiczne w zakresie różnorodności biologicznej:

- Brak ustanowionych planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Dolina Białej Nidy PLH260013, Dolina Górnej Pilicy PLH260018.
- Zmiany w reżimie hydrologicznym - wzrastająca liczba sytuacji ekstremalnych w korytach cieków.
- Zagrożeniem dla niektórych siedlisk są postępujące procesy naturalnej sukcesji (wkraczanie i wzrost gatunków drzewiastych) związana z zaniechaniem tradycyjnego wykaszania oraz wypasu.
- Brak modyfikacji metod gospodarowania związanego z usuwaniem martwych i zamierających drzew, będących skutkiem dawnej gospodarki leśnej mogą się utrzymywać skutkując małą ilością martwego drewna oraz niewłaściwym składem drzewostanu.
- Niewłaściwie realizowane zadania ochronne lub ich brak w zakresie obszarów Natura 2000.
- Powszechny, postępujący rozrost zabudowy obserwowany zarówno na terenach miejskich jak i wiejskich stanowiący zagrożenie dla populacji dziko żyjących gatunków.
- Obecność gatunków inwazyjnych.

Zagrożenia lasów

Niekorzystną dla prowadzenia gospodarki leśnej cechą lasów regionu świętokrzyskiego (w tym również powiatu włoszczowskiego) jest ich ograniczona lokalnie odporność na czynniki chorobotwórcze. Poza zagrożeniami związanymi z zanieczyszczeniem środowiska, poważne szkody w lasach wyrządzają powstające często pożary. Głównymi przyczynami pożarów lasów są ludzka nieostrożność oraz umyślne podpalenia.

Istnieje także zagrożenie dla lasów ze strony szkodników owadzych. Na terenie Nadleśnictwa Włoszczowa największe zagrożenie dla upraw sosnowych stanowią ryjkowce, a w szczególności szeliniak sosnowy. W ramach ochrony stosowane są głównie metody mechaniczne, tak jak wykładanie specjalnych pułapek, gdzie szkodniki są zwabiane i niszczone. Niekiedy znajdują także zastosowanie metody chemiczne w postaci oprysków roztworem insektycydu. W uprawach i młodnikach iglastych pewne zagrożenie stanowi także smolik znaczony, którego liczebność ogranicza się poprzez usuwanie i niszczenie zasiedlonych drzewek.

Zagrożeniem dla lasów są również szkodniki pierwotne tzw. liściożerne, takie jak np. brudnica mniszka, strzygonia choinówka, poproch cetyniak, boreczniki. Ochrona przed tymi szkodnikami polega na prowadzeniu prac prognostycznych np. jesienne poszukiwania zimujących stadiów szkodników sosny.

Starsze drzewostany iglaste atakują szkodniki wtórne, które uszkadzają drewno, są to m.in.: cetyńce, korniki i przyplaszczek granatek. Ochrona przed szkodnikami wtórnymi polega głównie na terminowym wywozie pozyskanego drewna z lasu, a w przypadku jego pozostawienia w lesie w okresie wiosennym i letnim wykonuje się korowanie.

Problem w hodowli lasów, mogą stanowić także duże skupiska niektórych gatunków zwierząt. Rejonami, gdzie oddziaływanie zwierzyny jest najbardziej widoczne są przede wszystkim nowo zakładane oraz istniejące uprawy leśne. Najczęściej ma tu miejsce zgryzanie pędów przez sarny i zające. Szkody od jeleni występują lokalnie, głównie w leśnictwach Belina i Sułków, będących ostoją tego gatunku, natomiast obecność łosi widoczna jest na terenie leśnictwa Kurzelów i Pękowiec.

Kolejnym zagrożeniem dla gospodarki leśnej są grzyby. Szczególną ochroną objęte są sadzonki na terenie szkółek leśnych. Młode drzewka narażone są na choroby zgorzelowe (zwłaszcza siewki), mączniaka dębu oraz osutkę sosny. Zabiegi zabezpieczające prowadzone są na bieżąco. Od 2000 roku obserwuje się zamieranie jesionów, atakowanych przez choroby grzybowe. W konsekwencji ich działalność prowadzi do obumierania pędów i całych drzew. Najbardziej na szkody narażone jest Nadleśnictwo Włoszczowa, gdzie drzewostany z udziałem tego gatunku występują w ilościach o znaczeniu gospodarczym.

Problemy ekologiczne w zakresie gospodarki leśnej:

- Ograniczona lokalnie odporność lasów na czynniki chorobotwórcze.
- Zagrożenie lasów pożarami spowodowanymi nieostrożnością mieszkańców.
- Zagrożenie ekosystemów leśnych ze strony szkodników owadzych.
- Zmiany w reżimie hydrologicznym kraju, co skutkuje wzrastającą liczbą sytuacji ekstremalnych w korytach rzek, a w konsekwencji stanowi zagrożenie dla siedlisk wód słodkich płynących.

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatyczne wpływają na zasięg występowania gatunków, cykle rozrodcze, okresy wegetacji i interakcje ze środowiskiem. Jednakże różne gatunki i siedliska inaczej reagują na zmiany klimatyczne – na niektóre oddziaływanie to wpłynie korzystnie, na inne nie. Większość prognozowanych zmian opiera się o zmiany wartości przeciętnych parametrów klimatycznych: opadów, temperatury, kierunków wiatrów, różnorodność biologiczna pod wpływem tych zmian ulega stopniowym przekształceniom. Spodziewane ocieplenie się klimatu spowoduje migrację gatunków, w tym obcych inwazyjnych, głównie z Europy Południowej, Afryki Północnej, Azji, wraz z równoczesnym wycofywaniem się tych gatunków, które nie są przystosowane do wysokich temperatur i suszy latem, a dobrze znoszą ostre mrozy. Przewidywane zmiany dotyczą również siedlisk wód słodkich, płynących lub stojących. Grupa ta jest narażona na zmiany wskutek wzrostu opadów nawaalnych, okresów suchych i procesów eutrofizacji. Co więcej, w wyniku prognozowanych zmian klimatycznych będzie postępował zanik małych powierzchniowych zbiorników wodnych (bagien, stawów, oczek wodnych, małych płytkich jezior a także potoków i małych rzek). Stanowi to zagrożenie dla licznych gatunków, które bądź to pośrednio bytują na tych terenach, bądź korzystają z nich jako rezerwarów wody pitnej, co może skutkować wyginięciem lub migracją gatunków.

W wyniku zmian klimatycznych istotnym zmianom uleg mogą składy gatunkowe i typy lasów. Optima ekologiczne gatunków drzewiastych mogą zostać przesunięte na północny-wschód. Proces ocieplania i zwiększanie ryzyka suszy sprzyja rozwojowi chorób i szkodników, w tym także gatunków inwazyjnych. Cieplesze zimy będą wpływać korzystnie na zimowanie szkodników, a zmniejszona pokrywa śnieżna będzie ułatwiać zimowanie zwierząt roślinożernych. Obok zmniejszenia stabilności lasów (większej podatności na szkody od czynników biotycznych i abiotycznych) oraz usług ekosystemowych (turystyka, łagodzenie zmian klimatu przez lasy, ograniczenie naturalnej retencji wodnej lasów), zostaną ograniczone również funkcje produkcyjne i ochronne lasów.

3.10. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

3.10.1. STAN WYJŚCIOWY

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. 2019 poz. 1396 ze zm.), mówiąc o:

a) „poważnej awarii – rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.

b) „poważnej awarii przemysłowej – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie”.

Jak wynika z definicji poważnej awarii, jej źródłami mogą być:

- procesy przemysłowe i magazynowanie substancji niebezpiecznych,
- transport materiałów niebezpiecznych.

Na terenie powiatu włoszczowskiego nie ma zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Transport materiałów niebezpiecznych

Na terenie powiatu włoszczowskiego występuje zagrożenie skażeniem toksycznym, związane z możliwością wystąpienia kolizji cystern samochodowych, przewożących toksyczne substancje, poruszających się głównie po drogach krajowych na terenie powiatu.

Zagrożenie suszą

W ostatnich latach na terenie powiatu włoszczowskiego coraz częściej pojawia się problem suszy.

Obecnie, realizując postanowienia ustawy — Prawo wodne, Dyrektorzy Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej przystąpili do sporządzania planów przeciwdziałania skutkom suszy.

Dokumenty te powinny zawierać:

- Analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- Propozycje budowy, rozbudowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- Propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji.

Plany przeciwdziałania skutkom suszy będą zawierały także katalog działań służących ograniczeniu skutków suszy.

3.10.2. ANALIZA SWOT

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- brak zakładów zwiększonego i dużego ryzyka awarii przemysłowej	- zagrożenie suszą - zagrożenie skażeniem toksycznym, związane z możliwością wystąpienia kolizji cystern samochodowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
- prowadzenie działalności edukacyjnej z zakresu prawidłowego postępowania w razie wystąpienia awarii	- brak realizacji działań, które przyczynią się do zmniejszenia zagrożenia poważnymi awariami

3.10.3. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

Cel: Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	
Kierunki interwencji	Podjęte zadania
Zmniejszenie zagrożenia oraz minimalizacja skutków w przypadku wystąpienia awarii	Prowadzenie szkoleń i instruktażu z zakresu sposobu zachowania się w przypadku wystąpienia poważnej awarii przez OSP i PSP na terenie powiatu.

Źródło: Opracowanie własne, na podstawie Raportu z wykonania Programu ochrony środowiska powiatu włoszczowskiego na lata 2016 – 2019 z perspektywą do roku 2023 za lata 2016-2017.

3.11. DZIAŁANIA EDUKACYJNE

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie ludzi o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju. Jest to cel dalekosiężny, wykraczający poza horyzont 2024 roku, do którego można się zbliżyć poprzez stopniowe podnoszenie świadomości ekologicznej.

Ustawa Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2019 poz. 1396 ze zm.) narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych.

Wykaz działań edukacyjnych prowadzonych wyłącznie przez Starostwo Powiatowe we Włoszczowie w roku 2018:

Powiatowy Konkurs Plastyczny pod hasłem „Świat lasu w oczach dzieci i młodzieży”

Konkurs plastyczny zorganizowany został przez Starostwo Powiatowe we Włoszczowie – Wydział Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska. Organizator chciał pokazać świat lasu, jakim widzą go dzieci i młodzież. Głównym celem konkursu było ukazywanie oraz odkrywanie ciekawych i atrakcyjnych miejsc terenów leśnych najbliższej okolicy, promocja walorów przyrodniczych i krajobrazowych (w tym form ochrony przyrody występujących na terenie powiatu włoszczowskiego pokazujących piękno lasu), rozbudzenie ciekawości w poznawaniu świata lasu, kształtowanie poczucia piękna i zasad właściwego gospodarowania zasobami leśnymi, kształtowanie postaw proekologicznych poprzez podniesienie świadomości dzieci i młodzieży w zakresie odpowiedzialnego korzystania z lasu oraz wyeliminowania i ograniczenia niepożądanych zachowań, uwrażliwienie na piękno najbliższej okolicy oraz rozwijanie umiejętności jej obserwacji i interpretacji przez plastykę, zabawę i wykorzystanie kreatywności, zdolności twórczych i oryginalności dzieci i młodzieży.

Konkurs miał charakter jednoetapowy. Prace plastyczne były wykonywane w formacie 30 cm x 42 cm (A3) techniką typu malarstwo, grafika, rysunek, collage, witraż, wydzieranka. Uczestnicy byli oceniani na podstawie przesłanych prac plastycznych. Komisja konkursowa oceniając nadesłane prace brała pod uwagę interpretację tematu, estetykę wykonanych prac, wyobraźnię twórczą, pomysłowość autora oraz stopień trudności i wykonania.

13 listopada 2018 r. komisja konkursowa dokonała oceny nadesłanych prac i wyłoniła laureatów I, II i III miejsca i przyznała wyróżnienia, w następujących kategoriach wiekowych: dzieci od 6 do lat 9, dzieci od 10 do lat 12, młodzież od 13 do lat 15. W kategorii młodzież od 16 do lat 18 wyłoniono wyłącznie laureatów I i II miejsca (z uwag na nadesłanie tylko czterech prac). Komisja konkursowa w tej kategorii nie przyznała wyróżnień. Łącznie wyłoniono 14 osób. Wszystkie prace zostały wybrane spośród uczniów szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu włoszczowskiego.

Piknik ekologiczny

Powiat udzielił Gminie Włoszczowa dotacji (środki budżetu powiatu) w kwocie brutto: 4 900 zł na realizację zadania pn.: Piknik ekologiczny – V edycja. W ramach zadania przeprowadzone zostały konkursy i warsztaty ekologiczno-teatralno-edukacyjne propagujące selektywną zbiórkę odpadów, ochronę środowiska oraz zdrowy tryb życia.

Konkurs Ekologiczny z okazji Dnia Ziemi

Organizatorem konkursu był Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 3 we Włoszczowie. Patronat nad edycją konkursu sprawowało również Starostwo Powiatowe we Włoszczowie. Nagrody w postaci: głośników bluetooth, smartwatch-y oraz mobilnych słuchawek zostały ufundowane z budżetu powiatu. Koszt zakupu nagród wyniósł 700 zł.

Pozostałe działania edukacyjne na terenie powiatu włoszczowskiego w zakresie ochrony środowiska w 2018 roku były prowadzone odrębnie przez pozostałe szkoły i instytucje.

Podsumowanie działań prowadzonych na terenie powiatu włoszczowskiego z podziałem na poszczególne komponenty środowiska, przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 49. Działania edukacyjne w poszczególnych obszarach interwencji na terenie powiatu włoszczowskiego.

Komponent środowiska	Działania edukacyjne
Ochrona klimatu i jakości powietrza	Edukacja w szkołach na terenie powiatu, informacje na stronie internetowej powiatu, konkursy ekologiczne Organizacja Konferencji środowiskowej pn.: Niska emisja – przyczyny, zagrożenia i metody jej ograniczania oraz konkurs plastyczny pod hasłem „Czyste powietrze powiatu włoszczowskiego” zorganizowane przez Powiat Włoszczowski
Zagrożenia hałasem	Brak działań
Pola elektromagnetyczne	Brak działań
Gospodarowanie wodami	Edukacja w szkołach na terenie powiatu, informacje na stronie internetowej powiatu oraz gmin
Gospodarka wodno - ściekowa	Edukacja w szkołach na terenie powiatu, informacje na stronie internetowej powiatu oraz gmin
Zasoby geologiczne	Brak działań
Gleby	Brak działań
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Konkurs plastyczno-techniczny „Co mogą zrobić dzieci z segregowanych śmieci – edycja III”

	<p>Konkurs plastyczno-techniczny „Co mogą zrobić dzieci z segregowanych śmieci – edycja IV”</p> <p>Edukacja ekologiczna mieszkańców na temat zanieczyszczeń z niskiej emisji i szkodliwości spalania odpadów w piecach domowych</p> <p>Edukacja w szkołach na terenie powiatu, informacje na stronie internetowej powiatu oraz gmin</p> <p>Organizacja Pikniku ekologicznego, podczas którego poruszano kwestie związane z gospodarką odpadami</p> <p>Cykliczna organizacja konkursu ekologicznego z okazji Dnia Ziemi oraz coroczna akcja zbiórki surowców wtórnych.</p>
Zasoby przyrodnicze	Powiatowy Konkurs Plastyczny pod hasłem „Świat lasu w oczach dzieci i młodzieży”
Zagrożenia poważnymi awariami	Brak działań

Źródło: Opracowanie własne.

3.12. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski. W Polsce przygotowano „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020) z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyk, jakie niosą ze sobą zmiany klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jaki działania adaptacyjne mogą mieć nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również wzrost gospodarczy.

Wyniki prognoz pokazują, że do roku 2030 zmiany klimatu będą miały dwojaki, pozytywny i negatywny wpływ na gospodarkę i społeczeństwo. Wzrost średniej temperatury powietrza będzie miał pozytywne skutki m.in. w postaci wydłużenia okresu wegetacyjnego, skrócenia okresu grzewczego oraz wydłużeniu sezonu turystycznego. Dominujące są jednak przewidywane negatywne konsekwencje zmian klimatu. Ze

zmianami klimatycznymi wiązać się niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych. Wprawdzie roczne sumy opadów nie ulegają zasadniczym zmianom, jednak ich charakter staje się bardziej losowy i nierównomierny, czego skutkiem są dłuższe okresy bezopadowe, przerywane gwałtownymi i nawałnymi opadami. Poziom wód gruntowych będzie się obniżał, co negatywnie wpłynie na różnorodność biologiczną i formy ochrony przyrody, w szczególności na zbiorniki wodne i tereny podmokłe. Zmiany będą do zaobserwowania również w porze zimowej, gdzie skróci się okres zalegania pokrywy śnieżnej i jej grubość. Jednocześnie efektem zmian klimatu będzie zwiększanie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof, które będą miały istotny wpływ na obszary wrażliwe i gospodarkę kraju. Podstawowe znaczenie będą miały ulewne deszcze niosące ryzyko powodzi i podtopień, a także osuwisk – głównie na obszarach górskich i wyżynnych, ale również na zboczach dolin rzecznych. Coraz częściej będzie można zaobserwować silne wiatry, a nawet towarzyszące im incydentalnie trąby powietrzne i wyładowania atmosferyczne, które mogą znacząco wpłynąć m.in. na budownictwo oraz infrastrukturę energetyczną i transportową. Bezpośrednie negatywne skutki zmian klimatu to również nasilenie się zjawiska eutrofizacji wód śródlądowych, zwiększenie zagrożenia dla życia i zdrowia w wyniku stresu termicznego i wzrostu zanieczyszczeń powietrza, większe zapotrzebowanie na energię elektryczną w porze letniej, zmniejszenie potencjału chłodniczego elektrowni czego skutkiem będzie spadek mocy produkcyjnej i wiele innych.

Wpływ zmian klimatu:

Niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w strefach zalewowych rzek oraz zbyt niska pojemność retencyjna naturalna jak i sztucznych zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje ryzyko, że w przyszłości zjawiska te będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Wyniki przeanalizowanych scenariuszy wskazują na zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych wywołanych silnymi opadami mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna.

Biorąc pod uwagę aktualnie postępujące ocieplenie klimatu trzeba liczyć się z tym, iż występowanie tego rodzaju zagrożeń może być coraz częstsze. Zasoby wodne tworzą się na obszarach nieurbanizowanych, powstają z opadów atmosferycznych (deszczu, śniegu, lodu), które wsiąkając w glebę lub spływając po powierzchni terenu zasilają rzeki i zbiorniki. Na tych obszarach są retencjonowane, wykorzystywane bezpośrednio dla pokrycia potrzeb roślin, zwierząt i ludzi. Naturalna zdolność terenu do przyjmowania i przetrzymywania wody, zwana retencją, może być przez człowieka odpowiednio kształtowana.

Retencja umożliwia zmagazynowanie części odpływu wody w okresach jej nadmiaru, kiedy grozi to powodzią i innymi ujemnymi skutkami i wykorzystanie zgromadzonej wody w okresach deficytowych. Działanie takie zwiększa dyspozycyjne zasoby wodne i poprawia strukturę bilansu wodnego.

Odbudowa przynajmniej części zlikwidowanych zbiorników, jak również budowa nowych, ma duże znaczenie zarówno z punktu widzenia bilansu wodnego, jak i zachowania walorów przyrodniczych. Rola i zadania małych zbiorników wodnych mogą być bardzo różne w zależności od głównego celu, dla którego zostały utworzone – hodowla ryb, cele przeciwpowodziowe, nawodnienia rolnicze, rekreacja i walory krajobrazowe, cele przeciwpożarowe, podniesienie jakości wody (osadniki). Bez względu jednak na wiodącą funkcję zbiorniki zawsze stanowią czynnik zwiększający zasoby wodne w zlewni.

Tabela 50. Główne problemy ekologiczne oraz odnoszące się do nich zaplanowane do realizacji w Programie wybrane zadania w korelacji z założeniami „Strategicznego planu adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.”

Obszary działań i określone dla nich główne problemy ekologiczne z podziałem na grupy problematyczne	Wybrane zadania przewidziane w Programie	Wybrane działania adaptacyjne przewidziane w SPA 2020 z perspektywą do roku 2030
Powietrze atmosferyczne		
<ul style="list-style-type: none"> - Klasyfikacja powietrza powiatu włoszczowskiego pod względem ochrony zdrowia: klasa C dla PM10 i BaP - Niska emisja związana przede wszystkim z funkcjonowaniem lokalnych kotłowni i pieców domowych - Powiat włoszczowski należy do powiatów o znacznej emisji na terenie województwa świętokrzyskiego pod względem tlenku węgla - około 30%. 	<ul style="list-style-type: none"> - Modernizację instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych. - Budowa instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji niezorganizowanej oraz technologicznej. - Modernizacja systemów przechwytywania zanieczyszczeń. - Ograniczenie emisji niezorganizowanej w procesach przeróbki kopalin na obszarach zakładów przerobczych. - Nasadzenia zieleni wokół obszarów prowadzenia robót przerobczych i składów magazynowych kruszyw i otwartych składów magazynowania materiałów sypkich. - Informowanie społeczeństwa o jakości powietrza. - Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń 	<ul style="list-style-type: none"> - 1.3 Dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu - 4.1.1 Wdrożenie lokalnych systemów monitoringu i ostrzegania i reagowania przed nadzwyczajnymi zjawiskami klimatycznymi (np. drożności kanalizacji systemów odwadniania budowli podziemnych, sytuacji sprzyjających wzrostowi zanieczyszczeń powietrza i wody) w miastach.

Zagrożenia hałasem		
<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój gospodarczy powiatu związany jest z generowaniem hałasu przemysłowego, komunalnego czy komunikacyjnego, poprzez powstawanie nowych zakładów przemysłowych i rozwój transportu. - Wzrost ogólnej liczby pojazdów i natężenia ruchu. - Stały wzrost ogólnej liczby pojazdów i natężenia ruchu. 	<ul style="list-style-type: none"> - Kontrola emisji hałasu komunikacyjnego - Tworzenie zabezpieczeń przed oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w SIWZ uwzględniające m.in. montowanie dźwiękoszczelnych okien, kładzenie cichej nawierzchni - Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania decyzji określającej dopuszczalny poziom hałasu 	<p>3.2 Zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu</p> <ul style="list-style-type: none"> - Działanie priorytetowe: Przegląd lub stworzenie działań i planów opracowanych na potrzeby utrzymania przejezdności tras komunikacyjnych lub zmiany tras i stosowania zastępczych środków transportowych.
Pola elektromagnetyczne		
<ul style="list-style-type: none"> - Sukcesywne zwiększanie liczby obiektów będących źródłem pól elektromagnetycznych 	<ul style="list-style-type: none"> - Szczegółowa analiza zakładów pod kątem przyjmowania zgłoszeń instalacji mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko z uwagi na wytwarzanie pól elektromagnetycznych - Edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu pod kątem negatywnego oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego 	<p style="text-align: center;">-</p>
Gospodarowanie wodami		
<ul style="list-style-type: none"> - Niska jakość wód powierzchniowych - Zagrożenie powodziowe powodowane wylewem rzek z koryt oraz roztopami śniegu 	<ul style="list-style-type: none"> - Prowadzenie stałego monitoringu wód - Ograniczenie zużycia wody w przemyśle (np. recykulacja wody, zamykanie obiegu wody) i rolnictwie - Stosowanie technologii i urządzeń ograniczających możliwość przedostawania się nieczystości do gruntu i wód - Edukacja mieszkańców powiatu w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego - Modernizacja obiektów i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej - Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach 	<ul style="list-style-type: none"> - 1.1.3 Przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych i od wody zależnych. - 1.1.2 Zarządzanie ryzykiem powodziowym, w tym zapewnienie infrastruktury krytycznej; zwiększenie możliwości retencyjnych.

	<p>zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej infrastruktury</p> <ul style="list-style-type: none"> - Budowa i renowacja zbiorników małej retencji przez właścicieli prywatnych 	
Gospodarka wodno-ściekowa		
<ul style="list-style-type: none"> - Niski odsetek mieszkańców korzystających z kanalizacji. - Duże dysproporcje w długości sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej. - Ścieki ze zbiorników bezodpływowych na terenach o rozproszonej zabudowie w dużej części nie są wywożone wozami asenizacyjnymi do oczyszczania w oczyszczalniach ścieków, tylko nielegalnie wprowadzane do wód i ziemi. 	<ul style="list-style-type: none"> - Rozbudowa infrastruktury związanej z gospodarką wodno - ściekową - Bieżąca modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej - Remont, modernizacja, przebudowa, rozbudowa ujęć wody i stacji uzdatniania wody - Promowanie dobrych nawyków w zakresie gospodarki ściekowej w gospodarstwach domowych i rolnych 	<ul style="list-style-type: none"> - 1.1.3 Przywracanie i utrzymanie dobrego stanu wód, ekosystemów wodnych i od wody zależnych. - 1.1.2 Zarządzanie ryzykiem powodziowym, w tym zapewnienie infrastruktury krytycznej; zwiększenie możliwości retencyjnych.
Gleby		
<ul style="list-style-type: none"> - Wysokie zakwaszenie gleb, około 53% gleb powiatu wymaga wapnowania; stosowanie przez rolników nawozów mineralnych zakwaszających glebę. - W powiecie znajduje się 230,90 ha gruntów zdewastowanych, wymagających rekultywacji 	<ul style="list-style-type: none"> - Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku przyrodniczym lub rekreacyjnym - Realizacja rekultywacji gruntów po zakończeniu działalności wydobywczej przez zakłady górnicze - Prowadzenie monitoringu jakości gleb - Wprowadzenie agrotechniki przeciwozyjnej na obszarach zagrożonych erozją 	<ul style="list-style-type: none"> - 1.4.6 Kontynuacja programu ochrony gleb przed erozją, kontynuowanie i rozszerzenie programu małej retencji i retencji glebowej zwłaszcza w lasach i użytkach zielonych. - 1.4.2 Zwiększanie lesistości zarówno w wyniku sztucznych zalesień jak i sukcesji naturalnej, oraz racjonalizacja użytkowania gruntów, zmniejszenie fragmentacji kompleksów leśnych.
Gospodarka odpadami		
<ul style="list-style-type: none"> - Znaczne ilości azbestu na terenie powiatu. - Nielegalne deponowanie odpadów na terenie powiatu (np. w lasach) 	<ul style="list-style-type: none"> - Realizacja programów usuwania azbestu - Wzmacnianie kontroli postępowania z odpadami 	-

przez podmioty spoza powiatu.	- Monitoring prawidłowego postępowania z odpadami	
Zasoby przyrodnicze		
<ul style="list-style-type: none"> - Niewłaściwie realizowane zadania ochronne lub ich brak w zakresie obszarów Natura 2000 - Powszechny, postępujący rozrost zabudowy obserwowany zarówno na terenach miejskich jak i wiejskich stanowiący zagrożenie dla populacji dziko żyjących gatunków - Obecność gatunków inwazyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> - Bieżąca pielęgnacja zasobów przyrodniczych wraz z ochroną obszarów i obiektów prawnie chronionych - Usuwanie roślinności inwazyjnej oraz monitoring miejsc jej wystąpienia - Realizacja zapisów Planów zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 na terenie powiatu - Realizacja Krajowego Planu Zwiększenia Lesistości na terenie powiatu włoszczowskiego - Promowanie zachowań zgodnych z zasadami ochrony przyrody i krajobrazu - Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów - Wsparcie zaplecza dydaktycznego oraz infrastruktury służącej edukacji ekologicznej 	<ul style="list-style-type: none"> - 1.4 Ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu - Działanie priorytetowe – Przygotowanie strategii, planów ochrony, programów ochrony lub planów zadań ochronnych w zakresie ochrony przyrody z uwzględnieniem zmian warunków klimatycznych. - 1.4.7 Monitoring, kontrola i przeciwdziałanie rozprzestrzenianiu się gatunków obcych, które zagrażają rodzimym gatunkom lub siedliskom przyrodniczym. - 1.4.8 Monitoring lasów pod kątem reakcji drzew na zmiany klimatyczne, m.in. obserwacje fenologiczne, strefowe zmiany zasięgu gatunków szczególnie w obszarach górskich. - 1.4.5 Zróżnicowanie drzewostanu, zwłaszcza w trakcie przebudowy, pod względem: gęstości, składu gatunkowego (zwiększenie udziału gatunków liściastych), struktury wysokości, wieku, płatowości mozaikowości. - 1.4.2. Zwiększanie lesistości zarówno w wyniku sztucznych zalesień, jak i sukcesji naturalnej, oraz racjonalizacja użytkowania gruntów, zmniejszenie fragmentacji kompleksów leśnych. - 1.4.6 Kontynuacja programu ochrony gleb przed erozją, kontynuowanie i rozszerzenie programu małej retencji i retencji glebowej zwłaszcza w lasach i użytkach zielonych.

Źródło: Opracowanie własne.

4. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

4.1. CELE KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA

Dla obszarów wymagających interwencji wyznaczono cele, kierunki oraz zadania, które służyć mają poprawie stanu środowiska, co przedstawiono w poniższej tabeli. Oprócz tego wyznaczono zadania, które służyć mają ochronie i zachowaniu obecnego stanu pozostałych komponentów środowiska. Do każdego zadania przypisano jednostkę odpowiedzialną za wykonanie zadania, zaproponowano wskaźnik monitorowania oraz przypisano możliwe ryzyka, jakie wiążą się z realizacją danego zadania.

Tabela 51. Cele programu ochrony środowiska, kierunki interwencji, zadania.

Lp.	Obszar interwencji	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
			Nazwa	Wartość bazowa	Wartość docelowa				
GŁÓWNE OBSZARY INTERWENCJI									
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego na terenie powiatu włoszczowskiego	Długość przebudowanych i zmodernizowanych dróg powiatowych [km]	0	>0	Poprawa warunków funkcjonowania wybranych stref powiatu wraz z poprawą bezpieczeństwa ruchu w tych strefach ³	Przebudowa drogi powiatowej nr 0264T w miejscowości Skorków na odcinku od km 6+860 do km 8+586.	Powiat Włoszczowski, zarządzający dogami	- Przedłużający się termin inwestycji
			Długość przebudowanych i zmodernizowanych dróg powiatowych [km]	0	>0		Przebudowa drogi powiatowej nr 0223T Koneczno – Modrzew na odc. od km 0+195 do km 1+415 i na km 2+500 do km 2+919.	Powiat Włoszczowski, zarządzający dogami	- Przedłużający się termin inwestycji
			Długość przebudowanych i zmodernizowanych dróg powiatowych [km]	0	>0		Przebudowa wiaduktu nad linią kolejową nr 4 (CMK) wraz z dojazdami w ciągu drogi powiatowej nr 0233T na odcinku Secemin - Bichniów od km 1+242 do km 1+617 w formule zaprojektuj buduj	Powiat Włoszczowski, zarządzający dogami	- Przedłużający się termin inwestycji
			Długość przebudowanych i zmodernizowanych dróg gminnych [km]	0	>0		Przebudowa i modernizacja dróg gminnych	Gminy	- Brak realizacji
			Długość przebudowanych i zmodernizowanych dróg krajowych i wojewódzkich [km]	0	>0		Przebudowa i modernizacja dróg krajowych i wojewódzkich	GDDKiA, Świętokrzyski Zarząd dróg wojewódzkich (ŚZDW)	- Brak realizacji

³ Kierunek interwencji dotyczy także zagrożenia przed hałasem.

			-		Ograniczenie wjazdu pojazdów o masie powyżej 3,5 Mg do centrów miast	zarządcy dróg	- Brak realizacji
			-		Czyszczenie pojazdów opuszczających place budowy, obszary przeróbki kopalin i obszary o znacznym zapyleniu podłoża	jednostki organizacyjne prowadzące działalność budowlaną, wydobywczą i przeróbczą kopalin	- Brak realizacji
			-		Utrzymanie dróg w sposób ograniczający wtórną emisję zanieczyszczeń (np. regularne czyszczenie ulic na mokro)	zarządzający drogami	- Brak realizacji
					Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszarów zwartej zabudowy	Zarząd Dróg Powiatowych	- Brak realizacji
			-		Ograniczenie emisji z transportu materiałów sypkich	podmioty gospodarcze	- Brak realizacji
			-		Modernizacje instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych	podmioty gospodarcze	- Brak realizacji
			-	Ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych	Budowa instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji niezorganizowanej oraz technologicznej	podmioty gospodarcze	- Brak realizacji
			-		Modernizacja systemów przechwytywania zanieczyszczeń	podmioty gospodarcze	- Brak realizacji

Program ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego na lata 2020-2025 z perspektywą do 2030

						Ograniczenie emisji niezorganizowanej w procesach przeróbki kopalin na obszarach zakładów przerobczych	podmioty gospodarcze	- Brak realizacji
						Nasadzenia zieleni wokół obszarów prowadzenia robót przerobczych i składów magazynowych kruszyw i otwartych składów magazynowania materiałów sypkich	kopalnie, zakłady przerobcze surowców skalnych i mineralnych	- Brak realizacji
			Liczba zamontowanych instalacji [szt.]	0	>0	Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu	Powiat Włoszczowski, Gminy	- Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych
			Liczba zamontowanych instalacji [szt.]	0	>0		Gminy, właściciele obiektów	- Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych
			Liczba działań promocyjnych	0	3		Powiat Włoszczowski, Gminy	- Brak realizacji inwestycji
			Długość szlaków rowerowych [km]	165	>165	Działania sprzyjające ograniczeniu emisji na terenie powiatu	Powiat Włoszczowski, zarządzający drogami, Gminy	- Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych
			Liczba nowych budynków pasywnych i energooszczędnych	0	>0		zarządzający nieruchomościami	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba nowych obiektów przyłączonych do sieci ciepłowniczej	0	>0		zarządzający siecią ciepłowniczą	- Brak realizacji inwestycji

Program ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego na lata 2020-2025 z perspektywą do 2030

			Długość sieci gazowej na terenie powiatu [m]	36 567	> 36 567		Rozbudowa sieci gazowej oraz podłączenie nowych obiektów	zarządzający siecią gazową	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba nowych obwodnic	0	>0		Budowa obwodnic miast	zarządzający drogami	- Brak realizacji inwestycji
			Powierzchnia nowej zielonej infrastruktury [ha]	0	>0		Rozbudowa zielonej infrastruktury	Gminy	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba nowych wydanych pozwoleń zintegrowanych	0	Liczba nowych wydanych pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza		Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania pozwoleń zintegrowanych	Starosta Włoszczowski	-
			Liczba nowych wydanych pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza	0	>0		Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydania pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza	Starosta Włoszczowski	-
			Liczba działań edukacyjnych [szt.]	0	3		Prowadzenie edukacji ekologicznej młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu	Powiat Włoszczowski	- Brak realizacji działania
			Liczba przeprowadzonych kontroli	0	2		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	Gminy, straż miejska, inne podmioty	- Brak realizacji działania
			-	-	-		Informowanie społeczeństwa o jakości powietrza	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach (WIOŚ)	- Brak informacji
			Liczba przedsiębiorstw posiadających pozwolenie Starosty na wprowadzanie pyłów lub gazów do powietrza [szt.]	-	-	Prowadzenie kontroli emisji punktowej na terenie powiatu	Kontrola funkcjonowania Przedsiębiorstw posiadających pozwolenie Starosty na wprowadzanie pyłów lub gazów do powietrza	Starosta Włoszczowski, WIOŚ	- Brak przeprowadzanych kontroli

Program ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego na lata 2020-2025 z perspektywą do 2030

2.	Zagrożenia hałasem	Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców powiatu	Poziom hałas komunikacyjny [dB]			Podniesienie komfortu życia mieszkańców powiatu poprzez eliminację zagrożeń hałasem	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach	-Brak przeprowadzanych kontroli
			-				Podejmowanie przedsięwzięć organizacyjnych i technicznych na rzecz ograniczenia emisji hałasu przemysłowego	przedsiębiorcy/ WIOŚ, Powiat Włoszczowski, Gminy	- Brak realizacji inwestycji
			Poziom hałas komunikacyjny [dB]				Kontrola emisji hałasu komunikacyjnego	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach	- Brak przeprowadzanych kontroli
			Poziom hałas komunikacyjny [dB]				Tworzenie zabezpieczeń przed oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w SIWZ uwzględniające m.in. montowanie dźwiękoszczelnych okien, kładzenie cichej nawierzchni	Powiat Włoszczowski, Gminy, zarządcy dróg	- Brak wprowadzania odpowiednich zapisów w SIWZ
			Liczba nowych wydanych decyzji określającej dopuszczalny poziom hałasu	0	>0		Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania decyzji określającej dopuszczalny poziom hałasu	Starosta Włoszczowski	-
			Liczba przeprowadzonych kontroli	0	2		Kontrola przestrzegania przez zakłady przemysłowe poziomów hałasu określonych w decyzjach administracyjnych	Starosta Włoszczowski, WIOŚ	-
			Liczba działań edukacyjnych [szt.]	0	2		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu w powiecie	Powiat Włoszczowski, Gminy	-
			Poziom hałas komunikacyjny [dB]				Wprowadzanie standardów akustycznych w Planach Zagospodarowania Przestrzennego	Gminy	- Przedłużająca się procedura wprowadzania zmian do przepisów prawa miejscowego

Program ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego na lata 2020-2025 z perspektywą do 2030

3	Pola elektromagnetyczne	Kontrola niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska na terenie powiatu	Liczba nowych wydanych zgłoszeń instalacji mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko z uwagi na wytwarzanie pól elektromagnetycznych	0	>0	Podniesienie komfortu życia mieszkańców powiatu poprzez eliminację zagrożeń promieniowaniem elektromagnetycznym	Szczegółowa analiza zakładów pod kątem przyjmowania zgłoszeń instalacji mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko z uwagi na wytwarzanie pól elektromagnetycznych	Starosta Włoszczowski	-
			Liczba działań edukacyjnych	0	1		Edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu pod kątem negatywnego oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego	Powiat Włoszczowski	- Brak realizacji działania
			-	-	Przeznaczenie w planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy terenów niskokonfliktowych do lokalizacji nowych urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne		Gminy, Starosta Włoszczowski	- Brak realizacji działania	
			Poziom promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu [V/m]	-	Ochrona mieszkańców powiatu przed promieniowaniem elektromagnetycznym przez weryfikację składanych zgłoszeń instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne		Powiat Włoszczowski	- Brak możliwości technicznych do realizacji inwestycji	
			Poziom promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu [V/m]	-	Uwzględnienie zapisów dotyczących ochrony przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego gminy		Gminy	- Przedłużająca się procedura wprowadzania zmian do przepisów prawa miejscowego	
4	Gospodarowanie wodami	Zrównoważone gospodarowanie wodami powierzchniowymi i podziemnymi	Stan wód powierzchniowych i podziemnych	Zapobieganie zanieczyszczeniu słodkich wód powierzchniowych i podziemnych,	Prowadzenie stałego monitoringu wód	Główny Inspektor Ochrony Środowiska (GIOŚ)	- Zanieczyszczenia ze strony mieszkańców i przedsiębiorców		

Program ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego na lata 2020-2025 z perspektywą do 2030

		umożliwiający zaspokojenie potrzeb wodnych powiatu przy utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód	-		ze szczególnym naciskiem na zapobieganie u źródła	Ograniczenie zużycia wody w przemyśle (np. recyrkulacja wody, zamykanie obiegu wody) i rolnictwie	zakłady produkcyjne, rolnicy	-	
			-			Stosowanie technologii i urządzeń ograniczających możliwość przedostawania się nieczystości do gruntu i wód	zakłady produkcyjne, rolnicy	-	
			Liczba działań edukacyjnych	0		2	Edukacja mieszkańców powiatu w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego	Powiat Włoszczowski, Gminy	- Brak realizacji działania
			-			Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez racjonalne nawożenie, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego	zakłady produkcyjne, rolnicy	- Brak realizacji działania	
			Liczba zbiorników bezodpływowych na terenie powiatu	4 334		4 334	Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy	- Brak prowadzonych kontroli
			Liczba przeprowadzonych inwestycji [szt.]			Poprawa stanu utrzymania rowów melioracyjnych, rzek i cieków wodnych	Prace konserwacyjne na rowach melioracyjnych	spółki wodne, właściciele gruntów rolnych	- Brak realizacji inwestycji
			Liczba zmodernizowanych obiektów i urządzeń [szt.]			Ochrona przeciwpowodziowa powiatu włoszczowskiego	Modernizacja obiektów i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	PGW Wody Polskie, Powiat Włoszczowski, Gminy	- Brak realizacji inwestycji
			-		Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej infrastruktury		Gminy, właściciele i zarządcy gruntów	- Brak realizacji inwestycji	

Program ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego na lata 2020-2025 z perspektywą do 2030

5	Gospodarka wodno - ściekowa	Podniesienie komfortu życia mieszkańców powiatu poprzez stworzenie nowoczesnej infrastruktury związanej z gospodarką wodno-ściekową	% skanalizowania i zwodociągowania powiatu	Zwodociągowanie - 83,26% Skanalizowanie - 50,03%	Zwodociągowanie - 100% Skanalizowanie - 100%	Zwiększenie poziomu skanalizowania i zwodociągowania powiatu	Rozbudowa infrastruktury związanej z gospodarką wodno - ściekową	Gminy	- Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych
			% skanalizowania i zwodociągowania powiatu	Zwodociągowanie - 83,26% Skanalizowanie - 50,03%	Zwodociągowanie - 100% Skanalizowanie - 100%		Bieżąca modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	Gminy	- Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych
			Liczba działań edukacyjnych	0	5		Promowanie dobrych nawyków w zakresie gospodarki ściekowej w gospodarstwach domowych i rolnych	Powiat Włoszczowski, Gminy	- Brak realizacji inwestycji
6	Zasoby geologiczne	Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin oraz minimalizacja niekorzystnych skutków ich eksploatacji	Powierzchnia złóż surowców naturalnych [ha]	498 132	>498 132	Ochrona zasobów złóż kopalin i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin	organy administracji geologicznej, Gminy	- Brak kontroli nad złożami naturalnymi
			Liczba nowych wydanych koncesji	0	>0		Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania koncesji na wydobywanie kopalin pospolitych na obszarze nie przekraczającym 2 ha	organy administracji geologicznej, Gminy	-
			Liczba działań edukacyjnych	0	2		Edukacja mieszkańców powiatu w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami geologicznymi	Powiat Włoszczowski	-
			Powierzchnia złóż surowców naturalnych [ha]	498 132	>498 132		Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	Powiat Włoszczowski, Gminy	- Brak kontroli nad złożami naturalnymi
			Powierzchnia złóż surowców naturalnych [ha]	498 132	>498 132		Minimalizacja oddziaływań górniczych	przedsiębiorcy, Starosta Włoszczowski, organ nadzoru górniczego	- Nieracjonalna gospodarka złożami

Program ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego na lata 2020-2025 z perspektywą do 2030

7	Gleby	Użytkowanie gleb zgodnie zasadami zrównoważonego rozwoju oraz właściwe wykorzystanie ich naturalnego potencjału produkcyjnego	Liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk śmieci [szt.]	0	>0	Ochrona gleb przed degradacją i dewastacją	Likwidacja „dzikich wysypisk śmieci”	Gminy	- Brak prowadzonych działań w tym zakresie
			Liczba nowych decyzji związanych z wyłączeniem gruntów z produkcji rolniczej	0	>0		Szczegółowa analiza przed wydaniem decyzji związanej z wyłączeniem gruntów z produkcji rolniczej dla nieruchomości pod kątem oddziaływania na środowisko	Starosta Włoszczowski	-
			Powierzchnia gruntów rolnych na terenie powiatu [ha]				Ograniczenie redukcji wartościowych powierzchni gruntów rolnych przez odpowiednie zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego	Gminy	- Brak realizacji działania
			Powierzchnia gruntów zrekultywowanych [ha]				Prowadzenie monitoringu jakości gleb	GIOŚ, Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa	- Brak prowadzenia monitoringu - Niewłaściwe użytkowanie ze strony mieszkańców
			Łączna powierzchnia gruntów ornych na których stosowana jest agrotechnika przeciwerozryjna [ha]				Wprowadzenie agrotechniki przeciwerozryjnej na obszarach zagrożonych erozją	właściciele gruntów na terenie powiatu	- Brak zainteresowania ze strony rolników
			Liczba terenów zagrożonych ruchami masowymi	6	6		Ochrona gleb w kontekście zmian klimatu	Ochrona przed osuwiskami poprzez bieżące aktualizacje dokumentów planistycznych w gminach w których występują osuwiska - burmistrz, wójtowie, starosta oraz wydawanie pozwoleń budowlanych w oparciu o ochronę przed osuwiskami	Gminy, Starosta Włoszczowski
			Liczba terenów zagrożonych ruchami masowymi	6	6	Stabilizacja i zabezpieczenie terenów osuwiskowych: regulacja stosunków wodnych na terenie osuwiskowym, rozwiązania techniczne		właściciele gruntów na terenie powiatu	-

Program ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego na lata 2020-2025 z perspektywą do 2030

			-				Ochrona upraw przed ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi	właściciele gruntów	-
			Powierzchnia terenów zdegradowanych [ha]	230,90	0,00	Rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych	Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku przyrodniczym lub rekreacyjnym	właściciele zakładów i gruntów zdegradowanych i zdewastowanych	- Brak realizacji działania
8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Racjonalne gospodarowanie odpadami	Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest [Mg]	677	>677	Bezpieczne dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu	Realizacja programów usuwania azbestu	Powiat Włoszczowski, Gminy	- Małe zainteresowanie mieszkańców
			Liczba przeprowadzonych działań edukacyjno – informacyjnych [liczba działań]	0	5	Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów, w tym odpadów komunalnych	Prowadzenie oraz wspieranie działań edukacyjno – informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami komunalnymi	Powiat Włoszczowski, Gminy	- Brak prowadzonych działań w tym zakresie - Małe zainteresowanie mieszkańców
			Liczba nowych wydanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów w związku z eksploatacją instalacji	0	>0	Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysk energii z odpadów	Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania pozwoleń na wytwarzanie odpadów w związku z eksploatacją instalacji	Starosta Włoszczowski	-
			Osiągnięty poziom recyklingu [%]				Uwzględnianie w przetargach publicznych, poprzez zapisy w specyfikacji istotnych warunkach zamówienia, zakupów wyrobów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów; włączanie do procedur zamówień publicznych kryteriów związanych z ochroną środowiska	Powiat Włoszczowski, Gminy	- Brak wprowadzania odpowiednich zapisów w SIWZ
			Liczba wdrażanych proekologicznych i efektywnych ekonomicznie	0	3	Wspieranie wdrażania proekologicznych i efektywnych ekonomicznie metod zagospodarowania odpadów	Powiat Włoszczowski	- Brak prowadzonych działań w tym zakresie	

Program ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego na lata 2020-2025 z perspektywą do 2030

			metod zagospodarowania odpadów [liczba projektów]				w oparciu o najlepsze dostępne techniki (BAT)		
			Liczba usuniętych dzikich wysypisk śmieci	0	>0	Wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów	Kontynuacja zadań związanych z zapobieganiem powstawaniu dzikich wysypisk i likwidacją istniejących	Powiat Włoszczowski, Gminy	- Brak prowadzonych działań w tym zakresie
			Liczba działań edukacyjnych	0	5		Kontynuacja edukacji w zakresie selektywnego zbierania odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych	Powiat Włoszczowski, Gminy	- Brak prowadzonych działań w tym zakresie
			Liczba działań edukacyjnych	0	5		Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Powiat Włoszczowski, Gminy	- Brak prowadzonych działań w tym zakresie
			Osiągnięty poziom recyklingu [%]				Kontrola podmiotów gospodarczych prowadzących usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w odniesieniu do danych zawartych we wnioskach o wpis do Rejestru działalności regulowanej	Gminy, WIOŚ	- Brak prowadzonych działań w tym zakresie
9	Zasoby przyrodnicze	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona przyrody	Powierzchnia obiektów i obszarów prawnie chronionych [ha]	43 495,69	>43 495,69	Ochrona zieleni, zasobów leśnych oraz obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych	Bieżąca pielęgnacja zasobów przyrodniczych wraz z ochroną obszarów i obiektów prawnie chronionych	Powiat Włoszczowski, Gminy, RDOŚ	- Dewastacja ze strony mieszkańców
				-			Zapewnienie właściwej ochrony dla różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach	Gminy	- Brak prowadzonych działań w tym zakresie

					o warunkach zabudowy		
			Liczba wykonanych dosadzeń drzew i krzewów [szt.]		Prowadzenie nasadzeń i odnowy zieleni ochronnej przy drogach powiatowych	Powiat Włoszczowski, Zarząd Dróg Powiatowych	- Brak prowadzonych działań w tym zakresie
			-		Usuwanie roślinności inwazyjnej oraz monitoring miejsc jej wystąpienia	właściciele lasów prywatnych	-
			Liczba nowych pozwoleń na budowę	0 >0	Szczegółowa analiza dla wydawanych pozwoleń na budowę pod kątem oddziaływania na środowisko	Starosta Włoszczowski	-
			Powierzchnia gruntów leśnych [ha]	38 659,30 > 38 659,30	Ochrona zasobów leśnych oraz prowadzenie stałego monitoringu w celu zapobiegania zagrożeniom	Właściciele i zarządzający lasami	- Dewastacja ze strony mieszkańców
			Powierzchnia gruntów leśnych [ha]	38 659,30 > 38 659,30	Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych	Powiat Włoszczowski, Gminy, Nadleśnictwa	-
			Liczba wykonanych dosadzeń drzew i krzewów [szt.]		Realizacja Krajowego Planu Zwiększenia Lesistości na terenie powiatu włoszczowskiego	zarządcy lasów, w tym lasów stanowiących własność Skarbu Państwa	- Dewastacja ze strony mieszkańców
			Ludność biorąca udział w kampanii [liczba osób]		Promowanie zachowań zgodnych z zasadami ochrony przyrody i krajobrazu	Powiat Włoszczowski, Gminy, Nadleśnictwa	- Małe zainteresowanie mieszkańców
					Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego	Powiat Włoszczowski	- Brak realizacji działania

Program ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego na lata 2020-2025 z perspektywą do 2030

10	Zagrożenia poważnymi awariami	Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków awarii	Liczba przeprowadzonych inwestycji [liczba inwestycji]			Poprawa stanu przygotowania powiatu do podejmowania działań w sytuacji zagrożenia poprzez polepszenie warunków użytkowych i funkcjonalnych budynków OSP	Poprawa warunków funkcjonowania PSP	budżet państwa, Powiat Włoszczowski, Gminy	- Brak realizacji inwestycji w ramach działania					
			Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii przemysłowej	0	0					Liczba przeprowadzonych szkoleń [liczba szkoleń]	Kreowanie właściwych zachowań mieszkańców powiatu w przypadku wystąpienia zagrożeń życia i środowiska z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych	Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	Państwowa Straż Pożarna, specjalistyczne jednostki ratownictwa chemicznego	- Brak realizacji inwestycji w ramach działania

Źródło: Opracowanie własne.

4.2. HARMONOGRAM RZECZOWO - FINANSOWY

W poniższej tabeli przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych powiatu oraz zadań monitorowanych, opracowany w celu ochrony środowiska na terenie powiatu włoszczowskiego. Pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji powiatu. Natomiast pod zadaniami monitorowanymi należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków samorządów gminnych, instytucji i przedsiębiorstw, osób fizycznych oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wyższego, bądź instytucji działających na terenie powiatu, ale podległych bezpośrednio organom centralnym.

Tabela 52. Harmonogram realizacji zadań własnych oraz zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)								Źródła finansowania		
				2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026-2030	razem			
Zadania własne														
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Przebudowa drogi powiatowej nr 0264T w miejscowości Skorków na odcinku od km 6+860 do km 8+586	Powiat Włoszczowski, zarządzający drogami	3617529								3 617 529	środki własne, inne środki	
		Przebudowa drogi powiatowej nr 0223T Konieczno – Modrzew na odc. od km 0+195 do km 1+415 i na km 2+500 do km 2+919	Powiat Włoszczowski, zarządzający drogami	2716725									2 716 725	środki własne, inne środki
		Przebudowa wiaduktu nad linią kolejową nr 4 (CMK) wraz z dojazdami w ciągu drogi powiatowej nr 0233T na odcinku Secemin - Bichniów od km 1+242 do km 1+617 w formule zaprojektuj buduj	Powiat Włoszczowski, zarządzający drogami	830000	2000000								2 830 000	środki własne, inne środki
		Montaż instalacji OZE na budynkach publicznych stanowiących własność powiatu oraz zarządzanych przez jednostki podległe powiatowi	Powiat Włoszczowski										wg kosztorysów, w miarę dostępnych środków finansowych	środki własne, środki unijne, inne środki

		Likwidacja niskosprawnych źródeł spalania paliw i zastąpienie siecią ciepłowniczą lub ogrzewaniem elektrycznym w obiektach użyteczności publicznej	Powiat Włoszczowski, zarządzający nieruchomościami							wg kosztorysów, w miarę dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki
		Wymiana niskosprawnych źródeł spalania paliw w budynkach użyteczności publicznej	Powiat Włoszczowski, zarządzający nieruchomościami							wg kosztorysów, w miarę dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki
		Realizacja Programów ograniczania niskiej emisji lub Planów Gospodarki Niskoemisyjnej na obszarach występowania przekroczeń wartości dopuszczalnych pyłu PM10 i pyłu PM2,5	Powiat Włoszczowski, jednostki podległe powiatowi, samorządy gmin							wg kosztorysów, w miarę dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki
		Termomodernizacja obiektów budowlanych	Powiat Włoszczowski, jednostki podległe powiatowi, Gminy, zarządzający nieruchomościami							wg kosztorysów, w miarę dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki
		Produkcja energii prosumenckiej z odnawialnych źródeł energii w sektorze publicznym	Powiat Włoszczowski, jednostki podległe powiatowi, Gminy, zarządzający nieruchomościami							wg kosztorysów, w miarę dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki

	Budowa ścieżek rowerowych na terenie powiatu	Powiat Włoszczowski, zarządzający drogami, Gminy								w miarę dostępnych środków finansowych	środki własne, środki unijne, inne środki
	Kontrola funkcjonowania Przedsiębiorstw posiadających pozwolenie Starosty na wprowadzanie pyłów lub gazów do powietrza	Starosta Włoszczowski								w ramach zadań własnych organu	środki własne, inne środki
	Promocja odnawialnych źródeł energii (m.in. farm wiatrowych, farm fotowoltaicznych, małych elektrowni wodnych, instalacji solarnych i innych)	Powiat Włoszczowski, Gminy								w miarę dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki
	Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania pozwoleń zintegrowanych	Starosta Włoszczowski								w ramach zadań własnych organu	środki własne, inne środki
	Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydania pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza	Starosta Włoszczowski								w ramach zadań własnych organu	środki własne, inne środki
	Prowadzenie edukacji ekologicznej młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu	Powiat Włoszczowski								w ramach zadań własnych powiatu	środki własne, inne środki
	Zadania monitorowane										
	Montaż instalacji OZE na budynkach mieszkalnych na terenie powiatu	Gminy, właściciele obiektów								wg kosztorysów, w miarę dostępnych	środki własne, środki unijne, inne środki

										środków finansowych		
		Czyszczenie pojazdów opuszczających place budowy, obszary przeróbki kopalin i obszary o znacznym zapyleniu podłoża	jednostki organizacyjne prowadzące działalność budowlaną, wydobywczą i przeróbczą kopalin								w ramach kosztów działalności	środki własne, inne środki
		Utrzymanie dróg w sposób ograniczający wtórną emisję zanieczyszczeń (np. regularne czyszczenie ulic na mokro)	zarządzający drogami	24000	30000	30000	30000	30000	30000	150000	324 000	środki własne, inne środki
		Ograniczenie emisji z transportu materiałów sypkich	podmioty gospodarcze								w ramach kosztów działalności	środki własne, inne środki
		Modernizacje instalacji technologicznych oraz instalacji spalania paliw do celów technologicznych	podmioty gospodarcze								w miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, inne środki
		Budowa instalacji przechwytywania zanieczyszczeń powietrza, pochodzących z emisji niezorganizowanej oraz technologicznej	podmioty gospodarcze								w miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, inne środki

		Modernizacja systemów przechwytywania zanieczyszczeń	podmioty gospodarcze								w miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, inne środki
		Ograniczenie emisji niezorganizowanej w procesach przeróbki kopalin na obszarach zakładów przerobczych	podmioty gospodarcze								w miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, inne środki
		Ograniczenie wjazdu pojazdów o masie powyżej 3,5 Mg do centrów miast	zarządcy dróg								w miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, inne środki
		Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszarów zwartej zabudowy	Zarząd Dróg Powiatowych								w miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, inne środki
		Budownictwo energooszczędne i pasywne	zarządzający nieruchomościami								w miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, inne środki
		Nasadzenia zieleni wokół obszarów prowadzenia robót przerobczych i składów magazynowych kruszyw i otwartych składów magazynowania materiałów sypkich	kopalnie, zakłady przerobcze surowców skalnych i mineralnych								w miarę dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki
		Sukcesywna kontrola uciążliwych źródeł zanieczyszczeń	Gminy, straż miejska, inne podmioty								w ramach działań własnych powiatu	środki własne, inne środki

		Informowanie społeczeństwa o jakości powietrza	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach (WIOŚ)								w miarę potrzeb	środki własne, inne środki
		Rozbudowa i modernizacja sieci ciepłowniczej oraz podłączenie nowych obiektów	zarządzający siecią ciepłowniczą								w miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, inne środki
		Rozbudowa sieci gazowej oraz podłączenie nowych obiektów	zarządzający siecią gazową								w miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, inne środki
		Budowa obwodnic miast	zarządzający drogami								w miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, inne środki
		Rozbudowa zielonej infrastruktury	Gminy								w miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, inne środki
		Przebudowa i modernizacja dróg gminnych	Gminy								w miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, inne środki
		Przebudowa i modernizacja dróg krajowych i wojewódzkich	GDDKiA, Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich (ŚZDW)								w miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, inne środki

		Zadania własne											
2	Zagrożenia hałasem	Tworzenie zabezpieczeń przed oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego poprzez wprowadzanie odpowiednich zapisów w SIWZ uwzględniające m.in. montowanie dźwiękoszczelnych okien, kładzenie cichej nawierzchni	Powiat Włoszczowski, Gminy, zarządcy dróg									w miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, inne środki
		Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania decyzji określającej dopuszczalny poziom hałasu	Starosta Włoszczowski									w ramach zadań własnych organu	środki własne, inne środki
		Kontrola przestrzegania przez zakłady przemysłowe poziomów hałasu określonych w decyzjach administracyjnych	Starosta Włoszczowski, WIOŚ									w ramach zadań własnych organu	środki własne, inne środki
		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu w powiecie	Powiat Włoszczowski, Gminy									w ramach działań własnych powiatu	środki własne, inne środki
		Zadania monitorowane											
		Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach (WIOŚ)								w miarę potrzeb, w ramach zadań własnych	środki własne, inne środki	

		Podejmowanie przedsięwzięć organizacyjnych i technicznych na rzecz ograniczenia emisji hałasu przemysłowego	przedsiębiorcy/ WIOŚ, Powiat Włoszczowski, Gminy								w miarę potrzeb, wg kosztorysów	środki własne, inne środki	
		Kontrola emisji hałasu komunikacyjnego	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach (WIOŚ)								w miarę potrzeb, w ramach zadań własnych	środki własne, inne środki	
		Wprowadzanie standardów akustycznych w Planach Zagospodarowania Przestrzennego	Gminy								brak kosztów dodatkowych, w ramach prac nad pzp	środki własne, inne środki	
		Zadania własne											
3	Pola elektromagnetyczne	Ochrona mieszkańców powiatu przed promieniowaniem elektromagnetycznym przez weryfikację składanych zgłoszeń instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne	Powiat Włoszczowski									brak kosztów dodatkowych	środki własne, inne środki
		Szczegółowa analiza zakładów pod kątem przyjmowania zgłoszeń instalacji mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko z uwagi na wytwarzanie pól elektromagnetycznych	Starosta Włoszczowski									w ramach zadań własnych organu	środki własne, inne środki

		Edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu pod kątem negatywnego oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego	Powiat Włoszczowski								w ramach działań własnych powiatu	środki własne, inne środki
Zadania monitorowane												
		Uwzględnienie zapisów dotyczących ochrony przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym w planach zagospodarowania przestrzennego gminy	Gminy								brak kosztów dodatkowych, w ramach prac nad pzp	środki własne, inne środki
		Przeznaczanie w planach zagospodarowania przestrzennego oraz w decyzjach o warunkach zabudowy terenów niskokonfliktowych do lokalizacji nowych urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne	Gminy, Starosta Włoszczowski								brak kosztów dodatkowych, w ramach prac nad pzp	środki własne
Zadania własne												
4	Gospodarowanie wodami	Edukacja mieszkańców powiatu w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego	Powiat Włoszczowski, Gminy								w ramach zadań własnych powiatu, w miarę posiadanych środków finansowych	środki własne, inne środki

Zadania monitorowane											
		Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gminy							w miarę potrzeb	środki własne, inne środki
		Ograniczenie zużycia wody w przemyśle (np. recyrkulacja wody, zamykanie obiegu wody) i rolnictwie	zakłady produkcyjne, rolnicy							w miarę potrzeb	środki własne, inne środki
		Stosowanie technologii i urządzeń ograniczających możliwość przedostawania się nieczystości do gruntu i wód	zakłady produkcyjne, rolnicy							w miarę potrzeb	środki własne, inne środki
		Modernizacja obiektów i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	PGW Wody Polskie, Powiat Włoszczowski, Gminy							w miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki
		Prace konserwacyjne na rowach melioracyjnych	spółki wodne, właściciele gruntów rolnych							w miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki
		Prowadzenie stałego monitoringu wód	Główny Inspektor Ochrony Środowiska (GIOŚ)							w miarę potrzeb	środki własne, inne środki
		Ograniczenie zużycia wody w przemyśle (np. recyrkulacja wody, zamykanie obiegu wody) i rolnictwie	zakłady produkcyjne, rolnicy							w miarę potrzeb	środki własne, inne środki

		Ograniczenie wpływu rolnictwa na wody poprzez racjonalne nawożenie, wspieranie i edukację w zakresie rozwoju rolnictwa ekologicznego	Gminy, rolnicy								w miarę potrzeb	środki własne, inne środki	
		Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej infrastruktury	Gminy, właściciele i zarządcy gruntów								w miarę potrzeb	środki własne, inne środki	
		Stosowanie technologii i urządzeń ograniczających możliwość przedostawania się nieczystości do gruntu i wód	zakłady produkcyjne, rolnicy								w miarę potrzeb	środki własne, inne środki	
		Zadania monitorowane											
5	Gospodarka wodno-ściekowa	Bieżąca modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	Gminy									w miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki
		Rozbudowa infrastruktury związanej z gospodarką wodno - ściekową	Gminy									wg kosztorysów, w miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, WFOŚiGW
		Promowanie dobrych nawyków w zakresie gospodarki ściekowej w gospodarstwach domowych i rolnych	Gminy, Powiat Włoszczowski									w miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki

		Remont, modernizacja, przebudowa, rozbudowa ujęć wody i stacji uzdatniania wody	Gminy, przedsiębiorstwa							w miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki	
		Zadania własne										
		Edukacja mieszkańców powiatu w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami geologicznymi	Powiat Włoszczowski								w ramach działań własnych powiatu	środki własne, inne środki
		Zadania monitorowane										
		Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin	organy administracji geologicznej, Gminy								w ramach zadań własnych organu	środki własne, inne środki
		Eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin	Powiat Włoszczowski, Gminy								w miarę potrzeb	środki własne, inne środki
		Szczegółowa analiza wniosków o udzielenie koncesji na wydobywanie kopalin pospolitych na obszarze nie przekraczającym 2 ha pod kątem racjonalnego wykorzystania zasobów złóż kopalin	organy administracji geologicznej								w ramach zadań własnych organu	środki własne,
6	Zasoby geologiczne											

		Minimalizacja oddziaływań górniczych	przedsiębiorcy, Starosta Włoszczowski, organ nadzoru górniczego							w miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki	
		Zadania własne										
		Szczegółowa analiza przed wydaniem decyzji związanej z wyłączeniem gruntów z produkcji rolniczej dla nieruchomości pod kątem oddziaływania na środowisko	Starosta Włoszczowski								w ramach zadań własnych organu	środki własne, inne środki
		Ochrona przed osuwiskami poprzez bieżące aktualizacje dokumentów planistycznych w gminach w których występują osuwiska - burmistrz, wójtowie oraz wydawanie decyzji o warunkach zabudowy z uwzględnieniem tematyki ochrony przed osuwiskami	Gminy, Starosta Włoszczowski								w ramach zadań własnych organów	środki własne,
		Zadania monitorowane										
		Likwidacja „dzikich wysypisk śmieci”	Gminy								w miarę potrzeb	środki własne, inne środki
		Stabilizacja i zabezpieczenie terenów osuwiskowych: regulacja stosunków wodnych na terenie osuwiskowym, rozwiązania techniczne	właściciele gruntów								wg kosztorysów, w miarę potrzeb	środki własne, inne środki
7	Gleby											

		Ochrona upraw przed ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi	właściciele gruntów								w miarę potrzeb	środki własne, inne środki
		Wprowadzanie pasów roślinności wzdłuż pól uprawnych, które stanowią ochronę biologiczną rzek oraz przeciwdziałają erozji wodnej gleb	właściciele gruntów na terenie powiatu								w miarę potrzeb	środki własne, inne środki
		Ograniczenie redukcji wartościowych powierzchni gruntów rolnych przez odpowiednie zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego	Gminy								w miarę potrzeb	środki własne, inne środki
		Rekultywacja gruntów zdegradowanych i zdewastowanych, w kierunku przyrodniczym lub rekreacyjnym	właściciele zakładów i gruntów zdegradowanych i zdewastowanych								w miarę potrzeb	środki własne, inne środki
		Prowadzenie monitoringu jakości gleb	GIOŚ, Instytut Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa								w miarę potrzeb	środki własne, inne środki
		Wprowadzenie agrotechniki przeciwerozyjnej na obszarach zagrożonych erozją	właściciele gruntów na terenie powiatu								w miarę potrzeb	środki własne, inne środki
8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zadania własne										
		Prowadzenie oraz wspieranie działań edukacyjno –	Powiat Włoszczowski, Gminy								w miarę dostępnych środków	środki własne, środki UE,

	informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami komunalnymi									finansowych	środki krajowe
	Wspieranie wdrażania proekologicznych i efektywnych ekonomicznie metod zagospodarowania odpadów w oparciu o najlepsze dostępne techniki (BAT)	Powiat Włoszczowski								w miarę dostępnych środków finansowych	środki własne, środki UE, środki krajowe
	Uwzględnianie w przetargach publicznych, poprzez zapisy w specyfikacji istotnych warunkach zamówienia, zakupów wyrobów zawierających materiały lub substancje pochodzące z recyklingu odpadów; włączanie do procedur zamówień publicznych kryteriów związanych z ochroną środowiska	Powiat Włoszczowski, Gminy								brak kosztów dodatkowych	-
	Realizacja programów usuwania azbestu	Powiat Włoszczowski, Gminy								w miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, WFOŚiGW, NFOŚiGW
	Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania pozwoleń na wytwarzanie odpadów w związku z eksploatacją instalacji	Starosta Włoszczowski								w ramach zadań własnych organu	środki własne, inne środki

		Zadania monitorowane											
		Zwiększenie poziomu recyklingu - przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła	Gminy, przedsiębiorstwa gospodarki odpadami komunalnymi									w ramach zadań własnych organu	środki własne, inne środki
		Monitoring i wzmacnianie kontroli postępowania z odpadami	Gminy, WIOŚ									w ramach zadań własnych organu	środki własne
		Kontrola podmiotów gospodarczych prowadzących usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w odniesieniu do danych zawartych we wnioskach o wpis do Rejestru działalności regulowanej	Gminy, WIOŚ									w ramach zadań własnych	środki własne
		Budowa, rozbudowa i modernizacja zakładów zagospodarowania odpadów, budowa stacji przeładunkowej i punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych	Gminy									wg kosztorysów, w miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki
		Zadania własne											
9	Zasoby przyrodnicze	Bieżąca pielęgnacja zasobów przyrodniczych wraz z ochroną obszarów	Powiat Włoszczowski, Gminy, RDOŚ									w miarę potrzeb i dostępnych	środki własne, inne środki

		i obiektów prawnie chronionych								środków finansowych	
		Prowadzenie nasadzeń i odnowy zieleni ochronnej przy drogach powiatowych	Powiat Włoszczowski, Zarząd Dróg Powiatowych							w miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki
		Zachowanie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk leśnych przy wykonywaniu prac urzędniowych w obrębie lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	Powiat Włoszczowski, RDOŚ							w ramach zadań własnych	środki własne, inne środki
		Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Powiat Włoszczowski							w ramach zadań własnych i dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki
		Szczegółowa analiza dla wydawanych pozwoleń na budowę pod kątem oddziaływania na środowisko	Starosta Włoszczowski							w ramach zadań własnych organu	środki własne, inne środki
		Wzmocnienie kontroli racjonalnej gospodarki leśnej w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, w tym na obszarach nowych nasadzeń	Starosta Włoszczowski, Nadleśnictwa							w miarę potrzeb	środki własne, inne środki

		Zadania monitorowane									
	Realizacja Krajowego Planu Zwiększenia Lesistości na terenie powiatu włoszczowskiego	zarządcy lasów, w tym lasów stanowiących własność Skarbu Państwa								koszt realizacji zadania zależny od zakresu realizowanych zalesień	środki własne, inne środki
	Zapewnienie właściwej ochrony dla różnorodności biologicznej, terenów zieleni i krajobrazu w planowaniu przestrzennym, ze szczególnym uwzględnieniem korytarzy ekologicznych poprzez adekwatne zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego lub/i decyzjach o warunkach zabudowy	Gminy								brak kosztów dodatkowych	-
	Zachowanie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk	Gminy, RDOŚ								w ramach zadań własnych organu	środki własne, inne środki
	Usuwanie roślinności inwazyjnej oraz monitoring miejsc jej wystąpienia	właściciele lasów prywatnych								w miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne
	Ochrona zasobów leśnych oraz prowadzenie stałego monitoringu w celu zapobiegania zagrożeniom	właściciele i zarządzający lasami								w miarę potrzeb	środki własne, inne środki

		Zadania monitorowane											
10	Zagrożenia poważnymi awariami	Szkolenia z zakresu ratowniczo-gaśniczego	Państwowa Straż Pożarna, specjalistyczne jednostki ratownictwa chemicznego, podmioty prywatne									w miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki
		Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	Państwowa Straż Pożarna, specjalistyczne jednostki ratownictwa chemicznego									w miarę potrzeb	środki własne, inne środki
		Poprawa warunków funkcjonowania PSP	budżet państwa, Powiat Włoszczowski, Gminy									w miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki
		Rozbudowa i modernizacja OSP wraz z nowoczesnym wyposażeniem	Gminy									w miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, inne środki

Źródło: Opracowanie własne.

5. KOMPETENCJE POWIATU W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA

Komórką monitorującą wykonanie niniejszego Programu Ochrony Środowiska będzie Wydział Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego we Włoszczowie

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Starostwa Powiatowego We Włoszczowie, komórką organizacyjną realizującą zadania z zakresu m.in. ochrony środowiska jest Wydział Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska. Podstawowym zakresem działań tego wydziału w szczególności należy:

1. Prowadzenie spraw związanych ze sprawowaniem nadzoru i kontroli nad działalnością spółek wodnych.
2. Opiniowanie powołania i odwołania kierownika nadzoru wodnego.
3. Prowadzenie spraw związanych z ustalaniem odszkodowań w przypadku szkody wywołanej aktem prawa miejscowego wydanym na podstawie ustawy – Prawo wodne.
4. Wydawanie decyzji o dopuszczalnym poziomie hałasu do środowiska, gdy poza zakładem stwierdzone zostało przekroczenie dopuszczalnego poziomu hałasu.
5. Sporządzanie map akustycznych powiatu i tworzenie programów ochrony środowiska przed hałasem.
6. Prowadzenie rejestru zawierającego informacje o terenach zagrożonych ruchami masowymi ziemi oraz terenach, na których występują te ruchy.
7. Sporządzanie, aktualizacja oraz przekazywanie Regionalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi, w przypadku dokonania identyfikacji ww. powierzchni ziemi.
8. Wydawanie pozwoleń na wprowadzenie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji.
9. Przyjmowanie zgłoszeń instalacji z których emisja nie wymaga pozwolenia, a których eksploatacja wymaga zgłoszenia, uwzględniając ich negatywne oddziaływanie na środowisko.
10. Opiniowanie wojewódzkich i gminnych programów ochrony powietrza.
11. Wydawanie zezwoleń na uczestnictwo w krajowym systemem handlu uprawnieniami do emisji dla prowadzących instalacje emitujące do powietrza gazy cieplarniane i inne substancje zanieczyszczające.
12. Prowadzenie spraw związanych z opracowywaniem, realizacją i aktualizacją powiatowego programu ochrony środowiska oraz opiniowanie projektów programów wojewódzkiego i gminnych.
13. Prowadzenie publicznie dostępnych wykazów danych o dokumentach, które podlegają udostępnieniu oraz baz danych w zakresie informacji określonych w ustawie - Prawo ochrony środowiska.
14. Prowadzenie spraw dotyczących udostępniania uprawnionym informacji o środowisku i jego ochronie.

15. Opiniowanie projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy oraz studiów uwarunkowań i kierunków rozwoju gminy w zakresie odpowiednio udokumentowanych zasobów złóż kopalin oraz rozwiązań przyjętych w projekcie studium.
16. Prowadzenie spraw związanych z tworzeniem przez radę powiatu obszaru ograniczonego użytkowania dla przedsięwzięć.
17. Prowadzenie spraw związanych z wydawaniem pozwoleń zintegrowanych.
18. Zobowiązanie prowadzącego instalację podmiotu korzystającego ze środowiska do sporządzenia i przedłożenia przeglądu ekologicznego, w razie stwierdzenia okoliczności wskazujących na możliwość negatywnego oddziaływania instalacji na środowisko.
19. Sprawowanie kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością starosty oraz współpraca z wojewódzkim inspektorem ochrony środowiska w tym zakresie.
20. Prowadzenie spraw związanych z planowaniem, wydatkowaniem i udzielaniem dofinansowania ze środków budżetu powiatu pochodzących z kar i opłat za korzystanie ze środowiska.
21. Prowadzenie spraw z zakresu edukacji ekologicznej społeczeństwa, dokumentowania i ochrony walorów przyrodniczych powiatu oraz spraw związanych z pozyskiwaniem dofinansowania do ww. zadań.
22. Udzielanie, odmowa udzielenia, cofanie i stwierdzanie wygaśnięcia pozwoleń na wytwarzanie odpadów o masie powyżej 1 Mg rocznie, w przypadku odpadów niebezpiecznych lub o masie powyżej 5000 Mg rocznie w przypadku odpadów innych niż niebezpieczne.
23. Udzielanie, odmowa udzielenia, cofanie i stwierdzanie wygaśnięcia ww. pozwoleń na wytwarzanie odpadów z wymaganiami przewidzianymi dla zezwolenia na zbieranie odpadów lub zezwolenia na przetwarzanie odpadów.
24. Udzielanie, odmowa udzielenia, cofanie i stwierdzanie wygaśnięcia zezwoleń na zbieranie odpadów, zezwoleń na przetwarzanie odpadów.
25. Udzielanie, odmowa udzielenia, cofanie i stwierdzanie wygaśnięcia zezwoleń na zbieranie odpadów, tj. pojazdów wycofanych z eksploatacji przedsiębiorcy prowadzącemu punkt zbierania zużytych pojazdów i określanie przedsiębiorcy lub przedsiębiorców prowadzących stację demontażu, którym przedsiębiorca prowadzący punkt zbierania pojazdów jest obowiązany przekazywać zebrane pojazdy wycofane z eksploatacji.
26. Przekazywanie do Marszałka Województwa Świętokrzyskiego ostatecznych decyzji w zakresie gospodarki odpadami oraz innych decyzji wydawanych na podstawie ustawy o odpadach w formie dokumentu elektronicznego - w celu umieszczenia ich w BDO.
27. Udzielanie, odmowa udzielenia i stwierdzanie wygaśnięcia zezwoleń na usunięcie drzew lub krzewów, z terenu nieruchomości będących własnością gminy.

28. Wymierzanie administracyjnych kar pieniężnych za uszkodzenie, zniszczenie drzewa lub krzewu oraz za usunięcie drzewa lub krzewu bez zezwolenia, z terenu nieruchomości będących własnością gminy.
29. Przekazywane do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej(CEIDG) danych i informacji z zakresu prawomocnych decyzji dotyczących: zezwoleń na zbieranie odpadów, zezwoleń na przetwarzanie odpadów (w tym odzysk i unieszkodliwianie odpadów), zezwoleń na transport odpadów, koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż.
30. Sprawowanie nadzoru nad lasami niestanowiącymi własności Skarbu Państwa, w tym cechowanie drewna oraz wystawianie właścicielowi lasu dokumentu stwierdzającego legalność pozyskania drewna lub powierzanie spraw z tego zakresu w drodze porozumienia nadleśniczemu Lasów Państwowych.
31. Wydawanie decyzji w sprawie przyznania środków na pokrycie kosztów zagospodarowania i ochrony lasów związanych z odnowieniem lub przebudową drzewostanu w przypadku pożarów lub innych klęsk żywiołowych spowodowanych czynnikami biotycznymi albo abiotycznymi zagrażających trwałości lasów.
32. Przyznawanie na wniosek właściciela środków na częściowe lub całkowite pokrycie kosztów zalesienia gruntów określonych na ten cel w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego.
33. Wydawanie decyzji w sprawach zmiany lasu na użytek rolny w przypadkach szczególnie uzasadnionych potrzeb właścicieli lasów.
34. Określanie w drodze decyzji zadań z zakresu gospodarki leśnej dla lasów rozdrobnionych o powierzchni do 10 ha wydanej na podstawie inwentaryzacji stanu lasów.
35. Prowadzenie spraw związanych z wykonaniem, zatwierdzeniem i realizacją uproszczonego planu urządzenia lasu i inwentaryzacji stanu lasu należącego do osób fizycznych i wspólnot gruntowych.
36. Wydawanie decyzji w sprawie pozyskania drewna w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa niezgodnie z uproszczonym planem urządzenia lasu lub decyzją.
37. Wydawanie zezwolenia na posiadanie i hodowanie lub utrzymywanie chartów rasowych lub ich mieszańców.
38. Wydzierżawianie obwodów łowieckich polnych kołom łowieckim Polskiego Związku Łowieckiego oraz naliczanie czynszu dzierżawnego.
39. Prowadzenie rejestru posiadanych i hodowanych zwierząt podlegających ograniczeniom na podstawie przepisów prawa Unii Europejskiej oraz wydawanie zaświadczeń potwierdzających wpisanie do rejestru.
40. Prowadzenie spraw dotyczących dokonywania oceny udatności upraw.
41. Naliczanie, wstrzymywanie, wypłacanie, przenoszenie praw do ekwiwalentu za wyłączenie gruntu z produkcji rolnej oraz występowanie do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z wnioskami o przekazanie środków na wypłatę ekwiwalentów.
42. Wydawanie kart wędkarskich i kart łowiectwa podwodnego oraz cofanie tych kart.

43. Rejestrowanie sprzętu pływającego służącego do amatorskiego połowu ryb.
44. Prowadzenie spraw związanych ze społecznymi strażami rybackimi, w tym wystawianie legitymacji strażnika Społecznej Straży Rybackiej.
45. Wydawanie decyzji w sprawie wyłączenia gruntów z produkcji rolnej.
46. Naliczanie należności i opłat rocznych na rzecz funduszu ochrony gruntów rolnych.
47. Prowadzenie spraw związanych z wydawaniem decyzji dotyczących rekultywacji w przypadkach określonych w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
48. Uzgadnianie projektów decyzji o warunkach zabudowy i projektów decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w zakresie ochrony gruntów rolnych oraz terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.
49. Opiniowanie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w zakresie rozwiązań przyjętych w projekcie studium.
50. Rejestrowanie sprzętu pływającego służącego do amatorskiego połowu ryb.
51. Prowadzenie spraw związanych ze społecznymi strażami rybackimi, w tym wystawianie legitymacji strażnika Społecznej Straży Rybackiej.
52. Wydawanie decyzji w sprawie wyłączenia gruntów z produkcji rolnej.
53. Naliczanie należności i opłat rocznych na rzecz funduszu ochrony gruntów rolnych.
54. Prowadzenie spraw związanych z wydawaniem decyzji dotyczących rekultywacji w przypadkach określonych w ustawie o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
55. Uzgadnianie projektów decyzji o warunkach zabudowy i projektów decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego w zakresie ochrony gruntów rolnych oraz terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych.
56. Współpraca z inspekcjami, instytucjami rolniczymi i innymi jednostkami działającymi w otoczeniu i na rzecz rolnictwa.
57. Opiniowanie studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy w zakresie rozwiązań przyjętych w projekcie studium.
58. Uzgadnianie, w imieniu Zarządu Powiatu, projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy w zakresie odpowiednich zadań samorządowych.

6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA INWESTYCJI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA

Realizacja zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska wiąże się z wysokimi nakładami finansowymi. Wdrażanie Programu powinno być zatem możliwe dzięki stworzeniu odpowiedniego systemu finansowego. Podstawowymi źródłami finansowania są środki publiczne (budżetowe państwa, gminy lub pozabudżetowe instytucji publicznych), prywatne (np. fundusze inwestycyjne) oraz prywatno - publiczne.

Potencjalne źródła finansowania zadań określonych w niniejszym Programie przedstawiono poniżej.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

Publiczna instytucja finansowa, działająca jako państwowa osoba prawna. Głównym celem jej działania jest udzielanie wsparcia finansowego przedsięwzięciom służącym ochronie środowiska i gospodarce wodnej.

Podstawą do przyjmowania i rozpatrywania wniosków o dofinansowanie są programy priorytetowe, które określają zasady udzielania wsparcia oraz kryteria wyboru przedsięwzięć. Listę priorytetowych programów NFOŚiGW zatwierdza corocznie Rada Nadzorcza NFOŚiGW.

Zgodnie z „Listą priorytetowych programów NFOŚiGW na 2019 r.”, ustala się następujące programy:

1. Ochrona i zrównoważone gospodarowanie zasobami wodnymi

1.1. Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach

1.2. Budowa, przebudowa i odbudowa obiektów hydrotechnicznych

1.3. Inwestycje w gospodarce ściekowej poza granicami kraju, w zlewni rzeki Bug

2. Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi

2.1. Racjonalna gospodarka odpadami

2.2. Ochrona powierzchni ziemi

2.3. Geologia i górnictwo

2.4. Gospodarka o obiegu zamkniętym w gminie – program pilotażowy

3. Ochrona atmosfery

3.1. Poprawa jakości powietrza

3.2. System Zielonych Inwestycji (GIS - Green Investment Scheme) – GEPARD - Bezemisyjny transport publiczny

3.3. SOWA – oświetlenie zewnętrzne

3.4. GEPARD II – transport niskoemisyjny

3.5. Budownictwo Energooszczędne

4. Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

4.1. Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej

5. Międzydziedzinowe

5.1. Wsparcie Ministra Środowiska w zakresie realizacji polityki ochrony środowiska

5.2. Zadania wskazane przez ustawodawcę

5.3. Wspieranie działalności monitoringu środowiska

5.4. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska z likwidacją ich skutków

5.5. Edukacja ekologiczna

5.6. Współfinansowanie programu LIFE

5.7. SYSTEM - Wsparcie działań ochrony środowiska i gospodarki wodnej realizowanych przez partnerów zewnętrznych

5.8. Wsparcie przedsięwzięć w zakresie niskoemisyjnej i zasobooszczędnej gospodarki

5.9. Gekon – Generator Koncepcji Ekologicznych

5.10. Wzmocnienie działań społeczności lokalnych dla zrównoważonego rozwoju

5.11. Wsparcie dla Innowacji sprzyjających zasobooszczędnej i niskoemisyjnej gospodarce

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach (WFOŚiGW)

Podstawowym zadaniem wojewódzkiej funduszy jest finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.

Lista przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach przewidzianych do dofinansowania w roku 2020

I. OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONE GOSPODAROWANIE ZASOBAMI WODNYMI

1. Przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodno-ściekowej realizowane w aglomeracjach ujętych w „Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych”.
2. Przedsięwzięcia z zakresu zbiorczych systemów oczyszczania ścieków komunalnych na terenach poza aglomeracjami ujętymi w „Krajowym programie oczyszczania ścieków komunalnych”, z możliwością realizacji zadań dotyczących zaopatrzenia w wodę jako elementu uzupełniającego dla całości projektu.
3. Przedsięwzięcia mające na celu zapewnienie mieszkańcom dostępu do wody o jakości odpowiadającej normom wody do picia.
4. Zagospodarowanie wód opadowych oraz wykonanie nowych, rozbudowa lub przebudowa istniejących gminnych oczyszczalni wód opadowych wraz z kanalizacją.
5. Kompleksowa realizacja przez gminy systemów indywidualnych oczyszczalni ścieków na wydzielonych, ujętych w „Programie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków dla województwa świętokrzyskiego” obszarach, gdzie budowa komunalnych sieci kanalizacyjnych nie przyniosłaby korzyści dla środowiska lub powodowałaby nadmierne koszty.
6. Wykonanie nowych, rozbudowa lub przebudowa istniejących oczyszczalni ścieków przemysłowych.
7. Wykonanie nowych indywidualnych systemów oczyszczania ścieków bytowych w ramach dedykowanego programu.
8. Wykonanie nowych, rozbudowa lub przebudowa istniejących zbiorników wodnych ujętych w „Programie małej retencji dla województwa świętokrzyskiego” o pojemności powyżej 10 000 m³.
9. Przedsięwzięcia mające na celu zabezpieczenie przed powodzią oraz suszą, wynikające z przepisów prawnych oraz dokumentów programowych w tym zakresie.
10. Opracowanie planów służących gospodarowaniu zasobami wodnymi.
11. Realizacja przedsięwzięć i zadań ujętych w Programie wodno – środowiskowym kraju.
12. Badanie jakości wody kąpielisk wykonywane w ramach obowiązków nałożonych na organizatorów kąpielisk ustawą Prawo wodne.

II. RACJONALNE GOSPODAROWANIE ODPADAMI I OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI

1. Opracowanie, w tym aktualizacja wojewódzkiego planu gospodarki odpadami, prognozy oddziaływania na środowisko planu oraz realizacja zadań ujętych w „Planie gospodarki odpadami dla województwa świętokrzyskiego” i w planie inwestycyjnym dla województwa świętokrzyskiego w zakresie odpadów komunalnych.
2. Usuwanie (demontaż, transport) i unieszkodliwianie odpadów niebezpiecznych w postaci materiałów zawierających azbest.
3. Wspieranie Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego w zakresie ochrony środowiska na potrzeby ratownictwa chemicznego i ekologicznego.

4. Dofinansowanie kosztów gospodarowania odpadami pochodzącymi z wypadków w przypadku braku możliwości ustalenia sprawcy albo bezskuteczności egzekucji wobec sprawcy.
5. Prowadzenie obserwacji terenów, na których występują ruchy masowe ziemi oraz terenów zagrożonych tymi ruchami.

III. OCHRONA ATMOSFERY ORAZ OCHRONA PRZED HAŁASEM

III.1. Polepszenie jakości powietrza

1. Opracowanie programów ochrony powietrza dla stref, dla których zachodzi taka konieczność, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz realizacja zadań ujętych w tych programach.
2. Opracowanie planów gospodarki niskoemisyjnej / planów działań na rzecz zrównoważonej energii oraz realizacja zadań ujętych w tych programach.
3. Inne przedsięwzięcia dotyczące ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym w ramach dedykowanych programów.

III. 2. Ochrona przed hałasem

Opracowanie programów ochrony przed hałasem, wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz realizacja zadań ujętych w tych programach.

IV. OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I FUNKCJI EKOSYSTEMÓW

IV.1. Ochrona przyrody

1. Przedsięwzięcia związane z ochroną przyrody.
2. Działania na rzecz powstrzymania spadku liczebności populacji i odbudowa populacji zagrożonych i zanikających rodzimych gatunków zwierząt.
3. Przedsięwzięcia z zakresu ochrony przyrody realizowane na terenach zieleni dostępnych publicznie.
4. Utrzymanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków.

IV.2. Leśnictwo

1. Opracowanie wojewódzkich programów leśnych wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.
2. Realizacja zadań związanych ze zwiększeniem lesistości województwa oraz zapobieganiem i likwidacją szkód w lasach spowodowanych przez czynniki biotyczne i abiotyczne.

V. INNE DZIAŁANIA OCHRONY ŚRODOWISKA

V.1. Edukacja ekologiczna

1. Propagowanie i wymiana wiedzy w obszarze różnorodności biologicznej, ochrony środowiska i efektywnego wykorzystania jego zasobów oraz zrównoważonego rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony powietrza i klimatu.
2. Aktywizacja społeczeństwa dla zrównoważonego rozwoju, kształtowanie postaw proekologicznych i upowszechnianie idei zrównoważonego rozwoju
3. Rozwój infrastruktury służącej edukacji ekologicznej

4. Praktyczna edukacja ekologiczna w ramach ogłaszanych przez Fundusz konkursów.

Oficjalny serwis internetowy: <http://wfos.com.pl>

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ)

Krajowy program wspierający gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne. Głównym źródłem finansowania Programu są środki unijne z Funduszu Spójności. Najważniejszymi beneficjentami Programu są podmioty publiczne (w tym jednostki samorządu terytorialnego) oraz podmioty prywatne (przede wszystkim duże przedsiębiorstwa).

W ramach Programu realizowanych będzie 10 osi priorytetowych:

1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki
2. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu
3. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego
4. Infrastruktura drogowa dla miast
5. Rozwój transportu kolejowego w Polsce
6. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach
7. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego
8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury
9. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury i rozwoju zasobów kultury
10. Pomoc techniczna

Zakres finansowania w obszarze energetyki i środowiska przedstawiono poniżej.

I Oś priorytetowa - Zmniejszenie emisyjności gospodarki:

- produkcja, dystrybucja oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE), np. budowa, rozbudowa farm wiatrowych, instalacji na biomasę bądź biogaz,
- poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym,
- rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji, np. budowa sieci dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia.

II Oś priorytetowa - Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:

- rozwój infrastruktury środowiskowej (np. oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna oraz wodociągowa, instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym do ich termicznego przetwarzania),

- ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, poprawa jakości środowiska miejskiego (np. redukcja zanieczyszczenia powietrza i rekultywacja terenów zdegradowanych),
- dostosowanie do zmian klimatu, np. zabezpieczenie obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi, zarządzanie wodami opadowymi, projekty z zakresu małej retencji oraz systemy zarządzania kłeskami żywiołowymi.

*Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Świętokrzyskiego
na lata 2014 – 2020 (RPO WŚ)*

Oś priorytetowa 3. Efektywna i zielona energia

Priorytet inwestycyjny 4a. Wspieranie wytwarzania i dystrybucji energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

Priorytet inwestycyjny 4.b. Promowanie efektywności energetycznej i korzystania z odnawialnych źródeł energii w przedsiębiorstwach.

Priorytet inwestycyjny 4.c. Wspieranie efektywności energetycznej inteligentnego zarządzania energią i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturze publicznej, w tym w budynkach publicznych i sektorze mieszkaniowym.

Priorytet inwestycyjny 4.e. Promowanie strategii niskoemisyjnych dla wszystkich rodzajów terytoriów, w szczególności dla obszarów miejskich, w tym wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej i działań adaptacyjnych mających oddziaływanie łagodzące na zmiany klimatu.

Oś priorytetowa 4. Dziedzictwo naturalne i kulturowe

Priorytet inwestycyjny 5b. Wspieranie inwestycji ukierunkowanych na konkretne rodzaje zagrożeń przy jednoczesnym zwiększeniu odporności na kłęski i katastrofy i rozwijaniu systemów zarządzania kłeskami i katastrofami.

Priorytet inwestycyjny 6a. Inwestowanie w sektor gospodarki odpadami celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych określonych przez państwa członkowskie.

Priorytet inwestycyjny 6b. Inwestowanie w sektor gospodarki wodnej celem wypełnienia zobowiązań określonych w dorobku prawnym Unii w zakresie środowiska oraz zaspokojenia wykraczających poza te zobowiązania potrzeb inwestycyjnych, określonych przez państwa członkowskie.

Priorytet inwestycyjny 6d. Ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, ochrona i rekultywacja gleby oraz wspieranie usług ekosystemowych, także poprzez program "Natura 2000" i zieloną infrastrukturę.

Oś priorytetowa 5. Nowoczesna komunikacja

Priorytet inwestycyjny 7d. Rozwój i rehabilitacja kompleksowych, wysokiej jakości i interoperacyjnych systemów transportu kolejowego oraz propagowania działań służących zmniejszaniu hałasu.

Program LIFE to jedyny instrument finansowy Unii Europejskiej poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska i klimatu. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska w tym przyrody.

Program LIFE na lata 2014-2020 podzielono na dwa podprogramy: na rzecz środowiska oraz na rzecz klimatu. Obszary priorytetowe Programu przedstawiają się następująco:

Program na rzecz środowiska:

- ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami
- przyroda i różnorodność biologiczna
- zarządzanie i informacja w zakresie środowiska

Program na rzecz klimatu:

- ograniczenie wpływu człowieka na klimat
- dostosowanie się do skutków zmian klimatu
- zarządzanie i informacja w zakresie klimatu

Wśród pozostałych funduszy i programów, mogących stanowić źródło finansowania w ramach zadań związanych z ochroną środowiska, wymienić można m.in.:

- środki norweskie i EOG – Mechanizm Finansowy EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy (fundusze norweskie), w ramach których funkcjonują Programy Operacyjne: „Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów”, „Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych”, „Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii”.
- Bank Ochrony Środowiska – oferuje kredyty na rzecz inwestycji proekologicznych,
- Bank Gospodarstwa Krajowego – stanowi ważne ogniwo w zakresie finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, w tym rynku oszczędności energii.

7. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

7.1. MONITORING I KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Monitoring dostarcza informacji, w oparciu o które ocenić można, czy stan środowiska ulega poprawie czy pogorszeniu, a także jest podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej. Rozróżniamy dwa rodzaje monitoringu:

- monitoring jakości środowiska,
- monitoring polityki środowiskowej.

Obydwa rodzaje monitoringu są ze sobą ściśle powiązane. Monitoring jakości środowiska jest wykorzystywany w definiowaniu polityki ochrony środowiska. W okresie wdrażania niniejszego programu, monitoring także będzie wykorzystywany dla uaktualnienia polityki ochrony środowiska. Celem monitoringu jest zwiększenie efektywności polityki środowiskowej poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian. Informacja o stanie środowiska jest niezbędna do ustanawiania priorytetów ochrony środowiska, do monitorowania, egzekwowania i przestrzegania przepisów ochrony środowiska, do integrowania polityki. Powinien służyć zarówno podejmującym decyzje, jak i społeczeństwu, sektorowi prywatnemu, pozarządowym organizacjom ekologicznym i wszystkim zainteresowanym grupom.

W poniższej tabeli przedstawiono harmonogram wdrażania Programu ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego na lata 2020-2025 z perspektywą do 2030.

Tabela 53. Harmonogram wdrażania programu ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego.

Monitoring realizacji Programu							
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026-2030
Monitoring stanu środowiska	X	X	X	X	X	X	X
Monitoring polityki środowiskowej							
Mierniki efektywności Programu			X		X		X
Ocena realizacji planu operacyjnego			X		X		X
Raporty z realizacji Programu			X		X		X
Ocena realizacji celów i kierunków działań			X		X		X
Aktualizacja Programu ochrony środowiska	W miarę potrzeb						

Źródło: Opracowanie własne.

Kontrola i monitoring realizacji celów i zadań Programu Ochrony Środowiska winny obejmować:

- określenie stopnia wykonania poszczególnych działań:
- określenie stopnia realizacji przyjętych celów,
- ocenę rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- analizę przyczyn rozbieżności.

Listę proponowanych wskaźników monitorowania dla powiatu włoszczowskiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 54. Zestawienie wskaźników dla monitorowania osiągniętych celów dla powiatu włoszczowskiego.

Lp.	Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Ochrona klimatu i jakości powietrza				
1	Liczba dużych instalacji OZE na terenie powiatu	szt.	0	>0
2	Liczba obiektów powiatowych objętych termomodernizacją	szt.	0	>0
3	Emisja zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	51	<51
4	Emisja zanieczyszczeń gazowych [Mg/rok] z zakładów szczególnie uciążliwych	Mg/rok	529 079	<529 079
Zagrożenia hałasem				
5	Długość zmodernizowanych dróg powiatowych/wojewódzkich/krajowych	km	0	>0
Pola elektromagnetyczne				
6	Poziom promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu	V/m	Nie występowanie miejsc z przekroczeniami	Nie występowanie miejsc z przekroczeniami
Gospodarowanie wodami/gospodarka wodno - ściekowa				
7	Długość sieci kanalizacyjnej	km	700,2	>700,2
8	Długość sieci wodociągowej	km	721,1	>721,1
9	Liczba zbiorników bezodpływowych	szt.	4 334	<4 334
10	% skanalizowania powiatu	%	51,12	100,0
11	% zwodociągowania powiatu	%	83,26	100,0
12	Zużycie wody na 1 mieszkańca	m ³	23,6	<23,6

Gleby				
13	Powierzchnia gruntów zrekultywowanych	ha	0	>0
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów				
14	Liczba usuniętych „dzikich wysypisk śmieci”	szt.	0	0
15	Ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest	Mg	677	>0
Zasoby przyrodnicze				
16	Lesistość powiatu	%	42,58	>42,58
17	Powierzchnia obiektów i obszarów prawnie chronionych	ha	43 495,69	>43 495,69
18	Powierzchnia gruntów zalesionych w ciągu roku	ha	0	wg Krajowego Programu Zwiększania lesistości oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego
Zagrożenia poważnymi awariami				
19	Liczba inwestycji w zakresie rozbudowy i modernizacji OSP wraz z nowoczesnym wyposażeniem	szt.	0	>0

Źródło: Opracowanie własne.

7.2. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

Podstawową zasadą realizacji programu ochrony środowiska powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia ochrony środowiska, świadome istnienia Programu i swojego uczestnictwa w nim. Szansę na skuteczne wdrożenie Programu daje dobra organizacja zarządzania nim.

Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji Programu można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim. Są to:

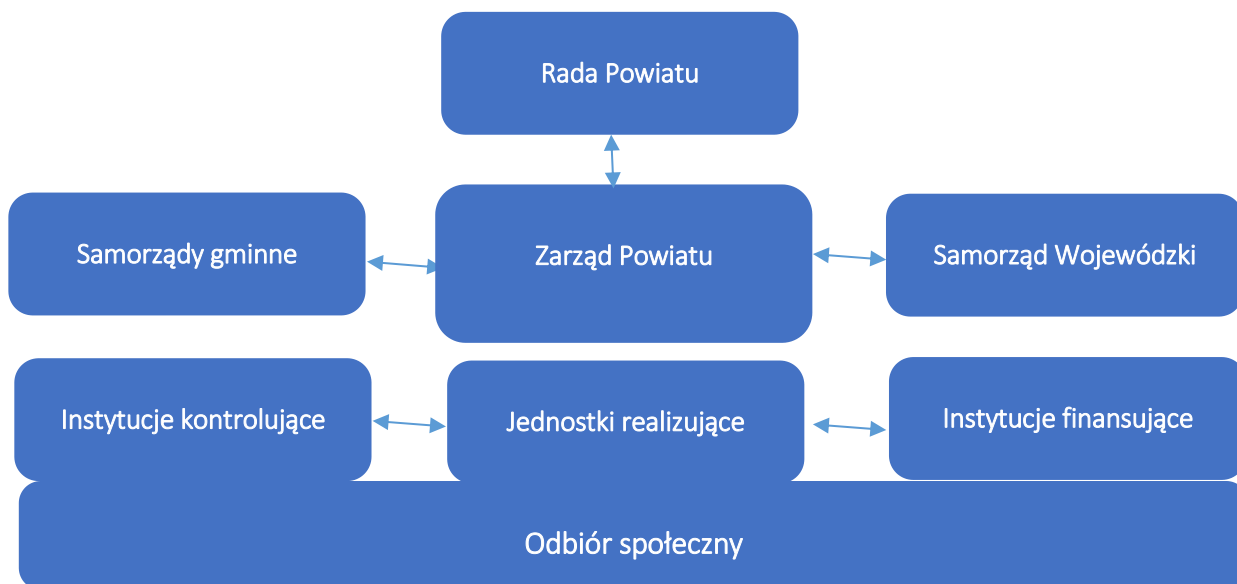
- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- społeczność powiatu włoszczowskiego, jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na Zarządzie Powiatu, który składa Radzie Powiatu raporty z wykonania Programu. Zarząd współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego oraz samorządami gminnymi, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Zarząd Powiatu nadzoruje wykonanie Programu poprzez Wydział Rolnictwa, Leśnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego we Włoszczowie.

Marszałek, powiat oraz gminy dysponują instrumentarium prawnym umożliwiającym reglamentowanie korzystania ze środowiska. W ich dyspozycji znajdują się także instrumenty finansowe na realizację zadań programu (np. poprzez realizację budżetów jednostek samorządu terytorialnego, środki WFOŚiGW w Kielcach, środki Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego itp.).

Ponadto Zarząd Powiatu współdziała z instytucjami administracji specjalnej, w dyspozycji których znajdują się instrumenty kontroli i monitoringu. Instytucje te kontrolują respektowanie prawa, prowadzą monitoring stanu środowiska (m.in.: inspekcja sanitarna, inspekcja ochrony środowiska).

Bezpośrednim realizatorem większości zadań nakreślonych w programie są samorządy gminne jako realizatorzy inwestycji w zakresie ochrony środowiska na własnym terenie, a także podmioty gospodarcze planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez Program. Głównymi odbiorcami Programu są mieszkańcy powiatu włoszczowskiego, którzy subiektywnie oceniają efekty wdrożonych przedsięwzięć.

Rysunek 20. Schemat zarządzania dokumentem.

STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

„Program ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego na lata 2020-2025 z perspektywą do 2030” został opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2019 poz. 1396 ze zm.) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie powiatu. Polityka ochrony środowiska to stworzenie warunków do działań związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem czyli takim, który będzie zarówno rozwojem gospodarczym, ekonomicznymi jak i ekologicznym powiatu.

Program ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego jest podstawowym instrumentem do realizacji zadań własnych i koordynowanych w zakresie ochrony środowiska, które będą w całości lub w części finansowane ze środków będących w dyspozycji Powiatu.

Wnioski i podsumowanie z ramach opracowanego Programu Ochrony Środowiska:

- Głównym problemem w zakresie zanieczyszczenia powietrza w województwie, także w powiecie włoszczowskim, jest emisja niska związana ze stosowaniem paliw o niskiej jakości oraz emisja związana z działalnością małych zakładów, które nie podlegają obowiązkowi posiadania pozwolenia na emisję do powietrza gazów i pyłów. Istotnym problemem są także zanieczyszczenia związane z komunikacją samochodową. Emisja punktowa jest generowana głównie przez zakłady przemysłowe zlokalizowane na terenie powiatu.
- Największe zagrożenie hałasem oraz emisją spalin ze strony systemu komunikacyjnego na terenie powiatu włoszczowskiego występuje głównie wzdłuż dróg krajowych i wojewódzkich, w mniejszym stopniu dotyczy to dróg powiatowych i gminnych.
- Na podstawie przeprowadzonych pomiarów WIOŚ w Kielcach nie stwierdził na terenie województwa świętokrzyskiego istnienia obszarów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Dopuszczalna wartość poziomu pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności wynosi 7 V/m (w zakresie częstotliwości od 3 MHz do 300 GHz). Dla punktu pomiarowego na terenie gminy Włoszczowa największą wartość odnotowano na poziomie 0,36 V/m. Porównując uzyskane wartości do pomiarów wcześniejszych w ramach cyklu 3 letniego nastąpił spadek promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu włoszczowskiego.
- Powiat włoszczowski położony jest w najbardziej wysuniętej na zachód części województwa świętokrzyskiego. Sieć rzeczną powiatu tworzą Biała Nida i Pilica z dopływami: Czarną Włoszczowską, Zwleczą, i Kurzelówką. Ponadto na terenie powiatu znajdują się liczne bagna oraz zbiorniki retencyjne i stawy rybne. Pod względem hydrograficznym powiat włoszczowski leży w lewostronnym dorzeczu rzeki Wisły. Charakteryzuje się średnimi sumami rocznych opadów

na poziomie 650-700 mm. Przez obszar powiatu przebiega ważny wododział rozgraniczający zlewnie Nidy i Pilicy.

- Stan większości JCWP oceniono jako zły, stan wód podziemnych oceniono jako średni (III – IV klasa).
- Obszar powiatu położony jest na terenach zagrożenia powodziowego zarówno na skutek wystąpień rzek ze swoich koryt, jak również na terenach lokalnych podtopień w czasie roztopów i deszczów nawalnych.
- Na terenie powiatu włoszczowskiego z sieci wodociągowej korzysta 83,26 % mieszkańców. Największy procent zwodociągowania występuje na terenie gminy Krasocin. Długość czynnej sieci rozdzielczej na terenie powiatu wynosi 721,1 km, natomiast liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosi 11 255.
- Na terenie powiatu włoszczowskiego z sieci kanalizacyjnej korzysta sumarycznie 51,12 % osób, co stanowi 23 178 mieszkańców. Stopień skanalizowania poszczególnych gmin jest zróżnicowany. Największy stopień skanalizowania występuje na terenie gminy Włoszczowa. Na terenie gminy Moskorzew sieć kanalizacyjna nie występuje.
- Na terenie powiatu włoszczowskiego występują liczne złoża surowców: piasku, piasków kwarcowych do produkcji betonów komórkowych i cegły wapienno-piaskowej, glin zwałowych, złoża węglanowe i inne.
- Powiat włoszczowski wchodzi w skład regionu gospodarki odpadami komunalnymi: „Region 3”. Na terenie powiatu włoszczowskiego funkcjonują następujące instalacje: do mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, do składowania odpadów powstających w procesie mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych, do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów zielonych i innych bioodpadów. Wymienione instalacje są instalacjami regionalnymi.
- Na terenie powiatu występują takie formy ochrony przyrody jak: pomniki przyrody, obszary Natura 2000, rezerваты przyrody, obszary chronionego krajobrazu i użytki ekologiczne.
- Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia lasów na terenie powiatu włoszczowskiego wynosi 38 659,30 ha, co daje lesistość na poziomie 42,58 %. Wskaźnik lesistości dla omawianego obszaru jest wyższy od średniej krajowej, która wynosi 30 %. Do najbardziej zalesionych gmin powiatu należy gmina Krasocin.
- Jako główne zagrożenie na terenie powiatu włoszczowskiego należy wskazać transport materiałów niebezpiecznych.

Dzięki wyznaczeniu i identyfikacji problemów możliwe jest określenie celów, do jakich należy dążyć w ciągu najbliższych 5 lat wdrażania Programu ochrony środowiska dla powiatu włoszczowskiego na lata 2020-2025 z perspektywą do 2030.

Jako główne kierunki interwencji na terenie powiatu wskazano:

- Poprawa warunków funkcjonowania wybranych stref powiatu wraz z poprawą bezpieczeństwa ruchu w tych strefach.
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu.
- Działania sprzyjające ograniczeniu emisji na terenie powiatu.
- Prowadzenie kontroli emisji punktowej na terenie powiatu.
- Podniesienie komfortu życia mieszkańców powiatu poprzez eliminację zagrożeń hałasem.
- Podniesienie komfortu życia mieszkańców powiatu poprzez eliminację zagrożeń powodujących występowanie promieniowania elektromagnetycznego w środowisku.
- Zapobieganie zanieczyszczeniu słodkich wód powierzchniowych i podziemnych, ze szczególnym naciskiem na zapobieganie u źródła.
- Poprawa stanu utrzymania rowów melioracyjnych, rzek i cieków wodnych.
- Ochrona przeciwpowodziowa powiatu włoszczowskiego.
- Zwiększenie poziomu skanalizowania i zwodociągowania powiatu.
- Ochrona zasobów złóż kopalin i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.
- Ochrona gleb przed degradacją i dewastacją.
- Prawidłowe prowadzenie gospodarki odpadami.
- Bezpieczne dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu.
- Podniesienie świadomości i poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie właściwego gospodarowania odpadami, promowanie proekologicznych postaw, motywowanie mieszkańców do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów oraz ich segregacji.
- Ochrona zieleni, zasobów leśnych oraz obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych.
- Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego.
- Poprawa stanu przygotowania powiatu do podejmowania działań w sytuacji zagrożenia poprzez polepszenie warunków użytkowych i funkcjonalnych budynków OSP.
- Kreowanie właściwych zachowań mieszkańców powiatu w przypadku zagrożenia życia i środowiska z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych.

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych. Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu.

SPIS TABEL

TABELA 1. ANALIZA SPÓJNOŚCI DZIAŁAŃ ZAWARTYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA Z CELAMI ZAWARTYMI W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH.....	9
TABELA 2. JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO (STAN NA 31.12.2018 R.).....	28
TABELA 3. DANE DEMOGRAFICZNE GMIN POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO (STAN NA 31.12.2018 R.).....	29
TABELA 4. PODMIOTY WG PKD 2007 I RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	30
TABELA 5. CHARAKTERYSTYKA SIECI GAZOWEJ NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKI (STAN NA 31.12.2018 R.).....	34
TABELA 6. DROGI POWIATOWE NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	35
TABELA 7. WYNIKOWE KLASY DLA STREFY ŚWIĘTOKRZYSKIEJ DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ, UZYSKANE W OCENIE ROCZNEJ ZA 2018 R. DOKONANEJ Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW USTANOWIONYCH W CELU OCHRONY ZDROWIA.....	38
TABELA 8. KLASY STREF DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ, UZYSKANE W OCENIE ROCZNEJ DOKONANEJ Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW USTANOWIONYCH W CELU OCHRONY ROŚLIN.....	39
TABELA 9. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ GAZOWYCH DO POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIEM UCIAŻLIWYCH [T/ROK] NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	45
TABELA 10. RODZAJ ZANIECZYSZCZEŃ PYŁOWYCH NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	46
TABELA 11. FARMY FOTOWOLTAICZNE NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	49
TABELA 12. INSTALACJE OZE NA OBIEKTACH UŻYTECZNOŚCI PUBLICZNEJ ADMINISTROWANYCH PRZEZ POWIAT.....	49
TABELA 13. DOPUSZCZALNE POZIOMY HAŁASU W ŚRODOWISKU – POZIOM DOBOWY.....	55
TABELA 14. DOPUSZCZALNE POZIOMY HAŁASU W ŚRODOWISKU – POZIOM DŁUGOOKRESOWY.....	56
TABELA 15. POJAZDY ZAREJESTROWANE NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO W LATACH 2015-2018.....	57
TABELA 16. WYNIKI POMIARÓW HAŁASU KOLEJOWEGO W PUNKCIE POMIAROWYM NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO W 2018 R.....	58
TABELA 17. ZESTAWIENIE ODCINKÓW DRÓG WOJEWÓDZKICH, DLA KTÓRYCH WYKONUJE SIĘ MAPY AKUSTYCZNE, W PODZIALE NA POWIATY.....	60
TABELA 18. ZESTAWIENIE LICZBY OSÓB I LOKALI MIESZKALNYCH, BUDYNKÓW OŚWIATY ORAZ SZPITALI EKSPONOWANYCH NA HAŁAS W POSZCZEGÓLNYCH PRZEDZIAŁACH STREF IMISJI DLA WSKAŹNIKÓW LDWN I LN DLA ODCINKA DROGI 786.....	60
TABELA 19. DOPUSZCZALNE POZIOMY PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH DLA MIEJSC DOSTĘPNYCH DLA LUDNOŚCI.....	64
TABELA 20. WYNIKI PRZEPROWADZONYCH POMIARÓW PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	65
TABELA 21. CHARAKTERYSTYKA JEDNOLITYCH CZĘŚCI WÓD NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	69
TABELA 22. OCENA JCWP NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	73
TABELA 23. CELE ŚRODOWISKOWE WYZNACZONE DLA JCWP NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	75
TABELA 24. CHARAKTERYSTYKA JCWPD NR 84.....	76
TABELA 25. CHARAKTERYSTYKA JCWPD NR 100.....	77
TABELA 26. CHARAKTERYSTYKA JCWPD NR 101.....	78
TABELA 27. OCENA JCWPD NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	81
TABELA 28. CELE ŚRODOWISKOWE WYZNACZONE DLA JCWPD NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	81
TABELA 29. WYSTĘPUJĄCE ZAGROŻENIE POWODZIOWE DLA MIEJSCOWOŚCI NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	83
TABELA 30. CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄGOWEJ NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO (STAN NA 31.12.2018 R.).....	87
TABELA 31. ZUŻYCIE WODY Z WODOCIĄGÓW NA JEDNEGO MIESZKAŃCA POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	88
TABELA 32. CHARAKTERYSTYKA SIECI KANALIZACYJNEJ NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO (STAN NA 31.12.2018 R.).....	88
TABELA 33. OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	89
TABELA 34. AGLOMERACJE NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	91
TABELA 35. STAN REALIZACJI KRAJOWEGO PROGRAMU OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW KOMUNALNYCH NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO (STAN NA 31.12.2017 R.).....	91
TABELA 36. ZŁOŻA KOPALIN NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO – KRUSZYWA NATURALNE, KAMIENIE DROGOWE I BUDOWLANE ORAZ PIASKI FORMIERSKIE.....	98
TABELA 37. ZŁOŻA KOPALIN NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO – WAPIENIE I MARGLE PRZEM. CEMENTOWEGO, PIASKI KWARCOWE D/P CEGŁY WAPIENNO-PIASKOWEJ, PIASKI KWARCOWE D/P BETONÓW KOMÓRKOWYCH.....	99
TABELA 38. ZŁOŻA KOPALIN NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO – ZIEMIE KRZEMIONKOWE.....	99

TABELA 39. GRUNTY ZDEGRADOWANE I WYMAGAJĄCE REKULTYWACJI NA TERENIE POWIATU.....	103
TABELA 40. ZAGROŻENIA RUCHAMI MASOWYMI ZIEMI NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	103
TABELA 41. SPOSÓB POSTĘPOWANIA Z ODPADAMI KOMUNALNYMI W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	112
TABELA 42. WYROBY AZBESTOWE NA TERENIE GMIN POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO [KG].....	115
TABELA 43. PONIESIONE KOSZTY CAŁKOWITE, ILOŚĆ USUNIĘTYCH I ZUTYLIZOWANYCH ODPADÓW W 2018 ROKU.....	116
TABELA 44. POMNIKI PRZYRODY NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	119
TABELA 45. OBSZARY NATURA 2000 NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	124
TABELA 46. REZERWATY PRZYRODY NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	130
TABELA 47. UŻYTKI EKOLOGICZNE NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	136
TABELA 48. WSKAŹNIKI LESISTOŚCI NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	141
TABELA 49. DZIAŁANIA EDUKACYJNE W POSZCZEGÓLNYCH OBSZARACH INTERWENCJI NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	151
TABELA 50. GŁÓWNE PROBLEMY EKOLOGICZNE ORAZ ODNOŚĄCE SIĘ DO NICH ZAPLANOWANE DO REALIZACJI W PROGRAMIE WYBRANE ZADANIA W KORELACJI Z ZAŁOŻENIAMI „STRATEGICZNEGO PLANU ADAPTACJI DLA SEKTORÓW I OBSZARÓW WRAŻLIWYCH NA ZMIANY KLIMATU DO ROKU 2020 Z PERSPEKTYWĄ DO ROKU 2030.”.....	154
TABELA 51. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, KIERUNKI INTERWENCJI, ZADANIA.....	159
TABELA 52. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH ORAZ ZADAŃ MONITOROWANYCH WRAZ Z ICH FINANSOWANIEM.....	173
TABELA 53. HARMONOGRAM WDRAŻANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	203
TABELA 54. ZESTAWIENIE WSKAŹNIKÓW DLA MONITOROWANIA OSIĄGANIYCH CELÓW DLA POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	204

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1. GRANICE ADMINISTRACYJNE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	27
RYSUNEK 2. OBSZAR PRZEKROCZEŃ STĘŻEŃ PYŁU PM _{2,5} (FAZA II) W STREFIE ŚWIĘTOKRZYSKIEJ W 2018 ROKU.....	40
RYSUNEK 3. OBSZAR PRZEKROCZEŃ STĘŻEŃ BAP W PYLE PM ₁₀ W STREFIE ŚWIĘTOKRZYSKIEJ W 2018 ROKU.....	41
RYSUNEK 4. SZKIC LOKALIZACJI ODCINKÓW DRÓG WOJEWÓDZKICH OBJĘTYCH OPRACOWANIEM MAP AKUSTYCZNYCH. DLA DRÓG WOJEWÓDZKICH NA TERENIE WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIEGO.....	59
RYSUNEK 5. ZLEWNIE POZIOMU 3 W GRANICACH POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	68
RYSUNEK 6. OCENA STANU I POTENCJAŁU EKOLOGICZNEGO JCWP RZECZNYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM BADANYCH W ROKU 2017.....	71
RYSUNEK 7. OCENA STANU CHEMICZNEGO JCWP RZECZNYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM BADANYCH W ROKU 2017.....	72
RYSUNEK 8. OCENA STANU JCWP RZECZNYCH W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM BADANYCH W ROKU 2017..	73
RYSUNEK 9. LOKALIZACJA JCWPD NR 84.....	77
RYSUNEK 10. LOKALIZACJA JCWPD NR 100.....	78
RYSUNEK 11. LOKALIZACJA JCWPD NR 101.....	79
RYSUNEK 12. LOKALIZACJA PUNKTÓW POMIAROWYCH WÓD PODZIEMNYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO.....	80
RYSUNEK 13. ZAGROŻENIE POWODZIOWE NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	82
RYSUNEK 14. LOKALIZACJA ZAGROŻEŃ RUCHAMI MASOWYMI ZIEMI NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	106
RYSUNEK 15. REGIONY GOSPODARKI ODPADAMI KOMUNALNYMI W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM.....	110
RYSUNEK 16. ZASIĘG OBSZARÓW NATURA 2000 W GRANICACH POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	124
RYSUNEK 17. KORYTARZE EKOLOGICZNE W WOJEWÓDZTWIE ŚWIĘTOKRZYSKIM.....	129
RYSUNEK 18. REZERWATY PRZYRODY W POWIECIE WŁOSZCZOWSKIM.....	132
RYSUNEK 19. OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU W GRANICACH POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.....	133
RYSUNEK 20. SCHEMAT ZARZĄDZANIA DOKUMENTEM.....	206

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. LICZBA LUDNOŚCI POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO W LATACH 2014– 2018.	29
WYKRES 2. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO W LATACH 2014 – 2018.	30
WYKRES 3. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ZAREJESTROWANYCH W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO.	32
WYKRES 4. ŚREDNI UDZIAŁ PROCENTOWY GRUP ŹRÓDEŁ EMISJI W STĘŻENIACH ŚREDNIOROCZNYCH PYŁU PM _{2,5} NA 42	42
WYKRES 5. ŚREDNI UDZIAŁ PROCENTOWY GRUP ŹRÓDEŁ EMISJI W STĘŻENIACH ŚREDNIOROCZNYCH B(A)P NA 43	43
WYKRES 6. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ GAZOWYCH DO POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH [T/ROK] W LATACH 2014 – 2018. 45	45
WYKRES 7. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ PYŁOWYCH DO POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIIE UCIAŹLIWYCH [T/ROK] W LATACH 2014 – 2018. 46	46
WYKRES 8. LICZBA POJAZDÓW OGÓŁEM NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO [SZT.]..... 47	47
WYKRES 9. LICZBA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO (DANE NA 31.12.2017 R.). 92	92
WYKRES 10. PRZYDOMOWE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW ZLOKALIZOWANE NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO (DANE NA 31.12.2017 R.). 92	92
WYKRES 11. ODPROWADZONE ŚCIEKI [DAM ³] NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO (DANE NA 31.12.2017 R.). 93	93
WYKRES 12. POWIERZCHNIA LASÓW NA TERENIE POWIATU WŁOSZCZOWSKIEGO W OSTATNICH LATACH..... 142	142